

Δημητρίου Χ. Καππαῖ
Θεολόγου – Συγγραφέα

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ

ΙΕΡΑΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

2007 – 2008

Ἔκδοση Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ
Σεπτέμβριος 2007

Όδηγίες χρησιμοποίησης του Βοηθήματος από τους Κατηχητές /τριες

Για να μπορέσει να χρησιμοποιηθεί σωστά το παρόν Βοήθημα των Κατηχητικών Συνάξεων της Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού το οποίο διαφέρει ως προς τη δομή του από τα Βοηθήματα των προηγούμενων χρόνων παραθέτουμε πιο κάτω μερικές βασικές οδηγίες προς χρήση των Κατηχητών Ληϊών.

- Στον πίνακα περιεχομένων υπάρχουν συντομογραφίες σε κάθε μάθημα που δηλώνουν τον κύκλο που προσφέρεται το συγκεκριμένο μάθημα. Για παράδειγμα όπου υπάρχει Κ δηλώνει τον Κατώτερο κύκλο δηλαδή τα παιδιά του Δημοτικού σχολείου. Όπου υπάρχει Μ αναφέρεται στα παιδιά του Μέσου κύκλου δηλαδή του Γυμνασίου και Α στα παιδιά του Άνωτερου κύκλου δηλαδή του Λυκείου. Όπου υπάρχουν περισσότερα από ένα γράμματα (π.χ. Μ και Α) σημαίνει πως μπορεί το συγκεκριμένο μάθημα να διδαχθεί στα παιδιά και των δυο κύκλων (Μέσου και Άνωτερου).

- Σε κάθε μάθημα υπάρχει ένα εισαγωγικό σημείωμα το οποίο δίνει κάποιες βασικές πληροφορίες για το περιεχόμενο του μαθήματος και κάποιες εισησεις σχετικά με την παράδοσή του.

- Τα μαθήματα δεν γράφθηκαν με τη σειρά που θα διδαχθούν αλλά με τη θεματολογία τους.

- Στο τέλος του βοηθήματος υπάρχει μια διαμορφωμένη σελίδα στην οποία θα γράψει ο κάθε κατηχητής/τρια τα μαθήματα που σκωπεί να κάνει ή και αυτά που έχει διδάξει.

- Όπου αναφέρεται για εικόνες των αϊών μπορεί ο κατηχητής/τρια να τις προμηθευτεί από την Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού.

- Είναι καλό να χρησιμοποιείται ή Παλαιά και ή Καινή Διαθήκη σε κάποια μαθήματα που έχουν το θέμα τους παρμένο από την Αϊα Γραφή.

Περιεχόμενα

* * * * *

Ὁδηγίες χρησιμοποίησης τοῦ Βοηθήματος ἀπὸ τοὺς Κατηχη- τὲς /τριες	02
Περιεχόμενα	03
Χαιρετισμὸς Θεοφιλεστάτου Χωρεπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ.κ. Νικολάου.....	06
Εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα ἀπὸ τὸν Διευθυντὴ τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς Διακονίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ κ. Σταῦρο Ὀλύμπιο.....	08
Προλεγόμενα	09
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Περὶ Ἀγιότητας	
α. Οἱ ἅγιοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας: Κ – Μ – Α.....	12
α) Ποιοὶ καλοῦνται ἅγιοι; Κ – Μ – Α	12
β) Πῶς ἀνακηρύσσονται οἱ ἅγιοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκ- κλησίας; Κ – Μ – Α	12
γ) Γιατί τιμᾶμε τοὺς ἁγίους; Κ – Μ – Α	13
δ) Ποιὲς εἶναι οἱ διάφορες κατηγορίες ἁγίων Κ – Μ – Α	13
ε) Οἱ εἰκόνες τῶν ἁγίων Κ – Μ – Α.....	14
στ) Οἱ πρεσβεῖες τῶν ἁγίων Κ – Μ – Α.....	15
ζ) Γιατί εὐωδιάζουν τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Κ – Μ – Α.....	15
η) Συμπεράσματα Κ – Μ – Α.....	15
1. β. Ἡ Χριστιανικὴ ἑορτὴ μέσα στὴν Ἐκκλησία	16
α) Γιατί γιορτάζουμε Κ – Μ – Α.....	16
β) Τὸ περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς ἑορτῆς Μ – Α	16
γ) Ἡ εὐχαριστιακὴ διάσταση τῆς ἑορτῆς Μ – Α	17
Μεγάλοι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας	
Ὁ Μέγας Βασίλειος Κ – Μ – Α	19
Ὁ Μέγας Ἀντώνιος Κ – Μ – Α	24
Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος Κ – Μ – Α	26
Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη Κ – Μ – Α.....	28
Ὁ Μέγας Φῶτιος Κ – Μ – Α.....	31
Μεγάλοι ἅγιοι τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας	
Ὁ Ἀπόστολος Βαρνάβας Κ – Μ – Α.....	34
Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων Κ – Μ – Α	38
Ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας Κ – Μ – Α	42
Ὁ Μέγας Ἐπιφάνιος Κ – Μ – Α	45
Ὁ ἅγιος Ἡρακλείδιος Κ – Μ – Α	48
Ὁ ἅγιος Τριφύλλιος Κ – Μ – Α	52
Ὁ ἅγιος Πανάρετος Κ – Μ – Α	55
Ὁ ἅγιος Αὐξίβιος Κ – Μ – Α.....	58

Ὁ Ἅγιος Θεόδωτος Κερύνειας K – M – A	61
Ὁ Ἅγιος Φιλωνίδης K – M – A	64
Ὁ Ἅγιος Τύχων K – M – A	67
Ὁ Ἅγιος Θεράπων K – M – A	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ἱστορίες ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή

Ὁ Δανιήλ καὶ τὸ ὄραμα τοῦ Ναβουχοδονόσορα K - M	74
Ἡ Παραβολὴ τοῦ ἀχάριστου δούλου K - M	77
Ἡ Παραβολὴ τοῦ Πλουσίου καὶ τοῦ φτωχοῦ Λαζάρου K - M	80
Ἡ Ἱστορία τοῦ Τωβία K - M	84

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Τὰ Μυστήρια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας 90 |

Τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος M – A	95
Τὸ Μυστήριον τοῦ Χρίσματος M – A	99
Τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας M – A	101
Τὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ ἐξομολόγησις M – A	106
Τὸ Μυστήριον τῆς Ἱεροσύνης A	113
Τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου A	116
Τὸ Μυστήριον τοῦ Ἱεροῦ Εὐχελαίου A	120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Περὶ ἀμαρτημάτων

Ἡ Κενοδοξία M – A	124
Ἡ φιλαργυρία M – A	127
Ἡ γαστριμαργία M – A	130
Ἡ Κατάκριση M – A	133

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Περὶ ἀρετῶν καὶ μετανοίας

Περὶ ἀρετῶν M – A	135
Λόγοι γερόντων περὶ ἀρετῶν M – A	139
Τὸ Στάδιον τῶν ἀρετῶν M – A	145

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Θεῖα ὄραματα καὶ ὀπτασίαις Γερόντων

Γέροντος Ἰωσήφ M – A	151
Γέροντος Θεολήπτου M – A	151
Στάρετς Παΐσιου Βελιτσκοφσκυ M – A	152
Γέροντος Σωφρονίου M – A	153

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Ψυχοφελεῖς λόγοι γερόντων

Γέροντος Παΐσιου A	158
Γέροντος Σωφρονίου Σαχάρωφ A	160
Ἁγίου Νήφωνος τοῦ ἀσκητοῦ ἐπισκόπου A	161
Λόγος περὶ πίστεως A	162

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Οί Βασιλικές και Σταυροπηγιακές Μονές τῆς Κύπρου

Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Κύκκου M – A ...	164
60. Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Μα- χαιρᾶ M – A	169
61. Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Ἁγ. Νεοφύτου M – A	172

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Παράρτημα Α'

Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων M – A	176
Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου M – A	180
Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος K – M – A	184
Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος K – M – A	187
Οἱ Ἄγγελοι K – M – A	189
Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως A	192
Περὶ Παραδείσου M - A	196
Λίγα στοιχεῖα γιὰ τὴ μαγεία A	199
Ἕνα γενναῖο χριστιανόπουλο K – M	203
Ἡ ἀγάπη M – A	205

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'

Γλωσσάρι K – M – A	207
Κατάλογος μαθημάτων	
Κύκλος Α' (Κατώτερο)	220
Κύκλος Β' (Μέσο)	221
Κύκλος Γ' (Ανώτερο).....	222
Ἔργα τοῦ ἴδιου	224

Χαιρετισμὸς Θεοφιλεστάτου Χωρεπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ.κ. Νικολάου

Μέ ιδιαίτερη χαρὰ χαιρετίζουμε τό βοήθημα τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως, ἕνα ἐπί πλέον ἔργο τοῦ δοκιμότητος συγγραφέως καί Θεολόγου, τοῦ ἀγαπητοῦ μας Δημητρίου Καππαῆ.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπως διαβάζουμε στήν Ἁγία Γραφή ἀλλά καί οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας μᾶς διαβεβαιώνουν, παραμένει εἰς τούς αἰῶνες πάντοτε ὁ ἴδιος, "Ἰησοῦς Χριστός χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τούς αἰῶνες".

Χρειάζεται ὅμως σέ κάθε ἐποχή νά μεταφέρεται ὁ Εὐαγγελικός Λόγος μέ τρόπο σύγχρονο καί κατανοητό, ἰδίως ὅταν πρόκειται γιά κατηχητικές συνάξεις παιδιῶν, μέ προσοχή βέβαια πάντοτε νά μὴν ἀλλάζει τό νόημα καί τό πνεῦμα τῆς ὀρθόδοξης διδασκαλίας, τῆς παράδοσης καί τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Πιστεύω ὅτι τό βοήθημα αὐτό, τό ὁποῖο μέ πολλή ἀγάπη καί ἐκκλησιαστική συνείδηση ἐτοίμασε ὁ ἔμπειρος καί εὐλαβῆς συγγραφέας του, ὅπως καί τά προηγούμενα ἔτη, ἔχοντας αὐτές τίς ὡς ἄνω προϋποθέσεις θά βοηθήσει πολύ τούς Κατηχητές μας στό πραγματικά δύσκολο καί σπουδαῖο ἔργο τοῦ Κατηχητῆ, τό ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία μας τούς ἐμπιστεύεται.

Ὡς ἄμεσα ὑπεύθυνος γιά τό κατηχητικό ἔργο πού ἐπιτελεῖται στήν Ἱερά μας Μητρόπολη συγχαίρω καί ταυτόχρονα εὐχαριστῶ πολύ τό φίλτατο Θεολόγο Δημήτριο Καππαῆ γιά τήν συνεχή προσφορά του στό πνευματικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας μας καί κυρίως γιά τήν ἐπιμέλεια τοῦ παρόντος βοηθήματος, τό ὁποῖο συμβάλλει τά μέγιστα στήν ἐν Χριστῶ μόρφωση τῶν νέων μας, τήν ἐλπίδα τοῦ τόπου καί τῆς Ἐκκλησίας μας. Εὐχομαι ὁ Θεός νά τοῦ δίνει δύναμη καί φωτισμό γιά νά συνεχίσει τήν προσφορά του στόν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου μας.

Στούς Κατηχητές καί λοιπούς συνεργάτες τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας εὐχομαι γιά τή νέα πνευματική χρονιά 2007-2008 πλούσιο τό φωτισμό καί την ἐκ Θεοῦ βοήθεια ὥστε νά μπορέσουν νά φέρουν εἰς πέρας τή διακονία τους αὐτή, τή διάπλαση δηλαδή ψυχῶν "ὑπέρ ὧν Χριστός ἀπέθανε".

Μετ' εὐχῶν
+Ο Ἀμαθοῦντος Νικόλαος

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Χωρεπισκοπῇ Ἀμαθοῦντος
τῇ 9ῃ Ἰουλίου 2007

**Εισαγωγικό σημείωμα από τὸν Διευθυντὴ τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς
Διακονίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ κ. Σταῦρο Ὀλύμπιο**

* * * * *

**Ἀγαπητέ Κατηχητὴ
Ἀγαπητή Κατηχήτρια**

Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἔχει ἐτοιμαστῆ τό νέο Κατηχητικό Βοήθημα τοῦ 2007 - 2008, γιά τίς Κατηχητικές Συνάξεις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ. Τό φετινό Βοήθημα ἀποτελεῖ ἐπιλογή, ἐπεξεργασία καί ταξινόμηση διαφόρων κειμένων ἀνάλογα μέ τόν κύκλο τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων.

Ἡ σημαντική αὐτή ἐργασία ἔχει γίνει μέ πολλή ἀγάπη, ἐπιμέλεια καί εὐσυνειδησία ἀπό τόν συνεργάτη θεολόγο - συγγραφέα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ κύριο Δημήτριο Καππαῆ, τόν ὁποῖο συγχαίρουμε θερμότατα καί ὀλοκαρδίως εὐχαριστοῦμε γιά τήν πολύτιμη αὐτή προσφορά του στήν Ἐκκλησία καί τή βοήθειά του στό ἔργο τῶν Κατηχητικῶν μας Συνάξεων.

Ἐπιθυμοῦμε νά τονίσουμε ὅτι τά κείμενα αὐτά πού ἔχεις στά χέρια σου εἶναι ἀπλῶς βοήθημα. **Αὐτό πού θά μεταβάλλει τό κάθε κείμενο σέ ζωντανό καί ἐποικοδομητικό μάθημα εἶναι ἡ δική σου προετοιμασία, ὁ ἐμπλουτισμός του μέ ἄλλα στοιχεῖα καί ἐμπειρίες καί προπαντός ἡ ἱεροπρέπεια καί τό ἐκκλησιαστικό φρόνημα πού πρέπει νά κυριαρχοῦν κατά τή διάρκεια τῆς Κατηχητικῆς Συνάξεως.** Ὁ διάλογος καί ὄχι ὁ κουραστικός μονόλογος, ἡ ἀξιοποίηση τῶν γνώσεων καί ἐμπειριῶν τῶν παιδιῶν, ἡ χρησιμοποίηση ἐποπτικῶν μέσων, ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς ἀγάπης καί τῆς χαρᾶς καί ἡ σύνδεση τοῦ μαθήματος μέ τή λατρευτική καί μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι μερικά στοιχεῖα πού θά συντελέσουν στή δημιουργία μαθήματος πού θά προσφέρει μέν τίς ἀναγκαῖες γνώσεις πού ἐπιδιώκει, ἀλλά πρό παντός θά ἀναπτύσσει τό συναίσθημα καί θά καλλιεργεῖ τή βούληση τῶν παιδιῶν, ὥστε νά μορφωθεῖ ὁ Χριστός στήν ψυχή τους. Στόχος, ὅπως γνωρίζουμε τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων, εἶναι νά βοηθήσουν τά παιδιά μας νά ἀγαπήσουν τόν Θεό, νά γνωρίσουν τήν ἀλήθεια καί τό θέλημά Του καί νά βιώσουν τήν ἐμπειρία τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, γιά νά διαμορφώσουν τόν χαρακτήρα τους *“ἐν παιδείᾳ καί νοουθεσίᾳ Κυρίου”* καί νά ἔχουν στή ζωή τους τήν καρποφορία τῶν ἀγαθῶν ἔργων.

Διάπυρες ἀναπέμπουμε στόν Θεό τίς προσευχές μας νά σέ φωτίζει καί νά σέ ἐνισχύει στό ὑψηλό καί θεάρεστο ἔργο πού ἐπιτελεῖς καί νά σοῦ χαρίζει τή χαρά τῶν πνευματικῶν καρπῶν στήν καρδιά τῶν παιδιῶν, πού ἡ Ἐκκλησία καί οἱ γονεῖς τους σοῦ ἐμπιστεύθηκαν.

Μέ χριστιανική ἀγάπη

Σταῦρος Ὀλύμπιος

Διευθυντής τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς Διακονίας

Προλεγόμενα

Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ συγκεντρώσαμε καί φέτος ἕναν ἀριθμό κειμένων κατάλληλων γιά τά μαθήματα καί τῶν τριῶν κύκλων τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων μέ μοναδικό σκοπό νά βοηθήσουν τοὺς Κατηχητές στό διδακτικό τους ἔργο.

Ἡ ἐπιλογή τῶν κειμένων πού βρίσκονται στό βιβλίο αὐτό κατά τη φετινὴ κατηχητικὴ χρονιά ἔγινε μέ σκοπό νά καλύψει καί τοὺς τρεῖς κύκλους τῶν Κατηχητικῶν Βοηθημάτων. Ἡ φετινὴ ἔκδοση ἀποτελεῖ μιὰ καινοτομία ὡς πρὸς τὸν τρόπο παρουσίασης τῶν κειμένων σὲ σχέση μὲ τίς προηγούμενες χρονιές. Πιστεύουμε πὼς τὸ βιβλίο αὐτὸ θὰ βοηθήσει καλύτερα τὸν διδάσκοντα, ἀφοῦ θὰ μπορεῖ νά κάνει τὴ δική του ἐπιλογή ὅσον ἀφορᾷ τὸ θέμα πὸ θὰ ἀναλύσει. Ἡ θεματολογία τοῦ νέου Κατηχητικοῦ Βοηθήματος ἔγινε μέ πολλὴ προσοχή, ἔτσι, ὥστε νά καταστεῖ χρήσιμη καί ὠφέλιμη τόσο γιά τοὺς κατηχητές, ὅσο καί γιά τὰ ἴδια τὰ παιδιά.

Οἱ κατηχητές /τριες τοῦ Δημοτικοῦ καθὼς καί τῶν ἄλλων κύκλων θὰ μποροῦν νά ἐπιλέξουν μιὰ σειρὰ μαθημάτων ἀπὸ κάθε κεφάλαιο καί νά τὸ ἐξαντλήσουν ἢ νά χρησιμοποιήσουν ἕνα κείμενο ἀπὸ κάθε κεφάλαιο. Γιά νά γίνει καλύτερος προγραμματισμὸς στό τέλος τοῦ βιβλίου ὑπάρχει διαμορφωμένος χῶρος στὸν ὁποῖο θὰ μπορεῖ ὁ καθένας νά κάνει τὸ δικό του κατάλογο μὲ τὰ μαθήματα πὸ θὰ διδάξει κατὰ τὴ διάρκεια τῆς χρονιάς.

Ἡ νέα αὐτὴ προσπάθεια γίνεται γιά πρώτη φορὰ καί εἶναι ἐπὶ δοκιμασία. Ἄν γιά ὁποιοδήποτε λόγο αὐτὴ ἢ μέθοδος δὲν ἱκανοποιεῖ τίς ἀνάγκες τῶν κατηχητικῶν μας νά τὸ ἀναφέρετε, γιά νά μπορέσουμε νά βροῦμε τὴ χρυσὴ τομὴ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ προηγούμενα Κατηχητικὰ Βοηθήματα θὰ μπορεῖ ὁ κατηχητής/τρια νά τὰ χρησιμοποιήσει ἰδιαίτερα γιά τὰ παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ, ἀφοῦ σ' αὐτὰ ἔχουν περιληφθεῖ μικρὲς ἱστορίες ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω τὸν Διευθυντὴ τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς Διακονίας, κύριο Σταῦρο Ὀλύμπιο, ὁ ὁποῖος γιὰ τόσα χρόνια μὲ ἐνεθάρρυνε καὶ μὲ καθοδηγοῦσε στὴν πορεία τῆς συγγραφῆς τῶν Κατηχητικῶν Βοηθημάτων.

Ἐνα μεγάλο εὐχαριστῶ ὀφείλω πρὸς τὸν Θεοφιλέστατο Χωρεπίσκοπο Ἀμαθοῦντος κ.κ. Νικόλαο, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐμπιστεύθηκε ὡς ὑπεύθυνος τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων τῆς Μητροπόλεώς μας, τὴ συγγραφή τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Εὐχόμεθα ὁ Πανάγαθος Θεὸς νὰ τοῦ χαρίσει υἰγεία καὶ δύναμη στὰ νέα του καθήκοντα.

Εὐχαριστῶ ἐπίσης καὶ ὅλους ὅσοι βοήθησαν στὴν ἔκδοση αὐτὴ ἢ ὁποῖα κυκλοφορεῖ μὲ τὶς εὐλογίες τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου μας κ.κ. Ἀθανασίου. Εὐχόμεθα καὶ ἡ ἐργασία αὐτὴ νὰ φανεῖ χρήσιμη σὲ ὅλους τοὺς Κατηχητές/τριες ἀλλὰ καὶ στὰ παιδιά τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων.

Ὁ συγγραφέας
Δημήτριος Καππαῆς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΠΕΡΙ ΑΓΙΟΤΗΤΑΣ

*** Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ περιλαμβάνει 19 μαθήματα.**

1 ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

* * * * *

Είσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στοὺς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας. Θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία μὲ ὅσα ἀναφέρονται πιὸ κάτω νὰ γνωρίσουμε ἀρκετὰ στοιχεῖα γιὰ τοὺς ἁγίους, ὅπως γιὰ παράδειγμα ποιοὶ ἄνθρωποι καλοῦνται Ἁγιοί, πῶς ἀνακηρύσσονται οἱ Ἁγιοὶ μας, γιατί τοὺς τιμᾶμε καὶ τέλος τὶς διάφορες κατηγορίες τῶν Ἁγίων μας. Μετὰ τὸ σημερινό μας μάθημα θὰ μπορεῖ ὁ καθένας νὰ ξεχωρίζει τὶς διάφορες κατηγορίες τῶν Ἁγίων ὅπως τοὺς Ὁσίους, τοὺς Ἱεράρχες, τοὺς Ἱερομάρτυρες κ.λ.π.
- Εἶναι καλὸ τὰ παιδιά νὰ μιλήσουν γιὰ τὸν ἅγιο πού φέρουν τὸ ὄνομά του καὶ ἀκόμη νὰ μάθουν σὲ ποιά κατηγορία ἁγίων ἀνήκει (Ὁσιος, ἱεράρχης, μάρτυρας κ.λ.π.)

Παρουσίαση τοῦ θέματος

A) Ποιοὶ καλοῦνται Ἁγιοί;

Τόσο στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὅσο καὶ στὴν Καινὴ συναντοῦμε συχνά τὸ ἐπίθετο ἅγιος. Στὴν Καινὴ Διαθήκη ἅγιος καλεῖται ὁ τρισυπόστατος Θεός. Ὁ Απόστολος Παῦλος χρησιμοποιεῖ τὸ ἐπίθετο ἅγιος προκειμένου νὰ χαρακτηρίσει ὅλους τοὺς βαπτισμένους Χριστιανούς, ἐνῶ ἡ κοινωνία Ἁγίων, κατὰ τὸν ἱερό Αὐγουστῖνο, εἶναι οἱ πιστοὶ πού συμμετέχουν στὰ κοινὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ στὰ ἅγια καὶ ἱερά δῶρα τῆς Θ. Εὐχαριστίας.

Σήμερα ἡ ἐκκλησία μας ἁγίους καλεῖ ὅλους ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους πού καταξιώθηκαν μὲ τὸν συνεχῆ πνευματικὸ ἀγώνα, τὴν ἀδιάλειπτη προσευχὴ καὶ ἄσκησή τους, νὰ πετύχουν τὴ θέωση καὶ νὰ γίνουν Θεοὶ κατὰ χάριν.

Σύμφωνα καὶ μὲ τὰ πιὸ πάνω νὰ τονίσουμε στὰ παιδιά ὅτι ὅλοι εἴμαστε ὑποψήφιοι ἅγιοι καὶ ὅλοι ἔχουμε τὴ δυνατότητα νὰ θεωθοῦμε. Ὅλοι οἱ ἅγιοι ἦταν ἄνθρωποι σάν καὶ μᾶς μὲ πάθη καὶ ἀδυναμίες πού μὲ τὴν πολύμοχθη προσπάθειά τους κατάφεραν νὰ φθάσουν στὴν ἀπάθεια καὶ τὴν ἀνιδιοτέλεια.

B) Πῶς ἀνακηρύσσονται οἱ Ἁγιοὶ στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία;

Ἡ Ἐκκλησία μας δέν ἀγιοποιεῖ, δέν κατασκευάζει ἁγίους, δέν προβιβάζει καὶ οὔτε ἀνεβάζει πρόσωπα σὲ βαθμούς ἀγιοσύνης ὅπως κάνει ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία. Αὐτὸ τὸ ὅποιο ἀναγνωρίζει ἡ

ἐκκλησία μας εἶναι ἡ ὑπάρχουσα ἀγιότητα τοῦ ἁγίου. Ἀκόμα καί ὁ ὄρος ἀνακήρυξη δέν εἶναι ὁ σωστότερος, ὁ πιό ὀρθός εἶναι ὁ ὄρος ἀναγνώριση. Κατά τά πρῶτα χρόνια τῆς ἐκκλησίας ἡ ἀναγνώριση γινόταν ἀπό τή συνείδηση τῆς ἐκκλησίας. (δηλαδή τοῦ λαοῦ) Ἀρχικά ἀναγνωρίζονταν τοπικά οἱ ἅγιοι, ἐνῶ ἀργότερα ἡ συνήθεια αὐτή ἀπέκτησε καθολικό χαρακτήρα. Ἡ ἀναγνώριση ἁγίων γινόταν μέ ἐπίσημες πράξεις τῆς ἐκκλησίας, Συνόδους, προκειμένου νά γενικευθεῖ ἡ τιμή τους. Κριτήρια γιά τήν ἀναγνώριση ὡς ἁγίου κάποιου μέλους τῆς Ἐκκλησίας ἦταν πάντοτε τά ἑξῆς: α) Τό ὀρθόδοξο φρόνημα, β) Ὁ ὅσιος βίος, γ) Ἡ παρά Θεοῦ ἐπίδειξη ὑπερφυῶν σημείων καί θαυμάτων.

Γ) Γιατί τιμᾶμε τούς Ἁγίους;

Τιμᾶμε τούς Ἁγίους ὄχι ὡς θρησκευτικούς ἥρωες, γιατί αὐτό θά ἦταν εἰδωλολατρία, ἀλλά ὡς ζωντανά παραδείγματα βιώσεως τῆς ἐν Χριστῷ ἀνακαίνισης τοῦ ἀνθρώπου, ὡς «φῶτα θεουργικά», ὡς φίλους ἀληθινούς τοῦ Θεοῦ, ὡς κοινωνοὺς τῶν παθημάτων καί τῆς δόξας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά καί ὡς ὁδηγοὺς τῶν πιστῶν «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ».

Δ) Ποιές εἶναι οἱ διάφορες κατηγορίες Ἁγίων;

1. **Μάρτυρες.** Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἀπευθυνόμενος πρὸς τούς μαθητές του εἶπε: «Ἔσεσθέ μοι μάρτυρες». Ὁ Χριστός καλεῖ τούς μαθητές του νά μαρτυρήσουν ὅτι εἶδαν καί ἄκουσαν, πράγμα πού ἔκαναν. Ἡ λέξη μάρτυρας ἐδῶ ἔχει διπλῆ ἔννοια.

Οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ καλοῦνται νά γίνουν μιμητές τόσο τῆς ζωῆς ὅσο καί τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ ἐκκλησία τούς πρῶτους αἰῶνες ἔδωσε πολλούς μάρτυρες, κάνοντας ἀρχή μέ τόν πρωτομάρτυρα Στέφανο. Ὁ μαρτυρικός θάνατος θεωρεῖται ἡ ὑψίστη τιμή καί γενικά ὅσοι ἐπισφραγίζουν τή ζωή τους μέ τό αἷμα τοῦ μαρτυρίου, εἶναι μιμητές τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου.

Τούς μάρτυρες τούς διαιροῦμε σέ: α) Μεγαλομάρτυρες: Εἶναι οἱ ἅγιοι πού ὑπέστησαν πολλὰ καί φοβερὰ βασανιστήρια γιά χάρη τοῦ Χριστοῦ ὅπως γιά παράδειγμα ὁ ἅγιος Γεώργιος, ὁ ἅγιος Δημήτριος, ἡ ἁγία Βάρβαρα κ.ἄ. β) Ὅσιομάρτυρες. Εἶναι οἱ ἅγιοι πού προέρχονται ἀπό τίς τάξεις τῶν ἀσκητῶν καί μοναχῶν ὅπως γιά παράδειγμα ἡ ἁγία Παρασκευή, οἱ δεκατρεῖς Ὅσιομάρτυρες τῆς Μονῆς Καντάρας κ.ἄ. γ) Ἱερομάρτυρες: εἶναι οἱ ἅγιοι πού προέρχονται ἀπό τίς τάξεις τῶν κληρικῶν ὅπως ὁ ἅγιος Ἐλευθέριος, ὁ ἅγιος Χαράλαμπος κ.ἄ.

2. **Ὅσιοι.** Ἡ κατηγορία αὐτή τῶν ἁγίων προέρχεται ἀπό τήν τάξη τῶν ἀσκητῶν ἢ μοναχῶν. Οἱ ἅγιοι αὐτοί βιώνουν ἕνα νέο μαρτύριο, τό μαρτύριο τῆς συνειδήσεως. Μέ αὐτό ὁ μοναχός ἐπιδιώκει τήν ἐσωτερική του τελείωση. Ἡ ἀποχώρηση ἀπό τόν κόσμο θεωρεῖται ὡς μεγάλη ὁδύνη πού συγκρίνεται μέ τό μαρτύριο καί τή θυσία. Δέν φεύγουν λοιπόν οἱ

μοναχοί στην έρημο, επειδή διώκονται, αλλά από έσωτερικό πόθο νά μιμηθοῦν τούς μάρτυρες.

Σέ πολλούς όσίους φάνηκαν έκδηλα τά άποτελέσματα τής θεώσεως τής ύποταγής τής κτίσεως, όπως στον Μέγα Άντώνιο, στον Άγιο Γεράσιμο τον Ιορδανίτη, τον Άγιο Σεραφείμ του Σάρωφ και τό προφητικό και διορατικό χάρισμα όπως στους γέροντες Πορφύριο, Παΐσιο κ.ά., τής άγάπης και άκακίας καθώς και τό χάρισμα τών θαυμάτων και τής εκδίωξης δαιμόνων.

3. Ιεράρχες. Στην τάξη αυτή κατατάσσονται όλοι οί άγιοι οί όποιοι διακρίθηκαν για τούς άγώνες τους για τή στήριξη τής όρθοδόξου πίστεως. Είναι μέ άλλα λόγια όλοι εκείνοι οί Πατέρες πού αντιμετώπισαν τούς αίρετικούς και είναι και αυτοί μία νέα μορφή μαρτύρων. Οί ιεράρχες θεωροῦνται ισάξιοι τών Αποστόλων και όμολογητῶν καθότι ήταν αυτοί φορεῖς τής δυνάμεως του Άγίου Πνεύματος.

4. Όμολογητές. Είναι οί άγιοι εκείνοι πού συνελήφθησαν κατά τούς διωγμούς, βασανίσθηκαν και όμολόγησαν τήν πίστη τους, αλλά έξαιτίας διαφόρων λόγων δέν όδηγήθηκαν στον θάνατο. π.χ. Άγιος Μάξιμος, Άγιος Προκόπιος.

5. Δίκαιοι. Δίκαιοι είναι οί πρό Χριστου άγιοι πού έζησαν μέ τήν έλπίδα τής έλεύσεως του Μεσσία. Χαρακτηριστικό είναι πού ή εκκλησία καλεῖ τούς δικαίους τή μέρα τών Χριστουγέννων νά χαροῦν, διότι επιτέλους γεννήθηκε ό Χριστός.

Ε) Οί εικόνες τών Αγίων μας

Η τιμητική προσκύνηση τών Αγίων πηγάζει από τό γεγονός ότι τιμήθηκαν και οί ίδιοι από τον Θεό. Οί εικόνες τών Αγίων μαρτυροῦν αυτή τήν τιμή, ή όποία τους άπονεμήθηκε από τον Θεό, κι έτσι παρακινοῦν κι έμας προς μίμηση και παρόμοια πίστη. Ο Μέγας Βασίλειος λέγει ότι «ή τής εικόνας τιμή επί τό πρωτότυπον διαβαίνει». Η τιμή, τήν όποία άποδίδουμε στην εικόνα, μεταβαίνει στο εικονιζόμενο πρόσωπο και σε τελική άνάλυση αναφέρεται στον Θεό. «Ακολουθοῦντες τή θεηγόρο διδασκαλία τών Αγίων Πατέρων μας και τήν παράδοση τής Καθολικής Εκκλησίας, διότι τήν αναγνωρίζουμε ως διδασκαλία του έν αυτή έννοικοῦντος Άγίου Πνεύματος, όρίζουμε μέ κάθε ακρίβεια και όμοφωνία νά τοποθετοῦνται δίπλα στον άγιο και ζωοποιό Σταυρό επίσης και **οί σεβαστές και άγιες εικόνες**, οί όποῖες κατασκευάζονται από χρώματα και ψηφιδωτές πέτρες ή από άλλο κατάλληλο ύλικό, στους ιερούς ναούς του Θεου, στα ιερά σκεύη και άμφια, στους τοίχους και στα ξύλινα πλαίσια, στα σπίτια και στους δρόμους, δηλαδή οί εικόνες του Κυρίου και Θεου και Σωτήρα μας Ιησου Χριστου, τής Αχράντου Κυρίας μας, τής Αγίας Θεοτόκου, τών τιμίων Αγγέλων και όλων τών Αγίων και εϋσεβῶν ανδρῶν».

ΣΤ) Οί Άγιοι πρεσβεύουν για μᾶς;

Κατά τόν Μ. Βασίλειο ὁ πιστός μέ τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται κοινωνός τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ πού μετέχει αἰώνια στή δόξα του. Οἱ ἅγιοι παρίστανται μέ παρηρησία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί δοξάζουν τόν Κύριο καί ποιητή τῶν ὅλων. Ἐφόσον οἱ ἅγιοι ἔχουν τόση χάρη καί δόξα κοντά στόν Θεό καί εἶναι ζῶντες σύμφωνα μέ τήν ὑπόσχεση τοῦ Κυρίου, γιατί νά μὴν ἐξακολουθοῦν νά μεσιτεύουν πρὸς Αὐτόν; Ἀκόμα καί ἡ Ἁγία Γραφή ἀναφέρει πολλά παραδείγματα, σύμφωνα μέ τά ὅποια φαίνεται ὅτι τό δικαίωμα τῆς πρεσβείας τῶν ἁγίων τό ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Ὁ δίκαιος Ὀνίας τῆς Π.Δ. εἶδε τόν προφήτη Ἰερεμία νά προσεύχεται ὑπέρ τῆς Ἁγίας Πόλεως. Στήν ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου βλέπουμε ἄγγελο νά κρατάει θυμιάματα πού συνοδεύουν τίς προσευχές πάντων τῶν ἁγίων.

Ζ) Γιατί εὐωδιάζουν τά λείψανα τῶν ἁγίων καί τί συμβολίζει αὐτό;

Πρέπει νά ποῦμε καταρχήν ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται ἀντιληπτή ἀπό τήν εὐωδία πού γεμίζει ὁ τόπος. Κατά τήν Πεντηκοστή ἡ κάθοδος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συνοδεύεται ἀπό εὐωδία. Συνεπῶς καί ἡ εὐωδία πού ἀνέδιδαν οἱ μάρτυρες καί οἱ ἅγιοι πιστοποιοῦσε τήν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σέ αὐτούς. Εἶναι ἡ εὐωδία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁσμή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι τό ἄρωμα τῆς ἀθανασίας, ὅπως τό ἀποκαλοῦν οἱ Πατέρες.

Τό μῦρο συμβολίζει τήν ἀγνότητα καί τήν ἐσωτερική καθαρότητα τοῦ Ἁγίου, ἐνῶ κάποιοι ἄλλοι Πατέρες τό συσχετίζουν μέ τό αἶμα πού ἔδωσαν γιά χάρη τοῦ Χριστοῦ.

Συμπεράσματα:

«Οἱ ἅγιοί μας εἶναι τά Θεουργικά φῶτα, οἱ ἀληθινοί φίλοι τοῦ Θεοῦ πού πρεσβεύουν γιά μᾶς πάντοτε μέ τήν κατά χάριν θέωσή τους». Οἱ ἅγιοι δέν ἔλειψαν οὔτε θά λείψουν ποτέ ἀπό τή ζωή καί τήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας. Κάθε ἐποχή ἔχει τούς δικούς της Ἀποστόλους καί Ὁμολογητές, Ἱεράρχες καί Μοναχοῦς, Ἀναχωρητές καί Ἀσκητές, Μάρτυρες καί «ἐν εἰρήνῃ τελειωθέντας», ἔγγαμους καί παρθένους, ἄνδρες, γυναῖκες καί παιδιά... Βιβλιοθήκη σχηματίζουν τά «Συναξάρια», στά ὅποια περιγράφεται ἡ θαυμαστή καί ἀξιομίμητη ζωή τῶν Ἁγίων καί τά ὅποια διαβάζονταν στίς «συνάξεις» πού ἔκαναν οἱ χριστιανοί τήν ἐπέτειο ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου ἢ τῆς κοιμήσεως τῶν Ἁγίων.

Φυσικό, λοιπόν, εἶναι ἡ «ζῶσα» Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νά ἔχει καί σήμερα στούς κόλπους της Ἁγίους, δηλαδή Πρόσωπα πού ἀγωνίστηκαν «διά βίου» τόν ἀγῶνα τόν καλό, μέ ζῆλο καί αὐταπάρνηση, μέ ταπείνωση καί ὑπομονή, «ἀφορῶντες εἰς τόν τῆς πίστεως ἀρχηγόν καί τελειωτήν Ἰησοῦν» (Ἐβρ. 12, 2).

** Τό θέμα αὐτό μπορεῖ νά γίνει σέ δυὸ μαθήματα.*

2 Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

* * * *

Είσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ μάθουμε, γιατί γιορτάζουμε τὴν ἡμέρα πὺ ἡ ἐκκλησία μας τιμᾷ τὸν ἅγιο πὺ φέρει τὸ ὄνομά μας καθὼς καὶ τὸν σωστὸ τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο θὰ πρέπει νὰ τιμήσουμε τὸν ἅγιό μας.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Α) Γιατί γιορτάζουμε;

Ὁ ἄνθρωπος πλασμένος κατ' εἰκόνα Θεοῦ εἶναι ἀπὸ τὴ φύση του προορισμένος νὰ γιορτάζει, νὰ θυμᾶται τὸν Θεό. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει χαρακτηριστικὰ « κεφάλαιον ἑορτῆς μνήμη Θεοῦ». Ἐτσι ἡ χριστιανικὴ γιορτὴ δὲν εἶναι μιὰ θεωρητικὴ ἀφηρημένη καὶ ἀνεύθυνη κατάσταση. Ἀπεναντίας συνιστᾷ τὴν κοπιώδη πράγματι πορεία τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπιστρέψει στὸν Θεό, στὸ ἄκτιστο Ἀρχέτυπό του ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ κατάγεται. Γι' αὐτὸ ἡ χριστιανικὴ γιορτὴ, ὡς βίωμα χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοηθεῖ ἔξω ἀπὸ τὴ δοξολογία τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐμπειρία τῆς θείας δόξας, ἔξω ἀπὸ τὴ νέα πραγματικότητα πὺ δημιούργησαν στὸν κόσμον τὰ γεγονότα τῆς θείας Οἰκονομίας, τῆς Σάρκωσης τοῦ Λόγου, τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Πάθους καὶ τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ. Γεγονότα πὺ ἔδωσαν νέο νόημα στὸν χρόνο, τὸν χῶρον, στὸν ἄνθρωπον, στὸν κόσμον, στὴν ἴδια τὴ ζωὴ.

Β) Τὸ περιεχόμενο τῆς χριστιανικῆς ἑορτῆς.

Ὁ ἄνθρωπος γιορτάζει, γιατί γιορτάζει καὶ ὁ Χριστός. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς λέγει ὅτι «Ἡμῖν ὁ Χριστός τὰς ἑορτὰς ἐκτετέλεκεν». Τὸ περιεχόμενο τῆς ἑορτῆς εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χαρὰ τῆς σωτηρίας. Μιὰ ἐμπειρία πὺ βιώνεται μέσα στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἀπὸ τοὺς Πατέρες χαρακτηρίζεται ὡς «Ἐκκλησία ἑορταζόντων ἀξίως τοῦ Πνεύματος». Μιὰ ἐμπειρία πὺ αποκτᾷ αἰώνιες διαστάσεις, γίνεται «τύπος τῆς ἄνω χαρᾶς», ἀφοῦ Χριστός, Ἐκκλησία καὶ ἔσχατα, Βασιλεία δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ, δὲν χωρίζονται. Ὁ Θεὸς πια δὲν

τιμᾶται σὲ ὀρισμένα μεγάλα γεγονότα, ἀλλὰ εἶναι σημεῖο ἀναφορᾶς καὶ μνήμης τοῦ ἀνθρώπου σὲ κάθε στιγμή, σὲ κάθε ὥρα, σὲ κάθε ἡμέρα, σὲ κάθε ἑορτή. Ὁ χρόνος στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ εἶναι τὸ πλαίσιο μέσα στοῦ ὁποῖο ξεδιπλώνεται ἡ ἀποκάλυψη, πραγματώνεται ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ παίρνει ἀξία μὲ τὸ μυστήριο τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Μπορεῖ πιά ὁ ἄνθρωπος νὰ ξεπεράσει τὸ ἐμπόδιο τοῦ χρόνου καὶ νὰ ζήσει τὸ αἰώνιο καὶ τὸ ἀληθινό. Μποροῦμε ὅλοι μας νὰ κάνουμε τὴ ζωὴ μας ἓνα διαρκὲς Πάσχα. Οἱ διάσπαρτες μέσα στοῦ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος ἑορτὲς ἀποτελοῦν ἀκριβῶς κέντρα ποὺ ὀργανώνουν σὲ μιὰ καινούργια διάσταση τὸν χρόνο. Τὸ Πάσχα, τὰ Χριστούγεννα, τὸ Δεκαπενταῦγουστο, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, οἱ καθημερινὲς μνήμες Μαρτύρων καὶ Ἁγίων, ὁ ἑβδομαδιαῖος καὶ ἡμερήσιος κύκλος τῶν Ἀκολουθιῶν, οἱ ὑπόλοιπες ἑορτὲς, μὲ τὶς νηστεῖες καὶ τὶς Ἀκολουθίες τους, δίνουν στὸν χρόνο νέα κατεύθυνση καὶ διάσταση. Ἡ ἑορτὴ, λοιπόν, εἶναι αὐτὴ ἡ ὑπαρξὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου ἡ Ἀνάσταση συνεχίζει νὰ ἐνεργεῖται ὡς ἱστορικὴ πραγματικότητα καὶ τοποθετεῖ τὸν πιστὸ μυστηριακὰ στὸν κόσμο τῆς θείας ζωῆς. Εἶναι ἡ ὄντολογικὴ αἴσθηση τῆς ὄγδοης ἡμέρας, τὸ κατ' ἐξοχὴν καθολικὸ γεγονὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Γ) Ἡ εὐχαριστιακὴ διάσταση τῆς ἑορτῆς.

Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ χρόνου, ἡ ἀνακαίνιση τοῦ κόσμου, ἡ χαρὰ ποὺ δίνει ὁ Χριστὸς στὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ καὶ ἡ μίμηση τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ἡ καινούργια ζωὴ ποὺ ἀπαιτεῖ ἡ χριστιανικὴ ἑορτὴ, βιώνονται μέσα στὴν Ἐκκλησία, τὴν Εὐχαριστία καὶ τὴ μυστηριακὴ τῆς ζωῆς. Ἡ Ἐκκλησία, λέγει ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας, «σημαίνεται ἐν τοῖς μυστηρίοις», ζεῖ δηλαδὴ μέσα στὰ Μυστήρια. Αὐτὸ σημαίνει πὼς οἱ ἑορτὲς καὶ οἱ τελετὲς τῆς Ἐκκλησίας πηγάζουν ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ μοναδικὸ μυστήριο τοῦ Χριστοῦ.

Στὴ Θεία Εὐχαριστία, μέσα στὴ Θεία Λειτουργία, τὴν κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴ, εἶναι παροῦσα ὅλη ἡ Ἐκκλησία. Ὁ Χριστὸς εἶναι παρὼν, ἀποκαλύπτοντας στὸν ἄνθρωπο τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἅγιοι εἶναι καὶ αὐτοὶ παρόντες στὴ Θεία Εὐχαριστία. Ἡ Θεία Λειτουργία προσφέρεται καὶ «ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων, προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, μαρτύρων, ὁμολογητῶν ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας Ἀχράντου, Ὑπερευλογημένης». Ὅχι ὅμως ὡς ἰκεσία ἀπὸ μᾶς στὸν Θεὸ γιὰ τοὺς Ἁγίους ἀλλὰ ὡς εὐχαριστία. Ἡ Θεία Εὐχαριστία δὲν προσφέρεται ὡς εὐγνωμοσύνη τοῦ ἁγίου γιὰ τὸν θρίαμβο ποὺ ἐπιτέλεσε, ἀλλὰ προσφέρεται, γιατί οἱ πιστοὶ χαίρονται καὶ ἐλπίζουν στὴ μεσιτεία του κατὰ τὸν χρόνο τῆς ἑορτῆς του. Γι' αὐτὸ, ὅταν γιορτάζουμε πηγαίνουμε στὴν Ἐκκλησία. Γιορτάζω, σημαίνει πηγαίνω στὴν Ἐκκλησία, συμμετέχω στὴ θεία λατρεία, κοινωνῶ τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, κοινωνῶ μὲ τὸν Θεό. Γιορτάζω, σημαίνει δὲν εἶμαι μόνος ἀλλὰ μὲ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀδελφούς μου.

**ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΓΙΟΙ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΗΜΑΣ**

Ο ΜΕΓΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΛΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΦΩΤΙΟΣ

3

Ὁ Μέγας Βασίλειος

* * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνῃ στὴν ἀρχὴ τοῦ νέου χρόνου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἁγίου καὶ Ἱεράρχη τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ λίγο λίγο (ἀποσπασματικὰ) ἔτσι ὥστε νὰ προσελκύσει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδιῶν.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἢ ὁποῖα μπορεῖ νὰ σχολιαστεῖ ἔτσι, ὥστε νὰ γίνῃ κατανοητὸ στὰ παιδιὰ πὼς ὁ Μέγας Βασίλειος δὲν εἶναι ὁ Ἅγιος Βασίλης μὲ τὴ μεγάλη κοιλιὰ καὶ τὴν κόκκινη κάπα ποὺ φέρνει τὰ δῶρα στὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν καμινάδα, ἀλλὰ ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους Ἁγίους τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας μας.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ἐκεῖ ψηλὰ στὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, σ' ἓνα πολὺ εὐφορο καὶ ὁμορφο τόπο στὴ Νεοκαισάρεια γεννήθηκε τὸν Δ' αἰῶνα μετὰ Χριστό, ἀπὸ εὐσεβεῖς καὶ ἐπιφανεῖς γονεῖς, ἓνα ἀγόρι, ποὺ λάμπρυνε ἀργότερα τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ὁ Βασίλειος.

Μεγάλωσε μέσα στὴ θερμὴ ἀπὸ ἀγάπη καὶ πίστη ἀγκαλιὰ τῆς μάμμης του Μακρίνας καὶ τῆς μητέρας του Ἐμμέλειας. Ἐκεῖ μέσα στὸ σπίτι τους, μαζὶ μὲ τὴ μεγαλύτερη ἀδελφὴ του, ποὺ κι' ἐκεῖνη λεγόταν Μακρίνα, ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα. Στὴν τρυφερὴ κι' ἀγνή ψυχὴ του μὲ στοργὴ καὶ λαχτάρα ἢ μητέρα του κι' ἢ μάμμη του ἀπὸ τότε ἔβαλαν τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ ζωὴ. Κι' ὁ Βασίλειος μεγάλωνε. Κι' ἦταν πρῶτος ὄχι μόνο στὰ γράμματα, μὰ καὶ στὴ σεμνὴ καὶ ἐνάρετη ζωὴ.

Ἵστερα ἀπὸ μερικὰ χρόνια τὸν βρίσκουμε νὰ σπουδάζει σὲ φημισμένες σχολὲς τῶν Ἀθηνῶν, νομικὰ, φιλοσοφία, φυσικὲς ἐπιστῆμες, κάνοντας συντροφιά μ' ἓναν καλὸ καὶ ἀγνὸ φίλο του τὸν Γρηγόριο τὸν Ναζιανζηνό.

Ὅταν τελείωσε τὶς σπουδὲς του, γύρισε στὴν Καισάρεια ὅπου μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του ἀνέλαβε τὸ δικηγορικὸ του γραφεῖο.

Σὲ λίγο ὅλη ἡ Καισάρεια μιλοῦσε γι' αὐτόν.

— Ακούσατε τὸν λόγο, πού εἶπε σήμερα στὸ δικαστήριό ὁ Βασίλειος; Ρωτοῦσε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο.

— Σὰν νὰ βγαίνει χρυσάφι ἀπὸ τὸ στόμα του!, σχολίαζε ἓνας τρίτος.

Όταν ἐπληροφορεῖτο ὁ κόσμος, πῶς ἐπρόκειτο ὁ Βασίλειος νὰ ὑποστηρίξει κάποια δικαστική ὑπόθεση, γέμιζε ἡ αἴθουσα τοῦ δικαστηρίου ἀπὸ ἀνθρώπους, πὺ ἤθελαν νὰ τὸν ἀκούσουν καὶ νὰ τὸν θαυμάσουν.

Τὴν ἴδια ἐκείνη ἐποχὴ πὺ ὁ Βασίλειος ἦταν γεμάτος θριάμβους, σ' ἓνα μεγάλο κτῆμα τους, στὸν ποταμὸ Ἰορ, ἡ μητέρα του ἡ Ἐμμέλεια καὶ ἡ ἀδελφὴ του Μακρίνα εἶχαν ἀποσυρθεῖ ἀπὸ τὸν κόσμο κί' ἔκτισαν ἓνα μοναστήρι. Ἐκεῖ ἔμεναν μαζὶ μὲ ἄλλες εὐσεβεῖς γυναῖκες, ἀφιερωμένες στὴν προσευχὴ καὶ στὶς ἀγαθοεργίες. Μάθαιναν γιὰ τὶς μεγάλες ἐπιτυχίες τοῦ Βασιλείου κὶ ἀνησυχούσαν. «Πόσο θὰ ἤθελα ὅλα αὐτὰ τὰ χαρίσματα, μὲ τὰ ὁποῖα τὸν προίκισε ὁ Θεός, νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας, γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἄλλων», σκεπτόταν συχνὰ ἡ Ἐμμέλεια.

Βέβαια, ὁ γιὸς τῆς ἐξακολουθοῦσε νὰ εἶναι σεμνός. Ἡ δόξα δὲν τὸν μέθυσε, οἱ κοσμικοὶ φίλοι δὲν τοῦ ἄρεσαν, οἱ διασκεδάσεις δὲν τοῦ ἔδιναν καμιὰ χαρὰ. Τὰ βαριὰ χειμωνιάτικα βράδια, κλεισμένος στὴ βιβλιοθήκη τοῦ μόνου, ἄφηνε τὴ σκέψη του νὰ τρέχει μὲ λαχτάρια ἐκεῖ στὶς ὄχθες τοῦ Ἰορ μὲ τὰ ὠραῖα δένδρα, στὸ μοναστήρι τῶν δικῶν του, στὴ γαλήνη. Κί' ἔνιωθε μέσα του ζωηρὴ συγκίνηση.

Ἡ ἀδελφὴ του ἡ Μακρίνα, ὅταν εἶδε τὴν ἀνησυχία τῆς μητέρας τῆς νὰ μεγαλώνει, ἔκαμε τὴν προσευχὴ τῆς καὶ πῆγε στὴν Καισάρεια νὰ βρεῖ τὸν Βασίλειο. Τότε ὁ Βασίλειος βαπτίσθηκε χριστιανός, γιὰτί ὅπως εἶπαμε ἄλλοτε, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ περισσότεροὶ βαπτίζονταν σὲ μεγάλη ἡλικία. Στὰ στήθη τοῦ Βασιλείου φούντωσε ἓνας πόθος. Ἀπέκτησε τὴ ζωηρὴ ἐπιθυμία νὰ κάνει ἀγαθοεργίες, γιὰ νὰ βοηθήσει τοὺς δυστυχισμένους. Τριγύρω του ἔβλεπε τόση δυστυχία, τόσο πόνο, ὥστε ἡ πατρικὴ του περιουσία του ἦταν μεγάλο βάρος.

Μόλις λοιπὸν βαπτίσθηκε, διέθεσε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς περιουσίας του γιὰ τοὺς φτωχοὺς τῆς Ἐκκλησίας. Κὶ ἡ καρδιὰ του γέμισε ἀπὸ χαρὰ κὶ ἀνακούφιση. «Τί μεγάλο, τί οὐράνιο πρᾶγμα εἶναι νὰ κάνει ὁ ἄνθρωπος τὸ καλό!, συλλογιζόταν. Αἰσθανόταν ὅτι ἓνα μεγάλο βάρος ἔφευγε ἀπὸ πάνω του.

Ἐπιθυμοῦσε πλέον κὶ ἐκεῖνος νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Ἐκκλησία. Γνώριζε ὅμως, πῶς αὐτὸ εἶναι μεγάλο καὶ δύσκολο ἀγώνισμα. Σὰν καλὸς ἀθλητῆς λοιπὸν ἄρχισε νὰ γυμνάζει τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα του. Ταξίδεψε στὴν Παλαιστίνη, στὴ Συρία, στὴ Μεσοποταμία. Κάθισε στὰ πόδια μεγάλων ἀσκητῶν καὶ διδάχθηκε πολλά. Γνώρισε ἀγίους, πὺ γέμισαν τὴν ψυχὴ του ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας, νήστεψε, κακοπέρασε, κουράσθηκε. Μετὰ ἀπὸ ἓνα ὀλόκληρο χρόνο γύρισε στὴν πατρίδα του.

Νὰ ξαναπάει ὅμως στὸ δικαστήριον; Ν' ἀρχίσει τοὺς ἄχαρους δικαστικοὺς ἀγῶνες; Ποτὲ πιά. Ἄς τὸν παρακαλοῦσαν πολλοὶ ν' ἀναλάβει μεγάλες δικαστικὲς ὑποθέσεις. Ἄς τὸν πιέζαν οἱ σπουδαῖοι τῆς πόλης νὰ μὴν ἐγκαταλείψῃ τὴ λαμπρὴ αὐτὴ σταδιοδρομία. Μέσα του μιὰ μεγάλη φωνὴ ἀκουγόταν: «Ἐγὼ θέλω νὰ κάνω τὸ καλό, νὰ βοηθῶ καὶ νὰ

εὐεργετῶ τὸν πλησίον μου. Διψᾷ ὁ κόσμος γιὰ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, γιὰ ἀγάπη καὶ γιὰ ἀγαθοεργίες».

Ἀποσύρθηκε λοιπὸν στὸ μεγάλο ἐκεῖνο κτῆμα πλάι στὸν ποταμό. Ἐκτίσε κι ἐκεῖνος ἓνα ἐρημητήριον στὴν ἀντικρινὴ ὄχθη. Κι ἀφοσιώθηκε στὴν προσευχὴ καὶ στὴ μελέτη. «Πῶς πρέπει νὰ ἐργασθῶ στὴν Ἐκκλησία; Πῶς πρέπει ν' ἀνακουφίσω τοὺς ἄλλους;» ρωτοῦσε τὸν ἑαυτό του. «Ἐπιθυμῶ ν' ἀφοσιωθῶ στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ πρέπει νὰ φροντίσω νὰ γίνω δένδρο, πὺν νὰ παράγει καρποὺς καλοῦς, ἔργα ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας».

Τί εὐλογημένη δίψα! Τί οὐράνια ἀνησυχία γιὰ τὸν Βασίλειο! Τὸ πρῶτο λοιπὸν ἔργο πὺν ἔκαμε ἦταν νὰ συγκεντρώσει στὸ ὄρημητήριό του καὶ ἄλλους εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, ὥστε νὰ δημιουργηθεῖ ἓνα μοναστήρι. Αὐτὸ τὸ μοναστήρι, παιδιά, ἔλαμψε ἀμέσως σ' ὅλη τὴν ἐπαρχία. Ἦταν ἓνα κέντρο γεμάτο ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀρετῆς, ὅπου οἱ φτωχοὶ ἀνακουφίζονταν, οἱ πονεμένοι γέμιζαν τὴν ψυχὴ τους ἀπὸ χαρὰ καὶ οἱ κακοὶ καὶ σκληροὶ ἔνιωθαν τὴν καρδιά τους νὰ γεμίζει ἀπὸ θεία γλυκύτητα καὶ γαλήνη.

Ὁ Βασίλειος μόναζε, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ πνευματικοὺς ἐργάτες στὶς πόλεις. Γι' αὐτὸ, ὅταν ὁ ἐπίσκοπος τῆς Καισάρειας τὸν κάλεσε νὰ τὸν χειροτονήσει ἱερέα, πρόθυμα δέχθηκε.

Τί εὐτυχεῖς, τί ἐνθουσιασμένοι ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Καισάρειας! Εἶχαν πάλι κοντὰ τους τὸν Βασίλειο, τὸν μεγάλο τεχνίτη τοῦ λόγου. Τὸν εἶχαν στὸν ἄμβωνα πλέον νὰ δροσιζει καὶ νὰ ἐνδυναμώνει τὶς ψυχὲς τῶν χριστιανῶν μὲ τὴν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι ἔτρεχαν στὴν Ἐκκλησία, πὺν θὰ μιλοῦσε. Πλήθη συνωθοῦνταν καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν ναό, πὺν ἦταν γεμάτος πάντα. Ὅχι μόνο χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ εἰδωλολάτρες ἔτρεχαν νὰ τὸν ἀκούσουν.

Μέσα ὅμως στὴν ψυχὴ τοῦ Βασιλείου ἀκουόταν ἡ ἴδια πάντα φωνή, ἔντονη κι ἐπιτακτική. «Πρέπει νὰ κάνω ἔργα καλά! Ὁ κόσμος διψᾷ ἀπὸ ἀγαθὲς πράξεις!»!

Τότε παρουσιάσθηκε στὴν ἐπαρχία τῆς Καισάρειας ἓνας φρικτὸς λιμός. Πείνα φοβερή. Δὲν πείνασαν μόνον οἱ φτωχοί, ἀλλὰ κι ἐκεῖνοι πὺν ἄλλοτε ζοῦσαν καλά. Ὁ Βασίλειος αἰσθάνθηκε νὰ τὸν καλεῖ ὁ Θεὸς νὰ ἐργασθεῖ.

Ἡ μητέρα του μόλις εἶχε πεθάνει. Ὅση περιουσία κληρονόμησε ἀπὸ ἐκεῖνη, ὅτι ἀπέμεινε ἀπὸ τὴν παλιὰ πατρικὴ περιουσία, χωρὶς δισταγμό, μὲ πολὺ μεγάλη χαρὰ τὰ διέθεσε ὅλα, γιὰ νὰ θρέψει τοὺς πεινασμένους χριστιανούς. Καὶ δὲν σταμάτησε μόνον ἐκεῖ. Οἱ συμφορὲς μεγάλωναν, οἱ πεινασμένοι πλήθαιναν. Ὅλοι ἔτρεχαν σ' αὐτόν.

Ὅμως, ἐκεῖνος ἀκούραστος, ἄρχισε νὰ κτυπᾷ ταπεινά σὰν ζητιάνος, τὶς πόρτες τῶν πλουσίων καὶ νὰ ζητᾷ βοήθεια γιὰ τοὺς φτωχοὺς. Ἀπὸ τὸν ἄμβωνα ἔκαμε μιὰ περίφημη ὁμιλία, ἓνα κήρυγμα πὺν ράγισε καρδιές. Φόβιζε τοὺς ἀδιάφορους πλούσιους, ἄνοιξε μὲ τὴν ἀγάπη τὰ ταμεῖα τους καὶ κατόρθωσε νὰ γεμίσει τὶς ἀποθήκες μὲ τροφίμα. «Θὰ

δημιουργήσουμε συσσίτια!», σκέφθηκε με απόφαση μιὰ μέρα. Μ' αὐτὰ τὰ συσσίτια ἔζησαν οἱ φτωχοί, οἱ χῆρες, οἱ γέροι, τὰ πεινασμένα παιδάκια. Χιλιάδες ἀνθρώπους ἔσωσε ἀπὸ τὶς τότε ταλαιπωρίες κι ἀπὸ τὸν θάνατο ἔνεκα τῆς πείνας. Ὅταν τὸ κακὸ ὑποχώρησε κι ἄρχισε πάλιν ἡ εὐφορη ἐκείνη περιοχὴ νὰ γεμίζει καρπούς, ὁ Βασίλειος ἦταν χαρούμενος.

Ἀλλὰ ξαφνικά, παιδιά, ὁ ἐπίσκοπος Καισάρειας πέθανε. Ἄρχισαν ἀμέσως νὰ συζητοῦν γιὰ τὸν διάδοχό του. Καὶ παρόλο πὺ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῆς πόλης φοβοῦνταν τὸν Βασίλειο καὶ δὲν τὸν ἠθελαν, οἱ χιλιάδες ἐκείνες τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, πὺ ἔζησαν χάρις στὸν Βασίλειο, μὲ μιὰ φωνὴ διάλεξαν ἐκεῖνον:

— Τὸν Βασίλειο ἐπίσκοπο, τὸν Βασίλειο!

Ἔτσι κι ἔγινε, παιδιά. Ὁ Βασίλειος, ἐπίσκοπος Καισάρειας πλέον, ἔνιωσε βαθιὰ τὸ βάρος τοῦ ἀξιώματος καὶ τὴν εὐθύνη. Ὅμως βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ πραγματοποιήσῃ ὅλα τὰ ὠραῖα σχέδια γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῶν φτωχῶν καὶ τῶν δυστυχισμένων, πὺ εἶχε κάμει ἄλλοτε στὸ ἐρημητήριό του.

Πρῶτα – πρῶτα ἔκτισε μιὰ πολὺ μεγάλη ἀρχιεπισκοπὴ, ὅπου ἐγκαταστάθηκαν ὅλοι οἱ ἱερεῖς τῆς Καισάρειας. Ἦθελε νὰ τοὺς ἔχει κοντὰ του, ὅπως ἔχει ὁ στρατηγὸς τοὺς ἀξιωματικούς του. Ἐκτισε ἔπειτα ὠραῖους ξενῶνες γιὰ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς φτωχοὺς, πὺ ἦσαν περαστικοὶ ἀπὸ τὴν πόλη, μεγάλωσε δὲ καὶ ὀλοκλήρωσε τὸ φτωχοκομεῖο, πὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ κτίζει ἀπὸ τότε πὺ ἦταν ἱερέας.

Καὶ νομίζετε, πῶς ἀρκέσθηκε μόνον σ' αὐτά; Ἐκτισε ἓνα μεγάλο γηροκομεῖο, ὅπου συγκέντρωσε μὲ στοργὴ ὅλους τοὺς γέροντες, πὺ ζοῦσαν χωρὶς προστασία. Ἐκτισε ὀρφανοτροφεῖο γιὰ τὸ ὀρφανὰ καὶ φτωχὰ παιδιά, ἴδρυσε νοσοκομεῖο, γιὰ νὰ βρίσκουν περίθαλψη καὶ βοήθεια οἱ ἀσθενεῖς χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας του, ἴδρυσε ἐργαστήρια, γιὰ νὰ μαθαίνουν οἱ νέοι τέχνη καὶ γιὰ νὰ ἀπασχολοῦνται οἱ ἄνεργοι. Παρακολουθοῦσε τοὺς τυφλοὺς, πὺ γύριζαν στὴν πόλη δυστυχεῖς καὶ ἀπροστάτευτοι. Καὶ γι' αὐτοὺς κτύπησε ἡ γεμάτη ἀπὸ ἀγαθότητα καρδιά του. Ἐκτισε ἄσυλο τυφλῶν, ἀκόμη καὶ βουστάσια ἔκαμε, παιδιά, γιὰ νὰ ἔχει πολὺ γάλα ἐξασφαλισμένο γιὰ τὰ φιλανθρωπικὰ του ἰδρύματα.

Ὅλα αὐτὰ τὰ τεράστια κτίρια πὺ βρίσκονταν σὲ μιὰ πλευρὰ τῆς πόλης καὶ ἔμοιαζαν μὲ μιὰ μικρὴ, ξεχωριστὴ πόλη, ὀνομάσθηκαν «Βασιλειάδα», πρὸς τιμὴ τοῦ Βασιλείου. Κι ὅταν ὅλα αὐτὰ εἶχαν τελειώσει κι ἡ εὐεργετημένη Καισάρεια τὸν εὐγνωμονοῦσε, ὁ Βασίλειος δὲν ἠσύχασε. Ἡ εὐλογημένη ἐκείνη φωνὴ μέσα του τὸν πρόσταζε νὰ συνεχίσει νὰ κάνει τὸ καλὸ. Ἰδρυσε, λοιπόν, σὲ ὅλες τὶς κωμοπόλεις τῆς ἐπαρχίας του ἄσυλα γιὰ τοὺς ἀρρώστους, τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς γέροντες. Δὲν ὑπῆρχε ἀνθρώπος, πὺ νὰ κτυπήσει τὴν πόρτα του καὶ νὰ φύγει χωρὶς νὰ ἔχει εὐεργετηθεῖ.

Κι ὅλα αὐτὰ τὸ μέγала ἔργα ἔγιναν, παιδιά, ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπο, πὺ ἀπὸ χρόνια ὑπέφερε ἀπὸ πόνους φρικτοὺς, ἀπὸ μιὰ φοβερὴ ἀρρώστια

τοῦ συκωτιοῦ. Μόλις εἶχε φθάσει στὰ πενήντα του χρόνια ὁ Βασίλειος, ἔκλεισε γαλήνια τὸ μάτια κι ἔφυγε γιὰ τὸν οὐρανό. Ἐφυγε γεμάτος καρπούς, ἓνα δένδρο πὺν φυτεύτηκε μέσα στὸν μεγάλο ἀγρὸ τῆς Ἐκκλησίας μας κι ἔκαμε πολλοὺς καρπούς γιὰ τοὺς ἄλλους.

Μὲ θρήνους πικροὺς οἱ κάτοικοι τῆς Καισάρειας τὸν κήδεψαν. Ἐχαναν τὸν προστάτη τους, τὸν εὐεργέτη τους, τὸν πατέρα τους. Τόσες πολλὲς ἦσαν οἱ χιλιάδες τῶν ἀνθρώπων πὺν παρακολούθησαν τὴν κηδεῖα του, ὥστε οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἐποχῆς ἀναφέρουν, ὅτι ἀπὸ τὸν συνωστισμό παρὰ πολλοὶ πέθαναν.

4

Ὁ Μέγας Ἀντώνιος

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ μέσα στὸν Ἰανουάριο) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀσκητῆ τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ βασικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου, τοῦ πατέρα τοῦ μοναχισμοῦ.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου, γιὰ νὰ δείξουμε στὰ παιδιὰ τὴν ἀσκητικὴ του μορφή.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Τὸ 251 μ.Χ. γεννήθηκε στὴν Αἴγυπτο ἓνα μεγάλο καὶ φωτινὸ ἀστὲρ τῆς Χριστιανοσύνης, ὁ Μέγας Ἀντώνιος. Καταγόταν ἀπὸ ἓνα μικρὸ χωριό, τὴν Κόμμα, πού βρισκόταν ἀνατολικά τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Νείλου στὴ Νότια Μέμφιδα.

Οἱ γονεῖς του ἦταν εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ καὶ πολὺ πλούσιοι. Μποροῦσαν νὰ δώσουν μεγάλη μόρφωση στὸν Ἀντώνιο, ἀλλὰ τοὺς φόβιζε τὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς τους, πού ἦταν εἰδωλολατρικό. Ἐτσι, προτίμησαν νὰ μείνει ἀγράμματος, παρὰ γραμματισμένος καὶ στὴν κόλαση. Ἄν καὶ δὲν ἔμαθε γράμματα, ὁ Θεὸς τὸν ἀνέδειξε Μέγα Ἅγιο τῆς Χριστιανοσύνης.

Ἡ ἀνατροφή του ἦταν στηριγμένη πάνω σὲ χριστιανικὲς βάσεις καὶ σὲ λίγο καιρὸ, ὅταν πέθαναν οἱ γονεῖς του, ἀκολούθησε τὸν δρόμο τοῦ Μοναχισμοῦ μαζί μέ τὴν ἀδελφή του. Πούλησε ὅλη του τὴν περιουσία καὶ τὴν ἔδωσε στοὺς φτωχοὺς καὶ δυστυχισμένους.

Ἀμέσως ἀρχίζει τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἄσκηση. Βρίσκει ἓνα γέροντα ἀσκητῆ, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε νὰ τὸν καθοδηγήσει στὴν ἀρετὴ. Προσεύχεται, ξενυκτᾷ καὶ τρώει ἐλάχιστα. Ἡ τροφή του ἦταν ἓνα ξερό κομμάτι ψωμί καὶ νερό. Γεμάτος ταπεινοφροσύνη καὶ εὐσέβεια προχωρεῖ σταθερὰ στὰ δύσκολα σκαλοπάτια τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς.

Ὁ διάβολος ἀρχίζει νὰ πειράζει τὸν Ἅγιο ἀπὸ τίς πρῶτες μέρες τοῦ ἀσκητικοῦ του βίου. Ὁ Ἅγιος ὅμως προσεύχεται συνεχῶς, μένει ἄγρυπνος καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ τοῦ δώσει δύναμη νὰ ἀντέξει σ' αὐτὴ τὴν ἄγρια ἐπίθεση τῶν πειρασμῶν τοῦ διαβόλου. Δὲν τρώει καθόλου καὶ κοιμᾶται

πάνω σέ μιά παλιά ψάθα ἢ καί ἐντελῶς κάτω στό χῶμα. Γιά περισσότερη ἄσκηση μένει τώρα σέ ἓνα τάφο καί ἐκεῖ προσεύχεται συνεχῶς. Οἱ δαίμονες παρουσιάζονται στόν Ἅγιο μέ μορφές ἐρπετῶν καί θηρίων. Μουγκρίζουν καί σφυρίζουν, τρίζουν τά δόντια καί πετοῦν τά δηλητήριά τους. Ὁ Ἅγιος ὁμως ἀντιστέκεται καί εὐχαριστεῖ τόν Θεό, γιατί τοῦ ἔδωσε δύναμη νά νικήσει.

Τό 285 μ.Χ. θέλησε νά ἀπομακρυνθεῖ περισσότερο ἀπό τόν κόσμο. Πηγαίνει στήν ἔρημο μόνος καί κατασκηνώνει στά παλιά ἐρείπια τοῦ φρουρίου πού ὑπῆρχε ἐκεῖ, χωρίς νά τόν φοβίζουν τ' ἄγρια ζῶα καί ἐρπετά, πού ὑπῆρχαν στό χῶρο αὐτό.

Εἴκοσι ὀλόκληρα χρόνια ἔζησε ὁ Ἅγιος μέσα στή στέρηση καί στήν ἄσκηση, χωρίς νά λυγίσει οὔτε μιά στιγμή, παρ' ὅλο τόν πόλεμο πού εἶχε καθημερινά μέ τόν διάβολο.

Τό ὄνομά του ἔγινε ξακουστό καί ἄρχισαν νά τόν ἐπισκέπτονται πολλοί, γιά νά πάρουν τήν εὐλογία του.

Τό 311 μ.Χ. ἐπί βασιλείας τοῦ Μαξιμιανοῦ ξεσπάει ἄγριος διωγμός ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἅγιος ἀφήνει τήν ἔρημο καί ἔρχεται στήν Ἀλεξάνδρεια, γιά νά βοηθήσει τούς Χριστιανούς στίς δύσκολες αὐτές στιγμές. Μετά τόν διωγμό ἐπέστρεψε πάλι στόν τόπο του μέσα στήν ἔρημο.

Τό 338 μ.Χ., ἐνῶ βρισκόταν σέ βαθιά γεράματα, ἡ Ὁρθοδοξία ζητάει τή βοήθειά του. Οἱ αἰρετικοί Ἀρειανοί ταράζουν τή γαλήνη τῆς Ἐκκλησίας καί προσπαθοῦν νά παραποιήσουν τήν πίστη στόν Τριαδικό Θεό. Ὁ Ἅγιος πολεμάει τούς Ἀρειανούς καί τούς ἀποκηρύσσει. Τούς ὀνομάζει πρόδρομους τοῦ Ἀντίχριστου.

Στήν Ἀλεξάνδρεια συνάντησε τόν Μέγα Ἀθανάσιο, πού τοῦ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση.

Μετά τόν ἀγῶνα του, ἐπέστρεψε πίσω στήν ἔρημο καί συνέχισε τήν ἄσκησή του, μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς του. Ὅσο καί ἂν προσπάθησαν οἱ δαίμονες, ποτέ δέν κατάφεραν νά νικήσουν τόν Ἅγιο. Ἡ φήμη τοῦ Ἁγίου ξεπέρασε τά στενά σύνορα τῶν ἐρήμων τῆς Αἰγύπτου. Τό ὄνομά του ἔγινε γνωστό σ' Ἀνατολή καί Δύση.

Τά χρόνια πέρασαν καί ὁ Ἅγιος ἔφτασε σέ ἡλικία 105 χρόνων. Ὁ καιρός γιά νά ἀφήσει τόν κόσμο πλησίαζε. Ὁ Θεός θέλησε νά τόν πάρει γιά πάντα κοντά του καί νά τόν ἀνταμείψει γιά τούς ἀγῶνες καί τήν πίστη του σ' Αὐτόν.

Στίς 17 Ἰανουαρίου, τοῦ 356 μ.Χ., ὁ Ἅγιος ἀποχαιρετᾶ τόν κόσμο καί πάει νά ἐγκατασταθεῖ στή μόνιμη κατοικία του, κοντά στόν Δημιουργό.

Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος εἶναι ὁ πατέρας καί θεμελιωτής τοῦ μοναχικοῦ βίου καί ἡ Ἐκκλησία μας ἀνέδειξε τόν μεγάλο αὐτόν ἀσκητή καί Ἅγιο τῆς Χριστιανοσύνης, σέ Μέγα. Τόν τίτλο Μέγας τόν ἔλαβαν πολύ λίγοι Ἅγιοι, μεταξύ αὐτῶν καί ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος.

5

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος

* * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνει πρὸς τὸ τέλος Ἰανουαρίου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ βασικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀστέρα τῆς ἐκκλησίας μας, πὺν μὲ τοὺς πύρινους λόγους του καὶ τὰ φωτισμένα συγγράμματά του τόνωσε τὴν πίστη καὶ τὸ κουράγιο τῶν πιστῶν καὶ ἀναπτέρωσε τὶς ἐλπίδες του ποιμνίου τοῦ στὶς δύσκολες μέρες πὺν πέρασε ἡ ἐκκλησία μας.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, γιὰ νὰ δείξουμε στὰ παιδιὰ τὴ μεγάλη αὐτὴ μορφή τῆς ἐκκλησίας μας.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου τὸ 297 μ.Χ. ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς. Ἀπὸ μικρὸς θαύμαζε τοὺς Χριστιανούς πὺν ὑπέφεραν γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ καὶ βασανίζονταν ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες.

Αὐτὴ ἡ ἀγάπη του γιὰ τοὺς Χριστιανούς καὶ τὸν Χριστὸ ἦταν ἡ αἰτία νὰ χειροτονηθεῖ ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Ἀλέξανδρο Διάκονός του καὶ κατόπιν Πρεσβύτερος καὶ στή συνέχεια τὸν ἀντικατέστησε στὸν Πατριαρχικὸ θρόνο Ἀλεξανδρείας.

Ἦταν φίλος καὶ ἀκόλουθος τοῦ Μ. Ἀντωνίου καὶ εἶχε διδαχθεῖ ἀπ' αὐτὸν τὴν ἀληθινὴν χριστιανικὴν ζωὴ καὶ τὶς ἀρετὲς τῆς. Ἐγραφε ἐναντίον τῆς εἰδωλολατρίας καὶ ὅταν ξέσπασε ὁ Ἀρειανισμὸς ἔγινε σφοδρὸς πολέμιος τοῦ Ἀρείου. Γιὰ νὰ διαφυλάξει τοὺς πιστοὺς ἔγραφε ἐναντίον αὐτῆς τῆς αἵρεσης ἀποδεικνύοντας τὴν πλάνη τῆς ἀνασκευάζοντας τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ἀρείου ἕνα πρὸς ἕνα.

Τὸ 321 μ.Χ., ὁ Πατριάρχης Ἀλέξανδρος ἔκανε ἐπαρχιακὴ Σύνοδο καὶ ἀναθεμάτισε τὸν Ἀρειο καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του. Ὁ Ἀθανάσιος ἦταν τὸ δεξιὸ χεῖρ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξάνδρου. Ἐργάζεται σκληρὰ ὁ Ἀθανάσιος, γράφει ἐπιστολὰς σὲ κάθε ἐπίσκοπο χωριστὰ, ἀποστέλλει ἐγκυκλίους σ' ὅλες τὶς Ἐκκλησίες. Αὐτὴ ἡ ἐργασία ἦταν πολὺ κουραστικὴ καὶ τοῦ στεροῦσε καὶ τὴν ἀνάπαυση ἀκόμα. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἀρειος ἐξακολουθεῖ νὰ ταράσσει

τήν Εκκλησία καί τό πρόβλημα μεγάλωνε. Ἔτσι, ὁ αὐτοκράτορας Μ. Κωνσταντῖνος συγκάλεσε τήν Πρώτη Οἰκουμενική Σύνοδο, γιά νά δοθεῖ κάποιο τέλος στήν ἀναταραχή τῆς Ἐκκλησίας καί τόν σκανδαλισμό τῶν πιστῶν.

Στά μέσα τοῦ Ἰουλίου τοῦ 325 μ.Χ., συγκεντρώθηκαν στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας 318 Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Μεταξύ αὐτῶν καί ὁ Ἀθανάσιος, Διάκονος ἀκόμα, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Ὁ Ἀθανάσιος μέ τούς ἐμπνευσμένους λόγους του πολέμησε τόν ἀρειανισμό καί ἡ Σύνοδος καταδίκασε τόν Ἄρειο.

Τόν Φεβρουάριο τοῦ 326 μ.Χ., ὁ Πατριάρχης Ἀλέξανδρος πεθαίνει ἀπό βαριά ἀρρώστεια καί ὁ λαός τῆς Ἀλεξανδρείας ἀνέβασε στόν πατριαρχικό θρόνο τόν Ἀθανάσιο. Τώρα οἱ ἀρειανοί ξέρουν πολύ καλά ὅτι ἔχουν ἕναν ἐπικίνδυνο ἀντίπαλο καί προσπαθοῦν μέ πολλές κατηγορίες νά τόν συκοφαντήσουν καί νά τόν βγάλουν ἀπό τή μέση. Ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν ἦταν νά ἐξορισθεῖ ὁ Ἀθανάσιος καί νά κινδυνέψει ἡ ζωή του. Δώδεκα χρόνια κράτησε αὐτή ἡ πρώτη ἐξορία.

Ὁ Θεός ὅμως δέν ἄφησε τόν δοῦλο του νά καταστραφεῖ. Τά σχέδια τῶν αἰρετικῶν ἀποτυγχάνουν καί διαλύονται μπροστά στή φωτεινή προσωπικότητα τοῦ Ἀθανασίου, ὁ ὁποῖος ἐπέστρεψε στό ποιμνιό του. Γύρω στό 340 μ.Χ., παίρνει ξανά τόν δρόμο τῆς ἐξορίας κατόπιν νέων συκοφαντιῶν, ἐπειδή τώρα ὁ νέος αὐτοκράτορας συμπαθοῦσε τόν ἀρειανισμό.

Ὁ Θεός ὅμως μίλησε στό τέλος καί διέλυσε τήν ἀδικία, γιατί τιμωρήθηκε σκληρά ὁ Ἄρειος. Ὁ θάνατός του ἦταν ξαφνικός ἀλλά καί φρικτός. Μετά ἀπό τό γεγονός αὐτό ὁ Ἀθανάσιος ἐπιστρέφει καί πάλι στό ποιμνιό του καί ξαναφουντώνει ἡ Ὁρθόδοξη πίστη, γιατί ἐπικεφαλῆς βρίσκεται ὁ φλογερός Ἀθανάσιος, ὁ πιστός καί τίμιος ἐργάτης τοῦ Κυρίου.

Ἐπί 46 χρόνια ὑπέστη πολλούς κόπους, κινδύνους καί ἐξορίες γιά τήν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Ὅμως τά τελευταῖα χρόνια στόν πατριαρχικό θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας λάμπει σάν ἀστέρας φωτεινός ὁ Ἀθανάσιος, πού μέ τούς πύρινους λόγους του καί τά φωτισμένα συγγράμματά του, τονώνει τήν πίστη καί τό κουράγιο τῶν πιστῶν καί ἀναπτέρωνει τίς ἐλπίδες τους. Ὁργανωμένη καί ἤρεμη τώρα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας προχωρεῖ τόν δρόμο τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά ὁ ποιμενάρχης της ἔχει καταβληθεῖ ἀπό τούς κόπους καί τίς ταλαιπωρίες τῶν ἐξοριῶν καί τῶν κατατρογμῶν καί μιά μέρα τοῦ ἔτους 373 μ.Χ., παρέδωσε τήν ἅγια ψυχή του στά χέρια τοῦ Κυρίου, γιά νά τήν ἀναπαύσει.

Ἔτσι τελειώνει ἡ πολυκύμαντη ζωή τοῦ Μεγάλου Ἱεράρχου Ἀθανασίου. Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία τιμᾷ τή μνήμη τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου στίς 18 Ἰανουαρίου.

6

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καί ἡ Ἁγία Ἑλένη

* * * *

Εἰσαγωγή στό μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ πρὸς τὸ τέλος Μαΐου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῶν δυὸ μεγάλων Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ θέμα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ βασικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μητέρας του Ἁγίας Ἑλένης, ἡ ὁποία μὲ ὅσες δυνάμεις εἶχε κατάφερε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ νὰ βρεῖ τὸν Τίμιο Σταυρὸ τοῦ Κυρίου μας. Ἐπίσης θὰ τονίσουμε τὴ σχέση τῆς Ἁγίας Ἑλένης μὲ τὸ νησί μας καθὼς καὶ τὴν τεράστια βοήθεια πού πρόσφερε στὸν Χριστιανισμὸ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε τὴν εἰκόνα τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης καὶ νὰ τὴν παρουσιάσουμε στὰ παιδιὰ κάνοντας μιὰ μικρὴ ἀνάλυση (τῆς εἰκόνας).

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ αὐτοκράτορας καὶ προστάτης τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, γεννήθηκε τὸ 274 μ.Χ., στὴ Νίσσα τῆς Μυσίας. Μητέρα του ἦταν ἡ Ἁγία Ἑλένη. Τόπος γέννησης τῆς μητέρας του ἦταν τὸ Δρέπανο τῆς Βιθυνίας, πού ἀργότερα ὁ γιὸς της τὸ ὀνόμασε πρὸς τιμὴ τῆς Ἑλενόπολη. Πατέρα του ἦταν ὁ Κωνσταντῖος ὁ Χλωρός, πού ἦταν ἀξιωματικὸς τῶν πραιτοριανῶν καὶ στρατηγὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Δέν ἦταν εἰδωλόατρες ἀλλὰ οὔτε καὶ Χριστιανός. Ἡ γυναίκα του ἡ Ἑλένη τὸν ἐπηρέαζε νὰ εἶναι εὐγενικὸς καὶ καλὸς πρὸς τοὺς Χριστιανούς.

Ὅταν τὸ 284 ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ Διοκλητιανός, ὁ πῖο αἰμοβόρος διώκτης τῶν Χριστιανῶν, διόρισε Καίσαρα στὴν Ἀνατολὴ τὸν Μαξιμιανὸ Γαλέριο καὶ στὴ Δύση τὸν Κωνσταντῖο τὸν Χλωρό, τὸν πατέρα του Μ. Κωνσταντίνου. Ὁ Διοκλητιανός γιὰ ἐγγύηση κράτησε κοντὰ του τὸν Κωνσταντῖνο, τὸ γιὸ τοῦ Κωνσταντίνου.

Ἡ Ἑλένη ἔμεινε κοντὰ στοὺς παιδιὰ της καὶ βοήθησε πολὺ στὴν καλὴ ἀνατροφή του. Τὸν ἔμαθε νὰ ἀγαπᾷ τοὺς Χριστιανούς, τοὺς ὁποίους θαύμαζε γιὰ τὸ θάρρος τους. Ὁ νέος Κωνσταντῖνος ἦταν πολὺ ἔξυπνος καὶ δυνατός.

Ο Γαλέριος βλέποντας την εξυπνάδα και τη δύναμη του νέου, δέν του ἄρεσε αὐτό. Προσπάθησε πολλές φορές μέ δόλο νά τόν σκοτώσει, ἀλλά ἡ θεία Πρόνοια τόν φύλαγε.

Όταν μεγάλωσε ὁ Κωνσταντῖνος, πῆγε στόν πατέρα του, γιά νά γίνει καί διάδοχος του. Τό 306 μ.Χ. πεθαίνει ὁ Κωνσταντῖος καί στίς 25 Ιουλίου ἀνακηρύσσεται Αὐγουστος τῆς Δύσης, ὁ Κωνσταντῖνος. Από τό ἀξίωμα αὐτό ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε ἐξαιρετικές ἐπιτυχίες. Ἐγινε θερμός προστάτης τῶν Χριστιανῶν περισσότερο καί ἀπό τόν πατέρα του.

Ο Γαλέριος Μαξιμιανός ἀποφάσισε νά διώξει ἀπό τήν ἐξουσία τούς ἄλλους συναδέλφους του, τόν Κωνσταντῖνο καί τόν Μαξέντιο. Ὅμως ὁ διώκτης αὐτός τῶν Χριστιανῶν νικήθηκε καί πέθανε μέ τραγικό θάνατο τό 311 μ.Χ. Ἐτσι τώρα ἔμειναν Καίσαρες, ὁ Μαξέντιος καί ὁ Κωνσταντῖνος.

Ο Μαξέντιος ἤθελε νά γίνει αὐτοκράτορας καί κίνησε μεγάλο στρατό ἐναντίον τοῦ Κωνσταντῖνου. Ο Κωνσταντῖνος βρέθηκε σέ ἀμηχανία καί δέν γνώριζε τί νά κάνει. Ἡ καλοσύνη του ὅμως ἔκανε τόν Θεό σύμμαχο καί ὑπερασπιστή του. Ἐκεῖ πού στρατοπέδευσαν μέρα μεσημέρι, εἶδε στόν οὐρανό σχηματισμένο τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ καί δίπλα ἔγραφε: «ἐν τούτῳ νίκα». Τήν ἄλλη μέρα ἔφτιαξε ἕνα ἀργυρό Σταυρό, τόν ὁποῖο ἔκαμε λάβαρο καί σημαία τοῦ στρατοῦ του. Ἐτσι, ρίχτηκε στή μάχη. Μέ πολύ θάρρος καί ἀνδρεία ὁ στρατός του ἐνισχυμένος μέ τήν ἀκατάλυτη δύναμη τοῦ Σταυροῦ, νίκησε καί κατατρόπωσε τόν ἀντίπαλό του καί ἔτσι ἔμεινε ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μόνος αὐτοκράτορας τοῦ ἀπέραντου τότε Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Ἀμέσως ἐλευθέρωσε τούς φυλακισμένους Χριστιανούς, πού κρατοῦνταν στίς διάφορες φυλακές καί ἐξέδωσε τό διάταγμα τῆς ἀνεξιθρησκίας σέ ὅλους τούς ὑπηκόους του, τό 313 μ.Χ. Τώρα ἐλεύθεροι πιά οἱ Χριστιανοί ἄρχισαν νά ἀνασυγκροτοῦνται καί νά ὀργανώνονται. Ἄφησαν τίς κατακόμβες καί ἔκτισαν καλλιμάρμαρους Ναούς, ὅπου λάτρευαν τόν ἀληθινό Θεό ἐλεύθερα, χωρίς νά τούς πειράζει κανένας.

Ο Μέγας Κωνσταντῖνος προστάτευε ἰδιαίτερα καί ἀγαποῦσε τούς Χριστιανούς. Ὅταν ἀπειλοῦσε τήν Ἐκκλησία ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου, συγκάλεσε τήν Πρώτη Οἰκουμενική Σύνοδο τό 325 μ.Χ., ὅπου καταδίκασε τόν Ἀρειο καί συνέταξε τό σύμβολο τῆς πίστεως καί στερεώθηκε ἡ Ἐκκλησία. Ἀκόμα ἔκτισε τήν Κωνσταντινούπολη, τή Νέα Ρώμη, καί τήν ἀφιέρωσε στή Θεοτόκο Μαρία. Τά ἐγκαίνια τῆς Πόλης ἔγιναν στίς 11 Μαΐου τοῦ 330 μ.Χ.

Ο Κωνσταντῖνος μετά ἀπό πολλούς ἀγῶνες καί μιᾶ πολυκύμαντη ζωή πῆρε τό χριστιανικό βάπτισμα καί ἀφοῦ ἀναδείχθηκε προστάτης τῶν Χριστιανῶν, πέθανε στίς 21 Μαΐου τό 337 μ.Χ.

Ὡς ἐλάχιστη ἔνδειξη τιμῆς, ἡ Ἐκκλησία μας ὀνόμασε τόν Κωνσταντῖνο καί τή μητέρα του «Ἰσαποστόλους» καί τούς γιορτάζει καί τούς δυό μαζί ὡς Ἁγίους, στίς 21 Μαΐου.

* * * *

Ἡ Ἀγία Ἑλένη

Ἡ μητέρα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἡ Ἀγία Ἑλένη, ἔβαλε σκοπό στή ζωή της, ἐκτός ἀπό τό νά ὑπηρετεῖ τόν Θεό καί νά τόν λατρεύει, νά βρεῖ τόν Τίμιο Σταυρό πού σταυρώθηκε ὁ Χριστός.

Ἔτσι τό 325 μ.Χ. μεταβαίνει στά Ἱεροσόλυμα καί ἐκεῖ ἀρχίζει τήν ἔρευνα. Γιά τό σκοπό αὐτό πῆρε μαζί της πολύ στρατεύμα καί στρατηγούς, πού θά τήν βοηθοῦσαν στό ἱερό ἔργο της.

Μάζεψε πληροφορίες ἀπό τόν Ἐπίσκοπο καί ἀπό τούς ντόπιους γέροντες γιά τό μέρος τῆς σταυρώσεως. Ἐκεῖ πού ἔψαχνε παρουσιάστηκε στήν Ἀγία μία Ἑβραία, πού τῆς εἶπε ὅτι κάποιος Ἑβραῖος, πού λεγόταν Ἰούδας, γνῶριζε ἀκριβῶς τό μέρος πού βρισκόταν θαμμένος ὁ Τίμιος Σταυρός. Πράγματι αὐτός ὁδήγησε τήν Ἀγία Ἑλένη στόν Γολγοθᾶ, ἐκεῖ ἀκριβῶς πού ἦταν ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ μας. Ἐκεῖ ἔγινε ἡ ἀνασκαφή καί βρέθηκαν τρεῖς Σταυροί σ' ἓνα μικρό λάκκο. Δέν γνῶριζαν ὅμως ποιός ἀπό τούς τρεῖς Σταυρούς ἦταν τοῦ Χριστοῦ. Τή στιγμή ἐκείνη βρισκόταν κοντά μιά ἐτοιμοθάνατη γυναίκα πού ἔπασχε ἀπό βαριά ἀρρώστεια. Τήν ἔβαλαν πάνω στους Σταυρούς καί στόν Σταυρό τοῦ Κυρίου ἡ γυναίκα ἔγινε ἐντελῶς καλά. Τότε κατάλαβαν ὅτι αὐτός εἶναι ὁ Τίμιος Σταυρός τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ χαρά τῆς Ἀγίας Ἑλένης δέν περιγράφεται. Εὐχαριτοῦσε τόν Θεό ἀπό τά βάθη τῆς καρδιάς της. Ὁ Ἰουδαῖος πού βοῆκε τόν Σταυρό βαπτίστηκε καί ὀνομάστηκε Κυριάκος.

Ὅταν θά ἐπέστρεφε στήν Κωνσταντινούπολη, ἡ Ἀγία ἔκοψε τόν Τίμιο Σταυρό σέ δύο ἴσια μέρη καί ἔκανε δύο Σταυρούς μέ λιγότερο πάχος. Το ἓνα μέρος τό ἄφησε στά Ἱεροσόλυμα καί τό ἄλλο τό πῆρε μαζί της, γιά νά τό πάει στήν Κων/πολη. Ξεκίνησε λοιπόν ἡ Ἀγία Ἑλένη γιά τό γυρισμό της.

Στήν ἐπιστροφή της πέρασε ἀπό τήν Κύπρο ἔχοντας μαζί της τόν Τίμιο Σταυρό. Ὁ Σταυρός ὅμως ξαφνικά χάθηκε ἀπό κοντά της καί πῆγε σ' ἓνα βουνό. Ἐκεῖ ἄρχισε νά λάμπει καί νά φωτίζει τήν περιοχή. Ἀπό τότε τό βουνό αὐτό ὀνομάστηκε Σταυροβούνι. Ἡ Ἀγία πῆγε ἐκεῖ καί ἔφτιαξε ἓναν ἄλλο Σταυρό μεγάλο καί ἔβαλε πάνω σ' αὐτόν ἓνα μέρος ἀπό τόν Τίμιο Σταυρό. Στή θέση ἐκείνη κτίσθηκε τό Μοναστήρι τοῦ Σταυροβουνίου.

Ἡ Ἀγία Ἑλένη βοῆκε τήν Κύπρο ἔρημη ἀπό ἀνθρώπους, διότι εἶχε νά βρέξει δεξαέξι χρόνια καί οἱ κάτοικοι ἔφυγαν. Ἐφερε λοιπόν ἀνθρώπους ἀπό τή Μ. Ἀσία καί ἓνα καράβι γάτες, διότι μέ τήν ἐρήμωση τοῦ τόπου ἀπό τούς ἀνθρώπους ἐπλήθυναν τά φίδια. Ἔτσι καθάρισε τήν Κύπρο καί ἀναχώρησε γιά τήν Κωνσταντινούπολη.

7

Ὁ Μέγας Φώτιος

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...

- Στο κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνει στὶς ἀρχές Φεβρουαρίου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ βασικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεγάλου Φωτίου, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς ἐκκλησίας μας πού μὲ τὸ ἔργο του καὶ τὰ σπουδαῖα συγγράμματά του τόνωσε τὴν πίστη τῶν χριστιανῶν τόσο κατὰ τὴν ἐποχὴ πού ἔζησε ὅσο καὶ σήμερα.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Μεγάλου Φωτίου καθὼς καὶ τῶν δυὸ μαθητῶν του, Κύριλλου καὶ Μεθόδιου πού κατάφεραν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ νὰ φωτίσουν τοὺς Σλάβους καὶ νὰ τοὺς διαδώσουν τὸν Χριστιανισμό.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Μέγας Φώτιος γεννήθηκε στὴν πρωτεύουσα τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, τὴν Ἱερουσόλυμα, γύρω στὸ 810 μ.Χ. ἀπὸ εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετους γονεῖς.

Ἡ οἰκογένεια ἔπαιζε ἀλλὰ καὶ παίζει ἓνα σπουδαῖο ρόλο στὴ σωστὴ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. Ἄν ἀνοίξουμε τοὺς βίους τῶν ἀγίων, θὰ δοῦμε ὅτι ὅλοι αὐτοὶ πού ἐορτάζουμε (Βασίλειος, Γρηγόριος, Χρυσόστομος, Φώτιος κ. ἄ.), ὅλοι βγῆκαν ἀπὸ σπίτια χριστιανικά. Τότε στὰ σπίτια ἐκεῖνα ἔκαναν προσευχή, ἀγρυπνοῦσαν, νήστευαν καὶ ἀγαποῦσαν τὸν Θεό. Ἀπὸ τέτοια ἀγιασμένα σπίτια βγῆκαν τόσοι καὶ τόσοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας. Μέσα ἀπὸ τέτοιο σπίτι βγῆκε ὁ ἱερός Φώτιος. Ἡ μητέρα του Εἰρήνη καὶ ὁ πατέρας του Σέργιος ἦταν μάρτυρες τῆς περιόδου τῆς εἰκονομαχίας.

Ὁ Φώτιος ἀπὸ παιδὶ φάνηκε ὅτι θὰ γίνει μέγας. Ἦταν ἓνα παιδὶ - θαῦμα. Δὲν ἦταν ἀπλῶς ἔξυπνος ἦταν μεγαλοφυΐα. Μεγαλοφυεῖς λέγονται ἐκεῖνοι πού μποροῦν νὰ εἰσδύουν βαθιὰ στὰ πράγματα καὶ νὰ λύνουν τὰ δυσκολότερα προβλήματα. Ὅπως ὁ Ὀλυμπος εἶναι τὸ ὑψηλότερο βουνό, ἔτσι καὶ οἱ μεγαλοφυεῖς εἶναι μεγάλες κορυφές τῆς διανοήσεως. Μέσ' στὰ ἑκατὸ - διακόσια χρόνια γεννᾶται μὴν μία μεγαλοφυΐα. Μεγάλοι ἄνδρες, ὑψηλὰ ἀναστήματα, ὅπως λόγου χάριν ἦταν ὁ Ὀμηρος, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ἢ στὴν ἐποχὴ μας ὁ Αἰνστάιν.

Ὁ Ἱερός Φώτιος δὲν ἦταν μόνο μεγαλοφυΐα ἦταν καὶ ἐπιμελής. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὸν ὀκνηρὸ ἐκεῖνο δούλο τῆς παραβολῆς τῶν ταλάντων, πού πῆρε τὸ τάλαντο καὶ τὸ ἔκρυψε στὴ γῆ. Ὁ μέγας Φώτιος καλλιέργησε τὸ τάλαντό του. Τὴ νύχτα δὲν κοιμόταν παρὰ μόνο λίγες ὥρες. Μελετοῦσε. Τί μελετοῦσε; Τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ πρὸ παντὸς τοὺς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας. Μελετοῦσε τὸν ἱερό Χρυσόστομο, τὸν Μέγα Βασίλειο, τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο καὶ ἄλλους. Παραπάνω ἀπ' ὅλα ἓνα βιβλίο ἤξερε ἀπ' ἔξω τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, τὴν Ἁγία Γραφή. Ἡ μεγαλοφυΐα καὶ ἡ ἐπιμέλεια του συνετέλεσαν, ὥστε ν' ἀναδειχθεῖ ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἄνδρες τῆς ἀνθρωπότητας. Σπούδασε γραμματική, ποιητική, ρητορική, φιλοσοφία, ἀκόμη καὶ ἰατρικὴ καὶ κάθε ἄλλη ἐπιστήμη. Δίδαξε στὴν Κωνσταντινούπολη ὡς σοφὸς καθηγητής.

Νωρὶς προσλήφθηκε στὰ ἀνάκτορα καὶ κατέλαβε μεγάλα ἀξιώματα στὴν αὐλὴ τοῦ Θεοφίλου, ἔφθασε μάλιστα νὰ γίνῃ πρωτοσπαθάριος (ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς τοῦ αὐτοκράτορα), πρωτοασηκρήτης (γενικὸς γραμματέας τοῦ κράτους) καὶ συγκλητικὸς (βουλευτής).

Σὲ ἡλικία 47 ἐτῶν ἔγινε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως σὲ μιὰ δύσκολη περίοδο τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Τὸ ἤθελε; Δὲν τὸ ἤθελε. Αὐτὸς ἀρεσκόταν στὰ βιβλία, στὸ σπουδαστήριο. Τὸν πῆραν ἀπὸ ἐκεῖ λαϊκὸ νὰ τὸν χειροτονήσουν. Ὅταν εἶδε ὅτι ἐπιμένουν, δὲν κοιμήθηκε ὅλη νύχτα. Ἐκλαιγε καὶ ἔλεγε. Προτιμῶ νὰ πεθάνω παρὰ νὰ γίνω. Ὅχι διότι περιφρονοῦσε τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱεροσύνης, ἀλλὰ διότι ἤξερε πόσο δύσκολο εἶναι νὰ σηκώσει κανεὶς αὐτὴ τὴν εὐθύνη σὲ τέτοια μάλιστα ἐποχὴ. Τέλος ὅμως ὑπέκυψε. Χειροτονήθηκε μέσα σὲ μιὰ βδομάδα- μοναχὸς τὴν πρώτη ἡμέρα, ἔπειτα ἀναγνώστης, ὑποδιάκονος, διάκονος, πρεσβύτερος, καὶ τέλος ἐπίσκοπος καὶ πατριάρχης τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων τοῦ 857. Δὲν ὑπερηφανεύτηκε κράτησε τὸν ἑαυτὸ του μετριόφρονα. Ἦταν ταπεινός. Λέει ὁ βίος του ὅτι, ὅταν ἀκουγε ὅτι κάποιος ἀμάρτησε, ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια του δάκρυα νόμιζε ὅτι ἀμάρτησε αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ θρηνοῦσε καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ νὰ τὸν συχωρέσει.

Τέτοιος ἦταν ὁ ἅγιος Φώτιος γεμάτος ἀγάπη καὶ στοργὴ γιὰ τὸ ποίμνιό του. Ἀλλ' ἀπέναντι στοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως ἦταν λέων. Ἀγωνίστηκε ἐναντίον τῶν διαφόρων αἱρέσεων, καὶ μάλιστα τῶν εἰκονομάχων. Ἐλεγε πλουσίους πού ἦταν ἄρπαγες καὶ ἄδικοι. Τὰ ἔβαλε μὲ βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες, κι αὐτὸ τοῦ στοίχισε διωγμὸ. Δυὸ φορές ὁ Ἱερός Φώτιος πῆγε στὴν ἔξορία. Πρῶτη φορὰ τὸ 867 ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα, στὴ μονὴ τῆς Σκέπης στὰ θρακικὰ παράλια τοῦ Βοσπόρου καὶ δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ πάρει μαζί του κανέναν ἄλλο. Ἐκεῖνο πού τοῦ κόστισε πολὺ ἦταν ὅτι δὲν τὸν ἄφηναν νὰ ἔχει κοντὰ του οὔτε τὰ βιβλία, πού ἦταν πάντα σύντροφοί του. Τὸν καθαίρεσαν τὸ 869. Τὸ 878 ἐπανῆλθε γιὰ δευτέρη φορὰ στὸν πατριαρχικὸ θρόνο. Καὶ πάλι ὅμως τὸν ἐκθρόνισαν τὸ 886, ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, καὶ τὸν ἐξόρισαν στὴ μονὴ τῆς Ἱέρειας. Ἐκεῖ στὴν ἔξορία ἔκλεισε τὰ μάτια του, στίς 6 Φεβρουαρίου τοῦ 891.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Απόστολος Βαρνάβας

Άγιος Ιωάννης ο Έλεήμων

Άγιος Σπυρίδωνας

Μέγας Έπιφάνιος

Άγιος Ηρακλείδιος

Άγιος Τριφύλλιος

Άγιος Πανάρετος

Άγιος Αύξιβιος

Άγιος Θεόδοτος

Άγιος Τύχων

Άγιος Φιλωνίδης

Άγιος Θεράπων

8

Ὁ Ἀπόστολος Βαρνάβας

* * * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὅποιο μπορεῖ νὰ γίνῃ πρὸς τὸ τέλος τῆς κατηχητικῆς χρονιάς ἢ καὶ κάποια ἄλλη μέρα) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἁγίου τῆς Κυριακῆς Ἐκκλησίας, ἢ καλύτερα τοῦ ἰδρυτῆ καὶ προστάτη τῆς ἀγιοτάτης ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Ἀποστόλου Βαρνάβα.
- Θὰ διαβάσουμε τὸ πιὸ κάτω κείμενο καὶ θὰ τονίσουμε τὰ βασικὰ τοῦ σημεία. Μποροῦμε νὰ προμηθευτοῦμε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ νὰ τὴ δείξουμε στὰ παιδιά. Νὰ τονίσουμε κυρίως τὸ μεγάλο τοῦ ἱεραποστολικὸ ἔργο καὶ τὴ σχέση του μὲ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο καὶ Μάρκο. Ἐπίσης νὰ δοθεῖ ἔμφαση στὸ μαρτύριό του καὶ στὴ βοήθεια ποὺ πρόσφερε τὸ σεπτὸ λείψανό του, ὅταν ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου βρισκόταν σὲ μεγάλο κίνδυνο.
- Στὸ τέλος νὰ διαβαστεῖ τὸ ἀπολυτίκιό του τὸ ὅποιο ἀκούγεται κάθε Κυριακὴ στὴ Θεία Λειτουργία.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ δραστήριος καὶ ταπεινὸς ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου, Ἀπόστολος Βαρνάβας, καταγόταν ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

Ἦταν θεῖος τοῦ Εὐαγγελιστῆ Μάρκου ἀπὸ τὴ μητέρα του. Ὁ Βαρνάβας ἦταν συμμαθητὴς τοῦ Παύλου στὴ σχολὴ Γαμαλιήλ καὶ ὀνομαζόταν Ἰωσή. Ἐγίνε ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς ἑβδομήκοντα μαθητὲς τοῦ Κυρίου καὶ μετονομάστηκε σὲ Βαρνάβα, πού σημαίνει «Υἱὸς παρακλήσεως», ἐπειδὴ θ' ἀνακούφιζε τὸν πόνο καὶ θὰ βοηθοῦσε τοὺς δυστυχισμένους καὶ κακοπαθοῦντες.

Ἡ δράση του ἀρχίζει μὲ τὴν ἐπιστροφή τοῦ Παύλου στὸν Χριστό καὶ τὴ συμμετοχὴ του στὸ ἀποστολικὸ ἔργο. Ὁ Βαρνάβας σύστησε στοὺς

ἄλλους Αποστόλους νά δεχθοῦν τόν Παῦλο, ἀφοῦ καί αὐτόν τόν κάλεσε ὁ Χριστός, γιά νά γίνει Απόστολός Του.

Ἔτσι ὁ Βαρνάβας μέ τόν Παῦλο πῆγαν στήν Ἀντιόχεια καί γιά ἓνα χρόνο κήρυτταν τόν Χριστό. Ἐκεῖ ἴδρυσαν τήν πρώτη χριστιανική Ἐκκλησία καί ἦταν ἡ πρώτη φορά πού οἱ ὀπαδοί τοῦ Ναζωραίου ὀνομάστηκαν «Χριστιανοί».

Ἀπό τότε οἱ δύο Απόστολοι συνεργάστηκαν στή διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου καί προστάτεψαν τούς Χριστιανούς τῆς Ἱερουσαλήμ σέ καιρό πείνας καί δέ λιμοκτόνησαν.

Τό 45 μ.Χ. ὁ Βαρνάβας ἔφερε στήν Κύπρο καί τόν Παῦλο, ὁ ὁποῖος ἦταν σπουδαῖος ρήτορας, γιά νά κηρύξει τό Εὐαγγέλιο. Κήρυξε πρῶτα στήν πατρίδα τοῦ Βαρνάβα, τή Σαλαμίνα, συνοδεύοντας τόν «λόγο» μέ τό θαῦμα. Μετά τή Σαλαμίνα πῆγαν στήν Πάφο, ὅπου εἶχαν μιὰ πολύ μεγάλη ἐπιτυχία, ὅπως θά δοῦμε.

Ἡ Πάφος τότε ἦταν πρωτεύουσα τῆς Κύπρου καί ἔδρα τοῦ Ἀνθύπατου Σέργιου Παύλου. Ἐκεῖ στήν Πάφο, σάν ἔμαθε ὁ Ἀνθύπατος γιά τούς δύο κήρυκες τούς κάλεσε γιά νά ἀκούσει τό κήρυγμά τους. Ὅμως ἓνας σύμβουλος τοῦ Ἀνθύπατου, ὁ μάγος Ἐλύμας δέν ἤθελε νά κηρύξουν οἱ Απόστολοι ἐκεῖ καί ὁ Παῦλος τόν τιμώρησε μέ τύφλωση, γιά νά μήν ἐναντιώνεται στόν λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ θαύματος πολλοί πίστεψαν στόν Χριστό, μεταξύ αὐτῶν καί ὁ Ἀνθύπατος Σέργιος Παῦλος.

Μετά τήν Κύπρο ὁ Παῦλος μέ τόν Βαρνάβα πέρασαν στή Μ. Ἀσία καί περιόδευσαν στήν Πέργη, στήν Ἀντιόχεια, στό Ἰκόνιο, στή Λύστρα, στή Δέρβη καί ἀλλοῦ, γιά νά διδάξουν στούς εἰδωλολάτρεις τόν λόγο τοῦ Κυρίου, ἀλλά καί γιά νά ἱδρῦσουν Ἐκκλησίες, ὅπως καί ἔκαναν.

Ἀργότερα ὁ Βαρνάβας θέλησε νά πάρουν μαζί τους στήν περιοδεία καί τόν ἀνιψιό του Μάρκο, ἀλλά ὁ Παῦλος δέ συμφώνησε, μέ ἀποτέλεσμα νά χωριστοῦν τότε οἱ δύο Απόστολοι καί νά τραβήξει ὁ καθένας τόν δρόμο του.

Τό 50 μ.Χ. ὁ Βαρνάβας ἐπέστρεψε στό νησί μαζί μέ τόν ἀνιψιό του Μάρκο (μετέπειτα Εὐαγγελιστή) καί περιόδευσαν ὅλα τά μέρη πού ὑπῆρχαν ὀπαδοί τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, γιά νά τούς δυναμώσουν ἔτσι ὥστε, νά συνεχίσουν τόν ἀγῶνα τους.

Οἱ μαθητές τῶν δύο ἀποστόλων μέρα μέ τήν ἡμέρα γίνονταν ὅλο καί περισσότεροι. Αὐτό δέν ἄρεσε στόν μάγο τῆς Πάφου Ἐλύμα, τόν ὁποῖο εἶχε τυφλώσει κατά τήν ἐπίσκεψή του στήν Κύπρο ὁ Απόστολος Παῦλος

καί προσπαθοῦσε νά σταματήσει αὐτή τή ροή πρὸς τόν χριστιανισμό μέ κάθε τρόπο. Ἔτσι ἀποφάσισε νά σκοτώσει τόν Βαρνάβα, ὅταν αὐτός ἔφτασε καί ἐγκαταστάθηκε στή γενέτειρά του Σαλαμίνα.

Ὁ Βαρνάβας κάθε μέρα, ὕστερα ἀπὸ τή συγκέντρωση τῶν Χριστιανῶν του, συνήθιζε νά πηγαίνει στίς συναγωγές τῶν Ἰουδαίων καί νά πιάνει κουβέντα μαζί τους. Ὁ Ἐλύμας πού τόν παρακολουθοῦσε ἄρχισε νά φανατίζει τοὺς Ἰουδαίους ἐναντίον του. Ἔτσι μιά μέρα (11 Ἰουνίου) μάζεψε ὅλους τοὺς φανατισμένους Ἰουδαίους σέ μιά συναγωγή πού θά πῆγαινε ὁ Βαρνάβας καί ἐκεῖ τοὺς ἔβαλε νά φωνάζουν ἐναντίον του. Στό τέλος τόν πῆραν, τόν ἔδεσαν χειροπόδαρα καί τή νύκτα τόν πῆγαν ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη τῆς πόλης καί τόν λιθοβόλησαν. Ἀφοῦ γύρισαν στά σπίτια τους οἱ Ἑβραῖοι σκέφτηκαν πῶς ἔπρεπε νά ἐξαφάνιζαν τό λείψανο, γιά νά μὴν τό βροῦν οἱ Χριστιανοί. Ἀποφάσισαν ἀκόμη νά τό ρίξουν στή θάλασσα, ἀφοῦ τοῦ δέσουν στό λαιμό μιά μεγάλη πέτρα. Τά σχέδιά τους ὅμως δέν πέτυχαν, γιὰτί ἀμέσως μετὰ τόν λιθοβολισμό τοῦ Ἁγίου οἱ μαθητές του μέ ἀρχηγό τόν Μάρκο πῆραν τό λείψανό του καί τό ἔθαψαν μέ μεγάλες τιμές βάζοντας πάνω του τό Ἱερό Εὐαγγέλιο τοῦ Ματθαίου πού ἔγραψε ὁ ἴδιος. Ὑστερα ἔφυγαν ἀπὸ τήν Κύπρο γιά τήν Ἀλεξάνδρεια, γιὰτί κινδύνευαν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους.

Πέρασαν ἀπὸ τότε 488 χρόνια, χωρίς κανένας νά γνωρίζει ποῦ βρίσκεται τό λείψανο τοῦ μεγαλύτερου Ἁγίου τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Στά χρόνια αὐτά γύρω ἀπὸ τὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου ἐνεργοῦσε μιά θαυματουργική δύναμη καί κανένας δέν μποροῦσε νά καταλάβει τί συνέβαινε. Τό μέρος ἐκεῖνο τό ὀνόμασαν «Τόπο Ἰάσεως», γιὰτί σέ ὅλα αὐτά τὰ χρόνια βρῆκαν τή θεραπεία τους τυφλοί, δαιμονισμένοι, παράλυτοι καί ἄλλοι, χωρίς νά ξέρουν ὅτι τὰ θαύματα γίνονταν ἐκεῖ, γιὰτί βρισκόταν ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου.

Ὅταν ὅμως χρειάστηκε ὁ Ἅγιος νά βοηθήσει τήν Κύπρο, παρουσιάστηκε μέ θαυμαστό τρόπο στόν τότε ἐπίσκοπο τῆς Κύπρου Ἀνθέμιος καί τοῦ ἀποκάλυψε μέ ὄραμα ποῦ ἦταν τό λείψανό του, γιά νά τό βρεῖ καί νά τό παρουσιάσει στόν αὐτοκράτορα τῆς Κων/πολης Ζήνωνα (474 – 491) καί νά ζητήσει τή βοήθειά του.

Τά χρόνια αὐτά ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου κινδύνευε ἀπὸ τόν Πατριάρχη Ἀντιοχείας Πέτρο Κναφέα, πού ἤθελε νά ἐξουσιάζει τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, μέ τή δικαιολογία ὅτι οἱ ἀπόστολοι πού κήρυξαν τό Εὐαγγέλιο στήν Κύπρο, ξεκίνησαν ἀπὸ τήν Ἀντιόχεια.

Μέ τήν ανεύρεση ὁμως τοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου, ἡ Κύπρος σώθηκε, γιατί ὁ Αὐτοκράτορας Ζήνωνας, ὅταν ἄκουσε ἀπό τόν Ἀνθέμιο ὅλα τὰ γεγονότα καί εἶδε τό λείψανο τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα μαζί μέ τό χειρόγραφο Εὐαγγέλιο ἔβγαλε τήν ἐξῆς ἀπόφαση:

Πρῶτον ὁ Πατριάρχης τῆς Ἀντιοχείας νά μὴν ἀνακατεύεται στίς ὑποθέσεις τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας καί δεύτερο ὁ ἐπίσκοπος τῆς Κωνσταντίας νά ὀνομάζεται στό ἐξῆς Ἀρχιεπίσκοπος, νά φορεῖ κόκκινο μανδύα, νά κρατᾶ βασιλικό σκῆπτρο ἀντί ποιμαντικῆς ράβδου καί νά βάζει τήν ὑπογραφή του μέ κόκκινο μελάνι σάν τόν αὐτοκράτορα. Ὅλα αὐτά εἶναι τὰ προνόμια τῆς Αὐτοκέφαλης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου πού διατηροῦνται μέχρι σήμερα.

Ὅταν ὁ Ἀνθέμιος γύρισε στήν Κύπρο ἔγινε ὁ πρῶτος Ἀρχιεπίσκοπος τῆς καί πρώτη του φροντίδα ἦταν νά χτίσει ναό δίπλα ἀπό τόν τάφο τοῦ Ἀποστόλου στή γενέτειρά του Σαλαμίνα. Ὁ ναός ἦταν μεγαλοπρεπῆς ὅπως ἄξιζε στόν ἅγιο καί γύρω ἀπό τόν ναό ἔκτισε κελιά γιά μοναχοὺς. Ἔτσι ὁ Ἀνθέμιος ἔγινε ὁ ἰδρυτής τοῦ μοναστηριοῦ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα γύρω στά τέλη τοῦ 5ου αἰώνα μ.Χ.

Στό πέρασμα τῶν χρόνων καί λόγω τῶν σεισμῶν ἀλλά περισσότερο ἐξαιτίας τῶν πολλῶν καταστροφικῶν ἐπιδρομῶν τῶν Σαρακηνῶν ὁ ναός ἐρημώθηκε, ἐνῶ τό 648 σχεδόν ἐξαφανίστηκε. Μετά ἀπό πολλά χρόνια, περίπου τό 1674 ξανακτίζεται ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Ἰλαρίωνα Κιγάλα.

Οὐσιαστικές πληροφορίες γιά τή συνέχεια τῆς λειτουργίας τοῦ μοναστηριοῦ δέν ἔχουμε μέχρι τό 1735 πού ὁ Ρῶσος περιηγητής Βασίλειος Μπάρσκυ ἐπισκέφτηκε τό μοναστήρι. Τό 1821 ἓνας ἀπό τούς μοναχοὺς τοῦ Μοναστηριοῦ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα διαδέκτηκε τόν ἐθνομάρτυρα Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Κύπρου Κυπριανό, ὁ ὁποῖος ἀπαγχονίστηκε τήν 9η Ἰουλίου ἀπό τούς Τούρκους κατά τίς τραγικές ἐκεῖνες ἡμέρες τοῦ Ἰούλη τοῦ 1821.

Ἀνατολικά τοῦ μεγάλου ναοῦ, 100 περίπου μέτρα πιο κάτω, ὑπάρχει ναῖδριο ἀκριβῶς πάνω ἀπό τόν τάφο τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Ὁ τάφος αὐτός κατέστη τόπος προσκυνήματος γιά τούς πιστούς. Μέσα στόν τάφο αὐτό ὑπάρχει πηγάδι ἀπό τό ὁποῖο ἔπαιρναν ἁγίασμα οἱ πιστοί.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾶ τή μνήμη τοῦ ἰδρυτῆ καί προστάτη τῆς Ἁγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Ἀποστόλου Βαρνάβα, στίς 11 Ἰουνίου.

9

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας

* * * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνῃ στὶς ἀρχὲς Νοεμβρίου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη καὶ πολιούχου τῆς Λεμεσοῦ. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ βασικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Ἐλεήμονα, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φιλεύσπλαχνου Ἁγίου, ποὺ γιὰ τὴ μεγάλη του ἀγάπη πρὸς τὸ συνάνθρωπό του ὀνομάστηκε ἐλεήμων.
- Εἶναι καλὸ νὰ παρουσιάσουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη καθὼς καὶ τὸν ναὸ του ποὺ βρίσκονται μέσα τὰ τίμια λείψανά του.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ πολιούχος Ἅγιος τῆς Λεμεσοῦ Ἰωάννης, γεννήθηκε στὴν Ἀμαθοῦντα - παλιά Λεμεσό - τὸ 539 μ.Χ. Ὁ πατέρας του, Ἐπιφάνιος, ἦταν διοικητὴς τῆς Κύπρου. Ὁ Ἅγιος ἀπὸ μικρὸς ξεχώρισε ἀπὸ τοὺς συνομήλικούς του τόσο στοὺς χαρακτήρα ὅσο καὶ στὴν εὐσέβεια. Ὅταν μεγάλωσε, παντρεύτηκε καὶ ἀπέκτησε παιδιὰ . Δέν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ Κύριος κάλεσε κοντὰ του τὴ γυναίκα του καὶ τὰ παιδιὰ του. Ἐμείνε ὀλομόναχος, ἀλλὰ δέν παραπονιόταν. Συνήθιζε μόνο νὰ λέει : “Ὁ Θεὸς μοῦ τὰ ἔδωσε, ὁ Θεὸς μοῦ τὰ πῆρε”.

Ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος ἀναφέρει, ὅταν ἦταν 15 χρονῶν εἶδε στὸν ὕπνο του μιὰ ὀπτασία, μιὰ κόρη πού ἡ ὀμορφιά της ξεπερνοῦσε τὸν ἥλιο, νὰ τοῦ λέει : “Ἄν μὲ ἀποκτήσεις φίλη σου, ἐγὼ θὰ σέ φέρω μπροστὰ στοὺς Βασιλεῖς, γιατί κανεὶς δέν ἔχει θάρρος νὰ μιλᾷ σ’αὐτόν, ὅπως ἐγώ. Γιατί ἐγὼ τὸν ἔκαμα νὰ πάρει ἀνθρώπινη μορφή πάνω στὴ γῆ καὶ νὰ σώσει τοὺς ἀνθρώπους”. Ἡ κόρη αὐτή, βεβαιώθηκε, ἀφοῦ σκέφτηκε καλὰ πὼς ἦταν ἡ Συμπόνια δηλαδὴ ἡ Ἐλεημοσύνη, γιατί αὐτὴ ἡ Συμπόνια κ’ ἡ εὐσπλαχνία πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἔκαμε τὸν Κύριο νὰ φορέσει πραγματικὴ ἀνθρώπινη σάρκα, γιὰ νὰ τοὺς σώσει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ἀπὸ τότε πού εἶδε

αυτή τήν ὄπτασία ὁ Ἰωάννης ἔγινε Ἐλεήμονας, γιατί εἶχε πεισθεῖ πῶς αὐτή ἡ Ἐλεημοσύνη ἀποτελεῖ τή βάση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἀνέβηκε στόν πατριαρχικό θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας μέ θεϊκή παρέμβαση τό 608 μ.Χ. Ὄταν ὁ Ἡράκλειος στέφθηκε αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, ἡ αὐτοκρατορία βρισκόταν σέ ἄσχημη κατάσταση. Οἱ ἐχθροί - Πέρσες καί Ἄβαροι - ἀπειλοῦσαν νά καταλάβουν τήν Κων/πολη, ἐνῶ στό ἐσωτερικό οἱ αἰρέσεις δίχαζαν τόν λαό. Στήν Αἴγυπτο κυριαρχοῦσαν οἱ αἰρετικοί Μονοφυσίτες. Ἐπρεπε νά βρεθεῖ κάποιος, γιά νά καθησυχάσει τά πνεύματα, νά σταματήσει τούς τσακωμούς καί νά βοηθήσει στή μεταστροφή τῶν αἰρετικῶν στήν Ὀρθοδοξία. Ὁ πατρίκιος Νικήτας, πού γνώρισε τόν Ἅγιο ἀπό μιᾶ ἐπίσκεψή του στήν Κύπρο, τόν πρότεινε γιά τόν θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ Ἅγιος δέν ἤθελε ἀπό μετριοφροσύνη νά ἀναλάβει ἕνα τόσο ἀνώτατο ἀξίωμα. Μετά ἀπό πιέσεις δέχτηκε. Ἔτσι ἔγινε Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας γιά δέκα ὀλόκληρα χρόνια.

Πρίν ἀκόμα ἐνθρονιστεῖ ὁ Ἰωάννης “ἐπεδόθηκε στό ἔργον τῆς εὐεργεσίας καί τῆς Ἐλεημοσύνης. Πρόσταξε νά καταγράψουν τούς φτωχοῦς, στήν περιοχή τῆς δικαιοδοσίας του, πού ἔφτασαν τίς 7,5 περίπου χιλιάδες καί διέταξε νά τρέφονται καθημερινά ἀπό τό Πατριαρχεῖο. Σ’ ὅλους τούς ἄνδρες πού ἔρχονταν γιά βοήθεια τούς ἔδινε ἕνα χρυσό νόμισμα καί στίς γυναῖκες δύο σάν ἀσθενέστερα μέλη τῆς κοινωνίας. Δέν ἔδιωχνε ποτέ κανένα. Ἐκτισε νοσοκομεῖα, πτωχοτροφεία, λοχοκομεῖα, ὅπου γεννοῦσαν καί περιθάλλονταν οἱ ἔγκυες, τό Καισάρειο, χῶρο γιά νά κοιμοῦνται οἱ ἄστεγοι, ξενῶνες, γιά νά φιλοξενοῦνται οἱ φτωχοί, οἱ πληγωμένοι, οἱ αἰχμάλωτοι καί ἄλλοι πάσχοντες, ἐντελῶς δωρεάν. Ἐπίσης ἔστειλε σημαντική βοήθεια στά Ἱεροσόλυμα, γιά νά χτιστεῖ ὁ ναός τῆς Ἀναστάσεως, πού ἔκαψαν οἱ Πέρσες.

Πολλές ἦταν οἱ εὐεργεσίες πού ἔκανε ὁ Πατριάρχης στούς φτωχοῦς καί πονεμένους. Ἄν θέλαμε νά τίς καταγράψουμε θά χρειαζόμασταν πολλές σελίδες καί πάλι δέν θά μπορούσαμε νά ἀποδώσουμε οὔτε στό ἐλάχιστο τά ὅσα ὁ φιλεύσπλαχνος Ἅγιος, ὁ Ἅγιος τῆς ὑπομονῆς καί τῆς ἀγάπης ἔκανε στούς συνανθρώπους του.

Ὄταν τό 615 μ.Χ. οἱ Πέρσες βιάζονταν κατά τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἰωάννης, μετά ἀπό παράκληση καί πίεση τοῦ Πατρικίου Νικήτα ἀποφάσισε νά φύγει γιά τή Βασιλεύουσα.

Ὁ Πατριάρχης, ὁ Διοικητής καί ἡ συνοδεία τους, ἐπιβιβάστηκαν σέ καράβι μέ προορισμό τήν Κωνσταντινούπολη. Καθ’ ὁδόν τό σκάφος κινδύνευσε σοβαρά ἀπό τρικυμία, σώθηκε ὅμως ὕστερα ἀπό θαυματουργική παρέμβαση τοῦ Ἰωάννη καί κατευθύνθηκε πρὸς τό νησί τῆς Ρόδου. Ἐκεῖ ὁ Ἅγιος εἶδε σέ ὄπτασία ἕναν ἄγγελο πού τοῦ ἀνακοίνωσε ὅτι τόν ζητοῦσε ὁ “*βασιλεύς τῶν βασιλευόντων*”. Τότε ὁ Ἰωάννης κατάλαβε ὅτι ἔρχονταν τό τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς του. Ἔτσι, διέκοψε τό ταξίδι πρὸς

τήν Κωνσταντινούπολη καί ἐπέστρεψε στή γενέθλια πόλη του, τήν Ἀμαθούντα.

Όταν ἔφθασε στήν Ἀμαθούντα ζήτησε χαρτί καί καλαμάρι, γιά νά γράψει τή διαθήκη του : “Σᾶς βεβαιῶ ὅλους ὅτι, στό βῆμα τό φοβερό ὅπου μέλλουμε νά παρουσιαστοῦμε γυμνοί καί ξεσκεπαστοί τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως, δέν ἔχει ἡ περιουσία τοῦ ταπεινοῦ Ἰωάννη παρὰ μονάχα ἕναν τριμίσιον, αὐτό τό τριμίσιον πού εἶναι τοῦ Θεοῦ, παραγγέλλω νά δοθεῖ σ’ αὐτούς πού εἶναι τοῦ Θεοῦ”.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης πέθανε στίς 12 Νοεμβρίου τοῦ 619 μ.Χ. σέ ἡλικία 80 χρονῶν. Θάφτηκε μέ ἱεροπρεπῆ τελετή σ’ ἕνα ναό τοῦ Ἁγίου Τύχωνα στήν Ἀμαθούντα, σ’ ἕναν τάφο πού ἦταν πρωτύτερα θαμμένοι δύο ἐπίσκοποι τῆς Ἀμαθούντας. Κατά τήν ταφή, ὡς ἐκ θαύματος, οἱ δύο ἐπίσκοποι παραμέρισαν καί δέχτηκαν στή μέση τους τόν Ἅγιο.

Μετά τόν θάνατό του μέρος τῶν ἱερῶν λειψάνων παραχωρήθηκαν ὡς εὐλογία στόν τόπο γεννήσεως καί ἐκδημίας τοῦ Ἁγίου. Τα ιερά λείψανα τοῦ Ἁγίου βρίσκονται στόν ὁμώνυμο ναό του στή Λεμεσό. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων ἔκανε πολλά θαύματα, τόσο ἐνὸσω ζοῦσε, ὅσο καί μετά τόν θάνατό του, σέ ὅσους μέ πίστη ζήτησαν, ἀλλά καί ζητοῦν τή βοήθεια τοῦ μεγάλου ἀγωνιστῆ καί φιλεύσπλαχνου Ἁγίου.

Ἐνα ἀπό τά πολλά θαύματα τοῦ Ἁγίου θά παρουσιάσουμε πιό κάτω, γιά νά δοῦμε ἔστω καί ἐνδεικτικά, τή χάρη πού ἔλαβε ὁ Ἅγιος ἀπό τόν Θεό νά βοηθᾷ, ὅπως ἀναφέραμε, ὅσους μέ πίστη ζητοῦν τή βοήθειά του.

Πέντε μέρες, πρὶν φύγει ἀπό τόν παρόντα κόσμο ὁ Ἅγιος, τόν ἐπισκέφθηκε μιὰ γυναίκα πού ἄκουσε ὅτι ὁ Ἅγιος ἔμελλε νά ὑπάγη πρὸς τόν Κύριο. Αὐτή ἔπενε στά πόδια τοῦ Ἁγίου κλαίοντας καί τοῦ εἶπε: “Δέσποτά μου, ἐγώ ἡ ταλαίπωρος ἔπραξα ἁμαρτία φοβερά, τήν ὁποία δέν ἐτόλμησα νά τήν ἐξομολογηθῶ, γνωρίζοντας ὅτι δέν μπορεῖ κανένας ἄνθρωπος νά τήν ἀκούσει. Ὅμως γνωρίζω βέβαια καί πιστεύω ὅτι διά τή χάρη καί τήν παρησία τήν ὁποία ἔχεις πρὸς τόν Κύριο μπορεῖς διά τῆς προσευχῆς νά μοῦ ἐξαλείψης τό ἀνόμημα”.

Ὁ Ἅγιος τότε τῆς εἶπε: Ἄν πιστεύεις ὅτι διά τῆς δικῆς μου μεσιτείας ὁ Κύριος θά σοῦ συγχωρέσει τήν ἁμαρτία σου, τότε πέσ’ μου τήν γιά νά συγχωρεθεῖς. Ἡ γυναίκα ὅμως τοῦ εἶπε ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά τοῦ ὁμολογήσει τήν ἁμαρτία της, γιατί εἶναι πάρα πολύ μεγάλη καί δέν μπορεῖ νά τήν πεῖ. Τότε ὁ Ἅγιος τῆς εἶπε νά τοῦ τήν γράψει σέ ἕνα χαρτί καί ἀφοῦ τό βάλει μέσα σέ ἕνα φάκελο νά τοῦ τήν πάρει. Ἡ γυναίκα μετά βίας ἔκανε αὐτό πού τῆς εἶπε ὁ Ἅγιος καί ἀφοῦ πῆρε τήν ὑπόσχεσή του πῶς δέ θά τό μάθει κανείς ἔφυγε ἀπό τήν πόλη.

Ὁ Ἅγιος μετά ἀπό λίγο πέθανε, χωρίς νά πεῖ τίποτα σέ κανένα γι’ αὐτήν τήν ὑπόθεση. Σάν τό ἔμαθε ἡ γυναίκα ὅτι ὁ Ἅγιος ἐκοιμήθη, κόντεψε νά τρελλαθεῖ ἀπό τή στενοχώρια της, γιατί φοβήθηκε πῶς τό γράμμα της θά πέσει σέ ἄλλα χέρια καί τότε ἀλίμονό της. Χωρίς νά χάσει

καιρό πήγε στον τάφο του Αγίου και άρχισε να του μιλά σαν να ήταν ζωντανός και να του λέει: “Ω άνθρωπε του Θεού, εγώ δεν ήθελα να σου όμολογήσω την άμαρτία μου διά την αισχύνην, αλλά την έγγραφα καθώς μέ πρόσταξες και σου έφερα τό γράμμα, για να αποφύγω τή μέλλουσα κόλαση και έσύ πέθανες ξαφνικά και δεν ξέρω σέ ποιά χέρια βρίσκεται τώρα και, ένω δεν ήθελα να τό ακούσει άνθρωπος, τώρα θά τό μάθει όλη ή Κύπρος. Όμως δεν απελπίζομαι, ούτε φεύγω από τον τάφο σου μέχρι να μου αποκαλύψεις την αλήθεια και να πληροφορηθώ για την υπόθεσή μου, επειδή πιστεύω ότι δεν πέθανες, αλλά ζεις έν Κυρίω και λαμβάνεις από Αυτόν όσα θέλεις και σκέφτεσαι”.

Τρία μερόνυχτα προσευχόταν και έκλαιε ή γυναίκα χωρίς να κοιμηθεί ή να φάει κάτι. Τήν τρίτη νύκτα, είδε μέ τά μάτια της τον Άγιο να έρχεται κοντά της μαζί μέ τούς δύο άλλους επισκόπους πού ήταν στον τάφο και να της λέει: “έως πότε, ώ γυναίκα δεν θά παύης να βοᾷς και να μάς δίδης ένόχλησιν, και δεν μάς αφήνεις να ήσυχάσουμε, καταβρέχουσα τας στολάς ήμῶν μέ τά τόσα σου δάκρυα;”.

Λέγοντας αυτά ό Άγιος της έδωσε τό γράμμα όπως του τό είχε δώσει σφραγισμένο και της είπε: “Άνοιξέ το να δεις αν είναι εκείνο πού μου έδωσες και δόξαζε τον ποιούντα έργα παράδοξα”. Η γυναίκα ύστερα άνοιξε τό γράμμα. Βλέπει μέσα πως ή άμαρτία πού έγγραψε σβήστηκε και έγγραφε αντί για την άμαρτία αυτά: “Διά Ιωάννην τον δούλον μου σου έσυγχώρησα τό μέγα άμάρτημα”.

Αυτά και άλλα πολλά θαύματα έκαμε ό Παντοδύναμος Θεός, για να δοξάσει τον δούλο του, όχι μόνο στον τάφο του αλλά και σέ άλλους τόπους και μέ διαφορετικούς τρόπους.

Απολυτίκιον Ήχος πλ. δ'.

Έν τή ύπομονή σου έκτήσω τον μισθόν σου, Πάτερ Όσιε· ταίς προσευχαίς άδιαλείπτως έγκατερήσας, τούς πτωχούς άγαπήσας, και τούτοις έπαρκέσας. Αλλά, πρέσβευε Χριστῶ τῷ Θεῷ, Ιωάννη Έλεήμον μακάριε, σωθῆναι τας ψυχάς ήμῶν.

10

Ὁ Ἅγιος Σπυρίδωνας

* * * * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ στὶς ἀρχὲς Δεκεμβρίου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἁγίων τὰ βασικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνα, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀστέρα τῆς ἐκκλησίας μας, πού μὲ τὰ θαύματά του βοήθησε ὄχι μόνο τὴν πατρίδα του ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρη τὴν Ἐκκλησία κατατροπώνοντας τὸν αἰρετικὸ Ἄρειο στὴν Α' Οἰκ. Σύνοδο.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου καὶ λίγα στοιχεῖα γιὰ τὸ μοναστήρι του, πού στενάζει κάτω ἀπὸ τὴν μπότα τοῦ Τούρκου εἰσβολέα.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Ἅγιος Σπυρίδωνας γεννήθηκε γύρω στὸ 278 μ.Χ. Οἱ γονεῖς του ἦταν ἀγρότες καὶ μάλιστα βοσκοί. Ὁ Σπυρίδωνας ἔμαθε μερικὰ γράμματα, γιατί οἱ γονεῖς του εἶχαν κάποια οἰκονομικὴ ἀνεση. Πάνω ἀπ' ὅλα ὅμως φρόντισε νὰ μάθει τί θέλει ὁ Θεός ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τί πρέπει νὰ κάνει ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ σώσει τὴν ψυχὴ του.

Ἀπὸ μικρὸς ἔγινε καὶ αὐτὸς τσοπάνος ὅπως καὶ οἱ γονεῖς του. Κάθε Κυριακὴ πήγαινε στὴν ἐκκλησία καὶ ὅπου βρισκόταν μιλοῦσε γιὰ τὸν Θεὸ καὶ βοηθοῦσε ὅσους εἶχαν τὴν ἀνάγκη του. Ὅταν μεγάλωσε, παντρεύτηκε μιὰ ἐνάρετη κοπέλα. Ἀπέκτησε παιδιὰ καὶ ζοῦσε μιὰ καλὴ οικογενειακὴ ζωὴ. Ἐαφνικὰ ἢ σύζυγός του ἔφυγε ἀπὸ τὸν παρόντα κόσμον σὲ νεαρὴ ἡλικία καὶ πῆγε κοντὰ στὸν Θεό.

Μετὰ τὸν θάνατο τῆς γυναίκας του, ὅλοι τὸν παρακαλοῦσαν νὰ γίνεῖ ἱερέας. Στὴν πίεση λοιπὸν πού τοῦ ἔκαναν δέχτηκε καὶ χειροτονήθηκε ἱερέας. Ἦταν πραγματικὸς ἱερέας τοῦ Θεοῦ. Ἀφιλοχρήματος, σώφρων, νηφάλιος καὶ φιλόξενος. Ποτέ δὲν φώναζε σὲ κανένα. Ὁ Θεός τοῦ ἔδωσε τὴ χάρη καὶ ἔκανε πολλὰ θαύματα. Θεράπευε διάφορες ἀρρώστιες, ἔδινε φῶς στοὺς τυφλοὺς καὶ ἔβγαζε τὰ πονηρὰ πνεύματα.

Όταν χήρεψε ο θρόνος της Τριμυθοῦντας, ο λαός, (πού ήξερε την ἀρετή του) ζήτησε για Ἐπίσκοπό του τόν Σπυρίδωνα. Ο Σπυρίδωνας με σύνεση ἀνέλαβε τό βαρὺ ἔργο τοῦ Ἐπισκόπου. Ἦταν πατέρας τῶν ἱερέων καί τοῦ λαοῦ του. Προστάτευε τούς ἀσθενεῖς καί παρηγοροῦσε τούς πενθοῦντες.

Κάποτε ἡ Κύπρος πέρασε μιά μεγάλη ἀνομβρία καί ἡ πείνα καί οἱ ἀρρώστιες ἦταν καθημερινό φαινόμενο. Γι' αὐτό ὁ Σπυρίδωνας ἔκανε δέηση στόν Θεό νά λυπηθεῖ τόν κόσμον καί νά σταματήσει τήν ἀνομβρία. Πράγματι, ὁ Φιλεύσπλαγχνος Θεός ἄκουσε τήν προσευχή τοῦ δούλου του καί ἀμέσως γέμισε ὁ οὐρανός ἀπό μαῦρα σύννεφα. Ἀφοῦ ὁ Ἅγιος ξαναπροσευχήθηκε θερμότερα, ἔπεσε τόση βροχή, ὥστε ποτίστηκε ὅλο τό νησί καί σώθηκαν οἱ ἄνθρωποι.

Όταν ξέσπασε ὁ διωγμός τοῦ Μαξιμιανοῦ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, πολλοί φυλακίστηκαν καί βασανίστηκαν. Μαζί μέ αὐτούς ἦταν καί ὁ Ἐπίσκοπος Τριμυθοῦντος. Τόν ἔστειλαν στά κάτεργα τῆς Κιλικίας καί ἐκεῖ δούλευε στά καταναγκαστικά ἔργα μαζί μέ τούς ἄλλους χριστιανούς. Ἐμεινε ἐκεῖ ὀκτώ ὀλόκληρα χρόνια, μέχρι πού αὐτοκράτορας ἔγινε ὁ Μέγας Κων/τίνος καί ἔτσι ἐπέστρεψε στήν πατρίδα του.

Όταν ἐπέστρεψε, οἱ κάτοικοι τόν δέχτηκαν μέ χαρά καί ἀγαλλίαση, μέ ὕμνους καί ψαλμούς. Ἡ ζωή του περνοῦσε φροντίζοντας ὅλους ὅσοι εἶχαν τήν ἀνάγκη του.

Στά χρόνια τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ξέσπασε ἡ φοβερή αἵρεση τοῦ Ἀρείου, πού κήρυττε ὅτι ὁ Χριστός δέν εἶναι Θεός ἀλλά κτίσμα καί πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Γιὰ νά καταπολεμήσουν αὐτήν τήν αἵρεση, συγκεντρώθηκαν στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας τό 325 μ.Χ., 318 Θεοφόροι Πατέρες, μέ σκοπό νά σώσουν τήν Ἐκκλησία ἀπό αὐτόν τόν κίνδυνον. Σέ αὐτή τή Σύνοδο ἔλαβε μέρος καί ὁ Ἅγιος Σπυρίδωνας.

Ὁ Ἀρειος βροντοφωνοῦσε μέσα στή Σύνοδο. Εἶχε φιλοσοφική μόρφωση καί ρητορική ικανότητα. Ἐκτός ἀπό τόν Ἀρειο ὑπῆρχαν κοντά του ἱκανοί ρήτορες, πού μέ τή γλώσσα τους χτυποῦσαν ἀπειλητικά τήν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Πατέρες ὕψωναν καί αὐτοί φωνή δυνατή καί πολλές φορές γελοιοποιοῦσαν αὐτή τή σατανική ἐκστρατεία καί τίς φαντασίες τοῦ Ἀρείου. Ἐνας ἀπό τούς ρήτορες τοῦ Ἀρείου ἦταν ἄπιαστος στά λόγια καί μέ τήν ἐμπειρία του ἀποστόμωνε πολλούς. Τότε ὁ Ἅγιος, καθώς ἔβλεπε τόν ρήτορα νά μιλάει καί νά τρέχει στόν κατήφορο τῆς ψευτιάς, τῆς αἰρέσεως καί τῆς βλασφημίας, σηκώθηκε καί εἶπε ἀπλά καί ξεκάθαρα: Ὁ Θεός ἂν καί εἶναι τρία πρόσωπα καί τρεῖς Ὑποστάσεις (Πατήρ, Υἱός καί Ἅγιο Πνεῦμα), εἶναι ΕΝΑΣ. Καί γιά νά τό καταλάβουν αὐτό, ἔκανε τό ἔξης θαῦμα· Πῆρε ἕνα κεραμίδι καί ἀφοῦ προσευχήθηκε εἶπε: «εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός» καί ἀμέσως ἀπό τό κεραμίδι ἀνέβηκε φωτιά πρός τά πάνω, «καί τοῦ Υἱοῦ», τότε ἀπό τό ξερό κεραμίδι ἔτρεξε νερό πρός τά κάτω καί συνεχίζει, «καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», τότε στά χέρια του ἔμεινε τό χῶμα.

Ο Άγιος μέ αυτό τό θαῦμα ἀνέτρεψε ὅλες τίς ρητορεῖες καί τά ἐπιχειρήματα τῶν αἰρετικῶν. Τούς εἶπε ὅτι τά ὑλικά ἦταν τρία: φωτιά, νερό καί χῶμα καί ὅμως ἀποτελοῦσαν ἕνα σῶμα. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τήν Αγία Τριάδα. Μετά ἀπό αυτό τό θαῦμα πολλοί πίστεψαν στόν ἀληθινό Τριαδικό Θεό.

Ο Άγιος ἐπέστρεψε στήν Κύπρο καί συνέχισε τή ζωή του κοντά στόν λαό του μέχρι πού ὁ Θεός τόν κάλεσε κοντά του. Μετά τόν θάνατο τοῦ Αγίου στίς 12 Δεκεμβρίου, κτίστηκε ναός στό ὄνομά του στήν Τρεμετουσιά καί ἀργότερα ἰδρύθηκε τό μοναστήρι τοῦ Αγίου.

Πότε ἀκριβῶς κτίστηκε τό μοναστήρι δέν γνωρίζουμε. Σύμφωνα μέ τόν Ρώσο περιηγητή Βασίλειο Μπάρσκυ ἡ ἐκκλησία τοῦ μοναστηριοῦ κτίστηκε ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Σιλβέστρο τό 1729 πάνω στά ἐρείπια παλαιᾶς Ἐκκλησίας. Αὐτή τήν πληροφορία μάς δίνει καί ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κυπριανός σύμφωνα μέ μιᾶ ἐπιγραφή πού βρέθηκε πάνω στό μεσαῖο ἀπό τά τρία τόξα πού ἐνώνουν τά δύο κλίτη τῆς Ἐκκλησίας. Τό 1738 ἡ Ἐκκλησία διευρύνθηκε καί ἀνακαινίσθηκε ἐπί ἀρχιεπισκόπου Φιλοθέου, μέ συνδρομές χριστιανῶν ἀπό ὅλη τήν Κύπρο. Τό ξυλόγλυπτο τέμπλο τοῦ ναοῦ ἦταν σημαντικό, ἀφοῦ πάνω ὑπῆρχαν εἰκόνες τοῦ 16^{ου} αἰῶνα τίς ὁποῖες ὅμως ἀφαίρεσαν οἱ Τούρκοι μετά τήν εἰσβολή τοῦ 1974. Ὑπολείμματα τοιχογραφιῶν τοῦ 11^{ου} καί 12^{ου} αἰῶνα μαρτυροῦν τήν ὕπαρξη μιᾶς δεύτερης βασιλικῆς πού κτίστηκε στή θέση τῆς ἀρχικῆς, ἐνῶ ἀνιχνεύεται καί ἡ ὕπαρξη μιᾶς τρίτης καμαροσκεπέπαστης βασιλικῆς.

Τό μοναστήρι ἀποτελεῖται ἀπό πέντε δωμάτια στή νότια πλευρά καί τρία στή βόρεια. Ἡ νότια πλευρά ἦταν τό κυρίως Μοναστήρι, ἐνῶ ἡ ἄλλη χρησίμευε ὡς στάβλος καί ἀχυρώνας. Στό μοναστήρι αὐτό πρίν τήν τουρκική εἰσβολή λειτουργοῦσε ἐργαστήριο συντήρησης εἰκόνων καί χειρογράφων. Ἐπίσης στούς χώρους τῆς Μονῆς εἶχαν ἀρχίσει ἀρχαιολογικές ἐρευνες, ἀπό τό 1965, πού δυστυχῶς ὅμως δέν ὀλοκληρώθηκαν.

Κατά τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς τοῦ Αγίου στίς 12 Δεκεμβρίου, γινόταν μεγάλο πανηγύρι στό ὁμώνυμο Μοναστήρι τοῦ Αγίου Σπυρίδωνα καί χιλιάδες προσκυνητές ἀπό πολλά μέρη τῆς Κύπρου πήγαιναν στή χάρη του.

Δυστυχῶς σήμερα ἡ Μονή τοῦ Μεγάλου Ἱεράρχη βρίσκεται σκλαβωμένη μαζί μέ πολλά ἄλλα Μοναστήρια καί ἐκκλησίες ἀπό τούς Τούρκους εἰσβολεῖς, πού πάτησαν τό νησί μας τόν Ἰούλιο τοῦ 1974.

Ὁ Μέγας Ἐπιφάνιος

* * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ στὶς ἀρχὲς Μαΐου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἀγίων τὰ βασικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου τὴν ὁποία θὰ προβάλλουμε στὰ παιδιὰ, γιὰ νὰ ἔχουν μιὰ ὀλοκληρωμένη εἰκόνα γιὰ τὸν Ἅγιο.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Γεννήθηκε γύρω στὸ 315 μ.Χ σ' ἓνα χωριὸ τῆς Δυτικῆς Παλαιστίνης, τὴ Βησανδούκη. Ἡ Κυπριακὴ λαϊκὴ παράδοση ἀναφέρει πὼς ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος γεννήθηκε στὴν Κύπρο, σ' ἓνα χωριὸ τῆς Μαραθάσας καὶ μεγάλωσε στὴ Βησανδούκη. Οἱ γονεῖς του ἦταν Ἰουδαῖοι κι εἶχαν δυὸ παιδιὰ. Τὸν Ἐπιφάνιο καὶ μιὰ κόρη, τὴν Καλλίτροπο.

Μετὰ ἀπὸ ἓνα περιστατικὸ καὶ ἓνα θαῦμα ποὺ πραγματοποιήθηκε μὲ τὴν ἐπίκληση τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μικρὸς Ἐπιφάνιος ἄκουσε πρώτη φορὰ γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Αὐτὸ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἀρχίσει μὲ ζῆλο νὰ ἀναζητᾷ κάποιον πρόσωπο, ποὺ νὰ τοῦ μιλήσει περισσότερο γιὰ Αὐτόν. Αὐτὸ δὲν ἄργησε νὰ γίνεῖ, γιατί στὴν ἡλικία τῶν δεκαἑξὶ χρόνων συναντήθηκε μὲ κάποιον μοναχὸ Λουκιανό, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἄκουσε αὐτὰ ποὺ ἠθέλε. Μετὰ τὸν θάνατο τῆς μητέρας του καὶ ἀφοῦ κατηχήθηκε στὴ χριστιανικὴ πίστη, πώλησε τὰ ὑπάρχοντά του, κρατώντας ἐλάχιστα γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ τὴν ἀδελφὴ του καὶ τὰ ὑπόλοιπα τὰ μοίρασε στοὺς φτωχοὺς. Ὑστερα, ἀφοῦ βαπτίστηκε μαζὶ μὲ τὴν ἀδελφὴ του, πῆγε σὲ μοναστήρι ὅπως καὶ ἡ ἀδελφὴ του, γιὰ νὰ μονάσει.

Ἡγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ ποὺ ἐγκαταστάθηκε ὁ Ἅγιος ἦταν ὁ γνωστὸς ἅγιος Ἰλαρίωνας. Κοντὰ στὸν μεγάλο αὐτὸ ἀσκητὴ, ποὺ ἔτρωγε μιὰ φορὰ κάθε δυὸ ἢ τρεῖς ἢ καὶ περισσότερες μέρες προσκολλήθηκε ὁ δεκαεξάχρονος νέος. Καὶ τὸν μιμήθηκε πιστά. Ἡ ὑπομονὴ κι ἐπιμονὴ του, ἡ ταπείνωση καὶ φιλομάθειά του, ἀλλὰ κι ἡ αὐστηρὴ του ἐγκράτειά ἦταν

ὑπόδειγμα σ' ὅλους.

Μιὰ μέρα ὁ Ἅγιος πραγματοποίησε ἓνα θαῦμα μετατρέποντας τὸ κρασί σὲ νερὸ ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἤπιαν τόσο αὐτοὶ πὺν μετέφεραν τὸ κρασί σὲ ἀσκιά ὅσο καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς μονῆς πὺν διέμενε. Ὅσοι εἶδαν τὸ θαῦμα αὐτὸ δόξασαν τὸν Θεὸ κι ἔκαμαν τὸ θαῦμα γνωστὸ παντοῦ. Γι' αὐτὸ κι ὁ ἅγιος ἔφυγε ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ πῆγε σὲ τόπο ἀγριότερο. Μιὰ μέρα ἐκεῖ πὺν προσευχόταν – κι ἦταν τρεῖς μέρες νησικὸς καὶ διψασμένος - ἔτυχε νὰ περνοῦν ἀπὸ κοντὰ σαράντα Σαρακηνοί. Σὰν τὸν εἶδαν μόνο νὰ ζεῖ σὲ τέτοιο τόπο, ἄρχισαν νὰ τὸν κοροϊδεύουν. Ἐνας μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς ὁ πιὸ ἄγριος πὺν εἶχε χαλασμένο τὸ ἓνα μάτι, ἔτρεξε καὶ τράβηξε τὸ μαχαίρι νὰ τὸν κτυπήσει. Ὁ ἅγιος χωρὶς νὰ φοβηθεῖ ἔκαμε μιὰ ἐπίκληση καὶ στὴ στιγμή τὸ τυφλὸ μάτι τοῦ βάρβαρου Σαρακηνοῦ ἄνοιξε κι αὐτὸς ταραγμένος ἀπ' τὸ θαῦμα στάθηκε ἀκίνητος κι ἄφησε τὸ μαχαίρι νὰ πέσει ἀπ' τὸ χέρι του. Οἱ συνοδοιπόροι του ἀπορημένοι πλησίασαν τὸν ἅγιο καὶ σὰν εἶδαν τὸν τυφλὸ σύντροφό τους θεραπευμένο, στάθηκαν κι αὐτοὶ μὲ φόβο, χωρὶς νὰ ξέρουν τί νὰ κάμουν.

Ὁ ἅγιος κατάφερε μὲ ὑπομονὴ καὶ ταπείνωση νὰ νουθετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ κάμουν τὸ κακὸ. Ὑστερα τοὺς ἄφησε καὶ γύρισε πάλι στὸ μοναστήρι του μὲ ἓναν ἀπ' αὐτοὺς πὺν κατηχήθηκε ἀπ' τὸν ἅγιο καὶ βαπτίστηκε ἀπὸ τὸν Μέγα Ἰλαρίωνα.

Ὁ Ἅγιος στὸ διάστημα αὐτὸ θεράπευσε, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀρκετοὺς δαιμονισμένους καθὼς καὶ τὴν κόρη τοῦ βασιλιᾶ τῆς Περσίας ἀπὸ τὸ δαιμόνιο πὺν τὴν βασάνιζε. Ἀνάστησε τὸ νεκρὸ παιδὶ ἑνὸς ἄρχοντα τῆς Περσίας, σκότωσε ἓνα λιοντάρι πὺν ἔβγαινε ἀπὸ τὸ δάσος κι ἔτρωγε τοὺς ἀνθρώπους πὺν περνοῦσαν ἀπὸ ἐκεῖ κοντὰ. Ἐξεδίωξε τὸ δαιμόνιο ἀπὸ κάποιον Κάλλιστο, πὺν ἦταν γιὸς τοῦ πρώτου Ἐπαρχοῦ τῆς Ρώμης. Θεράπευσε τὸν αὐτοκράτορα Μέγα Θεοδόσιο ἀπὸ παράλυση τῶν κάτω ἄκρων.

Ἀργότερα ὁ ἅγιος ταξίδεψε στὴν Αἴγυπτο, ὅπου γνώρισε κι ἐδῶ μεγάλες ἀσκητικὲς μορφὲς ἀπὸ τίς ὁποῖες καὶ διδάχθηκε.

Οἱ πολλὲς ἀρετὲς τοῦ Ἐπιφανίου καὶ τὸ πλούσιο θαυματουργικὸ του χάρισμα, ἔκαμαν τὸν ἅγιο κι ἐδῶ πολὺ γνωστὸ. Ἄρρωστοι ἀπὸ πολὺ μακρινὰ μέρη πὺν ἔπασχαν ἀπὸ διάφορες ἀγιάτρευτες ἀρρώστιες, ἐρχόντουσαν συχνὰ κοντὰ του, γιὰ νὰ πάρουν τὴν θεραπείά τους.

Ὁ πόθος τοῦ ὀσίου νὰ ξαναδεῖ τὸν μεγάλο ἀσκητὴ Ἰλαρίωνα πὺν εἶχε ἀναχωρήσει πρὸ καιροῦ γιὰ τὴν Κύπρο, ἀλλὰ κι ἡ ἐπιθυμία του νὰ ἀποφύγει ὅλους ἐκείνους, πὺν τὸν πολιορκοῦσαν καὶ τὸν πίεζαν νὰ γίνῃ ἐπίσκοπος, τὸν ὤθησαν νὰ ταξιδέψῃ κι αὐτὸς στὸ νησί μας. Ἦταν τότε περὶ τοῦ 57 χρόνων.

Ἄφοῦ ὁ ἅγιος πῆρε μαζί του δυὸ συνοδοὺς πῆγε πρῶτα στὰ Ἱεροσόλυμα προσκυνώντας τὸν Τίμιον Σταυρὸ, καὶ μετὰ μπῆκε σ' ἓνα πλοῖο πὺν τοὺς ἔφερε στὴν Πάφο. Ἐδῶ συνάντησε τὸν ἅγιο Ἰλαρίωνα κι

ἔμεινε μαζί του δυὸ μῆνες. Μετὰ ἀπὸ προτροπὴ τοῦ Ἁγίου καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐπιδιώξει ὁ εὐλαβῆς ἀσκητὴς ἀνέλαβε ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἱεροσύνης καὶ ἐνθρονίστηκε ἐπίσκοπος Σαλαμίνας, τῆς ὁποίας ὁ ἐπίσκοπος εἶχε πεθάνει πρὶν ἀρκετὲς μέρες.

Μὲ τὴ χειροτονία του ὁ Ἐπιφάνιος ἔκανε πολλὰ καὶ σημαντικὰ ἔργα πρὸς ὄφελος τῶν φτωχῶν ἀλλὰ καὶ πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας. Στὰ 36 χρόνια τῆς ἀρχιερατείας του, ὁ χειμαζόμενος λαὸς τοῦ νησιοῦ βρῆκε στὸ πρόσωπό του τὸν στοργικὸ πατέρα, τὸν ζηλωτὴ ἱεραπόστολο, τὸν φωτεινὸ καθοδηγητὴ, τὸν ἀκούραστο προστάτη κι ὁδηγό.

Ὅταν ὁ ἅγιος τελοῦσε τὸ Μυστήριό τῆς Θείας Εὐχαριστίας, κατὰ τὴν ὥρα τῆς μετουσιώσεως τῶν Τιμίων Δώρων, ἀναφέρεται πὼς ὁ εὐλαβῆς ἐπίσκοπος ἔβλεπε αὐτὸ τοῦτο τὸ Ἅγιο Πνεῦμα νὰ καταβαίνει ἐπάνω στὰ Ἄχραντα Δῶρα καὶ νὰ τὰ εὐλογεῖ. Μαζὶ μὲ τέσσερις ἄλλους Κυπρίους ἐπισκόπους, ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος ἔλαβε μέρος καὶ στὴ Β' Οἰκουμενικῇ Σύνοδο. Μᾶς ἄφησε σπουδαῖο συγγραφικὸ ἔργο.

Πέθανε σὲ βαθιὰ γηρατεία, σὰν ἐπέστρεφε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη ὅπου εἶχε μεταβεῖ γιὰ ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἅγιος Ἡρακλείδιος

* * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ κατὰ τὰ πρῶτα μαθήματα τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἀγίων τὰ βασικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Ἡρακλείδιου.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε στὰ παιδιά γιὰ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου τὸ ὁποῖο προσφέρεται καὶ γιὰ ἐκδρομὴ. Νὰ ἀναφέρουμε ἐπίσης πῶς στὴ Λεμεσό ὑπάρχει μικρὸς ναὸς ἀφιερωμένος στὸν Ἅγιο Ἡρακλείδιο στὴν περιοχὴ Ζακακίου.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Γεννήθηκε στὴ Λαμπαδοῦ ἢ Λαμπαδιστό, ἓνα χωριὸ κοντὰ στο σημερινὸ Μιτσερό, κι ἦταν γιὸς τοῦ εἰδωλολάτρη ἱερέα Ἱεροκλῆ.

Κάποια μέρα πού πατέρας καὶ γιὸς καταγίνονταν μὲ τὴν προσφορὰ θυσίας στοὺς θεοὺς δυὸ ξένοι πλησίασαν κι ἀφοῦ χαιρέτησαν μὲ καλοσύνη, ζήτησαν νὰ μάθουν ἀπ' αὐτοὺς τὸν δρόμο πού θὰ τοὺς ὀδηγοῦσε πρὸς τὴν Πάφο.

Οἱ δυὸ ξένοι, πού φαίνονταν νὰ ἔρχονται ἀπὸ μακριά, ἦταν οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Μάρκος πού εἶχαν ἔρθει στο νησί μὲ τὸν ἀπόστολο Παῦλο γιὰ τὴν πρώτη τοὺς ἀποστολικὴ περιοδεία, γύρω στο 45-46 μ.Χ.

Ὁ εἰδωλολάτρη ἱερέας Ἱεροκλῆς, ὁ πατέρας τοῦ Ἡρακλείδιου, κάλεσε τοὺς ξένους νὰ παραμείνουν στο σπίτι του ἐκεῖ στο χωριὸ τῆ Λαμπαδοῦ, γιὰ νὰ ξεκουραστοῦν.

Οἱ Ἀπόστολοι ὁμως ἐπέμεναν νὰ προχωρήσουν κι αὐτὸς γιὰ νὰ τοὺς διευκολύνει, ἔστειλε τὸν γιό του τὸν Ἡρακλέωνα, νὰ τοὺς συνοδεύσει ὡς ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό, καὶ νὰ τοὺς δείξει τὸν δρόμο.

Μόλις οἱ Ἀπόστολοι ἀπομακρύνθηκαν ἀπ' ἐκεῖ, ἄρχισαν τὴ συζήτηση μὲ τὸν νεαρὸ Ἡρακλέωνα. Τὸν ρώτησαν μάλιστα σχετικὰ μὲ τὴ θυσία πού πρόσφερε στοὺς θεοὺς τῶν εἰδώλων καὶ ἀκολούθως τοῦ μίλησαν γιὰ τὸν ἀληθινὸ Θεό.

Ὁ Ἡρακλέων, ἀφοῦ ἄκουσε μὲ κατάνυξη τὰ λόγια τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐνθουσιάστηκε ἀπὸ τὴ διδασκαλία γύρω ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ ζήτησε μὲ τὴν καρδιά του νὰ βαπτιστεῖ.

Τότε οἱ Ἀπόστολοι, γεμάτοι χαρὰ, κατέβηκαν στὸν ποταμὸ τῆς περιοχῆς καὶ βάφτισαν τὸν Ἡρακλέονα «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», δίνοντάς του τὸ ὄνομα Ἡρακλείδιος. Μετὰ προχώρησαν σὲ μιὰ σπηλιὰ κοντὰ στὸν ποταμὸ, στὴν ὁποία παρέμειναν μερικὲς μέρες συνεχίζοντας τὴ διδασκαλία.

Ἐκεῖ ἓνα πρωὶ ἦρθε ἀπροσδόκητα καὶ τοὺς συνάντησε κι ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Τὴν ἐπόμενη ἔφτασε κι ὁ Μνάσων, τὸν ὁποῖο ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὀνομάζει «ἀρχαῖον μαθητὴν» (Πράξ. ΚΑ', 16). Ἀφοῦ συμπληρώθηκε ἡ κατῆχηση τοῦ νεοφώτιστου, οἱ τρεῖς ἀπόστολοι τὸν χειροτόνησαν ἐπίσκοπο τῆς Ταμασοῦ καὶ τοῦ ἀνέθεσαν ὕστερα ἀπὸ θερμὴ προσευχὴ νὰ συνεχίσει τὸ ἔργο τῆς ἀλιείας ψυχῶν στὴν πολυάνθρωπη πόλη. Μαζὶ του ἔμεινε κι ὁ Μνάσων.

Οἱ δυὸ μαθητὲς, ἀφοῦ ἀποχαιρέτησαν τοὺς Ἀποστόλους μὲ δάκρυα στὰ μάτια τοὺς κατευόδωσαν γιὰ τὴν Πάφο. Ὑστερα ρίφθηκαν μὲ φλογερὸ ζῆλο στὸ ἱερό τους ἔργο, στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν. Ὁ τόπος συνάξεων ἦταν ἓνα ὑπόγειο σπήλαιο, πού σώζεται καὶ σήμερα καὶ πού βρίσκεται μέσα στὸ ὁμώνυμο μοναστήρι. Τὸ σπήλαιο αὐτὸ χρησίμευσε ὄχι μονάχα ὡς ἐκκλησία στὴν ὁποία ὁ Ἡρακλείδιος συγκέντρωνε τοὺς πιστοὺς του ἀλλὰ καὶ ὡς κατοικία κι ἀσκητήριό του.

Ἐδῶ θεμελιώθηκε ἡ πρώτη Ἐκκλησία πού σιγά-σιγά ἀπλώθηκε σ' ὅλη τὴν πόλη. Ἀνάμεσα στοὺς πρώτους πού κλήθηκαν νὰ χαροῦν τὸ φῶς τῆς νέας ζωῆς, ὑπῆρξαν οἱ γονεῖς τοῦ φλογεροῦ καὶ ζηλωτῆ ἐργάτη τοῦ χριστιανικοῦ ἀμπελώνα. Τὰ λόγια τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ «εἰ τίς τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἐστὶν ἀπίστου χεῖρων» (Α' Τιμ. ε' 8), βρῆκαν στὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγίου ἓνα πιστὸ καὶ ἐνθουσιώδη ἐκτελεστή. Μὲ τίς στοργικὲς του νοουθεσίες καὶ τίς θερμὲς του παρακλήσεις τόσο ὁ πατέρας, ὅσο κι ἡ μητέρα του ἀσπάσθηκαν μὲ χαρὰ κι εὐγνωμοσύνη τὴν καινούργια θρησκεία καὶ βαπτίστηκαν. Πόση χριστιανικὴ ἀγαλλίαση κι ἱκανοποίηση δοκίμασε ὁ νεαρὸς ἱεραπόστολος τὴν ἡμέρα ἐκείνη! Τὴν ἡμέρα πού οἱ γονεῖς του φόρεσαν τὸν λευκὸ χιτῶνα τοῦ βαπτίσματος.

Μὲ τίς ὑπεράνθρωπες προσπάθειες τοῦ Ἁγίου καὶ τό θαυματουργικὸ του χάρισμα τὸ μικρὸ ποίμνιο πού σχηματίστηκε στὴν ἀρχὴ γύρω του μεγάλωνε μέρα μὲ τὴ μέρα, ὥστε σὲ λίγο καιρὸ ἡ πόλη τῆς Ταμασοῦ νὰ γίνῃ ἓνα περὶλαμπρο χριστιανικὸ κέντρο.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ θαύματα ἀναφέρονται στὸν Ἅγιο καὶ παλαιά, μὰ καὶ στὴν ἐποχὴ μας. Θὰ σημειώσουμε ἐδῶ μερικά.

Μιὰ μέρα στὴν πόλη τῆς Ταμασοῦ, ἓνα φαρμακερὸ φίδι δάγκωσε τὸ μονάκριβο παιδί μιᾶς οἰκογένειας. Πιστοὶ ἔτρεξαν καὶ κάλεσαν τοὺς δυὸ

Άγιους στο σπίτι που ήταν το νεκρό παιδί. Οί Άγιοι με προθυμία έσπευσαν να ανταποκριθούν στην παράκληση. Σαν έφθασαν, ο όσιος Ηρακλείδιος γονάτισε μπροστά στο άτυχο παιδί και σήκωσε τα χέρια. Τη στιγμή που με κατάνυξη προσευχόταν και ζητούσε από τον Κύριο να αναστήσει το νεκρό παιδί, ή μητέρα του έξαλλη απ' τη λύπη κτύπησε το κεφάλι στον τοίχο κι έπεσε κι αυτή κάτω νεκρή.

Ο όσιος χωρίς να ταραχθεί συνέχισε την προσευχή του. Σαν τέλειωσε, έκαμε το σημείο του σταυρού πάνω στο παιδί, το πήρε από το χέρι και το τράβηξε. Ο νέος άνοιξε τα μάτια και σηκώθηκε σαν να ξυπνούσε από βαρύν ύπνο. Την ίδια στιγμή ο όσιος Μνάσων ανέστησε και τη νεκρή μητέρα και της παρέδωσε το παιδί της.

Οί παρευρισκόμενοι ξέσπασαν σε ουρανομήκεις δοξολογίες. Αμέσως ή μητέρα και το παιδί μαζί με το πλήθος που είχε μαζευτεί εκεί, ξεχύθηκε μαζί με τους Άγιους στον δρόμο και φώναξε με πίστη: «Πιστεύω στον Ίησου Χριστό, που κηρύττουν ο Ηρακλείδιος κι ο Μνάσων». Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολλοί άνθρωποι να βαπτιστούν και να γίνουν χριστιανοί.

Άλλη φορά ενώ ο Ηρακλείδιος και ο Μνάσων ιερούργουσαν στον ναό και τα πλήθη των πιστών έψαλλαν με κατάνυξη τους ιερούς ύμνους, ένας δαιμονισμένος από τα Πέρα που υπέφερε από πνεύμα πονηρό και τον βασάνιζε για καιρό, μπήκε στην εκκλησία, όρμησε πάνω στον Ηρακλείδιο και του ξέσχισε το ένδυμα. Αμέσως όμως γιατρεύτηκε κι άρχισε να δοξάζει τον Θεό. Στο άκουσμα του θαύματος, πλήθη λαού από τους ειδωλοάτρες έφεραν στους Άγιους διάφορους αρρώστους, κι αυτοί τους γιάτρεψαν κι ύστερα τους βάπτισαν.

Κατά τον ίδιο τρόπο ο Άγιος θεράπευσε ένα τυφλό κι ένα κουτσό κι έκανε καλά ένα παράλυτο. Επίσης έγινε αίτια να πιστέψει ένας αγαλματοποιός και να βαπτισθεί με τα τρία παιδιά του και με πολλούς άλλους.

Τό ευεργετικό έργο των Αγίων στην πόλη της Ταμασοῦ ήρθε να διακόψει αυτό τον καιρό μιὰ επιστολή από μέρους των δυο Αποστόλων, του Παύλου και του Βαρνάβα. Στο «γράμμα» αυτό οί Απόστολοι ζητούσαν από τον Άγιο να πάει στην Πάφο, να τους συναντήσει και να βοηθήσει κι αυτός στο κήρυγμα. Έτσι και έγινε. Ο Άγιος πήρε μαζί του τον Μνάσωνα και τον Ρόδωνα. Στον δρόμο προς την Πάφο, εκεί στο χωριό Ανώγυρα, ο άγιος Ηρακλείδιος έκαμε καλά ένα τυφλό, αφού του άγγιξε τα μάτια κι επικαλέστηκε το όνομα του Κυρίου Ίησου Χριστού. Στο άκουσμα της θεραπείας του τυφλού μαζεύτηκαν πολλοί από τα γύρω χωριά, για να δουν και τον θεραπευθέντα και να γνωρίσουν και τους ξένους. Στο αντίκρισμα του τυφλού που ξανάβλεπε και δοξολογούσε τον Θεό των Αγίων μας με έκσταση, άρχισαν κι αυτοί να φωνάζουν: Έλέησέ μας, Κύριε. Έλέησέ μας, σε παρακαλούμε τους δούλους σου. Οί Άγιοι μίλησαν και σ' αυτούς για τον Ίησου και τη σωτηρία που έφερε στον κόσμο και στο τέλος βάπτισαν αρκετούς από αυτούς.

Οί ιερείς των ειδωλολατρών που άκουσαν κι είδαν όσα έγιναν,

ξεσήκωσαν τὰ πλήθη ἐνάντια στοὺς Ἁγίους κι ἔτσι αὐτοὶ ἔφυγαν τὸ ταχύτερο γιὰ τὴν Πάφο. Ἀφοῦ γιὰ ἓνα διάστημα συνέδραμαν τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων, ξαναγύρισαν στὴν Ταμασὸ περνώντας ἀπὸ τὸ Κούριο, ποὺ βρισκόταν κοντὰ στὸ σημερινὸ χωριὸ Ἐπισκοπή. Στὴν ἐπιστροφή τους μετὰ τὸ Κούριο γιάτρεψαν μιὰ δαιμονισμένη ποὺ ἔτρεχε ξωπίσω τους καὶ τοὺς φώναζε. Ὁ Ἡρακλείδιος τὴν σφράγισε τρεῖς φορὲς μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ κι ἀμέσως τὸ δαιμόνιο ἔφυγε ἀπὸ τὸ δυστυχισμένο πλάσμα, ποὺ θεραπεύθηκε καὶ δόξαζε τὸν Θεό.

Κάποια μέρα ἐνῶ ὁ γηραιὸς ἐπίσκοπος βρισκόταν στὸ σπήλαιό του ἄρρωστος μὲ πυρετό, μανιασμένοι εἰδωλολάτρες ὄρμησαν στὸ σπήλαιο, ἄρπαξαν τὸν ὄσιο καὶ τὸν ἔσυραν στὴν πλατεία τῆς Ταμασοῦ. Ἐκεῖ, ἀφοῦ τὸν βασάνισαν, τὸν σκότωσαν μὲ τὸ ξίφος. Ὁ Ἅγιος πέθανε προσευχόμενος γιὰ τοὺς δήμιούς του. Ὁ θάνατός του ὅμως δὲν κόρεσε τὴ μανία τοῦ ὄχλου, ποὺ ἔσπευσε νὰ φέρει ξύλα, νὰ ανάψει φωτιά καὶ νὰ ρίξει μέσα τὸ ἅγιο σκῆνωμα, γιὰ νὰ τὸ κάψει. Τὴ στιγμή ἐκείνη τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν δὲν κρατήθηκε. Μὲ τὸν Μνάσωνα μπροστὰ ὤρμησε, διάλυσε τοὺς εἰδωλολάτρες, ἔσβησε τὴ φωτιά κι ἀφοῦ μάζεψε μὲ εὐλάβεια τὸ ἅγιο λείψανο, τὸ πῆρε καὶ τὸ 'θάψε μέσα στὴν ὑπόγεια σπηλιὰ μὲ δάκρυα στοργῆς κι εὐγνωμοσύνης.

Ὁ Ἅγιος Τριφύλλιος

* * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνῃ κατὰ τὰ πρῶτα μαθήματα τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἀγίων τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Τριφυλλίου, τοῦ πολιούχου Ἁγίου τῆς Λευκωσίας.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε στὰ παιδιὰ γιὰ τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου καθὼς καὶ γιὰ τὴ συμμετοχὴ τοῦ στὴν Α' Οἰκ. Σύνοδο ὅπου συνόδευσε τὸν Ἐπίσκοπο καὶ πνευματικὸ του Πατέρα Ἅγιο Σπυρίδωνα.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Ἅγιος Τριφύλλιος πολὺ πιθανὸν νὰ γεννήθηκε στὴν Τριμθούντα (Τρεμετουσιά), τὴν πατρίδα τοῦ δασκάλου του Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἢ στὴ Λευκωσία, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε πρῶτος ἐπίσκοπος. Οἱ γονεῖς του ἦταν πλούσιοι, ἀφοῦ κατάφεραν νὰ σπουδάσουν τὸν Ἅγιο στὰ δυὸ μεγάλα πνευματικὰ κέντρα τοῦ νησιοῦ, τὴ Σαλαμίνα καὶ τοὺς Σόλους, καθὼς καὶ στὴ Βηρυτὸ, ὅπου συμπλήρωσε τὶς σπουδὲς του στὴ νομικὴ καὶ τὴ ρητορικὴ.

Ὅταν τέλειωσε ὁ Τριφύλλιος, παρέμεινε γιὰ λίγο διάστημα στὴ Βηρυτὸ, ὅπου ἄσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ νομικοῦ καὶ δικηγόρου μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή εἶχε ἐπιβληθεῖ στοὺς ἐκεῖ κύκλους τῶν μορφωμένων χάρις τῆς ρητορικῆς του δεινότητος καὶ σοφίας. Ὅλοι θαύμαζαν καὶ καμάρωναν τὸν ἐπιτυχημένο νέο ἐπιστήμονα. Ὅμως αὐτὸ δὲν συνέβαινε καὶ μὲ τὸν νεαρὸ ἀκόμη Τριφύλλιο. Αὐτὸς ἔβλεπε μὲ ἀδιαφορίαν τὶς ἐπιτυχίες του.

Τὰ χρόνια αὐτὰ ἦσαν χρόνια διωγμῶν καὶ μαρτυρίων γιὰ τοὺς χριστιανούς. Κι ὁ Τριφύλλιος μολοντί εἰδωλόλατρες, δὲν ἀνεχόταν νὰ βλέπει καθημερινὰ νὰ ἐξελίσσονται μπροστὰ του ὅλα ἐκεῖνα τὰ κτηνώδη βασανιστήρια καὶ ἀφάνταστα δράματα σὲ βάρος τῶν χριστιανῶν. Καθὼς ἦταν πολὺ εὐγλωττος ρήτορας, δὲν δίστασε στὰ δικαστήρια τῆς Βηρυτοῦ νὰ ὑποστηρίξει μὲ ζῆλο καὶ θάρρος τὰ δικαιώματα αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, καθὼς καὶ τὶς εὐθύνες τους. Συγχρόνως ἄρχισε νὰ μελετᾷ τὴν Ἁγία

Γραφή με αποτέλεσμα να γνωρίσει τον Χριστό και να βαπτιστεί χριστιανός.

Οι απάνθρωπες δοκιμασίες κι οί διωγμοί τῶν ὀλίγων τότε χριστιανῶν τὸν ἔκαναν νὰ ἐγκαταλείψει μιὰ μέρα τὶς τιμὲς καὶ τὶς δόξες ποὺ τοῦ χάριζε ἡ πλούσια κοινωνία τῆς Βηρυτοῦ καὶ νὰ γυρίσει στὴν Κύπρο.

Ἐκείνες τὶς μέρες εἶχε κυκλοφορήσει ἤδη τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων (313 μ.Χ.) ποὺ ἔδινε τὸ δικαίωμα στοὺς χριστιανούς νὰ λατρεύουν ἐλεύθερα τὸν Θεό τους. Σὰν ἔμαθε πὼς κι ὁ ἅγιος θαυματουργὸς Σπυρίδωνας, ὅπως κι ὁ ἅγιος Θεόδοτος ἐπίσκοπος Κυρήνειας εἶχαν ἀποφυλακισθεῖ ἀπὸ τὸν σκληρὸ κι ἄγριο σὲ ἔνστικτα ἡγεμόνα τῆς Κύπρου Σαβῖνο, ἔσπευσε νὰ γίνεи μαθητῆς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνα. Παρὰ τὶς πολλὲς ταλαιπωρίες ποὺ εἶχε ὑποστῆ ἡ ἁγία ἐκείνη μορφή καὶ τὰ βασανιστήρια τὰ φοβερά, στὰ ὁποῖα εἶχε ὑποβληθεῖ στὰ κάτεργα τῶν μεταλλείων ἡ υἡγεία του μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ εἶχε ἀρκετὰ ἀποκατασταθεῖ.

Κοντὰ στὸν θαυματουργὸ Σπυρίδωνα ὁ Τριφύλλιος κατόρθωσε σὲ λίγο διάστημα νὰ γνωρίσει τὴ χριστιανικὴ πίστη καὶ νὰ χειροτονηθεῖ ἀπὸ τὸν Ἅγιο διάκονός του. Ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ ὁ νεαρὸς μαθητῆς ἄρχισε νὰ δείχνει ὅλες τὶς ἱκανότητες καὶ τὰ χαρίσματα μὲ τὰ ὁποῖα τὸν προίκισε ὁ Θεός.

Τὸ κήρυγμα γίνεται καθημερινό. Ἡ φιλανθρωπία, καρπὸς ἀγάπης τοῦ χριστιανισμοῦ, ὀργανώνεται συστηματικά. Κάτω ἀπὸ τὴν ἄγρυπνη παρακολούθηση καὶ ἐποπτεία τοῦ ἀγιότερου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Κύπρου, ὁ Τριφύλλιος προχωρεῖ καθημερινὰ στὴν ἀρετὴ καὶ προπαρασκευάζεται γιὰ τὶς ἀνώτερες βαθμίδες τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ εἶχε ξεσπάσει ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου ποὺ ἔλεγε πὼς ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα ἀλλὰ κτίσμα τοῦ Θεοῦ. Γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας εἶχε συγκληθεῖ τότε στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Στὴ Σύνοδο αὐτὴ ἔλαβε μέρος κι ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν διάκονό του τὸν ἱερὸ Τριφύλλιο. Ἐκεῖ μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον παρακολούθησε ὁ ζηλωτῆς ἀθλητῆς τὶς συνεδριάσεις τῶν 318 Θεοφόρων Πατέρων. Θαύμασε τὴν ἐπιχειρηματολογία καὶ τοὺς ἀγῶνες τοῦ Μ. Ἀθανασίου καὶ κυριολεκτικὰ συγκλονίσθηκε ἀπὸ τὸ θαῦμα τῆς κεραμίδας τοῦ ταπεινοῦ κι ἀπλοϊκοῦ ἀλλὰ μεγάλου σὲ ἀγιότητα δασκάλου του.

Μετὰ τὴ Σύνοδο ὁ Τριφύλλιος συνόδευσε καὶ πάλιν τὸν δάσκαλό του στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου κλήθηκε καὶ θεράπευσε τὸν Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖο (337-361 μ.Χ.), ποὺ ἔπασχε ἀπὸ ἀνιάτη ἀρρώστια.

Μετὰ τὴ θαυμαστὴ θεραπεία τοῦ βασιλέως Κωνσταντίου δάσκαλος καὶ μαθητῆς ἐπέστρεψαν στὴν Κύπρο, γιὰ νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργο τους. Στὸ μεταξὺ οἱ χριστιανοὶ τῆς Λήδρας (Λευκωσίας) ποὺ εἶχαν ἀρκετὰ αὐξηθεῖ ἐκζητοῦν τὸν Τριφύλλιο γιὰ ἐπίσκοπό τους. Μπροστὰ στὶς ἐπίμονες παρακλήσεις τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, ὁ Σπυρίδωνας χειροτόνησε τὸν διάκονό του πρεσβύτερο καὶ ἀκολουθῶς πρῶτο ἐπίσκοπο Λευκωσίας.

Τὴ θέσῃ αὐτὴ λάμπρυνε κυριολεκτικὰ ὁ Ἅγιος μὲ τὸ μεγάλο του ἔργο καὶ τὸν τρόπο πού ὁ ἴδιος ζοῦσε τὴ ζωὴ του. Τὸ κήρυγμά του ἀπλὸ κι ἀκαταμάχητο καὶ καθημερινὸ βοηθᾷ, ὥστε πολλοὶ κάθε μέρα ἀπὸ τὶς τάξεις τῶν εἰδωλολατρῶν νὰ προσέρχονται σὲ κατήχηση καὶ νὰ βαπτίζονται. Τὸ σπῆτι πού ἔχει γιὰ ἐπισκοπὴ του εἶναι ἀνοικτὸ μέρα καὶ νύχτα.

Ὁ ἱερός Τριφύλλιος τόσον ὡς διάκονος, ὅσον καὶ ὡς ἀρχιερέας διέθετε πάντα τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ καὶ γιὰ τὴν πρόοδο καὶ προκοπὴ τοῦ ποιμνίου του. Μὲ πολλὴ ταπείνωση καὶ ζῆλο ἔκανε πολλὰ ἔργα ἀγάπης γιὰ τοὺς πάσχοντες, ἀλλὰ καὶ φρόντισε γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀναβάθμιση τῶν πιστῶν. Αὐτὴ μὲ κάθε δυνατὴ συντομία ὑπῆρξε ἡ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Τριφυλλίου. Σὲ ἡλικία 80 χρόνων ὁ ἅγιος παρέδωσε τὴν ψυχὴ του στὸν Κύριο, γιὰ νὰ τὴν ἀναπαύσει ἀπὸ τοὺς πολύχρονους κόπους.

Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀραβικὲς ἐπιδρομὲς, ὅπως γράφει ὁ Λεόντιος Μαχαιρᾶς στὸ χρονικὸ του γύρω στὸν 15^ο αἰῶνα, Ἀραβες τυμβωρύχοι ἐπιδρομεῖς μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ βροῦν κάποιο θησαυρό, ἀνοιξαν καὶ τὸν τάφο τοῦ ἁγίου Τριφυλλίου. Ἀντὶ ἄλλου θησαυροῦ βρῆκαν τὸ ἱερὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου ἀνέπαφο καὶ νὰ εὐωδιάζει.

Γεμάτοι ἀγριότητα καὶ κακία ἀπέκοψαν μὲ μαχαίρι τὴν κεφαλὴ καὶ ὦ τοῦ θαύματος! Ἀπὸ τὸν λαιμὸ ἔτρεξε ἀφθονο αἷμα! Τότε πῆραν τὸ ἱερὸ σκηνῶμα κοντὰ στὸν ναὸ τῆς Φανερωμένης καὶ ἀναψαν φωτιὰ νὰ τὸ κάψουν, ἀλλὰ ὅμως μὲ τὴ χάρη τοῦ Κυρίου τὸ λείψανο ἔμεινε ἀνέπαφο. Σὰν τὸ εἶδαν, ἕνας ἐκ τῶν Ἀράβων φώναξε: Στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δέξου νὰ καεῖ. Καὶ πράγματι μετὰ ἀπὸ αὐτό, ἡ φωτιὰ ἀγγίξε ἐλαφρῶς τὸ λείψανο καὶ τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς. Καὶ συνεχίζει ὁ Συναξαριστής. Αὐτὴ τὴ σκηνὴ τῆς προσβολῆς τῶν ἱερῶν λειψάνων παρακολουθοῦσε ὁ ἅγιος Διομήδης, πού ἀσκήτευσε σὲ μιὰ σπηλιὰ κοντὰ στὸ προάστειο τῆς Λευκωσίας τὸν Λευκομιάτη. Ἐκμεταλλεζόμενος ὁ ἀσκητὴς τὴ σύγχυση τῶν τυμβωρύχων κι ἀγρίων Σαρακηνῶν ἄρπαξε τὴν ἱερὴ κεφαλὴ τοῦ ἁγίου Τριφυλλίου κι ἔτρεξε νὰ τὴ μεταφέρει στὸ ἀσκητήριό του. Κάποιος ὅμως τὸν ἀντλήφθηκε καὶ τὸν πρόδωσε. Στὴ στιγμὴ, 500 τόσοι Σαρακηνοὶ ἔτρεξαν ξοπίσω του νὰ τὸν συλλάβουν. Βλέποντας ὁ Ἅγιος ἀδύνατη τὴ σωτηρία του σταμάτησε ἐκεῖ κοντὰ «στὴ φούρκα» (ἀγχόνη). Ἡ ἀγχόνη ἦταν πλησίον τῆς σημερινῆς πύλης τῆς Ἀμμοχώστου, εἶπε δυὸ λέξεις θερμῆς προσευχῆς, καὶ στρεφόμενος πρὸς τοὺς διώκτες του, ἔπτυσε στὸν ἀέρα πρὸς τὸ πρόσωπό τους. Τὴν ἴδια στιγμὴ οἱ Σαρακηνοὶ σὰν νὰ τοὺς ἔσπρωξε κάποιος ἔπεσαν χαμαί, φούσκωσε ἡ κοιλιὰ τους καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ τρέξουν.

Μετανοημένοι σύρθηκαν σιγά-σιγά πίσω ἀπὸ τὸν Ἅγιο, ὁ ὁποῖος στὸ μεταξὺ εἶχε πάει στὸ ἀσκητήριό του. Ὅταν πλησίασαν μὲ δάκρυα στὰ μάτια ἄρχισαν νὰ τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς λυπηθεῖ. Ὁ Ἅγιος τοὺς σπλαχνίστηκε καὶ τοὺς θεράπευσε. Μετὰ ἀπὸ τὴ θαυμαστὴ θεραπεία τους πίστεψαν ὅλοι στὸν Χριστὸ καὶ βαπτίστηκαν.

Ὁ Ἅγιος Πανάρετος

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ στο τέλος Ἀπριλίου ἢ στις ἀρχές Μαΐου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἀγίων τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Παναρέτου, τοῦ πολιούχου Ἁγίου τῆς Πάφου.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε στὰ παιδιὰ γιὰ τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου καθὼς καὶ γιὰ τὰ μεγάλα καὶ σημαντικὰ ἔργα ποὺ ἐπετέλεσε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς πολυκύμαντης ζωῆς του. Ἐπίσης εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε πὼς ἡ ἐκκλησία μας δὲν ἀνέδειξε Ἁγίους μιὰ συγκεκριμένη ἐποχὴ ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι σήμερα ἀναδεικνύονται ἅγιοι καὶ θὰ συνεχίσουν νὰ ἀναδεικνύονται μέχρι τὴ Δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου μας.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Ἅγιος Πανάρετος γεννήθηκε στὴν Κύπρο καὶ συγκεκριμένα στὴν Περιοτερωνοπηγὴ Ἀμμοχώστου, γύρω στὰ 1710. Οἱ γονεῖς του ἦσαν ἄνθρωποι εὐλαβεῖς ἀλλὰ καὶ εὐκατάστατοι γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα ἀπὸ τοὺς γονεῖς του καὶ μετὰ συνέχισε τὶς σπουδὲς του στὸ ἑλληνικὸ Σχολεῖο στὴ Λευκωσία. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν του ἐπέστρεψε καὶ ἐγκαταβίωσε στὸ μισορημαγμένο Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἀναστασίου ποὺ βρισκόταν στὸ χωριὸ του.

Ἀργότερα, χειροτονήθηκε κληρικὸς καὶ χρημάτισε Ἡγούμενος γιὰ πολλὰ χρόνια στὸ Μοναστήρι τῆς Θεοτόκου στὴν Παλλουριώτισσα Λευκωσίας. «Ἡ περίοδος τῆς ἡγουμενίας του στὸ Μοναστήρι αὐτὸ ὑπῆρξε μιὰ περίοδος ἐθνικῶν δοκιμασιῶν, ἐξευτελισμῶν καὶ διωγμῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἕνας Τούρκος ἐπαναστάτης, ὀνόματι Χαλήλης, μὲ δυὸ χιλιάδες περίπου ὁμοεθνεῖς του θέλησε νὰ καταλάβει τὴ Λευκωσία. Γιὰ νὰ ἐξαναγκάσει τοὺς Τούρκους τῆς πόλης νὰ παραδοθοῦν, κατέλαβε τὰ γύρω χωριά. Στὴν Κυθρέα ἔσπασαν τὶς πόρτες τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔριξαν κάτω τὸν Ἅγιον Ἀμνὸν ἀπὸ τὰ Ἀρτοφόρια καὶ τὸν ἐτσαλαπάτησαν. Ἡ κατάσταση ἦταν μαρτυρική... Μὲ κίνδυνο τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς του ὁ Ἅγιος Πανάρετος στὶς δύσκολες ἐκεῖνες στιγμὲς ἔγινε ὁ παρήγορος ἄγγελος τῶν

πονεμένων κ' ὁ ὑπερασπιστὴς καὶ προστάτης τῶν καταδιωγμένων. Ἡ ζωντανὴ καὶ οὐσιαστικὴ συμπαραστάσις του στὸν πόνο τοῦ λαοῦ ἐκτιμήθηκε τόσο, ὥστε κλῆρος καὶ λαὸς συνῆλθε καὶ τὸν ἐξέλεξε Μητροπολίτη Πάφου, τὸ 1767.

Ἀπὸ τῆ θέσης αὐτὴ ἀντιμετώπιζε ὅλα τὰ προβλήματα στὴν ἐπισκοπὴ του. Βοηθοῦσε ὅλους ὅσοι εἶχαν ἀνάγκη καὶ μὲ τὴν ἀρμόζουσα σὲ κάθε περίπτωση αὐστηρότητα ἔλυνε κάθε πρόβλημα ποῦ ὑπῆρχε.

Κάποιος ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἐπαρχίας του καταλήφθηκε ἀπὸ τὸ πάθος τῆς αἰσχροκέρδειας, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ ἐνορίτες του νὰ ὑποφέρουν καὶ νὰ ἀναγκασθοῦν νὰ τὸν καταγγείλουν στὸν Ἐπίσκοπο. Αὐτὸς κάλεσε τὸν ἱερέα, τοῦ ἔκανε τὶς σχετικὲς παρατηρήσεις, τὸν συμβούλευσε κατάλληλα καὶ ἐκεῖνος ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ προσπαθήσει νὰ διορθωθεῖ. Στὴν πραγματικότητα ὅμως δὲν ἔκανε καμιὰ προσπάθεια, ἀντίθετα μάλιστα τὰ πράγματα χειροτέρεψαν καὶ οἱ ἐνορίτες ζήτησαν τὴν ἀπομάκρυνσή του. Ὁ Ἐπίσκοπος τὸν συμβούλεψε καὶ γιὰ δευτέρη καὶ τρίτη φορά. Ὅταν ὅμως βεβαιώθηκε γιὰ τὴν ἀμετανοησία του καὶ γιὰ τὴν προσπάθειά του νὰ παραπλανήσῃ τὸν Ἐπίσκοπο μὲ ψεύτικους ὄρκους, τὸν τιμώρησε μὲ ἕναν πρωτότυπο καὶ ἀσυνήθιστο τρόπο. Τὴν ὥρα ποῦ μιλοῦσε μὲ θράσος καὶ ἔλεγε ψέματα τοῦ εἶπε μὲ αὐστηρότητα: «Νὰ κλείσεις τὸ στόμα σου καὶ νὰ μὴν ὀμιλεῖς, ἀφοῦ καταδέχεσαι νὰ ψεύδῃσαι καὶ νὰ ὀρκίζεσαι χωρὶς φόβο». Καὶ ἀπὸ ἐκείνη τὴν στιγμή ἔμεινε ἄλαλος καὶ δὲν μπορούσε νὰ μιλήσῃ. Μετὰ ἀπὸ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα καὶ ἀφοῦ ἀρρώστησε βαρῶς ὁ ἱερέας, ζήτησε νὰ δεῖ τὸν Ἐπίσκοπο καὶ μὲ νεύματα ζήτησε νὰ ἐξομολογηθεῖ. Ἐκεῖνος ἔτρεξε κοντὰ του καὶ ὅταν διέγνωσε τὴν ἀληθινὴ του μετάνοια, τὸν συγχώρησε, τὸν εὐλόγησε καὶ τότε λύθηκε ἡ γλῶσσα του. Ἐξομολογήθηκε, κοινώνησε καὶ «ἀπῆλθε τοῦ κόσμου τούτου ἐν μετάνοιά».

Τὸν Ἅγιο Πανάρετο ἀπασχολοῦσε ἔντονα τὸ θέμα τῆς σωτηρίας του. Σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ προετοιμαζόταν γιὰ τὴν ὥρα τῆς ἐξόδου του. Εἶχε τὸ χάρισμα τῆς μνήμης τοῦ θανάτου καὶ ἐπιθυμοῦσε τὰ τέλη τῆς ζωῆς του νὰ εἶναι «χριστιανὰ, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικά». Ἀξιώθηκε νὰ προγνωρίσει τὴν ὥρα τῆς ἐξόδου του καὶ φρόντισε νὰ εἶναι πανέτοιμος. Λίγο πρὶν τὴν κοίμησή του εἶπε στὸν Πρωτοσύγκελλό του ὅτι θὰ ἔλθει ὁ φίλος του Ἐπίσκοπος, πρῶην Καρπάθου Παρθένιος, γιὰ νὰ τὸν ἐξομολογήσῃ. Μάλιστα τοῦ εἶπε νὰ πάει στὴν προκυμαία νὰ τὸν ὑποδεχθεῖ καὶ νὰ τὸν φέρει στὸ Ἐπισκοπεῖο. Ὁ Πρωτοσύγκελλος νόμισε ὅτι παραμιλοῦσε λόγω τῆς ἀρρώστιάς του καὶ παράκουσε. Στὴ συνέχεια ὅμως μετὰ τὴν ἐπιμονὴ τοῦ Ἁγίου ὑπάκουσε καὶ πραγματικὰ βρῆκε στὴν προκυμαία ἕνα πλοῖο, τὸ ὁποῖο λόγω τῶν ἰσχυρῶν ἀνέμων προσάραξε στὴν Πάφο. Μέσα σὲ αὐτὸ βρισκόταν ὁ Ἐπίσκοπος Παρθένιος, ὁ ὁποῖος ἔσπευσε γεμάτος συγκίνηση καὶ θαυμασμό, νὰ συναντήσῃ τὸν Ἅγιο. Ἀφοῦ τὸν ἐξομολόγησε, τὴν ἐπομένη λειτούργησε καὶ τὸν κοινώνησε. Ὁ Ἅγιος Πανάρετος τὸν παρακάλεσε νὰ παραμείνει ἄλλη μιὰ ἡμέρα γιὰ νὰ τελέσει καὶ τὴν ἐξόδιο

ἀκολουθία του. Ἐκεῖνος παρέμεινε, ἀφοῦ καὶ τὸ πλοῖο λόγω τῶν καιρικῶν συνθηκῶν ἦταν ἀδύνατο νὰ φύγει καὶ ἐκήδευσε τὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου, τὸ ὁποῖο εὐωδίαζε καὶ μάλιστα ἐθεράπευσε καὶ πολλοὺς ἀσθενεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐπικαλέσθησαν τὶς πρεσβεῖες του.

Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη τοῦ Ἁγίου Παναρέτου τὴν 1η Μαΐου.

Ὁ Ἅγιος Αὐξίβιος

* * * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ στὰ μέσα Φεβρουαρίου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἁγίων τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Αὐξιβίου.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε στὰ παιδιὰ γιὰ τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου καθὼς καὶ γιὰ τὸ μεγάλο ἱεραποστολικὸ του ἔργο.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

* * * * *

Ὁ ἱερός καὶ φλογερός αὐτὸς ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καταγόταν ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ ἔζησε στὰ χρόνια τῶν Ἀποστόλων. Οἱ γονεῖς του ἦσαν πλούσιοι ἀλλὰ εἰδωλολάτρες. Εἶχαν δυὸ παιδιὰ. Τὸν Αὐξίβιο καὶ ἕναν ἄλλο τὸν Θεμισταγόρα, πὺν ἦταν πιὸ μικρός.

Ὁ Αὐξίβιος εἶχε ὠραῖο καὶ ἐπιβλητικὸ παράστημα ἀγαποῦσε δὲ πολὺ τὰ γράμματα. Ὅταν μεγάλωσε καὶ ἤρθε ὁ καιρὸς νὰ μορφωθεῖ, οἱ γονεῖς του τὸν παρέδωσαν σὲ σοφοὺς δασκάλους, κοντὰ στοὺς ὁποίους ὁ νέος διδάχτηκε ὅλη τὴ σοφία καὶ τὴ γνώση τοῦ καιροῦ του. Τὴν ἴδια περίοδο ὁ φιλομαθὴς νέος εἶχε γνωριστεῖ καὶ μὲ χριστιανούς καὶ ἄρχισε καὶ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ μαθαίνει τὰ τῆς νέας θρησκείας.

Οἱ γονεῖς πὺν ἔβλεπαν στὸ μεταξὺ τὸ παιδί τους νὰ μεγαλώνει καὶ νὰ φτάνει στὴν κατάλληλη ἡλικία γιὰ ἀποκατάσταση, ἄρχισαν νὰ τοῦ μιλοῦν γιὰ γάμο καὶ νὰ τὸν ἐκβιάζουν νὰ νυμφευτεῖ. Μὰ ὁ καλὸς καὶ μεγαλεπήβολος νέος πὺν διψοῦσε γιὰ ἄλλη ζωὴ, ζωὴ ἀνώτερη, τοὺς παράτησε καὶ ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὴ Ρώμη μ' ἕνα καράβι, πὺν ταξίδευε στὴν Κύπρο. Κάποιο πρωινὸ τὸ καράβι ἔφτασε καὶ ἀγκυροβόλησε στὸν Λιμνίτη, ἕνα λιμάνι πὺν βρίσκεται στὴ βόρεια ἀκτὴ τῆς νήσου καὶ ἀπέχει τέσσερα περίπου μίλια ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Σόλων. Τὴν πόλη αὐτὴ, ὅπως εἶναι γνωστὸ, ἔκτισε ὁ βασιλιάς τῆς Αἰπείας Φιλόκυπρος, τὸ πρῶτο τέταρτο τοῦ ἔκτου αἰῶνα π.Χ. πρὸς τιμὴ τοῦ μεγάλου νομοθέτη τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Σόλωνα, πὺν ἐπισκέφθηκε τότε τὴν Κύπρο. Στὴν πόλη αὐτὴ ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ κανόνισε, ὥστε ὁ Αὐξίβιος νὰ συναντηθεῖ μὲ τὸν ἀπόστολο

Μάρκο καὶ νὰ γίνεῖ μαθητὴς του. Ὁ νεαρὸς ἀπόστολος ἦταν μόνος του, γιατί ὁ σύντροφός του κι ἀρχηγὸς τῆς ἱεραποστολικῆς ομάδας, Κύπριος ἀπόστολος Βαρνάβας, εἶχε ὑποστῆ στὸ μεταξὺ τὸν μαρτυρικὸ θάνατο στὴ Σαλαμίνα ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους.

Κοντὰ στὸν εὐαγγελιστὴ Μάρκο ὁ νεαρὸς προσήλυτος Αὐξίβιος συμπλήρωσε τὶς γνώσεις του γιὰ τὴ νέα πίστη, δέχτηκε τὸ βάπτισμα καὶ χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος. Ἀπὸ τὴ στιγμή αὐτὴ στὴν ψυχὴ του ἕνας πόθος φλογερὸς καὶ ἱερὸς εἶχε ἀνάψει δυνατὰ. Ὁ πόθος νὰ μεταδώσει τὸν θησαυρὸ πὺν βρῆκε καὶ σὲ ἄλλους. Νὰ βοηθήσει κι ἄλλους νὰ γνωρίσουν τὸν Χριστὸ καὶ νὰ μοιραστοῦν μαζί του τὴν ἀνεκλάλητη χαρὰ του.

Στὸν πόθο του ὅμως αὐτὸ τὸν ἱερὸ καὶ ἅγιο παρουσιαζόταν ἐμπόδιο τρανὸ κι ἀνυπερβλήτο μιὰ ὑπόδειξη-ἐντολὴ πὺν τοῦ ἔκαμε ὁ δάσκαλός του, ὁ ἀπόστολος Μάρκος.

Προσπάθησε, τοῦ εἶχε πεῖ, νὰ ἐπιβληθεῖς στοὺς γύρω σου πρῶτα μὲ τὸ παράδειγμά σου καὶ τὰ ἔργα σου κι ὕστερα μὲ τὰ λόγια καὶ τὴ διδασκαλία σου.

Τὴν ὑπόδειξη αὐτὴ ὁ Ἅγιός μας τὴ σεβάστηκε καὶ τὴν τήρησε πιστὰ. Εἶχε μάθει πὺς ἡ ὑπακοὴ εἶναι μεγάλη ἀρετὴ γιὰ τὸν χριστιανό. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν θέλησε νὰ τὴν ἀγνοήσει. Ἀφοῦ ἀποχαιρέτησε τὸν εὐαγγελιστὴ καὶ πνευματικὸ πατέρα κι ὁδηγὸ του Μάρκο, πὺν ἀναχώρησε γιὰ τὴν Αἴγυπτο, ὁ νεοφώτιστος μαθητὴς ἔφυγε κι αὐτὸς ἀπὸ τὸν Λιμνίτη κι ἦρθε στοὺς Σόλους. Ἐκεῖ κοντὰ στὸν μεγάλο καὶ καλλιμάρμαρο ναὸ τῆς πόλης πὺν ἦταν ἀφιερωμένος στὸν πατέρα "τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων", τὸν Δία, συνάντησε ὁ Ἅγιός μας τὸν εἰδωλολάτρη ἱερέα, πὺν μόλις τὸν εἶδε κι ἀντιλήφθηκε πὺς ἦταν ξένος, τὸν κάλεσε, γιὰ νὰ τὸν φιλοξενήσει.

Στὸ σπίτι τοῦ ἱερέα ὁ μακάριος Αὐξίβιος ἔμεινε ἀρκετὸ καιρὸ χωρὶς νὰ μιλήσει ποτὲ σὲ κανένα γιὰ τὴ χριστιανικὴ του ιδιότητα. Κάποια μέρα πὺν ὁ εἰδωλολάτρης ἱερέας ἐπέστρεψε ἀπὸ τὸν ναό, ὁ Αὐξίβιος ἀποφάσισε νὰ διακόψει τὴ σιωπὴ καὶ νὰ τοῦ μιλήσει γιὰ τὸν Χριστό.

Τὰ ἀπλὰ λόγια τοῦ Ἁγίου συγκίνησαν τὸν καλοκάγαθο εἰδωλολάτρη ἱερέα, πὺν ὄχι μόνο ἔπαψε σὲ λίγο νὰ θυσιάζει στοὺς ψεύτικους κι ἀνύπαρκτους θεοὺς, τὰ εἰδῶλα, ἀλλὰ κι ἄρχισε νὰ ζητᾶ νὰ μάθει περισσότερα γιὰ τὸν Θεὸ τῶν χριστιανῶν. Κι ὁ ἱεραπόστολος συνέχισε νὰ τὸν διδάσκει. Ἡ κατήχηση κράτησε κάμποσες μέρες. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε θριαμβευτικό. Ἐνα βράδυ ὁ κατηχούμενος ἀσπάστηκε τὴν καινούργια πίστη καὶ βαπτίστηκε στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στὸ πρόσωπό του ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία βρῆκε ἀκόμη ἕνα ζηλωτὴ ἐργάτη, ἕνα ἐργάτη μὲ κύρος καὶ παλμό.

Λίγες μέρες μετὰ τὸ περιστατικὸ τοῦτο, ὁ Ἅγιός μας δέχθηκε στοὺς Σόλους τὴν ἐπίσκεψη τοῦ ἱεροῦ Ἡρακλειδίου, ἐπισκόπου τῆς Ταμασοῦ. Ὁ Ἡρακλειδὸς μετὰ ἀπὸ ἐντολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου χειροτόνησε τὸν Αὐξίβιο πρῶτο ἐπίσκοπο Σόλων.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Αὐξιβίου προβαλλόμενο ἔντονα κι ἀπ' τὴν ἅγια ζωὴ

του και τὰ πολλὰ θαύματα μὲ τὰ ὅποια τὸν χαρίτωσε ὁ Κύριος, ἔφερε καταπληκτικὰ ἀποτελέσματα. Συνεχῶς τὸ μικρὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ πλήθαινε - πλήθαινε καὶ γινόταν λαὸς πολὺς. Τὰ διάφορα σπίτια στὰ ὅποια μαζευόντουσαν ὡς τότε οἱ χριστιανοί, γιὰ νὰ ἐκτελοῦν τὰ θρησκευτικὰ τοὺς καθήκοντα, μίκραιναν καὶ δὲν τοὺς χωροῦσαν. Μία ἀνάγκη πρόβαλε ἀπαιτητική: Ἡ δημιουργία ἑνὸς εἰδικοῦ χώρου γιὰ τὶς συναθροίσεις τῶν πιστῶν. Τὸ κτίσιμο μιᾶς ἐκκλησίας.

Ἐνα πρωινὸ μετὰ τὴ συνηθισμένη συγκέντρωση ὁ ἅγιος Ἡρακλείδιος παράλαβε τὸν ἅγιο Αὐξίβιο κι ἀφοῦ ἀνέπεμψε μαζί του θερμὴ προσευχή, χάραξε σὲ κάποιο τόπο τὸν χώρο ἐκκλησίας, τοῦ ἔδωκε τὶς τελευταῖες συμβουλές καὶ τὸν ἀποχαιρέτησε.

Ὁ ἱερός Ἡρακλείδιος ἀναχώρησε μὲ τὴ συνοδεία του γιὰ τὴν πατρίδα του. Κι ὁ μακάριος Αὐξίβιος ρίχτηκε μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του στὸ ἔργο ποὺ ἔλαβε. Καὶ νά! Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὲ λίγο χρόνο, μιὰ ὁμορφὴ ἐκκλησία ὑψώθηκε στὴν πόλη τῶν Σόλων. Μέσα σ' αὐτὴ μὲ προθυμία κι ἐνθουσιασμὸ μαζευόντουσαν οἱ πιστοὶ κι οἱ προσήλυτοι τὶς ὀρισμένες μέρες, γιὰ νὰ ἀκούσουν τὰ ρήματα τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Μιὰ βραδιὰ ἐκεῖ ποὺ ὁ Ἅγιος Αὐξίβιος δίδασκε πρόσεξε μέσα στὸ πλῆθος μιὰ γνωστὴ του ἀγαπημένη μορφή. Ἦταν ὁ ἀδελφὸς του Θεμισταγόρας ποὺ εἶχε ἔλθει ἀπὸ τὴ Ρώμη μὲ τὴ σύζυγό του, τὴν ἐνάρετη Τιμῶ, γιὰ νὰ τὸν βρεῖ. Ἡ συνάντηση τῶν ἀδελφῶν ὕστερα ἀπὸ τόσο καιρὸ ὑπῆρξε πολὺ-πολὺ συγκινητικὴ. Ὁ Αὐξίβιος κράτησε κοντὰ του τὸ ἀγαπητὸ ζευγάρι. Τὸ κατήχησε μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ στὴ χριστιανικὴ πίστη καὶ κάποια βραδιὰ προχώρησε στὴ βάπτισή του. Μετὰ χειροτόνησε τὸν Θεμισταγόρα πρεσβύτερο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σόλων καὶ τὴ γυναῖκα του διακόνισσα, γιὰτί ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα οἱ δυὸ σύζυγοι ἔζησαν πιά σὰν ἀδελφοί.

Ἡ συστηματικὴ ἐργασία τοῦ Ἁγίου Αὐξιβίου ποὺ συνοδευόταν ἀπὸ μιὰ πολὺ προσεκτικὴ κι ἐνάρετη ζωὴ, μαζί μὲ τὰ πολλὰ του θαύματα ἔγινε ἀφορμὴ, ἢ πρώτη ἐκκλησία ποὺ κτίστηκε νὰ εἶναι σὲ λίγο χρόνο πολὺ μικρὴ, γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ πλῆθη τῶν πιστῶν τῆς ἱστορικῆς πόλεως. Μὲ τὴ βοήθεια ὅλων τῶν χριστιανῶν μιὰ νέα προσπάθεια ἀναλήφθηκε. Καὶ τὴ μικρὴ ἐκκλησία πολὺ γοργὰ ἀντικατέστησε μιὰ καινούργια πιὸ μεγάλη κι ὠραία. Πρὶν κλείσει τὰ μάτια ὄρισε διάδοχο κι ἀντικαταστάτη του στὸν ἐπισκοπικὸ θρόνο τῶν Σόλων. Ἀφοῦ ἀποχαιρέτησε μὲ δάκρυα στοργῆς κι ἀγάπης κλῆρο καὶ λαὸ παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Οἱ χριστιανοὶ πένθησαν τὸν πνευματικὸ τους πατέρα καὶ τὸν κήδεψαν μὲ πολὺ σεβασμὸ κι ἐπιμέλεια.

Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη τοῦ Ἁγίου Αὐξιβίου στίς 17
Φεβρουαρίου.

Ὁ Ἅγιος Θεόδωτος Κερύνειας

* * * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ στὰ μέσα Ἰανουαρίου ἢ κατὰ τὶς ἀρχές Μαρτίου) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἁγίων τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Θεοδότου, τοῦ πολιούχου Ἁγίου τῆς μαρτυρικῆς Κερύνειας.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε στὰ παιδιά γιὰ τὰ φοβερὰ βασανιστήρια ποὺ ὑπέστη ὁ γέροντας ἐπίσκοπος καὶ γιὰ τὴ μεγάλη ἀγάπη ποὺ εἶχε πρὸς τὸ ποιμνίό του καὶ γενικὰ τοὺς συνανθρώπους του.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Ἅγιος Θεόδωτος ἔζησε τὸν 4ο αἰῶνα μ.Χ. τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ Κύπρος βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴ Ρωμαϊκὴ κυριαρχία. Ὁ Θεόδωτος ἦταν ἄνθρωπος ταπεινὸς καὶ φλογερὸς στὴν πίστη, μὰ καὶ δραστήριος καὶ φιλόανθρωπος σὲ ὅλους μικροὺς καὶ μεγάλους. Ὁ κόσμος τὸν ἀγαποῦσε πολὺ. Στὸ πρόσωπό του ἔβλεπαν ὅλοι τὸν στοργικὸ πατέρα καὶ τὸν ἀληθινὸ προστάτη. Ὅταν ἀνέλαβε τὸν ἐπισκοπικὸ θρόνο τῆς Κερύνειας ὁ Ἅγιος ἀγωνιζόταν μέρα καὶ νύκτα γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ποιμνίου του.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν σκληρῶν διωγμῶν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν στὸ νησί μας ὁ Ἅγιος στήριζε τοὺς χριστιανούς στὴν πίστη. Ἡγεμόνας τὴν περίοδο αὐτὴ τῆς Κύπρου ἦταν ὁ Σαβῖνος, ἄνθρωπος σκληρὸς κι ἀδίστακτος στὰ σχέδια καὶ τὶς ἐπιδιώξεις του. Φανατικὸς εἰδωλόλατρες ἐκμεταλλεύεται τὴν εὐκαιρία, γιὰ νὰ ἀρπάξει, νὰ φυλακίσει, νὰ ἐξορίσει, νὰ θανατώσει κάθε χριστιανό. Τὰ μαρτύρια εἶναι τρομερά...

Σ' αὐτὴ τὴ δύσκολη ὥρα ὁ Ἅγιος τρέχει παντοῦ νὰ παρηγορήσει, νὰ τονώσει, νὰ ἐνισχύσει καὶ νὰ ἐνθουσιάσει τοὺς χριστιανούς. Ἐτσι αὐτοὶ μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ μὲ ψαλμωδίες ἱερὲς βαδίζουν στὴν ὁμολογία, στὸ μαρτύριο, στὸν θάνατο. Οἱ εἰδωλόλατρες κατάπληκτοι μπροστὰ στὸ θάρος τῶν χριστιανῶν καὶ τὴν παρηγορία τους ὁμολογοῦν κι αὐτοὶ τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ πεθαίνουν μὲ τ' ὄνομά του στὸ στόμα τους.

Ὁ Σαβῖνος, ἄνθρωπος πονηρὸς κι ἔξυπνος, δὲν δυσκολεύεται νὰ

ἀναγνωρίσει τὸν τροφοδότη αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τῶν χριστιανῶν. Κι ἀποφασισμένος νὰ συντριψῆι ὅπωςδήποτε τὴν πίστη τῆ χριστιανικῆ, διατάζει νὰ συλλάβουν τὸν ἐπίσκοπο Θεόδοτο καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσουν μπροστὰ του.

Σὲ λίγο ὁ σεβάσμιος ἱεράρχης σύρεται δέσμιος μπροστὰ στὸν σκληρὸ ἄρχοντα. Αὐτὸς μὲ σκληρὴ φωνὴ τοῦ λεει: « Καιρὸς νὰ ξεκαθαρίσεις τὴ θέση σου, γέρο. Καιρὸς νὰ ρθεῖς μαζί μας καὶ νὰ προσφέρεις κι ἐσὺ θυσία στοὺς μεγάλους θεοὺς μας. Ἀλλιῶς...». Ὁ Ἐπίσκοπος ὅμως δὲν δειλιάζει μπροστὰ σὲ τόσοι εἰδωλολάτρες, ἀλλὰ μὲ παρρησία δίνει τὴν ἀπάντησή του στὸ σκληρὸ ἡγεμόνα. Μάλιστα τὸν καλεῖ νὰ ἔρθει καὶ αὐτὸς κοντὰ στὸν Χριστὸ γεγονὸς πὺ ἐξοργίζει τὸν Σαβῖνο.

Οἱ ἐπίσημοι, οἱ στρατιῶτες καὶ τὰ πλήθη ποὺ παρευρίσκονται τὰ ἔχουν χαμένα. Ποτὲ δὲν περιμέναν ἀπὸ ἓνα γέροντα ἱεράρχη τόσο θάρρος καὶ τόση ἀφοβία. Ὁ ἡγεμόνας σὰν πληγωμένο θεριὸ πετάχτηκε ἀπ' τὴ θέση του καὶ μὲ μανία διατάσσει: «Στὰ βασανιστήρια. Ἐμπρός! Ἀρχίστε τὰ βασανιστήρια». Οἱ δῆμιοι ξεσηκώνονται κι ἀρχίζουν. Μπροστὰ στὸν μαινόμενο ἡγεμόνα ἀφαιροῦν τὰ ἐνδύματα τοῦ ἐπισκόπου καὶ κτυποῦν μὲ τὰ μαστίγια τους. Τὸ γυμνὸ κορμὶ ξεσχίζεται. Τὸ αἷμα τρέχει ἄφθονο καὶ ποτίζει τὴ μαρτυρικὴ γῆ. Ὁ ἐπίσκοπος σιωπηλὸς κι ἀτάραχος δὲν ἀφήνει οὔτε ἓνα στεναγμὸ νὰ ξεφύγει ἀπ' τὸ στόμα του. Μὲ τὰ μάτια ὑψωμένα στὸν οὐρανὸ προσεύχεται καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ τὸν βοηθήσει.

Ἡ σιωπὴ κι ἡ καρτερία τοῦ μάρτυρος ἐξοργίζει περισσότερο τὸν ἀνάλητο ἡγεμόνα, ποὺ δίνει ἐντολὴ γιὰ δεύτερο βασανιστήριον. Μὲ τρεμάμενα χέρια παίρνουν οἱ δῆμιοι τὰ σιδερένια νύχια. Μὲ δυσκολία τὰ βυθίζουν στὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου καὶ τὸ ξεσχίζουν. Τὸ αἷμα τώρα τρέχει σὰν ποτάμι. Τὸ κορμὶ σφαδάζει. Οἱ πόνοι συγκλονίζουν τὸν μάρτυρα. Τὴν ἴδια στιγμὴ ἄλλοι δῆμιοι μὲ λαμπάδες καΐνε τὶς ἀνοιγμένες πληγές. Τὰ πλήθη, ποὺ μὲ συγκρατημένη ἀναπνοὴ παρακολουθοῦν τὸ μαρτύριον, κλαίουσιν καὶ θρηνοῦσιν.

Ὁ Ἅγιος καὶ πάλιν γενναῖος καὶ καρτερικὸς δὲν κάμπτεται. Κάποια στιγμὴ μονάχα ἀνοίγει τὸ στόμα του, γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴ συγχώρηση τῶν βασανιστῶν του "Πάτερ ἄφες αὐτοῖς οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν".

Τὰ λόγια τοῦ μάρτυρα συγκλονίζουν τὶς καρδιές τῶν δημίων. Οἱ λαμπάδες πέφτουν ἀπὸ τὰ χέρια τους. Μὲ δειλία στὴν ἀρχὴ μὲ ἐνθουσιασμὸ στὸ τέλος κραυγάζουν καὶ λένε: "Εἴμαστε κι ἐμεῖς χριστιανοί". "Κι ἐμεῖς", φωνάζουν κι ἄλλοι ἀπ' τὸ πλῆθος. Ὁ ἡγεμόνας χλωμὸς καὶ σαστισμένος βλέποντας τὸν λαὸ ἀγανακτισμένο κι ἔτοιμο νὰ ξεσπάσῃ σ' ἐπανάσταση φεύγει δειλά-δειλά δίνοντας ἐντολὴ νὰ κλείσουν τὸν καταπληγωμένο μάρτυρα στὴ φυλακὴ.

Ἐκεῖ στὴ φυλακὴ ὁ γέροντας ἐπίσκοπος διδάσκει τοὺς φυλακισμένους καὶ τοὺς καλεῖ νὰ ἔρθουν κοντὰ στὸν Χριστό. Ἔτσι σὲ λίγες μέρες κατάφερε νὰ μεταλλάξῃ τὴ φυλακὴ σὲ μιὰ μικρὴ ἐκκλησία. Οἱ προσευχὲς τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων χριστιανῶν ἔφεραν τὸ ποθητὸ

ἀποτέλεσμα. Ἡ εἰδωλολατρία ἔπεσε. Ὁ Μ. Κων/τῖνος, τῆς Ἁγίας Ἑλένης ὁ εὐλογημένος γιὸς κι ἰσαπόστολος, νίκησε τὸν εἰδωλολάτρη Λικίνιο κι ἀνακήρυξε ὡς ἐπίσημη θρησκεία τῆς ἀπέραντης ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, τὴ χριστιανικὴ θρησκεία.

Τότε κι ὁ ἅγιος ἱερομάρτυρας Θεόδωτος ἀποφυλακίστηκε. Ὁ Ἅγιος σήκωσε τὰ χέρια καὶ μὲ φωνὴ τρεμάμενη ἀπὸ συγκίνηση φώναξε: «Δοξασμένο τὸ Πανάγιο Ὄνομά σου, Ἰησοῦ μου! Δοξασμένο εἰς τοὺς αἰῶνας». Καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια καὶ φωνὴ χαμηλὴ, ψιθυριστά, πρόσθεσε: «Καὶ τὸ εὐλογημένο μαρτύριο...». Ὑστερα ἀπ' τὴν ἀποφυλάκιση ὁ ζηλωτὴς ἐπίσκοπος γύρισε στὸ ποίμνιό του. Οἱ χριστιανοὶ του τὸν ὑποδέχθηκαν μὲ δάκρυα χαρᾶς. Ὅμως οἱ κόποι καὶ τὰ βάσανα τῆς φυλακῆς τὸν εἶχαν καταβάλει. Ἔτσι μετὰ ἀπὸ δυὸ χρόνια κάποιον δειλινὸ ἢ ἅγια ψυχὴ του πέταξε στὸν οὐρανὸ, γιὰ νὰ πάει κοντὰ στὸν Κύριο πού τόσο πολὺ ἀγάπησε καὶ βασανίστηκε γιὰ χάρη του. Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη τοῦ Ἁγίου Θεοδότου στίς 19 Ἰανουαρίου καὶ στίς 2 Μαρτίου.

Ὁ Ἅγιος Φιλωνίδης

* * * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνει κατὰ τὰ τελευταῖα μαθήματα τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἁγίου τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας Λεμεσοῦ. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἀγίων τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Φιλωνίδη, ἐπισκόπου Κουρίου.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε στὰ παιδιὰ γιὰ τὴ μεγάλη του προσπάθεια νὰ ὀδηγήσει τοὺς συνανθρώπους του κοντὰ στὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία. Ἐπίσης νὰ γίνει ἀναφορὰ στοῦ τέλους τοῦ Ἁγίου καὶ νὰ τονιστεῖ ἡ μεγάλη του πίστη στὸν Θεὸ τὸν ὁποῖο ἀγάπησε μὲ ὅλη του τὴν καρδιά καὶ γιὰ χάρη του θυσιάστηκε χωρὶς νὰ ἀφήσει νὰ τὸν ἐξευτελίσουν καὶ νὰ προσβάλουν τὸ σχῆμα του.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Ἅγιος Φιλωνίδης εἶναι ὁ πρῶτος γνωστός ἐπίσκοπος Κουρίου. Γεννήθηκε στὴν Κύπρο ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς τὸ 250 μ.Χ. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἶχε διαδοθεῖ πολὺ στὴν Κύπρο καὶ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων Παύλου, Βαρνάβα καὶ Μάρκου βρῆκε μεγάλη ἀπήχηση. Στὸ Κούριο ὁ μικρὸς Φιλωνίδης ὑπηρέτησε στὴν ἀρχὴ ὡς ἀναγνώστης. Ὑστερὰ ὡς διάκονος καὶ πρεσβύτερος καὶ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ἐπισκόπου Κουρίου ὡς ἐπίσκοπος.

Στὴ νέα θέση ὁ “ζηλωτὴς ποιμένας τῶν λογικῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ” εἶχε πολλές δυσκολίες καὶ ἐμπόδια νὰ ὑπερνικήσει. Στὴν Ἐπισκοπὴ του ἦταν χτισμένος ὁ πανέμορφος ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνα μὲ τὸ γνωστὸ του μαντεῖο. Χιλιάδες ἄνθρωποι, ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν Κύπρο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλες χῶρες τῆς ἀπέραντης Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἔρχονταν ἐδῶ, γιὰ νὰ προσφέρουν θυσίες, νὰ συμβουλευτοῦν καὶ νὰ ἀκούσουν κάτι γιὰ τὸ μέλλον τους.

Σ’ αὐτὸ τὸ κέντρο ἀνέλαβε ὁ Ἅγιος Φιλωνίδης τὸ ἔργο του, τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν. Πρῶτὴ του ἐνέργεια ἦταν νὰ πουλήσει τὴν

περιουσία του και νά τή μοιράσει στους φτωχούς. Τό παράδειγμά του συγκινεῖ ὄχι μονάχα τούς πιστούς, ἀλλά καί τούς ειδωλολάτρες πού ἀρχίζουν νά προσβλέπουν μέ ἐμπιστοσύνη σ' αὐτόν.

Μέσα σέ λίγο καιρό τό Κούριο, πού ἦταν μιά πόλη - κέντρο τῆς ειδωλολατρίας καί τῆς διαφθορᾶς, γίνεται μιά πόλη τοῦ Χριστοῦ, ἕνα κέντρο χριστιανικῆς ἀγάπης καί ἠθικῆς ἀνόρθωσης. Τρέχει μέρα καί νύχτα καί καθοδηγεῖ, συμβουλεύει ἀλλά καί βρίσκει καλούς καί ἄξιους συνεργάτες. Στόχος του εἶναι ἡ σωτηρία τῶν πιστῶν καί τίποτα δέν μπορεῖ νά τόν σταματήσει.

Ἔτσι ἐργαζόταν ὁ ἐπίσκοπος ὡς τήν ἡμέρα πού κηρύχτηκε ὁ τρομερός διωγμός τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ὁ τότε ἡγεμόνας τῆς Κύπρου Μάξιμος, ἄνθρωπος σκληρός καί διεφθαρμένος, βρῆκε τήν εὐκαιρία νά ἐκδηλώσει ὅλο τό μίσος του ἐνάντια στή νέα θρησκεία. Οἱ φυλακές γέμισαν ἀπό κρατουμένους. Στά στάδια σέρνονται καθημερινά οἱ ὀπαδοί τοῦ Ἑσταυρωμένου. Μιά πρόχειρη δίκη διεξάγεται ἐκεῖ. Ἀκολουθεῖ ἡ ὁμολογία τοῦ μάρτυρα, τά βασανιστήρια τά κτηνώδη καί ἀπάνθρωπα καί στό τέλος ὁ θάνατος. Τό αἷμα τρέχει ἀφθονο στή «*Νῆσο τῶν Ἀγίων*».

Μιά μέρα οἱ ειδωλολάτρες συνέλαβαν τόν Ἅγιο καί τόν ἔριξαν στή φυλακή. Ἐκεῖ ὑπῆρχαν καί ἄλλοι κρατούμενοι. Μέσα σ' αὐτούς ἦταν καί τά τρία πνευματικά παιδιά του. Ὁ ἱερέας Ἀριστοκλῆς, ὁ διάκονος Δημητριανός κι ὁ ἀναγνώστης Ἀθανάσιος. Ἐκεῖ στή φυλακή ὁ ἐπίσκοπος καί οἱ τρεῖς νέοι προσεύχονταν στό Θεό νά τούς δώσει θάρρος καί ὑπομονή νά ἀντέξουν αὐτή τή δοκιμασία. Ἐκαναν τό δεσμητήριό τους ὅπως ἀναφέρει ὁ Συναξαριστής "*Οἶκον Θεοῦ*". Ἔστησαν Ἅγία Τράπεζα, τήν ὁποία ἐφοδίασαν μέ τά ἀπαραίτητα Ἱερά Σκεύη. Ἐφεραν ἀκόμη τό Εὐαγγέλιο, τόν Απόστολο, σταυρούς καί εἰκόνες καί ἱερουργοῦσε ὁ Ἅγιος μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς του. Ἐκεῖ στή φυλακή μεταδίδει τά Θεῖα Δῶρα, διδάσκει καί στό τέλος, ἀφοῦ ἐξομολόγησε ὅλους τούς κρατούμενους ειδωλολάτρες καί χριστιανούς, εἶδε τόσο ὁ ἴδιος ὅσο καί οἱ ὑπόλοιποι τούς οὐρανοῦς νά ἀνοίγονται καί τούς ἀγγέλους νά ψάλλουν καί νά χορεύουν "*ἐν ἀγαλλιάσει*", διότι διά τῆς μετανοίας ἐσώθηκαν τόσες ψυχές. Βλέποντας τή στάση τῶν χριστιανῶν ὁ ἄρχοντας κατάλαβε πῶς ὁ αἴτιος αὐτῆς τῆς πίστεως στόν Θεό ἦταν ὁ ἐπίσκοπός τους, ὁ Φιλωνίδης. Ἀποφάσισε λοιπόν νά τόν βασανίσει σκληρά, ἀλλά καί νά τόν ἐξευτελίσει ὅσο πιό πολύ μπορούσε καί ὕστερα νά τόν θανατώσει.

Ὅταν ὁ Ἅγιος Φιλωνίδης τά πληροφορήθηκε αὐτά, παρακάλεσε τόν Θεό μέ θερμή προσευχή νά τόν βοηθήσει, γιά νά ἀποφύγει τόν ἐξευτελισμό καί τό μαρτύριο αὐτό. Ὑστερα, ἀφοῦ σύρθηκε σιγά σιγά σ' ἕνα διάδρομο καί ἀπό ἐκεῖ σέ μιά μυστική θυρίδα, ἀνέβηκε σ' ἕνα γκρεμό καί, ἀφοῦ προσευχήθηκε θερμά στόν Θεό, σκέπασε τό πρόσωπό του μέ τόν ἐπενδύτη (πανωφόρι) του καί πήδηξε στό κενό.

Προτού τό σῶμα του ἀγγίξει τή γῆ, ἡ ἅγια ψυχή τοῦ ἱερομάρτυρα πέταξε ἐλεύθερη στόν οὐρανό κοντά στόν Κύριο εὐτυχισμένη, διότι *“ἐφύλαξεν ἄμωμον καί τόν Ναόν τοῦ ἐντός ἡμῶν Ἁγίου Πνεύματος”*.

Λίγο μετά τόν θάνατό του ὁ Ἅγιος ἐμφανίστηκε σάν ὀπτασία σέ δύο πεζοπόρους, τούς ὁποίους ὁδήγησε μέχρι τό σημεῖο ὅπου κείτονταν τό νεκρό του σῶμα τό ὁποῖο ἔθαψαν μέ τιμές. Ὡστόσο, πάντοτε κατά τόν Συναξαριστή, οἱ Ἐθνικοί πῆραν τό σῶμα τοῦ Ἁγίου καί τό ἔριξαν στή θάλασσα, γιά νά τό ἐξαφανίσουν. Ὅμως ἡ θάλασσα " ἀπέθεσε ἀπαλά" τό λείψανο τοῦ Ἁγίου στήν ἀκτή, ἀπ' ὅπου τελικά τό πῆραν οἱ χριστιανοί καί τό ἔθαψαν μέ τιμές. Ἦταν γύρω στό 303-305 μ.Χ. Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου τιμᾶται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας στίς 17 Ἰουνίου.

Ὁ Ἅγιος Τύχωνας

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνεῖ κατὰ τὰ τελευταῖα μαθήματα τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων ἢ καὶ κάποια ἄλλη περίοδο πού προσφέρεται) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἀγίων τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Τύχωνα.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε στὰ παιδιὰ γιὰ τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου καθὼς καὶ γιὰ τὸ μεγάλο τοῦ, ἔργο πού εἶχε ὡς σκοπὸ τὴν ἀπομάκρυνση τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία.
- Μποροῦμε νὰ προβάλλουμε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου καὶ ἄλλα στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴ Ἀμαθοῦντος, ἢ ὁποῖα τὸν τελευταῖο καιρὸ ἐπαναλειτούργησε μὲ τὴ χειροτονία τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ.κ. Νικολάου.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ Ἅγιος Τύχωνας, τὸ καύχημα τῆς Ἀμαθούντας τῆς Κύπρου, γεννήθηκε στὴ σημερινή παλαιὰ Λεμεσό, τὸν 4^ο αἰῶνα. Οἱ γονεῖς του ἦταν εὐσεβεῖς ἄνθρωποι καὶ φρόντισαν νὰ διδάξουν στὸ παιδί τους τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀγάπη πρὸς τοὺς ἄλλους, τὴν ὑπακοή, τὴν καλοσύνη καὶ γενικά ὅλες τίς χριστιανικὲς ἀρετές. Ποθοῦσαν ἀκόμη νὰ τὸν βλέπουν στὴν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἅγιος ἀπὸ μικρὴ ἡλικία μελετοῦσε καθημερινὰ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐπίδοσή του στὰ γράμματα ἦταν ἐξαιρετικὴ. Ἐπιμελής καὶ προσεχτικὸς καθὼς ἦταν κατόρθωσε μὲ τὸν καιρὸ νὰ ἀποκτήσει μόρφωση ζηλευτὴ κι ἀξιόλογη. Πιὸ πολὺ ἀπ’ ὅλα τὰ βιβλία μελετοῦσε τὴν Ἁγία Γραφή, ὅπως γράφει ὁ Συναξαριστής.

Ὅταν ὁ Ἅγιος ἦταν μικρὸς ἐργαζόταν στὸ ἀρτοποιεῖο τοῦ πατέρα του. Ἀντὶ ὅμως νὰ πουλᾷ τὰ ψωμιά, τὰ χάριζε στοὺς φτωχοὺς καὶ σὲ ὅσους δὲν εἶχαν νὰ πληρώσουν. Ὅταν τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ πατέρας του, στενοχωρέθηκε πολὺ. Κάλεσε λοιπὸν τὸν μικρὸ Τύχωνα καὶ τοῦ εἶπε: “ἔτσι ὅπως πᾶς θὰ μᾶς ἀδειάσεις τὸ μαγαζί, πού θὰ βροῦμε χρήματα, γιὰ νὰ ἀγοράσουμε ἄλλο ἀλεύρι;”. Ὁ Τύχωνας ὅμως ἔλεγε στὸν πατέρα του

πώς τούς ἄρτους τούς δανείζει στὸν Θεό καί ὅτι ἔχει “ἔγγραφον χρεωστικῆς ὁμολογίας”, ὅτι τούς πῆρε ὁ Θεός. Ἔτσι, ὅταν πῆγαν στήν ἀποθήκη, γιά νά δείξει ὁ πατέρας τοῦ Τύχωνα πώς δέν ἔχουν ἄλλο ἀλεύρι, ἀντίκρισαν κάτι τό ἀπίστευτο. Τό θαῦμα ἔγινε. Ἡ σιταποθήκη πού ἦταν νωρίτερα ἀδειανή τώρα εἶχε γεμίσει σιτάρι πολύ περισσότερο ἀπό ὅσο τήν εἶχαν γεμίσει κατά τή διάρκεια τοῦ θέρους.

Ὅταν μεγάλωσε ὁ Τύχωνας τοῦ ἀνέθεσαν στήν Ἐκκλησία τό ἔργο τοῦ ἀναγνώστη. Μέ τήν κρουστάλλινη φωνή του διάβαζε τά ἱερά ἀναγνώσματα μέ ταπεινὴ καί προσοχή. Ὅλοι ἔβλεπαν στό πρόσωπό του τόν μελλοντικό τους πνευματικό ἀρχηγό.

Ὅταν πέθανε ὁ πατέρας του, ὁ Ἅγιος πούλησε ὅ,τι κληρονόμησε καί τά μοίρασε στοὺς φτωχοὺς. Ἔτσι ἐλεύθερος πιά ἀπὸ τίς κοσμικὲς φροντίδες ἀνέλαβε τό ἱερό ἔργο τῆς ἱεροσύνης. Χειροτονήθηκε διάκονος καί μετὰ πρεσβύτερος ἀπὸ τόν ἐπίσκοπο Ἀμαθούντας, Ἅγιο Μνημόνιο. Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ ἀνέθεσε τή φροντίδα τοῦ κηρύγματος τῆς ἐπισκοπῆς του. Τώρα πιά ὁ Ἅγιος Τύχωνας ἀρχίζει τόν ἀγώνα του γιά τή σωτηρία τοῦ λαοῦ του. Διδάσκει καί νουθετεῖ τούς ἀνθρώπους μέ ἀποτέλεσμα πολλοὶ εἰδωλολάτρες νά ἐπιστρέψουν στὸν σωστό δρόμο.

Ὅταν πέθανε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀμαθούντας Μνημόνιος, ὅλος ὁ λαός στράφηκε πρὸς τόν Τύχωνα καί μ’ ἓνα στόμα τόν ἀνέδειξε ἱεράρχη του. Ὡς ἐπίσκοπος Ἀμαθούντας ὁ Ἅγιος Τύχωνας, εἶχε ἀναπτύξει ἔντονη δραστηριότητα κι εἶχε συμβάλει σημαντικά στήν ἐδραίωση τοῦ Χριστιανισμοῦ στήν ἐπισκοπική του περιφέρεια. Στὸν βίο του ἀναφέρεται ὅτι εἶχε ἐπιτελέσει σοβαρό ἔργο διαφώτισης τῶν Ἑλλήνων καί τῶν Ἰουδαίων γιὰ τόν Χριστιανισμό κι εἶχε βαπτίσει πολλοὺς ὅπως καί τήν ἴδια τήν ἱερεία τῆς Ἀρτέμιδος. Αὐτό ἔγινε μιά μέρα, ὅταν ὁ Ἅγιος πῆρε (φραγγέλιο) στό χέρι καί μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς του μπήκε σ’ ἓνα εἰδωλολατρικό ναό. Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἔδωξε τήν ἱερεία τῆς Ἀρτέμιδος πού ὀνομαζόταν Μιαρανάθουσα, ἄρχισε νά τήν ἐλέγχει γιά τήν τυφλή ἔμμομή της στήν ἀσέβεια καί στήν εἰδωλολατρία. Τό θάρρος τοῦ Ἁγίου καί ἡ ἀρετή του προκάλεσαν τέτοια ἐντύπωση στήν ἱερεία πού ζήτησε ἀπὸ τόν Ἅγιο νά τή διαφωτίσει γιά τή νέα θρησκεία. Ἔτσι καί ἔγινε. Ἡ ἱερεία, πίστεψε καί, ἀφοῦ δέχτηκε τό Βάπτισμα, ἔγινε χριστιανή καί ὀνομάστηκε Εὐήθεια.

Σύμφωνα μέ τήν παράδοση ὁ Ἅγιος ἦταν αὐστηρός ἀλλά καί μαχητικός κατά τῆς εἰδωλολατρίας, εἰσερχόταν στοὺς εἰδωλολατρικούς ναοὺς καί κατέστρεφε τούς βωμούς καί τά ἀγάλματα. Συνέτριψε ἀκόμη κι αὐτό τό ἄγαλμα τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης, καυτηριάζοντας ταυτόχρονα τοὺς πιστοὺς της πού μετεῖχαν σέ ὀργιῶδεις τελετές, πολλοὺς δέ ἀπ’ αὐτοὺς κατήχησε καί βάπτισε, ἐντάσσοντάς τους στό χριστιανικό του ποίμνιο. Ἀναφέρεται ἀκόμη ὅτι εἶχε τό χάρισμα νά θεραπεύει ἀρρώστους.

Δυὸ ὅμως εἰδωλολάτρες, ὁ Καλύκιος καί ἡ Κλεοπάτρα, προσῆψαν κατηγορίες κατά τοῦ Ἁγίου Τύχωνα ὅτι ἔσπασε τά ἀγάλματα τῶν θεῶν

τους, ότι εξευτέλιζε τά αντικείμενα τῆς λατρείας τους, ότι κοροΐδευε τούς θεούς τους, κ.ἄ. πολλά. Τίς κατηγορίες διατύπωσαν γραπτῶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Κύπρου (προφανῶς κάποιον ἀπὸ τούς πρώτους βυζαντινούς ἀξιωματούχους τῆς Κύπρου), ὁ ὁποῖος καὶ κάλεσε τὸν Ἅγιο σὲ ἀπολογία. Ὁ Ἅγιος Τύχων παρουσιάστηκε στὸν ἡγεμόνα κι ἐνώπιόν του κήρυξε τὴ χριστιανικὴ πίστη. Ἐκτοτε, προσθέτει ὁ βίος τοῦ Ἁγίου, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἔκαμε Χριστιανούς μέ τη διδασκαλία του.

Ὅταν ἔφθασε ὁ καιρὸς νὰ φύγει ὁ Ἅγιος, πῆγε σ' ἓνα χωράφι τῆς Ἐπισκοπῆς του τὴν ἡμέρα πού τό θέριζαν καὶ ἄρχισε νὰ μιᾶ μέ τούς ἐργάτες. Τούς δίδασκε ν' ἀγαποῦν τὸν Θεό καὶ νὰ ἐφαρμόζουν τίς ἐντολές Του. Ὅπως μιλοῦσε, ἄκουσε φωνή ἀπὸ τὸν οὐρανὸ πού ἔλεγε: *“Τύχων! Δοῦλε ἀγαθέ καὶ πιστέ! ἐργάτα ἀγαπημένε! Στά λίγα πού σοῦ ἔδωσα ὑπῆρξες πιστός ... ἐτοιμάσου τώρα γιὰ τὴ χαρὰ τοῦ οὐρανοῦ πού σέ περιμένει”*.

Πράγματι μετὰ ἀπὸ τρεῖς μέρες ὁ Ἅγιος ἀρρώστησε. Ἄφου κάλεσε κοντὰ του τὴ μητέρα του, πού ζοῦσε ἀκόμη καὶ μερικούς κληρικούς, τούς μίλησε γιὰ τὴ μέλλουσα ζωὴ, τούς παρηγόρησε καὶ τούς εἶπε νὰ μείνουν πιστοὶ μέχρι θανάτου στὸν Κύριο. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ὁ Κύριος τὸν πῆρε κοντὰ Του, ἀφήνοντας ἓνα μεγάλο κενὸ γιὰ τὴν Ἐπισκοπὴ του ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλη τὴν Κύπρο.

Τὸ ἄκουσμα τοῦ θανάτου του προκάλεσε μεγάλη συγκίνηση σὲ ὅλο τὸν λαὸ τῆς Κύπρου. Πολλοὶ ἔτρεξαν, γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ σκῆνωμά του καὶ νὰ πάρουν τὴν εὐλογία του. Τὸ ἅγιο λείψανό του οἱ χριστιανοὶ τό τοποθέτησαν μέ εὐλάβεια στὸν ναὸ πού ὑπῆρχε ἐκεῖ. Ἀργότερα ἔφτιαξαν πρὸς τιμὴ τοῦ μεγάλου ἐπισκόπου τους νέο ναὸ καὶ τοποθέτησαν ἐκεῖ τό λείψανό του, τό ὁποῖο φυλαγόταν γιὰ χρόνια μέσα στὸν ναὸ του κάνοντας πολλά θαύματα. Ὁ Θεὸς μετὰ τὴν κοίμηση τοῦ Ἁγίου ὅπως τό βεβαιώνει γραπτὴ παράδοση, θεράπευσε μέ τίς πρεσβεῖες του μιά λεπρὴ γυναίκα, ἓναν ἄνθρωπο μέ παράλυτο πόδι καὶ ἓνα παιδί δαιμονόπληκτο, ἄλαλο καὶ κωφό.

Μιά Κυριακὴ ὅταν ὁ Ἅγιος ζοῦσε καὶ λειτουργοῦσε στὸν ναὸ τῆς πόλης πού ἦταν γεμάτος ἀπὸ χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦσαν τὴ λειτουργία, ἀκούστηκε ἓνας μεγάλος θόρυβος ἀπὸ φωνές, τραγούδια καὶ χορούς γεγονός πού ἔκανε τούς χριστιανούς νὰ βγοῦν ἀπὸ τὸν ναὸ, γιὰ νὰ δοῦν τί συμβαίνει. Ἦταν μιά μεγάλη πομπὴ Ἀμαθουσίων εἰδωλολατρῶν, οἱ ὁποῖοι γιόρταζαν μιά γιορτὴ τῆς Ἀφροδίτης. Κρατώντας στήν ἀγκαλιά τους τό ἄγαλμα τῆς θεᾶς ἔκαναν παρέλαση ἔξω ἀπὸ τὸν ναὸ χορεύοντας καὶ τραγουδώντας. Ὁ Τύχωνας βγήκε ἀμέσως στὴ θύρα τοῦ ναοῦ καὶ φώναξε στοὺς εἰδωλόλατρες πὼς κάνουν μεγάλη ἁμαρτία μπροστὰ στά εἰδωλα. Ἐκείνη τὴ στιγμή τό ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης πού ἦταν καμωμένο ἀπὸ μάρμαρο, ἔλιωσε κί ἔγινε χῶμα. Οἱ εἰδωλόλατρες τρόμαξαν. Χλωμοὶ ἀπὸ τὸν φόβο τους μπῆκαν στὸν ναὸ καὶ ζήτησαν τὴ βοήθεια τοῦ Ἁγίου

Τύχωνα, ό όποιος τούς δίδαξε τή χριστιανική πίστη και τούς βάπτισε όλους.

Ένα άλλο θαύμα παράδοξο είναι και αυτό. Όταν ό Άγιος ζούσε, μερικοί εργάτες φύτευαν σ' ένα χωράφι άμπέλι. Κάποια στιγμή ένας απ' αυτούς πέταξε σάν άχρηστα μερικά ξερά κλήματα. Ένα τέτοιο ξερό κλημα πήρε κι ό Άγιος και άφου προσευχήθηκε και παρακάλεσε τόν Θεό νά του δώσει βλάστηση και ζωή, πλούσια καρποφορία, γλυκούς και πρσίμους καρπούς, τό φύτεψε επικαλούμενος τό όνομα τής Άγίας Τριάδας. Τό θαύμα έγινε. Τό ξερό εκείνο κλημα ρίζωσε μέ μιās, έβγαλε φύλλα, άνθισε κι έκαμε σταφύλια ώριμα και γλυκά. Από τότε κάθε χρόνο τό θαύμα επαναλαμβάνεται. Τήν ήμέρα τής μνήμης του Άγίου, στίς 16 Ιουνίου, τό κλημα θά παρουσιάσει σταφύλια ώριμα και γλυκά, τά όποια προσφέρονται σάν εύλογία στους πιστούς. Άλλα θαύματα του Άγίου είναι και αυτά που ακολουθούν.

Μιά γυναίκα ή όποία είχε λέπρα, πήγε στον τάφο του Άγίου, παρέμεινε εκεί και μέ δάκρυα παρακαλούσε τόν Άγιο νά τήν κάνει καλά. Τότε άκούστηκε ή φωνή του Άγίου. “Ίδε, ύγιής γεγονόςας τή εύσπλαχνία του Κυρίου, πορεύου εις τόν οϊκόν σου έν ειρήνη”.

Μιά άλλη άρρωστη γυναίκα, άφου έμεινε πολλές ήμέρες στον τάφο του Άγίου, είδε τόν Άγιο, θεραπτεύτηκε “και άνοσος εις τά ίδια άνεχώρησεν”. Επίσης ένα μικρό παιδί, τό όποιο είχε μέσα του κακό πνεύμα (ήταν δηλαδή δαιμονισμένο), τό πήγαν οί γονεις του στον τάφο του Άγίου και έμειναν πολλές ήμέρες. Τότε, άφου έμφανίστηκε ό Άγιος, έπετίμησε τό πνεύμα, τό όποιο έκανε τό παιδί νά αφρίζει και νά πέφτει στή γή και νά φωνάζει στον Άγιο. “Ω Τύχων, δουλε του Θεου, τί διώκεις με του οϊκητηρίου μου”. Έτσι τό παιδί έγινε τελείως καλά και πήγε στό σπίτι του. Αυτά και πολλά άλλα θαύματα έκανε ό Άγιος και κάνει σέ όσους μέ πίστη ζητούν τή βοήθειά του.

Μιά μέρα άγνωστοι άνθρωποι έκλεψαν τά λείψανα του Άγίου απ'τό ναό και τά έριξαν στή θάλασσα. Τό όνομα όμως του Άγίου δέν χάθηκε, γιατί οί τελευταίοι Άμαθούσιοι φεύγοντας από τήν έρειπωμένη πιά πολιτεία τους θεώρησαν καθήκον τους, όπως πολύ όρθά σημειώνει ό Νέαρχος Κληρίδης στό βιβλίο του Χωριά και Πολιτείες τής Κύπρου, όχι μόνο νά κτίσουν καινούργιο ναό στ' όνομα του Άγίου, αλλά και νά δώσουν στό χωριό τό όνομά του και νά τόν ανακηρύξουν πολιούχο τους.

Η Έκκλησία μας τιμά τή μνήμη του μεγάλου Ίεράρχη τής Άμαθούνας, Άγίου Τύχωνα, στίς 16 Ιουνίου.

Ὁ Ἅγιος Ἱερομόρτυς Θεράπων

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ γίνει κατὰ τὰ μέσα Ὀκτωβρίου ἢ σὲ κάποια ἄλλη χρονικὴ περίοδο) θὰ μάθουμε τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἱεράρχη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους βίους τῶν ἀγίων τὰ βασικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Θεράποντος.
- Εἶναι καλὸ νὰ ἀναφέρουμε στὰ παιδιὰ γιὰ τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου καθὼς καὶ γιὰ τὸ μαρτυρικὸ του τέλος. Ἐπίσης νὰ γίνει ἀναφορὰ καὶ στὸ χωριὸ τῆς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ ποὺ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Στὸ συναξάρι του ἀναφέρεται, πὼς ὁ Ἅγιος Θεράπων γεννήθηκε στὴν Ἀλαμανία - Γερμανία.

Οἱ γονεῖς του, ἄνθρωποι εὐγενεῖς, εὐλαβεῖς καὶ στολισμένοι μὲ πολλὴ κατὰ Θεὸν ἀρετὴ, φρόντισαν ἀπὸ νωρὶς νὰ φυτέψουν στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ τους τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Κι ὁ κόπος τους βραβεύτηκε πλούσια.

Ὁ μικρὸς Θεράπων μὲ τὴ μόρφωση ποὺ πῆρε ἀπ' τὸ σπίτι του, κατόρθωσε ἀπὸ αὐτὴν τὴν παιδικὴ ἡλικία νὰ διακριθεῖ καὶ νὰ φθάσει σὲ τέτοια πρόοδο, ὥστε κανένας ἀπὸ τοὺς συνομήλικούς του νὰ μὴν μπορεῖ νὰ παραβληθεῖ μαζί του. Περισσότερο ξεπερνοῦσε τὴν ἡλικία του ἢ φιλομάθεια κι ἢ ἀρετὴ του. Τὰ ὑλικά ἀγαθὰ ποὺ εἶχαν οἱ γονεῖς του τὰ κοίταζε μὲ ἀδιαφορία. Δὲν τὸν συγκινοῦσαν. Ἐκεῖνο ποὺ τὸν συγκινοῦσε καὶ τὸν ἔθελγε κυριολεκτικὰ ἦταν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Πιὸ πολὺ ἀπὸ κάθε ἄλλο πράγμα στὸν κόσμον, τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ γλύκαιναν καὶ τὴ δική του ψυχὴ καὶ τὸν εὐχαριστοῦσαν. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ τραβοῦσε τὴν καρδιά του κι οἱ ἅγιες μορφὲς τῶν ἱερῶν κειμένων ἦταν τὰ πρότυπα ποὺ εἶχε πάντα στὴ σκέψη του καὶ προσπαθοῦσε νὰ μιμηθεῖ. Ἔτσι μεγάλωνε τὸ εὐλογημένο παιδί.

Μαζὶ μὲ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ὁ Θεράπων ἀγαποῦσε πολὺ νὰ παρακολουθεῖ τακτικὰ καὶ τίς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας. Ὅταν

είσερχόταν στον ναό, είσερχόταν πάντα με εὐλάβεια καὶ στεκόταν ἐκεῖ με βαθιὰ κατάνυξη ὡς τὸ τέλος. Τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς ὁ πιστὸς νέος εἶχε τὴ συναίσθηση, πὼς βρισκόταν μπροστὰ στὸν Βασιλέα καὶ τὸν Θεό του.

Ὅλη ἡ προσοχὴ καὶ προσπάθειά του στρεφόταν σ' ἓνα σκοπὸ· στὴν ἀπόκτηση τῆς ἀρετῆς. Οἱ πνευματικοὶ του ἀγῶνες τὸν βοήθησαν νὰ ἐξασφαλίσει αὐτὸ ποὺ ποθοῦσε· τὴν τελειότητα τῶν ἀρετῶν. Ἡ φήμη του ἀπλώθηκε παντοῦ. Ὁ ἐπίσκοπος τὸν κάλεσε καὶ, παρὰ τὴ θέλησή του, τὸν χειροτόνησε διάκονό του κι ἀργότερα πρεσβύτερο. Κι ὅταν ὁ ἐπίσκοπος πέθανε, τότε κληρὸς καὶ λαὸς στράφηκαν στὸν Θεράποντα καὶ ζήτησαν νὰ τὸν διαδεχθεῖ. Κι ἡ ἐκλογή ὑπῆρξε στ' ἀλήθεια πετυχημένη. Στὴ νέα του θέση ὁ ἐνάρετος Ἐπίσκοπος ἔδειξε ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς του γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν ψυχικὴ σωτηρία τοῦ λαοῦ του.

Μετὰ ἀπὸ μιὰ σκληρὴ δοκιμασία ποὺ πέρασε ὁ Ἅγιος Θεράποντας κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀρχιερατίας του ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τῶν εἰκονομάχων ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ μαρτυρίου του ἀπὸ αὐτούς, ἐγκατέλειψε τὴν πόλη καὶ τὴν ἐπαρχία του καὶ ἀναχώρησε γιὰ τὴν Ἁγία Γῆ. Ἀπὸ ἐκεῖ ὁ θαυματουργὸς Ἱεράρχης ἄφησε τὴν Ἁγία Πόλη κι ἦρθε στὴν Κύπρο.

Ἡ ἀρετὴ τοῦ Ἁγίου ἔγινε γνωστὴ με ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ καὶ στὸν διοικητὴ τῆς Κύπρου, ὁ ὁποῖος τὸν κάλεσε κοντά του καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ μείνει στὴν Κύπρο. Ὁ Θεράπων ἀποδέχτηκε τὴν πρόταση καὶ ἔγινε ἐπίσκοπος σὲ κάποια παραλιακὴ πόλη.

Κάποια μέρα ποὺ λειτουργοῦσε στὸν ναὸ ἦρθαν Ἀραβες - Σαρακηνοί, μπῆκαν μέσα καὶ τὸν ἔσφαξαν. Προτοῦ προλάβουν νὰ ἐπεκτείνουν τὸ ἀνίερο ἔργο τους καὶ στοὺς ἄλλους πιστοὺς, οὐράνιες μελωδίες ἄρχισαν νὰ ἀναπέμπονται ἀπὸ Ἀγγελικὲς Δυνάμεις γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Μάρτυρα. Τὸ θαῦμα τρόμαξε τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ ἀφήσουν τὸν ἱερὸ χῶρο καὶ νὰ φύγουν.

Οἱ χριστιανοὶ με βαθιὰ εὐλάβεια πῆραν τὸ σκῆνωμά του καὶ τὸ ἔθαψαν με δάκρυα ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ. Ἀργότερα τὸ τίμιον λείψανό του μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη διὰ τὴν ἐπικείμενη ἐπιδρομὴ καὶ κατάληψη τῆς Κύπρου ἀπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς.

Τεμάχιο ἀπὸ τὰ ἱερὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου Θεράποντα (ἐπιγονατίδα ἢ ἀνωτήρα) βρίσκεται στὸν ὁμώνυμο ναὸ τοῦ χωριοῦ Ἅγιος Θεράπων Λεμεσοῦ. Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου γιορτάζεται στὶς 14 Ὀκτωβρίου καὶ στὶς 27 Μαΐου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΑΠΟ

ΤΗΝ

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

* Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει 4 μαθήματα

Ὁ Δανιὴλ καὶ τὸ ὄραμα τοῦ Ναβουχοδονόσορα

* * * *

Εἰσαγωγή στὸ μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ μάθημα αὐτὸ θὰ μάθουμε γιὰ τὸν Δανιὴλ καὶ τὸ χάρισμά του ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἐρμηνεύει ὄνειρα σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου οἱ βασιλιάδες συμπεριφέρονταν σάν θεοί.
- Μέσα ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ Δανιὴλ ὁ ὁποῖος εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ σημαντικὰ πρόσωπα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θὰ ἀντιληφθοῦν τὰ παιδιὰ τῆς δύναμης τῆς προσευχῆς καὶ θὰ δοῦν πὼς παρουσιάζεται μέσα ἀπὸ ὄραμα τοῦ Ναβουχοδονόσορα ἡ ἔλευση τοῦ Χριστοῦ.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ κύρια σημεῖα τοῦ μαθήματος μὲ ἔμφαση στὸ χάρισμα ποὺ εἶχε πάρει ἀπὸ τὸν Θεὸ ὁ Δανιὴλ καθὼς καὶ στὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ ποὺ παρουσιάζεται μέσα ἀπὸ τὸ ὄραμα τοῦ Ναβουχοδονόσορα.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Βρισκόμαστε πολλὰ χρόνια πρὶν γεννηθεῖ ὁ Χριστός μας. Σὲ μιὰ πόλη ξακουστή, στὴ Βαβυλώνα, ζοῦσε ἓνας βασιλιάς, ποὺ τὸν λέγανε Ναβουχοδονόσορα. Στ' ἀνάκτορα του μιὰ μέρα μαζεύτηκαν ὅλοι οἱ σοφοὶ καὶ οἱ μάγοι τῆς Βαβυλώνας, ὕστερα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ βασιλιᾶ. Στις καρδιές ὅλων ὑπῆρχε μιὰ ἀγωνία. Τί ἄραγε νὰ τοὺς ἤθελε ὁ βασιλιάς καὶ τοὺς κάλεσε ἔτσι ξαφνικά;

Σὲ κάποια στιγμή ἀνοίγει ἡ μεγάλη πόρτα τῆς Βασιλικῆς αἴθουσας, καὶ μπαίνει μέσα ὁ Ναβουχοδονόσορας, ντυμένος μὲ χρυσὴ ἀστραφτερὴ στολή. Μπαίνει μὲ τὴ συνοδεία του, μὲ τοὺς ἀυλικούς καὶ τοὺς ὑπηρέτες του. Ἀλλὰ τὸ πρόσωπο του φαινόταν θλιμμένο, σκυθρωπό. Ἦταν ἀνήσυχος. Κάτι σὰν νὰ τοῦ συνέβαινε, κάτι πολὺ κακό, πολὺ σοβαρό. Κόπηκε ἡ ἀναπνοή τους σὰν τὸν εἶδαν. Περίμεναν μὲ ἀγωνία ν' ἀκούσουν τί τοὺς ἤθελε, γιατί τοὺς κάλεσε. Καὶ νά, ἐπιτέλους, ὁ Ναβουχοδονόσορας ἀνοιξε τὸ στόμα του.

— Σάς κάλεσα, τοὺς εἶπε, νὰ μοῦ ἐξηγήσετε ἓνα παράξενο ὄνειρο ποὺ εἶδα. Θέλω νὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσετε ὅπωςδήποτε.

— Καὶ ποῖο εἶναι τὸ ὄνειρό σου, βασιλιά πολυχρονεμένε; τὸν ρώτησαν οἱ σοφοί; Πές μας τὸ ὄνειρό σου, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ τὸ ἐξηγήσουμε.

— Δέν θυμᾶμαι τί ὄνειρο εἶδα. Θυμᾶμαι μονάχα, πὼς εἶδα ἓνα πολὺ παράξενο ὄνειρο πού μὲ τρόμαξε καὶ μὲ ζύπνησε. Πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσετε.

— Μά, βασιλιά - τόλμησαν ὁ σοφοὶ νὰ ποῦν - δὲν ὑπάρχει πάνω στὴ γῆ ἄνθρωπος, πού νὰ μπορεῖ νὰ μαντέψει τί ὄνειρο εἶδες. Ποτὲ μέχρι τώρα στὴ ζωὴ μας δὲν μᾶς ζήτησε κανεὶς νὰ τοῦ ἐξηγήσουμε ὄνειρα πού δὲν ξέρουμε. Πές μας τί εἶδες, γιὰ νὰ τὸ ἐξηγήσουμε.

Ὁ Ναβουχοδονόσορας ἦταν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους πού δὲν παίρνουν ἀπὸ λόγια. Ὁργίστηκε, φούντωσε ἀπὸ ἀγανάκτηση, ἀγρίεψε, καὶ φώναξε δυνατὰ:

— Ἐκεῖνο πού σᾶς εἶπα ἐγώ. Σᾶς δίνω προθεσμία. Κι ἂν δὲν μοῦ βρεῖτε τὸ ὄνειρο καὶ δὲν τὸ ἐξηγήσετε, θὰ διατάξω νὰ σᾶς σκοτώσουν ὅλους. Μά, ἂν πάλι τὸ βρεῖτε, θὰ σᾶς δώσω τιμὲς καὶ δόξες καὶ μεγαλεῖα, θὰ σᾶς κάνω ἄρχοντες στὴ βασιλεία μου.

Φύγανε τρομαγμένοι ἀπὸ τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ οἱ σοφοὶ καὶ οἱ μάγοι τῆς Βαβυλώνας. Ἦξεραν τί τοὺς περίμενε. Πραγματικά, σὰν πέρασε ἡ προθεσμία, ἄρχισε ἡ σφαγὴ. Κανένας δὲν εἶχε καταφέρει νὰ ἱκανοποιήσει τὸ ἀνόητο αἶτημα τοῦ βασιλιᾶ. Βγῆκε λοιπὸν τὸ διάταγμα γιὰ τὴν ἐξόντωση τῶν σοφῶν. Κοκκίνισαν τὰ ξίφη τῶν δημίων. Κοκκίνισαν οἱ δρόμοι τῆς Βαβυλώνας. Στρατιῶτες τοῦ βασιλιᾶ εὗρισκαν τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς ἔσφαζαν.

Θὰ τοὺς ἔσφαζαν ὅλους τοὺς σοφοὺς καὶ δὲν θὰ ἴμενε κανένας, ἂν δὲν βρισκόταν στὴ μέση ἓνας νέος. Τὸ ὄνομά του; Δανιὴλ τὸν λέγανε. Εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους προφήτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἀπὸ τίς πιὸ σπουδαῖες μορφές τῆς Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας. Κι ἐμεῖς τὸν γιορτάζουμε σὰν ἅγιο στὶς 17 Δεκεμβρίου.

Ὁ Δανιὴλ ἦταν Ἑβραῖος, σκλάβος τῶν Βαβυλωνίων. Τὸν εἶχαν πάρει μέσα στὸ παλάτι τοῦ Ναβουχοδονόσορα. Ζοῦσε μὲ τρεῖς ἄλλους φίλους του, τὸν Ανανία, τὸν Ἀζαρία καὶ τὸν Μισαήλ.

Τὸ ἔμαθε λοιπὸν ὁ Δανιὴλ αὐτὸ πού γινόταν. Ἔμαθε, πὼς τόσο ἄνθρωποι σφάζονται ἄδικα. Καὶ παρουσιάστηκε στὸν βασιλιά. Ζήτησε ἀκρόαση, ὅπως λέμε σήμερα, μίλησε μαζί του, ζήτησε προθεσμία καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε, πὼς αὐτὸς θὰ τοῦ θύμιζε καὶ θὰ τοῦ ἐξηγοῦσε τὸ ὄνειρο πού εἶδε.

Ἦταν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ὁ Δανιὴλ. Καὶ εἶχε φωτισμὸ ἀπὸ τὸν Θεό. Μποροῦσε νὰ μπαίνει βαθιὰ στὴν καρδιὰ τοῦ ἄλλου ἀποκαλύπτοντας τὰ κρυφὰ καὶ μυστικά. Μποροῦσε νὰ προφητεῦει τὰ μέλλοντα καὶ νὰ ἐξηγεῖ τὰ πιὸ δύσκολα ὄνειρα. Ἀφοῦ λοιπὸν παρουσιάστηκε στὸν Ναβουχοδονόσορα καὶ τὸν ἔπεισε νὰ σταματήσει τὴ σφαγὴ, ἀποσύρθηκε. Μαζὶ μὲ τοὺς τρεῖς πιστοὺς φίλους του, ἔπεσαν στὰ γόνατα. Παρακαλοῦσαν τὸν Θεὸ νὰ ἀποκαλύψει τὸ ὄνειρο τοῦ Ναβουχοδονόσορα. Προσευχήθηκαν θερμά, μὲ ζωντάνια, μὲ πίστη. Κι ὁ Θεὸς τοὺς τὸ ἀποκάλυψε.

Ξανά ἔρθε ὁ Δανιὴλ ὕστερα ἀπὸ μέρες στὸν βασιλιά.

- Βασιλιά, τοῦ λει, θὰ σοῦ πῶ τί εἶδες. Εἶδες ἓνα παράξενο ὄνειρο. Ἄκου. Ἐνα ἄγαλμα παρουσιάστηκε μπροστά σου. Ἦταν ἓνα ἄγαλμα ψηλό, πολὺ ψηλό, πὺ ἔφτανε μέχρι τὸν οὐρανό, κι εἶχε μεγάλες διαστάσεις. Ἦταν τεράστιο. Μὰ ἐκτὸς ἀπ' τὸ μέγεθος, ἀπὸ τὸ ὕψος τὸ μεγάλο, τὸ ἄγαλμα ἦταν φτιαγμένο ἀπὸ διαφορετικὰ ὑλικά. Τὸ κεφάλι του ἦταν ἀπὸ χρυσάφι. Τὰ χέρια, τὸ στήθος καὶ οἱ βραχίονες ἀπὸ ἄργυρο. Ἡ κοιλιά ἀπὸ χαλκό. Οἱ κνήμες ἀπὸ σίδερο. Καὶ τὰ πόδια ἀπὸ σίδερο καὶ πηλό. Αὐτὸ τὸ ἄγαλμα ἀπὸ τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγάλο μέγεθος καὶ τὰ διαφορετικὰ ὑλικά, προκαλοῦσε φόβο καὶ τρόμο. Ἦταν ἓνα τέρας πραγματικό. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνειρο πὺ εἶδες, βασιλιά. Ἔτσι δὲν εἶναι;

—Ναί, ναί, μπράβο σου, τὸ βρήκες. Ἔτσι ὀλόιδιο τὸ εἶδα, καὶ ἀνατριχίασα τῶρα πὺ μοῦ τὸ ξαναθύμισες. Μπράβο, παιδί μου.

—Μὰ δὲν τελείωσε τὸ ὄνειρο, βασιλιά. Ἄκου καὶ τὴ συνέχεια. Ἐκεῖ πὺ ἔβλεπες παραξενεμένος τὸ ἄγαλμα, ἓνα λιθάρι μικρὸ ξεκόλλησε ξαφνικά ἀπὸ ἓνα διπλανὸ βουνό καὶ ρίχτηκε μὲ ὄρμη πάνω στὸ τεράστιο ἄγαλμα. Καὶ ἀμέσως σωριάστηκε ὅλο κάτω στὴ γῆ. Καὶ τὸ χρυσάφι καὶ ὁ ἄργυρος καὶ τὸ σίδερο καὶ ὅλο τὸ ἄγαλμα μεταβλήθηκαν σὲ σκόνη. Κι ἀκόμα πιὸ παράξενο ἦταν κάτι ἄλλο: αὐτὸ τὸ μικρὸ λιθαράκι, πὺ ξεκόλλησε πάνω ἀπ' τὸ βουνό, ἄρχισε νὰ μεγαλώνει. Μεγάλωνε, μεγάλωνε, μεγάλωνε, μέχρις ὅτου ἔγινε ἓνα ὀλόκληρο θεόρατο βουνό, πὺ σκέπασε ὅλη τὴ γῆ.

- Αὐτό, βασιλιά, ἦταν τὸ ὄνειρο πὺ εἶδες καὶ σὲ τρόμαξε τόσο πολὺ.

—Ναι, αὐτὸ εἶναι, καὶ ἀνάσανε. Μὰ σὲ λίγο σκυθρώπασε καὶ πάλι. Γιατί; Για τὴν ἐξήγηση πὺ ἔδωσε ὁ Δανιὴλ. Δὲν ἤθελε ὁ Ναβουχοδονόσορ νὰ τοῦ βρεῖ μόνο κάποιος τὸ ὄνειρο, ἤθελε καὶ νὰ τοῦ τὸ ἐξηγήσει. Καὶ ὁ Δανιὴλ τοῦ τὸ ἐξηγήσε. Ἡ ἐξήγηση πὺ τοῦ ἔδωσε, τὸν ἔκανε νὰ στενοχωρηθεῖ ἀκόμα πιὸ πολὺ. Τὸ πελώριο ἄγαλμα, πὺ εἶχε δεῖ ὁ βασιλιάς Ναβουχοδονόσορ, συμβόλιζε τὶς διάφορες βασιλεῖες τοῦ κόσμου. Τὸ χρυσάφι ἦταν ἡ βασιλεία τοῦ Ναβουχοδονόσορα. Ἦταν μεγάλη καὶ δοξασμένη, μὰ ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴ βασιλεία θὰ ἐρχόταν ἄλλη βασιλεία, ἡ βασιλεία ἡ ἀργυρῆ. Κι ὕστερα ἀπὸ αὐτὴν ἡ ἄλλη καὶ ἡ ἄλλη καὶ ἡ ἄλλη. Ὁ ἓνας βασιλιάς θὰ διαδεχόταν τὸν ἄλλο βασιλιά.

Μὰ κάποια μέρα παρουσιάστηκε αὐτὸ τὸ μικρὸ λιθαράκι. Ἦταν κάποιος, πὺ στὴν ἀρχὴ δὲν τοῦ ἔδινε κανένας ιδιαίτερη σημασία. Τὸν παραμέρισαν ὅλοι. Καὶ ὅμως αὐτὸς σύντριψε ὅλες τὶς βασιλεῖες τοῦ κόσμου, θὰ βασίλευε μιὰ γιὰ πάντα αὐτός, πὺ σὰν μικρὸ λιθαράκι παρουσιάστηκε στὸ ὄνειρο τοῦ Ναβουχοδονόσορα. Ἡ βασιλεία αὐτοῦ τοῦ βασιλιά δὲν θὰ τελειώσει ποτέ, θὰ ὑπάρχει πάντοτε.

Μόλις τελείωσε τὴν ἐξήγηση αὐτὴ ὁ Δανιὴλ, ὁ Ναβουχοδονόσορ, πὺ τὸν ἄκουγε ἀκόμα, ρώτησε:

—Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ βασιλιάς; Ἄ, τοῦ εἶπε ὁ Δανιὴλ. Αὐτὸ θ' ἀποκαλυφτεῖ στὸ μέλλον...καὶ ἐννοοῦσε τὸν Χριστό.

21

Ἡ Παραβολὴ τοῦ ἀχάριστου δούλου

(Πρέπει νὰ συγχωροῦμε)

* * *

Εἰσαγωγή στὸ μάθημα:

- Προσευχὴ: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὴν παραβολὴ τοῦ ἀχάριστου δούλου θὰ γνωρίσουμε τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ καὶ τὴν ἀχαριστεία καὶ σκληρότητα τῶν ἀνθρώπων ἀπέναντι στοὺς συνανθρώπους τους.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ κύρια σημεῖα τοῦ μαθήματος μὲ ἔμφαση στὴν κακὴ συμπεριφορὰ τοῦ δούλου καὶ στὴ δίκαιη τιμωρία του ἀπὸ τὸν βασιλιά.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

(Ματθ. ιη' 23-35)

Ἐπῆρχε, λέει ὁ Κύριος, ἕνας βασιλιάς πλούσιος. Εἶχε στὰ ἀνάκτορά του αὐλικούς καὶ ὑπηρέτες. Αὐτοὶ διαχειρίζονταν τὰ χρήματα τοῦ βασιλιᾶ. Δικὰ τους χρήματα δὲν εἶχαν. Ὅτι εἶχαν ἦταν περιουσία τοῦ βασιλιᾶ κι ἔπρεπε νὰ τὴν διαχειρίζονται μὲ προσοχὴ καὶ τιμιότητα, γιατί κάποια μέρα θὰ τοὺς καλοῦσε καὶ θὰ ζητοῦσε ἀκριβὴ λογαριασμό.

Κατὰ τὴν ἐξέταση ὅμως ἀνακαλύφθηκε μεγάλη κατάχρηση. Ἐνας ἀπὸ τοὺς δούλους βρέθηκε μὲ ἔλλειμμα τεράστιο ἀνερχόμενο σὲ μύρια τάλαντα, δηλαδὴ μερικὰ ἑκατομμύρια λίρες. Τεράστιο χρέος. Τὸ ἄκουσε ὁ δοῦλος κι ἔπεσε σὲ μεγάλη ἀπελπισία, γιατί δὲν εἶχε τίποτε καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ ξοφλήσει τὸ χρέος αὐτό. Θὰ ἔπρεπε λοιπὸν νὰ μείνει γιὰ πάντα στὴ φυλακὴ. Ὁ δοῦλος πέφτει στὰ πόδια τοῦ βασιλιᾶ καὶ μὲ δάκρυα τὸν παρακαλεῖ νὰ τοῦ δώσει κάποια παράταση. Ὑποσχόταν ὅτι θὰ ξοφλήσει τὸ χρέος του. Ὁ βασιλιάς γεμάτος ἀγάπη καὶ εὐσπλαχνία, τὸν λυπήθηκε καὶ τοῦ χάρισε ὅλο τὸ χρέος. Καὶ ὁ δοῦλος σὰν νὰ εἶχε φτερὰ στὰ πόδια, πετοῦσε ἀπὸ τὴ χαρὰ του.

Μόλις βγῆκε ὁ δοῦλος ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα χαρούμενος, ὅσο ποτέ, γιατί τοῦ χάρισαν τὸ τεράστιο ἐκεῖνο χρέος, συναντᾷ κάποιο σύνδουλό του, ὁ ὅποιος τοῦ ὄφειλε 100 δηνάρια. Ποσὸ δηλαδὴ ἀσήμαντο. Ἐπρεπε νὰ φανεῖ καὶ αὐτὸς γενναιοδωρος, νὰ κάμει καὶ αὐτὸς καλό, ὅπως τοῦ ἔκαμαν κι

ἐκείνου, νὰ χαρίσει τὸ μηδαμινὸ ποσὸ καθὼς τοῦ ἔχαρισθη καὶ αὐτοῦ τὸ τεράστιο χρέος.

Ἀλλὰ τίποτε ἀπ' αὐτὰ ἐκεῖνος. Μόλις τὸν βλέπει θυμᾶται τὸ χρέος καὶ ἡ ὄψη του ἀλλάζει. Γίνεται θηρίο ἀνήμερο, τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὸν λαιμὸ καὶ τοῦ λει: «Ἀπόδος μοι ὅ,τι ὀφείλεις».

Ὁ συνάδελφός του, πέφτει στὰ πόδια του, ὅπως καὶ αὐτὸς πρωτύτερα στὸν βασιλιά. Τοῦ ἀπευθύνει τὶς ἴδιες παρακλήσεις, ἀλλὰ ποῦ νὰ ἀκούσει ἐκεῖνος. Μένει σκληρός, ἄκαμπτος.

Ἡ ἄσπλαχνη καὶ σκληρὴ καρδιά καὶ διαγωγὴ του ἔγινε γνωστὴ στὸν βασιλιά. Διατάσσει νὰ τὸν συλλάβουν καὶ τοῦ λει: «Δοῦλε πονηρέ, ἐγὼ σοῦ χάρισα τὸ μεγάλο ἐκεῖνο χρέος μόνο καὶ μόνο, ἐπειδὴ μὲ παρεκάλεσες. Δὲν ἔπρεπε καὶ σύ νὰ τὸν λυπηθεῖς, καθὼς καὶ ἐγὼ σὲ λυπήθηκα; Δὲν ἔπρεπε καὶ σύ νὰ τοῦ χαρίσεις τὸ μηδαμινὸ ποσὸ, καθὼς καὶ ἐγὼ σοῦ χάρισα τὸ τρισμαίεστο ἐκεῖνο χρέος;» Γιὰ τοῦτο ἀφήνει στὴν πάντα τὴν εὐσπλαχνία καὶ ἐφαρμόζει δικαιοσύνη. Ἀνακαλεῖ τὴν προηγούμενη ἀθωωτικὴ του ἀπόφαση καὶ παραδίδει τὸν ἄσπλαχνο δούλο στοὺς βασανιστὲς καὶ διατάζει νὰ τὸν βασανίσουν, μέχρι νὰ πληρώσει τὸ ποσὸ, τὸ ὁποῖο οὐδέποτε θὰ κατόρθωνε. Κι ἔτσι πέφτει ὁ δυστυχὴς ἀπὸ τὴν εὐτυχία στὴ δυστυχία.

Ἴδου ποῖο τρομερὸ ἀποτέλεσμα εἶχε τὸ ὅτι δὲν χάρισε καὶ αὐτὸς στὸν συνάδελφό του τὸ μικρὸ χρέος. Ὅτι κέρδισε μὲ τὶς παρακλήσεις, τὴ μετάνοια, τὰ κλάματά του, τὰ ἔχασε μὲ τὴ σκληρότητά του. Δὲν συγχώρεσε. Δὲ συγχωρέθηκε.

Ἀλλὰ αὐτὸ κινδυνεύουμε νὰ τὸ πάθουμε κι ἐμεῖς. Δηλαδή τὰ ἴδια καὶ χειρότερα θὰ πάθετε κι ἐσεῖς, λέει ὁ Κύριος ἐὰν δὲν συγχωρεῖτε ἐκείνους, ποῦ σᾶς ἔχουν φταίξει. Πρέπει νὰ ἐφαρμόζουμε καὶ τοὺς δυὸ ὅρους. Νὰ ζητοῦμε συγχώρεση, ἀλλὰ καὶ νὰ συγχωροῦμε. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ζητοῦμε ἔλεος, ἀλλὰ καὶ νὰ κάνουμε ἔλεος.

Ἐπεξεργασία:

Ἀπὸ ὅσα λέει ἡ πιὸ πάνω παραβολὴ θὰ πρέπει νὰ προσέξουμε τί σημαίνει τὸ χρέος τοῦ δούλου τῶν μυρίων ταλάντων.

Τὸ χρέος δὲν εἶναι ὑλικὸ ἀλλὰ πνευματικὸ. Εἶναι χρέος, ποῦ δημιουργεῖται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ὅταν ὁ ἄνθρωπος παραβαίνει τὶς ἐντολὲς τοῦ Κυρίου, ὅταν κάνει κατάχρηση τῆς ἐξουσίας ποῦ τοῦ ἔδωσε ὁ Κύριος πάνω στὰ διάφορα ἀγαθὰ. Καὶ τί δὲν ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο. Τοῦ ἔδωσε μάτια, γιὰ νὰ βλέπει, αὐτιά, γιὰ νὰ ἀκούει, πόδια, γιὰ νὰ περπατᾶ, χέρια, γιὰ νὰ ἐργάζεται. Τοῦ ἔδωσε ὑγεία. Τοῦ ἔδωσε μυαλὸ νὰ σκέφτεται ὀρθά. Τοῦ ἔδωσε ὑλικά ἀγαθὰ, ἀέρα, γιὰ νὰ ἀναπνέει, νερὸ γιὰ νὰ δροσίζεται, φυτὰ καὶ δέντρα, γιὰ νὰ τρέφεται, ζῶα, γιὰ νὰ ὑπηρετεῖται. Τοῦ ἔδωσε χρόνον νὰ ἐργάζεται, νὰ λατρεύει τὸν δημιουργὸ του καὶ νὰ κάνει καλὸ στὸν κόσμον, στοὺς συνανθρώπους του. Καὶ ὁ ἄνθρωπος πῶς συμπεριφέρεται; Ἀπάντηση: Ὁ ἄνθρωπος δὲν κάνει καλὴ χρῆση τῶν

ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ. Κάνει κατάχρηση, σπαταλᾷ τὸν πλοῦτο τοῦ Θεοῦ. Καθημερινὰ ἀμαρτάνει. Τὸ χρέος ὅλο καὶ ἀυξάνεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀμαρτημάτων θὰ ξεπεράσει τὰ μύρια τάλαντα, θὰ ξεπεράσει τὴν ἄμμο τῆς θάλασσας. Ὅσον κι ἂν εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἅγιος, δὲν μπορεῖ νὰ ξοφλήσει τὸ χρέος τῶν ἀμαρτιῶν μόνοσ του.

Ἄς διδαχθοῦμε ἀπὸ τὸ ὑπέροχο παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας, ποὺ ἐνῶ ὑβριζόταν δὲν ἀνταπέδιδε τίς βρισιές κι ἐνῶ ἔπασχε δὲν φοβέριζε, ἀλλὰ συγχωροῦσε, χωρὶς δυσκολία.

Ἡ παραβολή τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ φτωχοῦ Λαζάρου

* * * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὴν παραβολή αὐτή θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ δοῦμε τὴ σκληρὴ συμπεριφορὰ τῶν πλουσίων καὶ τὸ τέλος τῆς πρόσκαιρης ζωῆς τους καθὼς καὶ τὴν ὑπομονή τοῦ φτωχοῦ Λαζάρου σ' αὐτὸ τὸν κόσμο. Ἐπίσης θὰ δοῦμε ποιά θὰ εἶναι ἡ συνέχεια τῆς ἄλλης ζωῆς καὶ γιὰ τοὺς δυὸ πρωταγωνιστὲς τῆς παραβολῆς.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ μετὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ κύρια σημεῖα τοῦ μαθήματος με ἐμφαση στὴν ὑπομονή τοῦ φτωχοῦ σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ καὶ στὴν ἀνταμοιβή του ἀπὸ τὸν Θεὸ στὴν αἰώνια ζωὴ.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ἡ ἐξαιρετικὴ παραβολή τοῦ πλούσιου καὶ τοῦ Λαζάρου (Λουκ. 1στ'19-31) μᾶς μεταφέρει ἀπὸ τὸν πρόσκαιρο καὶ ἐπίγειο κόσμο στὴν αἰώνια μετὰ θάνατο ζωὴ.

Ὁ Θεὸς ἔφερε τὸν ἄνθρωπο στὴν ἐπίγεια ζωὴ καὶ τοῦ παρέχει τὰ ἀγαθὰ πὺν χρειάζεται, γιὰ νὰ ζεῖ σωστὰ καὶ σύμφωνα με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁμως ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ προσκολλᾶται στὴν πρόσκαιρη ζωὴ καὶ νὰ λησμονεῖ τὴν αἰώνια. Οὐτε πάλι νὰ σφετερίζεται τὰ δῶρα τῆς ἀγαθότητάς του καὶ νὰ τρώει, νὰ πίνει καὶ νὰ ἀδιαφορεῖ μπρὸς στὴ δυστυχία τῶν ἄλλων. Ὅποιος τὸ κάνει αὐτὸ καὶ σπαταλᾶ τὸν πλοῦτο του σὲ μάταιες ἐπιδείξεις καὶ καθημερινὲς διασκεδάσεις, θὰ ζήσει ἴσως εὐτυχισμένος πάνω στὴ γῆ, τὴ μικρὴ καὶ σύντομη ζωὴ του. Θὰ ἀντικρίσει ὅμως μετὰ θάνατον τὴ δυστυχία τοῦ Ἄδη. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι μύθος. Εἶναι ἀλήθεια βγαλμένη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ βλέπουμε αὐτὴ τὴν ἀλήθεια με ὅλη τῆς τὴν τραγικότητα, στὸ πρόσωπο τοῦ πλούσιου τῆς πιο πάνω παραβολῆς.

Εἶναι πολὺ γνωστὴ ἡ παραβολή αὐτὴ τὴν ὁποία θὰ πρέπει νὰ μὴν ξεχνᾶμε καὶ νὰ τὴ θυμόμαστε συχνά. Στὴν παραβολή αὐτὴ δυὸ κυρίως πρόσωπα ζωγραφίζονται. Τὸ ἓνα εἶναι ὁ πλούσιος καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ὁ φτωχός. Πῶς ζοῦσε ὁ ἓνας καὶ πῶς ζοῦσε ὁ ἄλλος σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμο μᾶς τό περιγράφει ἡ παραβολή. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν

τελειώνει σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον, ἀλλὰ συνεχίζεται καὶ σ' ἓνα ἄλλο κόσμον, ἢ παραβολὴ μᾶς περιγράφει καὶ πῶς ζεῖ στὸν ἄλλο ἐκεῖνο κόσμον ὁ πλούσιος καὶ πῶς ζεῖ ὁ φτωχὸς ποὺ τὸν ἔλεγον Λάζαρο.

Τρομερὴ πράγματι εἶναι ἡ μετὰ θάνατο κατάστασι τοῦ πλουσίου. Διότι βρίσκεται στὸν Ἄδη. Ἐκεῖ ὑποφέρει, βασανίζεται, τυραννιέται. Ἀπὸ τὸν τόπον τῶν βασάνων βλέπει μακριὰ τὸν Ἀβραάμ νὰ ζεῖ σὲ μιὰ χώρα εὐτυχίας καὶ χαρᾶς. Καὶ ὁ Ἀβραάμ εἶναι ἐκεῖνος ποὺ προστάτευε τοὺς φτωχοὺς, ποὺ φιλοξενοῦσε τοὺς ξενιτεμένους, ποὺ δροσίζεε τοὺς διψασμένους, ποὺ ἀνακούφιζε τοὺς δυστυχεῖς. Πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνεται τώρα καὶ ὁ πλούσιος. Δὲν τοῦ ζητᾷ μεγάλα πράγματα. Μία μόνο σταγόνα ὕδατος. Ὁ Ἀβραάμ ὅμως τοῦ ἀρνεῖται καὶ τὴν παραμικρὴ αὐτῆ χάρη.

Τί ἔκανε ὅμως ὁ πλούσιος γιὰ νὰ ριχθεῖ στὶς φλόγες τοῦ Ἄδη; Ποιὰ ἢ ἁμαρτία καὶ ποῖο τὸ ἔγκλημά του; Ἀσεβὴς καὶ ἄπιστος ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο δὲν παρουσιάζεται. Κλέφτης καὶ ἄδικος δὲν φαίνεται νὰ ἦταν. Οὔτε ἄσωτος οὔτε φονιάς οὔτε διεφθαρμένος. Ποιὰ, λοιπόν, ἢ ἁμαρτία του;

Μεγάλῃ του ἁμαρτία ἦταν ἡ περιφρόνησι τῆς αἰώνιας ζωῆς καὶ ἡ ἀσπλαχνία καὶ σκληρότητα πρὸς τὸν φτωχὸ Λάζαρο. Ὁ πανάγαθος Θεὸς τοῦ ἔδωσε ὅλα τ' ἀγαθὰ, γιὰ νὰ δείξει ἔμπρακτῃ ἀγάπῃ πρὸς τὸν πλησίον. Ὁ Θεὸς ἔριξε ἀκόμη στὴν αὐλή του τὸν φτωχὸ καὶ ἔρημο Λάζαρο, γιὰ νὰ τὸν βλέπει καθημερινά, νὰ συγκινεῖται καὶ νὰ τὸν βοηθᾷ. Ἀλλὰ αὐτὸς τίποτε.

Ἐόδευε τὰ πλούτη του σὲ μάταιες ἐπιδείξεις καὶ καθημερινὰ διασκεδάσεις. «Ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον», μᾶς εἶπε ὁ Κύριος, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Ὁ Λάζαρος ἦταν ἓνας ἄνθρωπος πολὺ δυστυχισμένος. Πρῶτα - πρῶτα ἦταν φτωχός. Δὲν εἶχε οὔτε κτήματα, οὔτε χρήματα, οὔτε σπίτι. Ὁ Λάζαρος κοντὰ στὴ φτώχεια εἶχε καὶ τὴν ἀρρώστια. Ἀλλὰ ὁ Λάζαρος δὲν ἦταν μόνο φτωχὸς καὶ ἀρρωστος. Ἦταν καὶ ἔρημος. Δὲν εἶχε κανένα νὰ τὸν προσέξει. Ὁ Λάζαρος πεινοῦσε καθημερινά, ἐνῶ ὁ πλούσιος γλεντοῦσε καὶ διασκεδάζεε, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τύψεις συνειδήσεως. Σκύλους εἶχε καὶ τοὺς εἶχε καλοθρεμμένους. Κι ἐνῶ ἔτρεφε τοὺς σκύλους, δὲν ἔτρεφε τὸν συνάνθρωπό του. Εἶχε ζωοφιλία, δὲν εἶχε φιλανθρωπία.

Μεθυσμένος ἀπὸ τὰ πλούτη του, λησμόνησε τὰ πάντα. Λησμόνησε τὸν Θεὸ ποὺ τοῦ ἔδωσε τὰ ἀγαθὰ του. Λησμόνησε τὸν παράδεισο καὶ τὴν ψυχὴ του. Λησμόνησε τὶς ὑποχρεώσεις του ἀπέναντι τῶν πασχόντων συνανθρώπων του. Λησμόνησε τὴν ἀσκησι τῆς φιλανθρωπίας. Τὸ μεγάλο ἔγκλημά του ἦταν ἡ περιφρόνησι τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν συνανθρώπων του. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἔγκλημα τρομερὸ καὶ ἁμάτημα θανάσιμο. Διότι ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἔπλασε γιὰ τὸν κόσμον αὐτὸ παρὰ γιὰ τὸν ἄλλο. Ἐκεῖ βρίσκεται ὁ ὕψιστος προορισμὸς μας. Καὶ ὁ Θεὸς δὲν δίνει πλούτη, γιὰ νὰ καλοτρῶνε οἱ λίγοι καὶ νὰ πεινοῦν οἱ πολλοί. Ὁ Θεὸς δίνει τὰ ἀγαθὰ του γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ, γιὰ νὰ ζήσουν ὅλοι. Ὁ πλούσιος, ὁ κάθε πλούσιος δὲν εἶναι ἀνεξέλεγκτος ἰδιοκτῆτης τοῦ πλούτου του. Εἶναι οἰκονόμος, εἶναι ταμίας,

είναι διαχειριστής θείας περιουσίας. Θα απολαύσει βέβαια και αυτός. Είναι όμως υποχρεωμένος να δώσει και στους άλλους που έχουν ανάγκη και ζητούν προστασία.

Αλλά ή ευαγγελική περικοπή έχει και την καλή, τη χαρμόσυνη όψη της. Ποιά είναι; Η ένδοξη αποκατάσταση του φτωχού Λαζάρου στην ουράνια βασιλεία του Θεού.

Πράγματι. Ο Λάζαρος πέθανε φτωχός, έρημος, περιφρονημένος. Άνθρωπος κανείς δεν πρόσεξε τον θάνατό του. Τον πρόσεξε όμως ο ουράνιος αγγελικός κόσμος και οι άγγελοι του Θεού έσπευσαν να τον υποδεχτούν και να τον μεταφέρουν στους κόλπους του Αβραάμ, δηλαδή στην ανάπαυση, τη χαρά, την αιώνια δόξα και μακαριότητα. Εκεί τώρα βλέπει αγγέλους και αρχαγγέλους. Εκεί συναναστρέφεται προφήτες και δικαίους. Εκεί αντικρίζει το άφατο μεγαλείο της θείας δόξας. Αλλά, γιατί τόση δόξα, τόση χαρά και τόση ανταμοιβή στον φτωχό Λάζαρο; Μόνο επειδή ήταν φτωχός; Όχι. Αλλά, γιατί ήταν φτωχός και πιστός, φτωχός και υπομονετικός. Παρέμεινε πιστός και υπομονετικός. Όλα τὰ δεινὰ έπεσαν πάνω του.

Φτώχεια, αρρώστια, εγκατάλειψη, περιφρόνηση εκ μέρους όλων. Πεταμένος στον πυλώνα του πλούσιου δεν βρίσκει έλεος από κανένα. Κανείς δεν τον πλησιάζει. Όλοι τον συγχαίνονται και τον περιφρονούν. Μόνο οι σκύλοι του πλούσιου έρχονταν κοντά του αλλά και αυτοί, για να γλύφουν τις πληγές του. Περνᾶ λοιπόν μαρτυρική ζωή. Κι όμως κανέναν στεναγμός, κανένα παράπονο δεν βγαίνει από τὰ χείλη του. Υπομένει τὰ πάντα. Η υπομονή είναι μεγάλη αρετή, διότι μέσα της περιέχει άλλες αρετές όπως την πίστη, την υποταγή, την αυταπάρηση και τη μετάνοια.

Η υπομονή πρώτα - πρώτα είναι πίστη στον Θεό και τη μέλλουσα ζωή. Υπομένει ο πιστός, διότι βλέπει τον Θεό κοντά του, διότι πιστεύει ότι υπάρχει άλλη ζωή αιώνια και πανευτυχής. Αυτό συνέβηκε με τον Λάζαρο. Υπέμεινε τὰ βάσανά του, διότι πίστευε στην αιώνια αποκατάστασή του.

Η υπομονή είναι ακόμα υποταγή στο θέλημα του Θεού. Ο πιστός δέχεται όλες τις θλίψεις και τὰ δεινὰ της ζωής του. Όσο δύσκολο κι αν φαίνεται πώς είναι το θέλημα του Θεού, το δέχεται με ευγνωμοσύνη και υποτάσσεται σ' αυτό πρόθυμα.

Η υπομονή είναι αυταπάρηση. Διότι, για να υπομένει κανείς δεινά και θλίψεις αγγόγγυστα, απαρνεϊται τὰ πάντα, απαρνεϊται τον εαυτό του. Ίσως με μια υποχώρηση σε άμαρτωλές προτάσεις ή κατάσταση να ήταν διαφορετική. Αλλά όχι. Προτιμᾶ να είναι φτωχός και δίκαιος και πεινασμένος ίσως αλλά τίμιος.

Η υπομονή είναι και έμπρακτη μετάνοια. Διότι, όταν υπομένει κανείς χωρίς να παραπονεϊται, αναγνωρίζει ότι πάσχει εξ' άμαρτιών του και δέχεται τις θλίψεις ως παιδαγωγία του εκ μέρους του Θεού.

Ίδού, λοιπόν, πόσες αρετές περικλείει ή υπομονή. Ίδού, γιατί έχει τόση αξία. Η υπομονή είναι ο δρόμος της σωτηρίας για τους πάσχοντες, το

κλειδί τῆς οὐράνιας βασιλείας γιά τούς θλιβομένους, ἐφόδιο αἰώνιας ζωῆς γιά τούς χριστιανούς.

Νά τονιστεῖ στά παιδιά πὼς ἡ ὑπομονή εἶναι μεγάλη ἀρετή, διότι μέσα της περιέχει ἄλλες ἀρετές ὅπως τὴν πίστη, τὴν ταπείνωση, τὴν ἀνταπάρνηση καὶ τὴ μετάνοια.

Ἡ ἱστορία τοῦ Τωβία

Ἡ ὑπακοή πρὸς τοὺς γονεῖς μας

* * * *

Εἰσαγωγή στὸ μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ μάθημα αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ δοῦμε τὴ συμπεριφορὰ τῶν παιδιῶν πρὸς τοὺς γονεῖς τους καὶ τὴν προκοπὴ τῶν παιδιῶν αὐτῶν στὴ ζωὴ τους. Ἐπίσης θὰ δοῦμε πὼς ἡ ταπείνωση καὶ ἡ ὑπομονὴ φέρνουν πολὺ καλὰ ἀποτελέσματα.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ νὰ ἀναφερθεῖ πὼς τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι παρμένο ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ συγκεκριμένα στὸ βιβλίο τοῦ Τωβίτ. Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ 49 βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 14 κεφάλαια.
- Μπορεῖ ὁ κατηχητὴς νὰ παρουσιάσει τὸ βιβλίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ νὰ ἀναφερθεῖ πολὺ ἐπιγραμματικὰ στὸ περιεχόμενό του.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Κάποτε οἱ Ἰσραηλίτες εἶχαν πέσει σὲ πολλές παρανομίες καί, ἐνῶ ὁ Θεὸς ἔστειλε τοὺς προφῆτες Του, γιὰ νὰ τοὺς κάμουν νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ διορθωθοῦν, ἐκεῖνοι δὲν ἄλλαζαν τρόπο ζωῆς. Ἐπέτρεψε λοιπὸν ὁ Θεὸς σ' ἓνα ἄγριο γειτονικὸ ἔθνος τῶν εἰδωλολατρῶν Ἀσσυρίων, νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν. Οἱ Ἀσσύριοι κατέστρεψαν τὴ Σαμάρεια καὶ τοὺς νίκησαν. Τόσο ἦταν ὁμῶς τὸ μῖσος τῶν Ἀσσυρίων ἐναντίον τους, ὥστε ὅλους τοὺς Ἰσραηλίτες τοὺς πῆραν αἰχμαλώτους καὶ τοὺς διασκόρπισαν στὴν Ἀσσυρία, ὅπου περνοῦσαν μαύρη ζωὴ, γεμάτη βάσανα. Ἀνάμεσα στοὺς αἰχμαλώτους βρισκόταν καὶ μιὰ οἰκογένεια εὐσεβῶν ἀνθρώπων, ὁ Τωβίτ μὲ τὴ γυναῖκα του τὴν Ἄννα καὶ τὸ μονάκριβο παιδί τους, τὸν Τωβία.

Εἶχαν ἐγκατασταθεῖ στὴν πρωτεύουσα τῆς Ἀσσυρίας, τὴ Νινευή, καὶ ζοῦσαν μὲ εὐσέβεια καὶ σεμνότητα. Ἀγαποῦσαν μὲ ὅλη τους τὴν καρδιά τὸ παιδί τους καὶ φρόντιζαν νὰ τοῦ δώσουν καλὴ ἀνατροφή. Ἀλλὰ τί εὐγένεια, τί σεβασμὸ καὶ πόση ἀγάπη ἔδειχνε καὶ ὁ Τωβίας πρὸς τοὺς γονεῖς του! Δὲν ἤθελε νὰ τοὺς λυπήσει ποτέ, καὶ μὲ θερμὴ καρδιά ἄκουγε τίς συμβουλές τοῦ πατέρα του καὶ τῆς μητέρας του.

Ὁ Τωβίτ ἦταν γιὰ τὸ παιδί του παράδειγμα εὐσέβειας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τοὺς συμπατριῶτες του. Πολλές φορές εἶχε κόψει τὸ ψωμί τῆς οἰκογένειάς του, γιὰ νὰ βοηθήσει πεινασμένους καὶ

κατατρεγμένους Ἰσραηλίτες. Συχνὰ μάλιστα ἐξέθετε τὸν ἑαυτό του σὲ τρομερὸ κίνδυνο χάριν αὐτῶν.

Ἀντίθετα τόσον πολὺ μισοῦσαν τοὺς αἰχμαλώτους οἱ εἰδωλολάτρες Ἀσσύριοι, ὥστε, ὅταν εὔρισκαν εὐκαιρία, τοὺς σκότωναν καὶ τοὺς πετοῦσαν στοὺς δρόμους. Νύχτωνε καὶ κανεὶς δὲν πλησίαζε, νὰ πάρει, νὰ πλύνει καὶ νὰ θάψει τοὺς νεκρούς, ὅπως διάτασσε ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, γιατί οἱ Ἀσσύριοι ἄρχοντες εἶχαν ἀπαγορεύσει νὰ θάπτονται οἱ σκοτωμένοι. Σηκωνόταν ὅμως ὁ Τωβίτ καὶ μέσα στὴ βαθιὰ νύχτα πήγαινε, ἔπαιρνε τὸν νεκρό, τὸν ἔπλενε καὶ τὸν ἔθαπτε, ἀψηφώντας τοὺς μεγάλους κινδύνους.

—Πρόσεξε, Τωβίτ, τοῦ ἔλεγαν τρομαγμένοι οἱ συμπατριῶτες του! θὰ σὲ δοῦν καὶ θὰ σὲ σκοτώσουν κι ἐσένα.

Ἀλλὰ ὁ Θεὸς προστάτευε τὸν εὐσεβὴ καὶ τίμιο αὐτὸν ἄνθρωπο. Κι ὁ γιὸς του ὁ Τωβίας καμάρωνε, πὺ εἶχε τόσο καλὸ πατέρα.

Ἐαφνικά, ἓνα βράδυ πὺ ὁ Τωβίτ εἶχε κοιμηθεῖ στὸν κῆπο τοῦ σπιτιοῦ του, κάτι ἔπεσε στὰ μάτια του καὶ ξύπνησε ὀλότελα τυφλός. Ἐκλαψε ἀπὸ πόνο καὶ ἀπόγνωση ἢ γυναίκα του ἢ Ἄννα, ἔκλαψε καὶ ὁ Τωβίας, πὺ ἔβλεπε τὸν πατέρα του τυφλό, ἀνήμερο γιὰ ἐργασία καὶ θλιμμένο. Ἐτρεξαν σ' ὅλους τοὺς ξακουστοὺς γιατροὺς τῆς ἐποχῆς. Τίποτε! Ὁ Τωβίτ δέχθηκε μὲ ὑπομονὴ τὴ συμφορὰ.

Πῶς νὰ ζήσουν ὅμως τώρα, πὺ τὰ χέρια τοῦ πατέρα σταμάτησαν νὰ ἐργάζονται; Ἡ Ἄννα, κλαμένη, ἀναγκάσθηκε νὰ ἐργασθεῖ. Ἐπαιρνε μαλλὶ καὶ ἔγνεθε λεπτὸ νῆμα γιὰ γυναικεῖα φορέματα. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐργασία ἐξοικονομοῦσε ἐλάχιστα χρήματα καὶ μ' αὐτὰ ζοῦσαν πολὺ φτωχικά.

Κανένα παράπονο, κανεὶς γογγυσμὸς δὲν ἀκούσθηκε ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Τωβίτ. Κι ὄχι μόνο αὐτό. Μιὰ μέρα κάλεσε κοντὰ του τὸν Τωβία, τὸν ἀγκάλιασε μὲ χέρια πὺ ἔτρεμαν, τὸν φίλησε στὸ μέτωπο καὶ τοῦ εἶπε μὲ γλυκιὰ καὶ σοβαρὴ φωνή

—Παιδί μου, δὲν γνωρίζω, ἂν θὰ ζήσω πολὺ ἀκόμη. Μὰ θέλω νὰ σοῦ δώσω μερικὲς συμβουλές. Θέλω νὰ σοῦ μιλήσω γιὰ τὸ μοναδικὸ θησαυρὸ πὺ ἔχω πιά, καὶ πὺ θὰ σοῦ χρειασθεῖ. Ἄν πεθάνω, θὰψὲ με ὅπως πρέπει καὶ μὴν παύσεις νὰ φροντίζεις γιὰ τὴ βασανισμένη σου μάνα. Μὴν τὴν πικραίνεις ποτέ, γιατί, ἀπὸ τότε πὺ σὲ κυφοροῦσε μέχρι σήμερα, πολλοὺς κινδύνους, κόπους καὶ πόνους ὑπέφερε γιὰ σένα. Πρόσεχε νὰ ἐφαρμόζεις τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Νὰ εἶσαι δίκαιος καὶ φιλόανθρωπος. Ν' ἀγαπᾶς τὴν ἐλεημοσύνη, νὰ μὴν εἶσαι περήφανος.

Καὶ συνέχισε νὰ συμβουλευεὶ τὸ γιό του ὁ γέροντας τυφλὸς πατέρας. Ὁ Τωβίας τὸν κοίταζε μὲ δάκρυα στὰ μάτια. Ἐσκυψε στὸ τέλος, τοῦ φίλησε τὸ χέρι καὶ εἶπε:

—Πατέρα μου, εὐχομαὶ νὰ σοῦ δίνει ὁ Θεὸς πολλὰ χρόνια ἀκόμη. Ὅμως ἐγὼ σοῦ ὑπόσχομαι, νὰ τηρήσω ὅλες τὶς συμβουλές σου, καὶ νὰ μὴ πικράνω οὔτε τὸν Θεό, οὔτε τὴ μητέρα μου.

—Άκουσε τώρα και κάτι άλλο, του λέγει ο Τωβίτ. Σε μιὰ μακρινή χώρα, στους Ράγους τῆς Μηδίας, ζεῖ ἕνας παλιὸς ἀγαπημένος μου φίλος, ὁ Γαβαήλ. Πρὶν ἀπὸ χρόνια, ὅταν ἤμουν καλὰ καὶ εἶχαμε πολλὰ ἀγαθὰ μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, τοῦ δάνεισα ἕνα μεγάλο χρηματικὸ ποσό. Νομίζω, πὼς εἶναι καιρὸς νὰ μᾶς τὸ ἐπιστρέψει, γιατί μαθαίνω πὼς οἱ δουλειῆς του πηγαίνουν καλὰ καὶ εἶναι πολὺ πλούσιος. Πρέπει λοιπὸν νὰ κάμεις αὐτὸ τὸ μακρινὸ ταξίδι. Θὰ σοῦ δώσω τὴν ἀπόδειξη, πού ἔχω στὰ χέρια μου, νὰ πᾶς νὰ ζητήσεις τὸ χρέος ἀπὸ τὸν Γαβαήλ. Μ' αὐτὰ τὰ χρήματα θὰ μπορέσουμε νὰ περάσουμε τὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια καὶ ν' ἀρχίσεις κί' ἐσὺ καμιά μικρὴ δουλειά, γιὰ νὰ ξεκουράσεις τὴ μητέρα σου, πού τὰ χέρια της πληγώθηκαν πιά ἀπὸ τὸ ἀδράχτι.

Τὸ ταξίδι γιὰ τὴ Μηδία ἦταν μακρινὸ καὶ γεμάτο κίνδυνους.

Ὅμως ὁ καλὸς Τωβίας πρόθυμος ἀποκρίθηκε:

—Θὰ πάω, πατέρα μου, καὶ θὰ κάμω ὅ,τι ἐπιθυμεῖς.

—Νὰ πᾶς, ἀλλὰ ὄχι μονάχος, εἶπε ὁ Τωβίτ. Εἶναι μακρινὸ τὸ ταξίδι καὶ μπορεῖ νὰ χάσεις καὶ τὸν δρόμο. Κατέβα στὴν ἀγορά, ρώτησε στὰ καταστήματα ὅπου συγκεντρώνονται ὅσοι ταξιδεύουν, μήπως πηγαίνει κανεὶς στους Ράγους, ἢ μήπως γνωρίζει κάποιος καλὰ τὸν δρόμο καὶ θέλει νὰ σὲ συντροφέψει μὲ πληρωμὴ καὶ νὰ σὲ ὀδηγήσει.

Ἀμέσως ὁ Τωβίας κατέβηκε στὴν ἀγορά. Καὶ τί περίεργο! Δὲν δυσκολεύτηκε καθόλου νὰ βρεῖ τὸν κατάλληλο ἄνθρωπο. Συνάντησε ἀμέσως ἕνα παλικάρι σοβαρὸ καὶ σεμνὰ ντυμένο. Καὶ ὁ Τωβίας τὸν ρώτησε, μήπως μπορεῖ νὰ τοῦ δώσει πληροφορίες γιὰ τὸν δρόμο, γιατί θέλει νὰ ταξιδέψει στους Ράγους τῆς Μηδίας.

— Ἄν μάλιστα, πρόσθεσε, γνωρίζεις κανένα πού μπορεῖ μὲ πληρωμὴ νὰ μὲ συντροφέψει ὡς ὀδηγός, θὰ σοῦ ἤμουν εὐγνώμων.

—Λέγομαι Ἄζαρίας, ἀποκρίθηκε τὸ παλικάρι. Ἐγὼ γνωρίζω καλὰ τὸν δρόμο, ἔχω μάλιστα φιλοξενηθεῖ ἀπὸ τὸ Γαβαήλ. Μὲ εὐχαρίστηση θὰ σὲ ὀδηγήσω.

Μὲ χαρὰ ὁ Τωβίας τὸν πῆρε μαζί του στὸ σπίτι, γιὰ νὰ τὸν δοῦν κί' οἱ γονεῖς του καὶ νὰ ἐγκρίνουν τὴν ἐκλογή του. Ὁ καλὸς ἐκεῖνος νέος ἔκανε ἄριστη ἐντύπωση καὶ στους γέροντες γονεῖς του, στὸν Τωβίτ καὶ στὴν Ἄννα, τοὺς ἐτοίμασαν λοιπὸν καὶ τοὺς ἔδωσαν καὶ προμήθειες γιὰ τὸ ταξίδι. Μὲ δάκρυα φίλησαν τὸν γιό τους καὶ τοῦ εὐχήθηκαν νὰ γυρίσει γρήγορα.

Ἐκίνησαν πρὶν ἀνατελεῖ ὁ ἥλιος ἀπὸ τὴ Νινευή. Ὅλη τὴν ἡμέρα βάδιζαν. Ἐγερνε πιά στὴ δύση ὁ ἥλιος, ὅταν ἔφθασαν σ' ἕνα μεγάλο ποτάμι, στὸν Τίγρη. Ἐκεῖ ἀποφάσισαν νὰ σταματήσουν, γιὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. Τὸ νερὸ ἔτρεχε κελαρυστὸ καὶ πεντακάθαρο. Ἐλαμπε κάτω ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἀκτίνες τοῦ ἡλίου. Ὁ Τωβίας ἦταν ἰδρωμένος καὶ γεμάτος ἀπὸ σκόνη τοῦ δρόμου. Σκέφθηκε λοιπὸν νὰ κατεβεῖ στὸ ποτάμι, νὰ πλυθεῖ. Μόλις ὅμως ἄρχισε νὰ περπατᾶ μέσα στὸ νερὸ, εἶδε ἕνα πολὺ μεγάλο ψάρι πού ὄρμησε καταπάνω του μὲ ὀλάνοιχτο στόμα. Ἐβγαλε

τότε μιὰ τρομαγμένη φωνή κι ὀπισθοχώρησε. Τὴν ἴδια στιγμή ὁ Ἀζαρίας βρέθηκε κοντά του.

Μὴ φοβᾶσαι, τοῦ φωνάζει. Πιάσε καλὰ τὸ ψάρι καὶ τράβηξε τὸ στήν ὄχθη.

Ὁ Τωβίας, ἔχοντας μεγάλη ἐμπιστοσύνη στὸν Ἀζαρία, τὸν ἄκουσε καὶ σὲ λίγο τὸ μεγάλο ψάρι σπαρταροῦσε στήν ὄχθη κί ἄστραφτε σὰν ἀσημένιο.

—Σχίσε τώρα τὴν κοιλιά του, τοῦ εἶπε ὁ Ἀζαρίας, πάρε τὴν καρδιά, τὸ συκώτι καὶ τὴ χολή καὶ φύλαξέ τα προσεκτικά. Θὰ σοῦ χρειαστοῦν κάποτε.

Ἐπειτα ἔκοψαν σὲ κομμάτια τὸ ψάρι, τὸ ἔψησαν στὴ φωτιά κί ἔφαγαν. Ἀρκετὰ κομμάτια τὰ ἀλάτισαν καὶ τὰ ἔβαλαν στοὺς σάκους τους γιὰ τὸ ὑπόλοιπο ταξίδι.

Πλάγιασαν νὰ κοιμηθοῦν κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα τῆς ἀκροποταμιάς. Ὁ Τωβίας συλλογιζόταν τοὺς γονεῖς του. Τί νὰ ἔκανε αὐτὴ τὴ στιγμή ὁ τυφλὸς πατέρας του! Ἡ βασανισμένη του μητέρα θὰ δούλευε ἀκόμη μὲ τὸ φῶς τοῦ λύχνου καὶ μυστικά θὰ ἔκανε θερμὴ προσευχὴ στὸν Θεὸ νὰ τοὺς φυλάγει. Τὴν ἴδια ὥρα καὶ οἱ γονεῖς τοῦν προσεύχονταν γι' αὐτὸν μὲ τὴν ἴδια θέρη.

Ἐστερα ἀπὸ ταξίδι πολλῶν ἡμερῶν πλησίασαν στὰ Ἐκβάτανα, μιὰ πόλη, πρὶν ἀπὸ τοὺς Ράγους.

—Ξέρεις, Τωβία, εἶπε ὁ Ἀζαρίας. Ἐδῶ κατοικεῖ ἓνας συμπατριώτης σας καὶ παλιὸς φίλος τοῦ πατέρα σου, ὁ Ραγουήλ. Ἔχει μιὰ κόρη, τὴ Σάρα, πού τὴν τυραννεῖ δαιμόνιο σκληρὸ καὶ ἄγριο.

Θὰ βάλεις λοιπὸν στὴ φωτιά τὴν καρδιά καὶ τὸ συκώτι τοῦ ψαριοῦ πού φύλαξες καὶ ἡ κόρη θὰ μυρίσει τὸν καπνὸ, πού θὰ βγεῖ. Τότε τὸ δαιμόνιο θὰ τὴν ἀφήσει καὶ θὰ φύγει. Κί ἐκεῖνη θὰ γιατρευτεῖ.

Πραγματικά. Στὰ Ἐκβάτανα βρῆκαν τὸν Ραγουήλ καὶ τὴ δαιμονιζόμενη Σάρα. Ὁ Τωβίας ἔκαμε ὅ,τι τὸν συμβούλεψε ὁ Ἀζαρίας κί ἡ Σάρα γιατρεύτηκε. Ὁ δὲ πατέρας τῆς χάρηκε τόσο, ὥστε ἀποφάσισε νὰ τὴ δώσει στὸν Τωβία ὡς σύζυγο.

Ἡ παραμονὴ τους ὅμως στὰ Ἐκβάτανα τοὺς καθυστέρησε πολὺ. Γι' αὐτὸ, ἐπειδὴ ὁ Τωβίας εἶχε ἀκόμη νὰ ρυθμίσει μερικές δουλειές στήν πόλη αὐτὴ, ὁ Ἀζαρίας ἀνέλαβε πρόθυμα νὰ πάει μόνος του στοὺς Ράγους, γιὰ νὰ πάρει τὰ χρήματα ἀπὸ τὸν Γαβαήλ. Πράγματι πῆγε καὶ σὲ λίγες μέρες ἔφερε στὸν Τωβία τὰ χρήματα.

Στὴ Νινευὴ ἡ Ἄννα καὶ ὁ Τωβίτ εἶχαν πολὺ ἀνησυχήσει. Μετροῦσαν τίς μέρες. Ὁ γιὸς τους ἔπρεπε νὰ εἶχε ἐπιστρέψει Κί ὅμως ἐκεῖνος ἀκόμα δὲν εἶχε φανεῖ. Ἡ Ἄννα, νηστικὴ ὅλη τὴν ἡμέρα τὴν περνοῦσε βγαίνοντας ἔξω ἀπὸ τὴ Νινευή, στὸν δρόμο ἀπὸ τὸν ὁποῖο θὰ γύριζε ὁ γιὸς τῆς. Ρωτοῦσε τοὺς ταξιδιωτὲς μήπως τὸν εἶδαν, περιμένε νὰ φανεῖ στὸ βάθος τοῦ δρόμου ἢ κορμωστασιά τοῦ μονάκριβου παιδιοῦ τῆς. Τίποτε ὅμως. Γύριζε στὸ σπίτι, ὅπου ὅλη τὴ νύχτα ἔβρεχε τὸ προσκέφαλό τῆς μὲ

δάκρυα.

—Χάθηκε τὸ παιδί μας ἢ τὸ σκότωσαν ληστὲς στὸν δρόμο, ἔλεγε ἀπελπισμένη.

Ὁ Τωβίτ βέβαια τὴν παρηγοροῦσε.

—Τὸν προστατεύει ὁ Θεός, μὴν ἀνησυχεῖς! τῆς ἔλεγε καὶ προσευχόταν θερμά.

Κάποια μέρα, τὴν ὥρα πὺ ἐδυε ὁ ἥλιος, ἡ Ἄννα εἶδε δυὸ ἀνθρώπους νὰ ἐρχονται στὴν πόλη. Ἡ καρδιά της σκίρτησε. Μὲ κομμένη ἀναπνοή τοὺς εἶδε νὰ πλησιάζουν. Ὅχι, τὰ μάτια της δὲν τὴ γελοῦσαν. Ἦταν αὐτὸς ὁ Τωβίας! Κι ἐκεῖνος ὁμως τὴν εἶχε δεῖ. Ἐτρεξε γρήγορα κι ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά της. Γεμάτοι χαρὰ κι οἱ δυὸ ἔκλαιαν.

Μονάκριβέ μου, ἀφοῦ σὲ εἶδα ἄς πεθάνω πιά τοῦ ἔλεγε ἐκείνη. Γυρίζοντας σπίτι τῆς διηγήθηκε γιὰ τὸ ταξίδι του, γιὰ τὸ ψάρι, γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Ἀζαρία, γιὰ τὴν γιαιτρεμένη Σάρα, πὺ σὲ λίγο θὰ ἐρχόταν νὰ μείνει μαζί τους, γιὰ τὴν ἐπιστροφή τους.

Ἡ Ἄννα τὸν ἔσφιγγε πάνω της γεμάτη χαρὰ, ἐνῶ δάκρυα ἔτρεχαν στὸ βασανισμένο της πρόσωπο. Ἔτσι, μὲ ἐπιφωνήματα χαρᾶς ἔφθασαν στὸ σπίτι.

Ὁ γέρο-πατέρας του ψηλαφώντας εἶχε βγεῖ στὴν ἐξώθυρα. Ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ παιδιοῦ του, δὲν τὸν ἔβλεπε ὁμως. Ἀπὸ τὰ σκοτεινιασμένα του μάτια ἔτρεχαν δάκρυα.

-Πάρε ἀπὸ τὸ σακούλι σου τὴ χολὴ τοῦ ψαριοῦ πὺ φύλαξες, εἶπε πλησιάζοντας τὸν Τωβία ὁ Ἀζαρίας. Μ' αὐτὴ θὰ τρίψεις τὰ μάτια τοῦ πατέρα σου καὶ θὰ ξαναβροῦν τὸ φῶς τους.

Ἔτσι σὲ λίγο ὁ γέρο Τωβίτ ἔβλεπε πάλι τὸν κόσμο, τὴ φύση, τὸν οὐρανό, ξανάβλεπε κυρίως τοὺς ἀγαπημένους του, τὴ γυναίκα του καὶ τὸ μονάκριβο γιό του. Τί δάκρυα καὶ τί χαρὰ! Γιὰ μιὰ στιγμή πῆρε τὸν Τωβίτ ὁ πατέρας του παρὰμερα καὶ τοῦ λέγει.

-Παιδί μου, σ'αὐτὸ τὸ λαμπρὸ παλικάρι, πὺ στάθηκε σὰν ἀδελφός σου, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο, χρεωστοῦμε πολλά. Φώναξε τὸν λοιπὸν καὶ δῶσε του τὰ μισὰ ἀπὸ ὅσα ἔφερες μαζί σου. Ὁ Τωβίας, ὅπως πάντα, ὑπάκουσε τὸν πατέρα του καὶ φώναξε τὸν Ἀζαρία. Ὅταν ὁ Ἀζαρίας ἄκουσε τὴν πρότασή του, χαμογέλασε, τοὺς πῆρε ἰδιαίτερος καὶ τοὺς εἶπε: -Εγὼ δὲν εἶμαι ἄνθρωπος εἶμαι ὁ ἄγγελος Ραφαήλ!

Κι οἱ δυὸ τους μόλις τὸν ἄκουσαν, ἔπεσαν τρομαγμένοι καταγῆς -Μὴ φοβᾶσθε!, εἶπε ὁ ἄγγελος. Μ' ἔστειλε ὁ Κύριος γιὰ ν' ἀνταμείψω τὴν εὐσέβειά σας. Αὐτὸν δοξᾶστε καὶ δεῖξετέ Του τὴν εὐγνωμοσύνη σας ἐκτελώντας τὸ θέλημά του. Κί ἔγινε ἄφαντος.

Ἡ εὐλογημένη ἐκείνη οἰκογένεια ἐξακολουθοῦσε νὰ ζεῖ μὲ εὐσέβεια καὶ καλοσύνη. Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ σκέπαζε τοὺς γέρους γονεῖς τοῦ Τωβία, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιο, πὺ ἦταν τόσο καλὸς καὶ ὑπάκουος γιός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΑ

ΜΥΣΤΗΡΙΑ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

* Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ περιλαμβάνει 8 μαθήματα

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

* * * *

Εισαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ήμων... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστὲ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε πολὺ ἐπιγραμματικὰ στὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας. Θὰ δοῦμε ποιὸ εἶναι τὸ νόημα τῶν μυστηρίων ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῶν μυστηρίων.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ ἢ νὰ παρουσιαστεῖ ἀπλὰ μὲ λίγα λόγια ἔτσι ὥστε νὰ γίνεῖ κατανοητὸ στὰ παιδιά. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸ 7 ἀλλὰ αὐτὰ εἶναι τὰ κυριότερα μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, πὸν χωρίζονται σὲ ὑποχρεωτικὰ καὶ προαιρετικὰ, ἐπαναλαμβανόμενα καὶ μὴ.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Τὰ ἱερά Μυστήρια τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας εἶναι οἱ θεοσύστατες τελετές, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τὰ μέσα τῆς Χάρης μὲ τὰ ὁποῖα βοηθεῖται οὐσιαστικὰ ἢ χριστιανικὴ ψυχὴ. Εἶναι οἱ πηγές τοῦ ἁγιασμοῦ ἀπὸ τὶς ὁποῖες τροφοδοτεῖται ἡ ἀληθινὴ πνευματικότητα. Τὰ οὐσιαστικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν Μυστηρίων εἶναι: ἡ θεία σύσταση, ἡ ὄρατὴ μορφή καὶ ἡ μετάδοση τῆς θείας χάριτος.

Τὰ Μυστήρια τῆς Ὀρθόδοξης Ανατολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἑπτὰ, ἱερὸς ἀριθμὸς καὶ συμβολικὸς, ἐπειδὴ ἑπτὰ εἶναι τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὰ εἶναι: Τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, ἡ Θεία Εὐχαριστία, ἡ Μετάνοια καὶ Ἐξομολόγηση, ἡ Ἱεροσύνη, ὁ Γάμος καὶ τὸ Εὐχέλαιο. Ὅτι δὲ τὰ μυστήρια εἶναι ἑπτὰ γίνεται ὀλοφάνερο ἀπὸ τὴ λειτουργικὴ πράξη τῆς Ανατολικῆς Ἐκκλησίας.

* * * *

Τὰ ἑπτὰ Μυστήρια

(Γενικά)

Τὰ ἑπτὰ Μυστήρια μαρτυροῦνται ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ διδάσκονται πολυειδῶς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοση. Γι' αὐτὸ καὶ ἔχει γραφεῖ ὅτι: «Παραμένει ἀληθινὸ ὅτι τὰ οὐσιώδη τῶν ὀρθοδόξων τελετουργικῶν πράξεων ἔχουν τὴν προέλευσίν τους στὴν Ἁγία Γραφή. Στὸ βάθος ὅλων αὐτῶν τῶν τελετουργικῶν πράξεων, ὅσοδήποτε κι ἂν εἶναι περίπλοκες, βρίσκουμε ὀρισμένα ἀπλούστατα στοιχεῖα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη, ὅπως τὸ βάπτισμα μὲ τὸ νερό, τὴ χρίση μὲ τὸ λάδι, τὴν ἐπίθεση τῶν χειρῶν, τὴν κλάση τοῦ ἄρτου».

Ἐπιπλέον, ὅλα μαζί τὰ Μυστήρια καὶ τὸ καθένα χωριστὰ ἀνάγονται στὸ μοναδικὸ Μυστήριο τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἁμαρτωλῶν πλασμάτων Του. Γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς παραπάνω θέσης ἀξίζει νὰ παραθέσουμε τὰ ὅσα γράφει σχετικὰ ὁ π. Ἰουστίνος Πόποβιτς: «Ολόκληρος δὲ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἓνα μυστήριο, «τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ». Τὰ πάντα πηγάζουν ἀπὸ τὸ μυστήριο τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου διὰ τοῦ ὁποίου τὰ πάντα ἐκτίσθησαν. Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του ὁ Χριστὸς τελεῖ τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἁγίων ἀρετῶν μὲ τὴν δύναμιν καὶ χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οὐσιαστικῶς, ὁ ἴδιος ὁ Θεάνθρωπος Χριστὸς μετὰ τοῦ σώματός Του, τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι τὸ πᾶν-μυστήριον εἰς τὸ ὅποιον καὶ ἀπὸ τὸ ὅποιον πηγάζουν ὅλα τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος μέχρις ὅλα τὰ ἄλλα».

Πολλαπλὰ εὐεργετεῖται ἢ τραυματισμένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ἀθάνατη ψυχὴ μὲ τὰ ἱερά Μυστήρια, ἐνῶ συγχρόνως καὶ τὸ φθαρτὸ σῶμα μετέχει τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς ἀφθαρσίας, πού πηγάζει ἀπ' αὐτά. Δηλαδή καθαρίζεται στὸ σῶμα καὶ στὸ πνεῦμα ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα, ἀγιάζεται ἡ ψυχὴ μὲ τὴ χρίση τοῦ σώματος μὲ τὸ ἅγιο Εὐχέλαιο καὶ ἐνδυναμώνεται μὲ τὸ ἅγιο Χρίσμα. Φωτίζεται μὲ τὴν ἐπίθεση τῶν χειρῶν τοῦ Ἀρχιερέα καὶ τρέφεται μὲ οὐράνια βρώματα μὲ τὴ μετοχὴ τῆς στὸ Μυστήριο τῶν Μυστηρίων, τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας. Ἀναντίρρητα τὰ Μυστήρια, ἐνῶ εἶναι ἀκατανόητα στοὺς σκοτισμένους ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τῶν ἀπίστων, γίνονται κατανοητὰ στὴ βίωσή τους ἀπὸ τοὺς πιστοὺς. Ἀπὸ τὸν βαθμὸ τῆς πνευματικότητος τοῦ πιστοῦ χριστιανοῦ ἐξαρτᾶται ἡ ἀποκάλυψη καὶ βίωση τῶν Μυστηρίων στὴ ζωὴ του. Ἡ ὀρθὴ πίστη καὶ ἡ "νόμιμος ἄθλησις" καθαρίζουν καὶ εὐρύνουν τὸν πνευματικὸ ὀρίζοντα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ νὰ μπορεῖ ἔτσι μαζί μὲ τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο νὰ ὁμολογεῖ τὴ θεμελιώδη διαφορὰ μὲ τοὺς ἀπίστους, λέγοντας: «Διαφορετικά, λοιπόν, διάκειμαι πρὸς αὐτὰ ἐγὼ καὶ

διαφορετικά ό άπιστος. Έκείνος, όταν άκούει λουτρό νομίζει άπλά νερό, έγώ όμως βλέπω όχι άπλά αυτό που φαίνεται, αλλά τόν καθαρισμό της ψυχής διά του Πνεύματος. Έκείνος νομίζει ότι τό σωμα μου μόνο έχει λουσθει, έγώ όμως πιστεύω ότι και ή ψυχή γίνεται καθαρή και άγια (...), διότι δέν κρίνω τά φαινόμενα κατ' όψιν, αλλά μέ τούς όφθαλμούς της διανοίας».

Η λέξη "Μυστήριο" για την Όρθοδοξία έχει και την έννοια της σιωπής γύρω από τό πώς εργάζεται και ενεργεί τό Πνεύμα του Θεού. Τά Μυστήρια είναι οί φορείς και οί άγωγοί της θείας χάριτος. Υπάρχουν όμως σ' αυτά και τά έξωτερικά σημεία - τά σύμβολα - τά όποια άποτελούν τόν αισθητό χαρακτήρα τών "Μυστηρίων"- όμως, επικρατεί σ' αυτά και κυριαρχεί του αισθητού και υλικού ό πνευματικός και ύπέρ την άίσθηση χαρακτήρας. Γι' αυτό ό ιερός Χρυσόστομος διακηρύττει: «ούδέν αισθητόν παρέδωκεν ό Χριστός, αλλά αισθητοίς μέν πράγμασι, πάντα δέ νοητά». Κανένα αισθητό δέν μάς παρέδωσε ό Χριστός, αλλά μέσα από αισθητά πράγματα, όλα δέ νοητά. Και ό άγιος Γρηγόριος Νύσσης προσπαθει να άνυψώσει τόν νοϋ μας στα μεγάλα και θαυμαστά, που έπιτελεί ή Άγία Τριάδα μέ τούς άπλους φορείς της Χάρης, που χρησιμοποιει. Συγχρόνως δέ μάς ύποδεικνύει έμμεσα και τις άρετές - τή βαθιά πίστη και πολλή ταπεινώση - μέ τις όποιες όφείλομε να τά αντιμετώπιζομε. Και σημειώνει ό άγιος Γρηγόριος Νύσσης: «Δέν χαρίζει την υίοθεσία τό νερό, αλλά του Θεού ή προσταγή και του Αγίου Πνεύματος ή έπιφοίτηση. Γι' αυτό μη περιφρονήσεις τό θείο λουτρό του Βαπτίσματος, ούτε ως κοινό νερό να τό έξευτελίσεις έξαιτίας της χρήσεως του νερού». Αναφερόμενος δέ στα ύπόλοιπα Μυστήρια, για να καταδείξει την έξαιρετική ενεργεια και μεταβολή του κοινου άρτου σ' αυτό τό Σωμα του Κυρίου Ιησού, προσθέτει: «Ό άρτος της Θείας Ευχαριστίας προτου να καθαγιασθει, άρτος κοινός είναι, αλλά, όταν αυτόν τόν άρτο ιερουργήσει τό μυστήριο, λέγεται και γίνεται σωμα Χριστου». Τό ίδιο ισχύει και για τό "μυστικόν έλαιον" και για τόν οϊνον".

Η αναγεννητική δύναμη της θείας Χάρης ζητεί να κινηθει άνεμπόδιστα και μέ ποικίλους τρόπους στην ανθρώπινη ψυχή. Έπομένως μόνη αρμόζουσα στάση του ανθρώπου άπέναντι στην άπειρη συγκατάβαση και άγάπη του Θεού, που εκδηλώνεται και μέ τά ιερά Μυστήρια, είναι ή ταπεινή και μέ δέος άποδοχή τους μέ φρόνημα και λόγο όπως αυτόν της Παρθένου: «Ίδού ή δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά τό ρημά Σου» (Λουκ. Α' 38). Έπιπλέον, ή Όρθοδοξία πρεσβεύει ότι ή μοναδική δύναμη και δραστηκότητα τών Μυστηρίων προσδίδει σ' αυτά άντικειμενική άξία και τά καθιστά όργανα μεταδόσεως της Χάρης. Γι' αυτό και ή ισχύς τών Μυστηρίων δέν έξαρτάται από την άξία ή την άναξιότητα του λειτουργου ή του κοινωνούντος αυτά. Η ισχύς τους και ή

ἀποτελεσματικότητά τους ἐκπηγάζει ὄχι ἀπὸ κάποιο παράγοντα ἀνθρώπινο, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ θεία σύσταση καὶ δύναμή τους. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι δὲν εἶναι ἡ πίστη καὶ ἡ ἀγαθὴ διάθεση καὶ ἀφοσίωση ἐκείνου ποὺ μετέχει σ' ἓνα Μυστήριον, ποὺ γίνεται ἡ αἰτία τῆς δωρεᾶς καὶ χάριτος τοῦ Μυστηρίου. Τὸ Μυστήριον, ἐπειδὴ ἔχει καθ' ἑαυτὸ καὶ ἐξ ἑαυτοῦ τὴν ὑπερφυσικὴν δύναμιν καὶ χάριν, ἐπενεργεῖ πρὸς σωτηρίαν μὲν ἐκείνου, ποὺ μὲ πίστη καὶ εὐλαβικὴν διάθεσιν λαμβάνει αὐτό, σὲ κατάκριμα δὲ καὶ καταδίκη ἐκείνου, ποὺ μὲ ἀσέβεια καὶ ἀνευλάβεια προσέρχεται σ' αὐτό. Τὰ Μυστήρια ἀπὸ δικῆς τους ἐνέργειας καὶ ἀπὸ δικῆς τους δυνάμεως, ποὺ ὑπάρχει μέσα τους, ἐνεργοῦν ὡς ὄργανα τῆς Χάριτος. Ἡ ἐνέργεια τῆς θείας Χάριτος εἶναι καθαρὰ δημιουργικὴ καὶ συντελεῖ στὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρώπου.

α'. Τὸ νόημα τῶν Μυστηρίων

Ἡ ἀνθρώπινη φύσις μετὰ τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα «ἐξαγριώθηκε» καὶ ἔγινε «ἀκανθώδης» ὅπως τὰ ἄγρια δέντρα. Γιὰ τὴν «ἡμέρωσιν» τῆς βλάστησε ἡ «ράβδος (= βλαστός) ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαὶ καὶ ἀνθὸς ἐκ τῆς ρίζης» (Ἠσ. ια', 1), ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἔγινε «βλαστός» αἰσθητός, γιὰ νὰ ἐξημερώσει μὲ αἰσθητὸ τρόπο τοὺς αἰσθητοὺς ἀνθρώπους.

Αὐτὸ τὸ ἐξημερωτικὸ καὶ ἀναγεννητικὸ ἔργον ἐπιτυγχάνεται μὲ τὸν τρόπον ποὺ ὅρισε καὶ παρέδωσε ὁ Χριστὸς στοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους καὶ συνεχίζεται νὰ ἐπιτυγχάνεται καὶ νὰ τελεῖται μὲ τὰ Ἅγια Μυστήρια, μὲ τὴν ἰδιαίτην γιὰ τὸν καθένα Ἱεροτελεστίαν.

Ἐφ' ὅσον στὴ γῆ ποὺ ζοῦμε, μὲ τὸ πεπερασμένον μυαλὸν ποὺ ἔχομε, δὲν μποροῦμε νὰ ἐρευνήσουμε ὅλη τὴν Ἀλήθειαν καὶ τὰ Μυστήρια τῆς πίστεώς μας, δεχόμεστε τὴν ἀποκάλυψίν τους, (ὄχι παραπλανητικὰ καὶ παράλογα, ἀλλὰ ὑπέρολογα) καὶ ἐξαγιαζόμεστε ὑπερφυσικὰ μέσα ἀπὸ φυσικὰ ὑλικά στοιχεῖα καὶ ἄκτιστες θεῖες ἐνέργειες ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας.

β. Ἡ ἐννοία καὶ ἡ ἀναγκαιότητα τῶν Μυστηρίων

Τὰ θεία Μυστήρια εἶναι θεοσύστατες τελετὲς τῆς Ἐκκλησίας ποὺ μεταδίδουν στὰ μέλη τῆς μὲ αἰσθητὰ σημεῖα, τὴν ἀόρατην καθαρτικὴν καὶ ἁγιαστικὴν Θείαν Χάριν. Ὅλα τὰ Μυστήρια μεταδίδουν τὴν ἑνὴν Θείαν Χάριν, τὸ καθένα μὲ εἰδικὴν τελετὴν καὶ εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴν σωτηρίαν μας ὄχι ὅμως ὅλα. **Ὑποχρεωτικὰ** εἶναι τὰ Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ Χρίσματος, τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τῆς Μετανοίας - Ἐξομολογήσεως. **Προαιρετικὰ** εἶναι, τῆς Ἱεροσύννης, τοῦ Γάμου καὶ τοῦ Εὐχελαίου. Οἱ θεοσύστατες αὐτὲς τελετὲς ὀνομάστηκαν μυστήρια γιὰ δύο λόγους. Πρῶτον, διότι κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομον, «ἕτερα ὀρώμεν καὶ ἕτερα

πιστεύομεν» δηλ. ἡ Θεία Χάρις ποὺ μεταδίδουν εἶναι πραγματική, ἀλλὰ ἀόρατη. Δεύτερον, διότι δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ τὰ παρακολουθοῦν οἱ ἄπιστοι ἢ οἱ εἰδωλολάτρες, ἀλλὰ μόνον οἱ πιστοί. Δὲ δίδονται τὰ ἅγια Μυστήρια τῆς πίστεως σὲ ἀνθρώπους ποὺ ζοῦν βίο ἀσεβῆ ἢ μπορεῖ νὰ τὰ καταπατήσουν (Ματθ. ζ', 6). Καὶ φυσικὰ τὰ ἀνωτέρω εἶναι τελείως διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα εἰδωλολατρικὰ μυστήρια ἢ ἀπὸ τὰ «μυστήρια» ποὺ ὑπάρχουν σὲ σύγχρονες θρησκευεῖες ἢ αἰρέσεις.

γ. Πότε εἶναι ἔγκυρα τὰ Μυστήρια

Γιὰ νὰ εἶναι ἔγκυρο καὶ «κανονικό» ἓνα Μυστήριο, σύμφωνα μὲ τὴν Ἀποστολικὴ παράδοση, εἶναι ἀναγκαῖα, τὰ ἑξῆς στοιχεῖα: (1) Ὁ «κανονικά» χειροτονημένος τελετουργὸς (Ἱερέας ἢ Ἐπίσκοπος). (2) Τὰ αἰσθητὰ σημεῖα, δηλ. ἡ ὕλη τοῦ Μυστηρίου, ποὺ ποικίλει ἀνάλογα μὲ τὸ Μυστήριο. (3) Ἡ εἰδικὴ Ἱερολογία, δηλ. τὰ εἰδικὰ γιὰ τὸ καθένα λόγια.

Τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος

* * * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στοῦ Μυστήριου τοῦ Βαπτίσματος, στοῦ νόημα τοῦ μυστηρίου, στὴ σύσταση, στὰ αἰσθητὰ σημεῖα, στὴν εἰδικὴ χάρη, στὶς προϋποθέσεις τοῦ Βαπτίσματος κ.ἄ. Πολὺ ἐπιγραμματικὰ θὰ ἀναφερθοῦμε καὶ στοῦ θέμα τοῦ Νηπιοβαπτισμοῦ.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ συζήτηση καὶ ἀποσπασματικὰ γιὰ τὴν κάθε παράγραφο. Βασικὰ τὰ παιδιὰ ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τους θὰ ἀκούσουν τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ. Νὰ τονιστεῖ ἐπίσης πῶς τὸ μυστήριον αὐτὸ μᾶς εἰσάγει στὴν Ἐκκλησία καὶ εἶναι ὑποχρεωτικό.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

α. Τὸ νόημα τοῦ Μυστηρίου

Ἡ λέξις βάπτισμα σημαίνει τὴ βύθιση ἑνὸς ἀντικειμένου ὁλόκληρου μέσα στοῦ νεροῦ. Καὶ ἐπειδὴ τὰ ἔμψυχα ὄντα μέσα στοῦ νεροῦ πνίγονται καὶ ἐπέρχεται ὁ θάνατος, γι' αὐτὸ στὴ βάπτισμα χρειάζεται ἐγκαιρὴ ἐπέμβαση στοῦ βυθισμένου ἀνθρώπου πρὶν πνιγεῖ.

Ὁ «ναυαγοσώστης» τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Χριστός, ὁ ὅποιος μᾶς ἔσωσε μὲ τὸν σταυρικὸ Του θάνατον (τὴ βύθισμα Του στὴν «ἄβυσσος» τοῦ ἄδου, ὅπου βρισκόταν ὁ ἀνθρώπος) καὶ τὴν Ἀνάστασή Του (μὲ τὴν ὁποία ἀνέσχυρε ἀναστημένο καὶ τὸν ἀνθρώπον). Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο συμμετέχοντες καὶ ἐμεῖς, στὸν θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασή Του, ὑφιστάμεθα τὴν τριπλὴ κατάδυση στὴ βάπτισμα (τριήμερος ταφή) καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἀνάδυση καὶ ἡ ἀνάστασή μας, ἡ νέκρωσις τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου ἢ ἀναγεννημένη πνευματικὰ καινὴ ζωὴ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ πολιτογράφησή μας στὸν οὐρανὸ μεταξὺ τῶν ζώντων (Ἰω. γ', 4-7. Ρωμ. στ', 3-9. Ἐβρ. ιβ', 23).

Ἡ σωτηρία μας λοιπὸν ἀπὸ τοῦ θάνατον τῆς ἁμαρτίας εἶναι τὸ ἀληθινὸ καὶ πραγματικὸ νόημα τοῦ Μυστηρίου.

β. Η σύσταση του Μυστηρίου

Τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος προεικονίστηκε καὶ στὴν Παλαιὰ καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη. Ὁ Κύριος ἐπίσης συνομιλώντας μὲ τὸν Φαρισαῖο Νικόδημο τοῦ εἶπε: «Ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ Πνεύματος οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰω. γ', 5). Ἡ ἴδρυση ὅμως καὶ ἡ παράδοση τοῦ Μυστηρίου ἔγινε μετὰ τὴν Ἀνάσταση, ὅταν εἶπε στοὺς Ἀποστόλους Του: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. κη' 19). Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μίλησε καὶ γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ Βαπτίσματος μὲ τὸ παρὰ πάνω «οὐ δύναται εἰσελθεῖν». καὶ μὲ τὸ «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται» (Μάρκ. ιστ', 16).

Ἐκτοτε αὐτὴ εἶναι ἡ πράξις τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων τους ἢ «κατήχησις» καὶ τὸ «Βάπτισμα», μὲ τὸ ὅποῖον ὅποιοσδήποτε εἰσέρχεται στὴν Ἐκκλησία Του, στὴν Κιβωτὸ τῆς σωτηρίας.

γ. Τὰ αἰσθητὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου

Τρία εἶναι τὰ αἰσθητὰ σημεῖα ποὺ βλέπουμε καὶ ἀκοῦμε (1) Τὸ νερό, (2) Ἡ τριπλὴ κατάδυσις καὶ ἀνάδυσις τοῦ βαπτιζομένου καὶ (3) Τὰ λόγια τοῦ Ἱερέα: «Βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ... εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

δ. Ἡ εἰδικὴ χάρις τοῦ Μυστηρίου

Μὲ τὸ ἅγιον Βάπτισμα μεταδίδεται στὸν βαπτιζόμενο:

(1) Ἡ ἄφεσις ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν, δηλ. ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸν μολυσμὸ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καί, ὅταν ὁ βαπτιζόμενος εἶναι μεγάλης ἡλικίας, τῶν προσωπικῶν ἁμαρτιῶν. Γι' αὐτὸ μετὰ τὸ Βάπτισμα, ἀνεξαρτήτως προηγούμενης ζωῆς μπορεῖ ὁ ἀναγεννημένος χριστιανὸς καὶ νὰ ἰερωθεῖ.

(2) Ἡ ἀναγέννησις, ἡ δικαίωσις, ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δυνατότητα σωτηρίας. Ὁ βαπτισμένος ἔχει ἐπανέλθει στὴν προπρωτικὴ κατάστασή του «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν», ἐκτὸς τῆς ροπῆς πρὸς τὸ κακό, τὸ ὅποιο ὅμως ὑπερνικᾶται (ὅταν κανεὶς ζεῖ καὶ ἀγωνίζεται ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας) καὶ τοῦ φυσικοῦ θανάτου, ὁ ὅποιος ὅμως δὲν ἔχει ἄλλες συνέπειες, ἐφ' ὅσον πλέον ὁ ἄνθρωπος μεταβαίνει μὲ αὐτὸν τὸν φυσικὸ θάνατο στὴ ζωὴ (τὴν αἰώνιον). Ἡ βάση τῆς ἀγιότητος τέθηκε. Ὑπολείπεται ἡ ἐνεργός, ἡ προσωπικὴ συμμετοχὴ τοῦ καθενός, γιὰ νὰ γίνῃ «κατὰ χάριν Θεός».

ε. Οἱ προϋποθέσεις τοῦ Βαπτίσματος

Σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου (Μάρκ. ιστ', 16), προϋπόθεσις τοῦ Βαπτίσματος εἶναι ἡ πίστις μας στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ

τὴν ἀνταλλάσσουμε οὔτε μὲ χρήματα, οὔτε μὲ φιλίες, οὔτε καὶ μ' αὐτὴ τὴ ζωὴ μας, ὅπως ἔκαναν οἱ Μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ πίστη αὐτὴ περιλαμβάνει κυρίως τρία σημεῖα:

α. Τὴν ἀπόταξη τοῦ Σατανᾶ, τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ πιστοῦ ἀπὸ κάθε τί τὸ σατανικό. Σ' αὐτὸ συντελεῖ καὶ ὁ ἐξορκισμὸς τοῦ Σατανᾶ ποὺ γίνεται πρὶν ἀπὸ τὴ Βάπτισμα.

β. Τὴ σύνταξη τοῦ πιστοῦ μὲ τὸν Χριστό. Τὴ στροφὴ δηλαδὴ τῆς σκέψεως, τῶν πράξεων, τῆς ἀγάπης καὶ ὁλόκληρης τῆς ζωῆς πρὸς τὸν Χριστό.

γ. Τὴν προσκύνηση καὶ τὴ λατρεία τοῦ Χριστοῦ.

στ. Ἡ προσωπικὴ συμμετοχὴ στὸ Βάπτισμα.

Τὰ Μυστήρια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοηθοῦν λογικά, ἀλλὰ κατανοοῦνται βιωματικά οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ κάθε Μυστήριο. Ἡ γνώση τοῦ Μυστηρίου δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ διανοητικὴ ἰκανότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. «Δὲν Τὸν ἐζητήσαμε, ἀλλὰ μᾶς ἐζήτησε» λέγει ὁ Ἅγιος Καβάσιλας. Ὅλα προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεό. Αὐτὸ γίνεται καὶ μὲ τὸ μικρὸ παιδί ποὺ βαπτίζεται, τὸ ὁποῖο μάλιστα δὲν προβάλλει συνειδητὴ ἀντίδραση στὴ χάρι τοῦ Θεοῦ. Ἡ συνειδητὴ, βέβαια, συμμετοχὴ τοῦ μικροῦ παιδιοῦ καὶ ἡ ἀντιληπτικὴ του ἰκανότητα εἶναι μικρότερη ἢ μηδαμινή, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἔχει σημασία καὶ γιατί ἡ πρωτοβουλία ἀνήκει στὸν Θεὸ καὶ γιατί καὶ μεγάλο νὰ ἦταν τὸ παιδί ἢ ἄνδρας ἢ ἀντιληπτικὴ του ἰκανότητα καὶ πάλι θὰ βρισκόταν σὲ πλήρη δυσαναλογία σχετικὰ μὲ τὸ ἀκατανόητο καὶ ἄρρητο ἀποτέλεσμα τοῦ ἱεροῦ Μυστηρίου. Αὐτοὶ εἶναι οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία βαπτίζει νήπια καὶ πιστεύει ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ὀρθὴ πράξη καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ (Ματθ. ιθ', 14-15).

ζ. Ὁ Νηπιοβαπτισμὸς

Στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία οἱ ἄνθρωποι βαπτίζονταν σὲ ὅποια ἡλικία προσέρχονταν στὴν πίστη. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δὲ βαπτίζονταν νήπια. Ὅταν οἱ γονεῖς πίστευαν στὸν ἀληθινὸ Θεό, ὁλόκληρη ἡ οἰκογένεια βαπτίζονταν ἄρα καὶ τὰ νήπια. Ἦταν ἀδιανόητο ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀπέκλειε τὰ νήπια ἀπὸ τὴ σωτηρία, ἐφ' ὅσον ὁ Χριστὸς τὰ ἐκάλεσε καὶ τὰ εὐλόγησε (Ματθ. ιθ', 14-15). Ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος (150 μ.Χ.) μαρτυρεῖ ὅτι ὁ νηπιοβαπτισμὸς ἦταν συνηθισμένη πράξη τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς (250 μ.Χ.) παρατηρεῖ ὅτι τὰ παιδιά πρέπει νὰ ἀξιῶνται τῆς χάριτος τοῦ Βαπτίσματος. Τὸ ἴδιο προσθέτει καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὅτι τὰ παιδιά πρέπει νὰ βαπτίζονται σὲ νηπιακὴ ἡλικία. Σὲ περίπτωσι κινδύνου ἑνὸς ἀβάπτιστου, ἡ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὸ «ἀεροβάπτισμα», τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ τελέσει ὁποιοσδήποτε ὀρθόδοξος. Σ'

αὐτὴ τὴν περίπτωση ὑψώνουμε τρεῖς φορές τὸ παιδί - βρέφος λέγοντας:
Βαπτίζεται ὁ δοῦλος ἢ ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ... εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ
Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐὰν τὸ παιδί ἐπιζήσει, τὸ Βάπτισμα
τελεῖται κανονικὰ ἀπὸ Ἱερέα.

Τὸ Μυστήριον τοῦ Χρίσματος

* * * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστὲ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στοῦ Μυστήριου τοῦ Χρίσματος, στοῦ νόημα τοῦ μυστηρίου, στὴ σύσταση, στὰ αἰσθητὰ σημεῖα, στὴν εἰδικὴ χάρη, στὶς προϋποθέσεις τοῦ Χρίσματος κ.ἄ.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ ὅπως καὶ στὰ ἄλλα Μυστήρια μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ συζήτηση καὶ ἀποσπασματικὰ γιὰ τὴν κάθε παράγραφο. Βασικὰ τὰ παιδιὰ ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τους θὰ ἀκούσουν τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ. Νὰ τονιστεῖ ἐπίσης πῶς καὶ τὸ μυστήριον αὐτὸ δὲν ἐπαναλαμβάνεται, ἐκτὸς ἂν κάποιος ἀλλάξει θρησκεία καὶ ἐπιστρέψῃ πάλι στὸν χριστιανισμό.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

α. Τὸ νόημα τοῦ Μυστηρίου

Ἡ ἀναγέννηση τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος εἶναι πλήρης, ἀλλὰ ὁ νεοφώτιστος εἶναι «νήπιος ἐν Χριστῶ» καὶ ἔχει ἀνάγκη βοήθειας, πού δίδεται σ' αὐτὸν μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα κατὰ τὴν τέλεση τοῦ Χρίσματος. Τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸν νεοφώτιστο, εἶναι ἡ εἰδικὴ καὶ ποικίλη χάρη, πού ἀρχίζει σὰν «Σφραγίδα δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου».

β. Σύσταση τοῦ Μυστηρίου

Στὴν Καινὴ Διαθήκη δὲν ὑπάρχει ρητὴ μαρτυρία παραδόσεως τοῦ Μυστηρίου ἀπὸ τὸν Κύριον. Οἱ Ἅγιοι Απόστολοι ὅμως μᾶς παρέδωσαν τὴν πράξη καὶ μᾶς μιλοῦν γι' αὐτὸ σὰν ἰδιαίτερον Μυστήριον: «Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ Ἁγίου, καὶ οἶδατε πάντα» (Α' Ἰω. Β', 20), «ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς... πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ὃς ἐστὶν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν» (Ἐφ. α', 13-14). Ἐπίσης ἀπὸ τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων φαίνεται καθαρὰ ὅτι ὑπῆρχαν βαπτισμένοι (ἀπὸ τοὺς Διακόνους) χωρὶς νὰ ἔχουν λάβῃ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὅποτε οἱ Απόστολοι «ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον» (Πράξ. η', 17). Γιὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὁμιλεῖ καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στὸ κέφ. ζ' 39, τὸ ὁποῖο θὰ ἐλάμβαναν κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «οἱ πιστεύοντες

εις αὐτόν», ἐνῶ οἱ πρῶτοι ποὺ ἔλαβαν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι οἱ Ἀπόστολοι κατὰ τὴν Πεντηκοστή.

γ. Τὰ αἰσθητὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου

Τὰ σημεῖα αὐτὰ εἶναι τέσσερα: (1) Τὸ ἅγιο Μύρο - ἔλαιον ἀπὸ σαράντα ἀρώματα, ποὺ δηλώνουν «αἰσθητὰ» τὰ ποικίλα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. (2) Ἡ εὐχή τοῦ Ἱερέα. (3) Ἡ χρῆση τῶν κύριων μερῶν τοῦ σώματος καὶ (4) Τὰ λόγια τοῦ Ἱερέα: «Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν». Μὲ τὰ «σημεῖα» αὐτὰ ὁ Ἱερέας δὲν «τελεῖ» τὸ Μυστήριον αὐτὸ ὅπως τ' ἄλλα, ἀλλὰ μεταδίδει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

δ. Ἡ εἰδική χάρη τοῦ Μυστηρίου.

Ἡ χάρη τοῦ Χρίσματος εἶναι τὰ ποικίλα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Γαλ. ε, 22-23 καὶ Α' Κορ. Ιβ' 4 καὶ 8-11), τὰ ὅποια λαμβάνουν ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ βαπτισμένοι. Ἐὰν τὰ διατηροῦν ἢ ἐὰν τὰ αὐξάνουν, μὲ τὴ δύναμη πάλι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ἓνα μεγάλο θέμα ποὺ συνδέεται καὶ μὲ τὴν προαίρεση τοῦ καθενός. Πάντως τὸ Χρίσμα δὲν ἐπαναλαμβάνεται. Ἐξαίρεση γίνεται, ἐὰν κάποιος ὀρθόδοξος πλανηθεῖ καὶ ἀκολουθήσει ἄλλη θρησκεία, ἐφ' ὅσον μετανοήσει, μπορεῖ νὰ γίνῃ δεκτὸς ξανά στὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μὲ τὴ χρῆση (πάλι) τοῦ Ἁγίου Μύρου. Τὰ χαρίσματα γίνονται ἐνεργὰ μὲ τὴ μετάνοια, τὴν ἐξομολόγηση καὶ τὴ θεία Κοινωνία.

Τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας

* * * * *

Εἰσαγωγή στὸ μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστὲ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στὸ νόημα τοῦ μυστηρίου, στὴ σύσταση, πὼς παρίσταται ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς στὸ Μυστήριον, πὼς μεταβάλλεται ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος σὲ σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ κ.ἄ. Στὸ τέλος τοῦ μαθήματος αὐτοῦ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ τὸ κείμενο πὸν ἀκολουθεῖ γιὰ τὴ Θεία Εὐχαριστία τὸ ὁποῖο θὰ προσελκύσει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδιῶν.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ ὅπως καὶ στὰ ἄλλα Μυστήρια μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ συζήτηση καὶ ἀποσπασματικὰ γιὰ τὴν κάθε παράγραφο. Βασικὰ τὰ παιδιὰ ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τους θὰ ἀκούσουν τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

α. Τὸ νόημα τοῦ Μυστηρίου

Ἡ Θεία Εὐχαριστία τρέφει τὸν ἄνθρωπο πνευματικὰ, τὸν ἀγιοποιεῖ καὶ τὸν ἐνώνει μὲ τὸν Θεό. Εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν μυστήριον, στὸ ὁποῖο συγκροτεῖται καὶ ζεῖ ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἡ ἐπὶ γῆς ἐνσάρκωση τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι θεοποιητικὸ μυστήριον, ἡ συναγωγή καὶ συνένωση τοῦ κόσμου στὴ θεία λυτρωτικὴ ἐνέργεια. Εἶναι δέ, ὅπως καὶ τὸ Βάπτισμα, μυστήριον κυριακόν. Ἡ Θεία Εὐχαριστία ἔχει δύο ὄψεις· εἶναι μυστήριον καὶ ταυτόχρονα θυσία.

β. Ἡ σύσταση τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας

Τὸ ἴδρυσεν ἀπ' εὐθείας ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Τόσο μυριόλεκτο εἶναι αὐτὸ στὴ Γραφή, πού κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀρνηθεῖ. Οἱ περικοπές πού κάνουν λόγον περὶ τῆς συστάσεως τοῦ μυστηρίου εἶναι Ἰωάν. 6, 27-69, ὅπου ὁ Σωτήρας ἐπαγγέλλεται τὴ σύσταση τοῦ μυστηρίου, καὶ οἱ περικοπές· Ματθ. 26, 20-29, Μάρκ. 14, 17-25, Λουκ. 22, 14-38 καὶ ἡ Α΄ Κορ. 11, 23-25, κατὰ τίς ὁποῖες τὸ ἑσπέρας πρὸ τοῦ Πάσχα (Πέμπτη) ὁ Κύριος λαβὼν ἄρτον τὸν εὐλόγησε καὶ ἀφοῦ τὸν ἔκοψε τὸν ἔδωσε στοὺς μαθητὲς Του, εἰπὼν· «Λάβετε, φάγετε τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμά μου». Ὁμοίως λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας τὸ ἔδωκε στοὺς μαθητὲς του λέγων· «Πίετε ἐξ

αὐτοῦ πάντες, τοῦτο γάρ ἐστι τό αἷμά μου τό τῆς καινῆς Διαθήκης, τό περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν». Τό μυστήριον ἰδρύθηκε ἀπό τόν Κύριον σάν αἰώνιος θεσμός στήν Ἐκκλησία· «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τήν ἐμὴν ἀνάμνησιν».

γ) Πῶς παρίσταται ὁ Χριστός στό μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας;

Ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου στή Θεία Εὐχαριστία δέν εἶναι ἀπλός συμβολισμός, ἀλλά παρουσία πραγματική. Ὁ Κύριος μέ ὅλη τήν υπόστασή του βρίσκεται πραγματικά στόν ἄρτο καί τόν οἶνον τῆς εὐχαριστίας κατά τή στιγμή τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν Τιμίων Δώρων ἀπό τόν ἱερέα. Ὁ Χριστός στή Θεία Εὐχαριστία δέν εἶναι παρῶν τυπικά καί εἰκονικά ἢ μέ τό πλήρωμα τῆς θείας του χάριτος, ὅπως στά υπόλοιπα ἕξι μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας· ἀλλά βρίσκεται ὁ ἴδιος πραγματικά παρῶν, στόν μέν ἄρτο κατά τό ἄχραντο σῶμα του σέ ὅλες τίς φάσεις τῆς ἀναπτύξεώς του ἀπό τή στιγμή πού γεννήθηκε ἀπό τήν Παρθένο μέχρι τῆς ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθέδρας του· στόν οἶνον δέ, κατά τό αἷμα του πού χύθηκε ἐπάνω στό σταυρό.

Στό μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας τά φυσικά στοιχεῖα τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου χάνουν τή φυσική τους υπόσταση, ἡ ὁποία μετατρέπεται στήν οὐσία τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή στό σῶμα καί τό αἷμα του. Ἀλλάζουν οὐσία, γι' αὐτό καί ἡ μεταβολή καλεῖται «μετουσίωση». Τό μόνο πού παραμένει στά φυσικά στοιχεῖα εἶναι τά λεγόμενα συμβεβηκότα, αὐτά πού δέν ἀνήκουν στήν οὐσία ἀλλά τήν περιβάλλουν, οἱ φυσικές ποιότητες, ὅπως ἡ μορφή, τό βάρος, ἡ ὁσμή, ἡ γεύση κ.τ.λ. Αὐτό εἶναι μέτρο τῆς θείας παιδαγωγίας, ἡ ὁποία καλύπτει κάτω ἀπό τά συμβεβηκότα τήν οὐσία τοῦ κυριακοῦ σώματος καί αἵματος, γιά νά διευκολύνει τήν κοινωνία τῶν πιστῶν, πού σάν ἄνθρωποι ἀσθενεῖς δέν θά ἄντεχαν νά μεταλάβουν γυμνά, δηλαδή ὅπως στήν πραγματικότητα εἶναι, τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Κυρίου.

δ) Ποιές εἶναι οἱ ἀκολουθίες τῆς μεταβολῆς τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου σέ σῶμα καί αἷμα Χριστοῦ;

Στή Θεία Εὐχαριστία ὁ Χριστός εἶναι παρῶν μέ τό σῶμα καί τό αἷμα του στά ὁποῖα μεταβάλλονται τά φυσικά στοιχεῖα τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου. Ὁ Χριστός εἶναι παρῶν στήν εὐχαριστία ὄχι μόνο κατά τόν καθαγιασμό τῶν τιμίων δώρων καί κατά τήν κοινωνία αὐτῶν ἀπό τούς πιστούς, ἀλλά καί μετά ταῦτα. Τό εὐχαριστιακό μυστήριον δέν εἶναι προσωρινό καί καταργούμενο. Ἡ ἀλήθεια αὐτή φαίνεται στήν πράξη τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας κατά τήν ὁποία τά ἁγιασθέντα Τίμια Δῶρα φυλάσσονταν στούς ναούς καί μεταφέρονταν ἀπό τούς διακόνους στά σπίτια καί στίς φυλακές, γιά νά κοινωνήσουν οἱ ἀσθενεῖς καί οἱ

αιχμάλωτοι. Τό ἴδιο πράγμα ἐξαίρει καί τό ἔθος νά παραλαμβάνεται ἡ Εὐχαριστία ἀπό πιστούς, ἀσκητές καί ὁδοιπόρους γιά κατ' ἰδίαν χρήση, ὅπως καί ἡ ἱερουργία τῆς εὐχαριστίας ἀπό ἄρτο καί οἶνο πού προαγιασθήκαν κατά τή λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Πρός τήν ἴδια κατεύθυνση δείχνει καί ἡ λατρευτική προσκύνηση τῶν Τιμίων Δώρων. Οἱ πιστοί κλίνουν γόνυ κατά τόν καθαγιασμό τῶν Τιμίων Δώρων καί κατά τήν εἴσοδο τῶν προηγιασμένων, θεωρώντας τόν ναό ὄχι ἀπλῶς σάν τόπο συνάξεως τῶν πιστῶν, ἀλλά σάν πραγματικό οἶκο Θεοῦ, στόν ὁποῖο ὁ Θεός παραμένει ὑπό τά εἶδη τῆς εὐχαριστίας.

Πρέπει βέβαια νά σημειωθεῖ, ὅτι τά δῶρα τῆς Θείας Εὐχαριστίας δέν λατρεύονται καθ' ἑαυτά ἄσχετα πρός τό εὐχαριστιακό μυστήριο, γιατί ὡς τέτοια εἶναι ἀπλά φυσικά στοιχεῖα καί ἡ λατρεία τους εἶναι σαφῶς εἰδωλολατρία· ἀλλά λατρεύονται γιατί εἶναι σῶμα καί αἷμα τοῦ Θεοῦ, ὅπως καί ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ δέν λατρεύεται καθ' ἑαυτήν, ἀλλά γιατί εἶναι ἡ φύση τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

ε) Ἡ Θεία Μετάληψη

Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου παραμένει πάντοτε ἐπίκαιρος καί προκλητικός πρός ὅλους μας: «Ὁ τρώγων μου τήν σάρκα καί πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ» (Ἰω. 6, 56). Εἶναι καιρὸς νά προσπαθήσουμε νά συμμετέχουμε σ' ὀλόκληρη τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ κι ὄχι ὅπως κακῶς συνηθίζουν μερικοὶ μόνο κατὰ τὸ τελευταῖο ἡμίωρο αὐτῆς. Ὁ ἁγιασμός καί ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἔρχεται μὲ τῇ συνειδητῇ συμμετοχῇ μας στὰ ἄχραντα Μυστήρια.

Ἡ Θεία Μετάληψη καλὸ εἶναι νά γίνεται τακτικά, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει εὐλογία ἀπὸ τὸν πνευματικὸ μας ἐξομολόγο. Πολλοὶ κοινωνοῦν τακτικά. Κάποιοι ἄλλοι κοινωνοῦν λιγότερο καί κάποιοι ἄλλοι ἐλάχιστα, μία ἢ δυὸ φορὲς τὸν χρόνον. Ἐὰν ὅλες αὐτὲς οἱ κατηγορίαι κοινωνούντων ἀνθρώπων συμμετέχουν πρωτίστως στὸ ἱερὸ μυστήριο τῆς μετανοίας - ἐξομολογήσεως καί ἐφαρμόζουν τὴν ἐντολὴ τοῦ Πνευματικοῦ τους σχετικὰ μὲ τῇ Θείᾳ Μετάληψι, τότε ὅλοι βρίσκονται στὴν ἴδια ἀσκητικὴ πορεία τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἐὰν ὅμως ὁ καθένας ἀποφασίζει μόνος του καί προσέρχεται ἀναξίως στὰ ἄχραντα Μυστήρια, τότε ὑπάρχει πρόβλημα. Αὐτὸς πού ἀνάξια λαμβάνει τὰ ἄχραντα Μυστήρια φωτιὰ βάζει μέσα του. Καί τέλος, αὐτὸς πού πρόκειται νά κοινωνήσῃ, ἄς θυμᾶται τοὺς ἐξῆς διδακτικοὺς στίχους ἀπὸ τὴν ἱερὰ ἀκολουθία πρὸ τῆς Θείας Μεταλήψεως : «Μέλλον φαγεῖν, ἄνθρωπε Σῶμα Δεσπότου, φόβω πρόσελθε, μὴ φλεγῆς πῦρ τυγχάνει. Θεῖον δὲ πίνων, Αἷμα πρὸς μετουσίαν, πρῶτον καταλλάγηθι τοῖς σὲ λυπούσιν. Ἐπειτα θαρρῶν, μυστικὴν βρωσὶν φάγε».

* * * *

« Κείμενο περί της Θείας Εὐχαριστίας »

Γιὰ κάποιον Ἅγιο Ἐπίσκοπο, λέγουν οἱ Πατέρες, πὼς ὅταν ἔβγαине νὰ κοινωνήσει τὸν λαό, ἔβλεπε νὰ πηγαίνουν οἱ χριστιανοὶ ἄλλοι μὲ κατάμαυρο πρόσωπο, ἄλλοι μ' ἐξογκωμένα κι ἐρεθισμένα μάτια, πὸ μόλις ἔπαιρναν τὰ Ἀχραντα Μυστήρια, ἐκαίγοντο. Ἄλλοι πάλι πήγαιναν μὲ ὀλόλευκα φορέματα καὶ φωτισμένη ὄψη. Τὸ Ἅγιο Σῶμα τοῦ Κυρίου, πὸ ἔπαιρναν μὲ πολλή προσοχή κι εὐλάβεια, τοὺς λάμπρυνε περισσότερο.

Ὁ Ἐπίσκοπος παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ τοῦ ἀποκαλύψει τὸ μυστήριον πὸ ἔβλεπε μπροστά του. Ἄγγελος Κυρίου τοῦ ἐξήγησε πὼς ὅσοι πήγαιναν νὰ κοινωνήσουν μὲ λαμπρὸ πρόσωπο καὶ λευκὴ στολή, ζοῦσαν μ' ἀγνότητα καὶ σωφροσύνη, ἦταν δίκαιοι, συμπαθεῖς στοὺς ἄλλους καὶ φιλεύσπλαχοι. Πλησίαζαν τὰ Ἅγια Μυστήρια μὲ καθαρὴ συνείδηση καὶ ἡ Θεία Χάρις τοὺς ἐπεσκίαζε. Ἐκεῖνοι πὸ φαίνονταν κατάμαυροι, ἦταν βυθισμένοι στὴ λάσπη τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. Ὅσοι εἶχαν ἐρεθισμένα καὶ ἐξογκωμένα μάτια, ἦταν πονηροὶ καὶ ἄδικοι, φθονεροὶ καὶ ἄπληστοι. Αὐτοί, ὄχι μόνο δὲν ὠφελοῦντο ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία, μὰ καταδικάζονταν, γιατί τολμοῦσαν νὰ πλησιάσουν μὲ βαρυνμένη συνείδηση, χωρὶς μετάνοια καὶ προετοιμασία. Ἀπὸ τότε ὁ καλὸς Ποιμενάρχης κήρυξε μετάνοια καὶ διόρθωση ζωῆς στὸ ποίμνιον πὸ τοῦ ἐμπιστεύτηκε ὁ Κύριος κι ἐμπόδιζε τοὺς ἀνάξιους ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία.

Ὁ Ἰσαάκ, ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀββᾶ Ἀπολλῶ, ἀνάμεσα στις ἄλλες ἀρετές του, εἶχε καὶ ξεχωριστὴ εὐλάβεια γιὰ τὰ Ἀχραντα Μυστήρια. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ κοινωνήσει, ἐτοιμαζόταν πολλὲς ἡμέρες πρὶν μὲ προσευχὴ ἰδιαίτερη καὶ πνευματικὴ μελέτη. Ὅσο διακοῦσε ἡ Θεία Λειτουργία, δὲν ἄφηνε κανένα, ὅποιαδῆποτε ἀνάγκη κι ἂν παρουσιαζόταν, νὰ τοῦ μιλήσει μέσα στὴν ἐκκλησία. Ὅστερα ἀπὸ τὴν ἀπόλυση ἔτρεχε στὸ κελλί του, σὰν νὰ τὸν κυνηγοῦσαν.

Εἶχε γίνῃ συνήθεια στὴ σκήτη νὰ δίνουν στοὺς ἀδελφούς, μετὰ τὴ Λειτουργία, ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν προσφορὰ κι ἓνα ποτήρι κρασί. Ὁ Ἰσαάκ ποτὲ δὲ στάθηκε νὰ πάρει, γιὰ νὰ μὴ χρονοτριβῆσει ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ σκορπιστεῖ ὁ νοῦς του.

-Γιατί μᾶς ἀποφεύγεις, Ἀββᾶ, ὅταν ἔρχεσαι στὴν ἐκκλησία; Τὸν ρώτησαν κάποτε οἱ νεώτεροι.

-Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς πληροφορήσει, ἀδελφοί μου, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος, πὼς δὲν ἀποφεύγω ἐσᾶς, ἀλλὰ τὴν πονηρία τοῦ διαβόλου. Ὅταν κρατᾶς ἀναμμένη λαμπάδα καὶ σταθεῖς πολλὴ ὥρα στὸν ἀέρα, δίχως ἄλλο θὰ σοῦ σβήσει. Τὸ ἴδιο παθαίνει κι ὁ νοῦς. Φωτίζεται ἀπὸ τὴ Χάρις τῶν

Μυστηρίων στην εκκλησία, μα σὰν ἀργοπορήσουμε ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί μας, φυσᾱ σ' αὐτὸν ὁ ἀνεμος τῆς πολυπραγμοσύνης καὶ σβῆνει ὁ ταλαίπωρος.

Τὴν παρακάτω ἱστορία διηγήθηκε ὁ Ὅσιος Ἀρσένιος στοὺς μαθητές του. Ἐκεῖνοι τὴν ἔγραψαν μαζὶ μὲ ἄλλες πὺν τοὺς εἶχε πεῖ. Ἔτσι ἔφτασε ὡς ἐμᾶς. Κάποιος Ἀναχωρητής, ἀπὸ ἀμάθεια πῖὸ πολὺ, δὲν ἤθελε νὰ παραδεχτεῖ πὺς ὁ Ἅγιος Ἄρτος, πὺν μεταλαμβάνουμε, εἶναι αὐτὸ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου. Οἱ Γέροντες πὺν τὸ ἔμαθαν, τὸν φώναξαν κι ἐπιχείρησαν νὰ τοῦ ἐξηγήσουν τὴν ὀρθὴ ἀποψη τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὰ Ἄχραντα Μυστήρια, ὡστε νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὴν πλάνη του. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο νὰ πειστεῖ. Οἱ Πατέρες τὸν ἄφησαν, ἀλλὰ ἔκαναν προσευχὴ νὰ τὸν φωτίσει ὁ Θεὸς νὰ καταλάβει τὴν ἀλήθεια, γιὰ νὰ μὴ χάσει τοὺς κόπους του.

Μιὰ Κυριακὴ ὁ Ἀναχωρητής παρακολούθησε τὴ Θεῖα Λειτουργία μαζὶ μὲ δυὸ ἀπὸ τοὺς Γέροντες ἀπὸ τὸ Ἅγιο Βῆμα τοῦ ναοῦ τῆς σκήτης. Τὴ στιγμὴ πὺν ὁ Ἱερέας πῆρε στὰ χέρια του τὸ πρόσφορο, γιὰ νὰ προσκομίσει, εἶδαν κατάπληκτοι ἓνα Βρέφος ξαπλωμένο πάνω στὴν Ἅγία Τράπεζα. Κι ὅταν ἄρχισε νὰ διαμελίζει τὸν Ἄρτο, φάνηκε Ἅγιος Ἄγγελος πάνω ἀπὸ τὸ Θυσιαστήριο, κρατώντας μάχαιρα στὰ χέρια του. Διαμέλιζε κι αὐτός, συγχρόνως μὲ τὸν Ἱερέα, τὸ Θεῖο Βρέφος κι ἔχυνε τὸ Αἷμα Του στὸ Ἅγιο Ποτήριο. Ὁ πλανεμένος Ἀναχωρητής ταραχτήκε ἀπὸ τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο θέαμα. Ἡ ταραχὴ του ὅμως μεταβλήθηκε σὲ τρόμο, πὺν τὸν συγκλόνησε ὀλόκληρο, ὅταν ὕστερα ἀπὸ λίγο, πὺν πῆγε νὰ κοινωνήσει, εἶδε στὸ Ἅγιο Ποτήριο ἀνθρώπινη σάρκα βαμμένη στὸ αἷμα. Κλαίγοντας τότε ὁμολόγησε τὴν πλάνη του καὶ παρακάλεσε τὸν Κύριο νὰ σκεπάσει μὲ τὴ Χάρη Του τὰ Θεῖα Μυστήρια γιὰ νὰ τολμήσει νὰ κοινωνήσει. Ἔτσι εἶδε πάλι Ἄρτο καὶ Οἶνο μέσα στὸ Ἅγιο Ποτήριο.

Τὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας - Ἐξομολογήσεως

* * * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας – ἐξομολογήσεως, στὸ νόημα τοῦ μυστηρίου, στὴ σύσταση, στὰ αἰσθητὰ σημεῖα, στὴν τέλεση τοῦ μυστηρίου κ.ἄ. Ἐπίσης στὸ τέλος παραθέτουμε μερικὰ σημεῖα προετοιμασίας γιὰ τὸ μυστήριον τὰ ὅποια ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τῶν παιδιῶν θὰ σχολιαστοῦν.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ ὅπως καὶ στὰ ἄλλα Μυστήρια μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ συζήτηση καὶ ἀποσπασματικὰ γιὰ τὴν κάθε παράγραφο. Νὰ τονιστεῖ ἐπίσης πῶς τὸ μυστήριον αὐτὸ εἶναι ἐπαναλαμβανόμενο καὶ θὰ πρέπει ὅλοι μας νὰ προστρέχουμε στὸν πνευματικὸ μας, γιὰ νὰ καταθέσουμε τὶς ἁμαρτίες μας ἔτσι ὥστε ἔτοιμοι νὰ προσέλθουμε στὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Στὸ δεύτερο μέρος τοῦ θέματος αὐτοῦ τὸ ὅποιο θὰ γίνῃ σὲ δυὸ μαθήματα παρουσιάζουμε ἓνα ὥραϊο κείμενο ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἀξία τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ καὶ νὰ συζητηθεῖ μὲ τὰ παιδιά.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

α. Τὸ νόημα τοῦ Μυστηρίου

Καθένας ποὺ ἀποφασίζει νὰ ἐξομολογηθεῖ, πρέπει προηγουμένως νὰ ἔχει μετανοήσει. Δηλαδή νὰ ἔχει ἀλλάξει νοῦ τρόπο σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς καὶ νὰ προσαρμοστεῖ στὸν Εὐαγγελικὸ Νόμο. Νὰ πάψῃ νὰ ἐνεργεῖ ὅπως ἤξερε, ὅπως συνήθιζε ἢ ὅπως τοῦ εἶπαν καὶ νὰ ἐφαρμόζει πλέον ὅ,τι λέει καὶ καθορίζει ὁ Χριστός, παρουσιάζοντας καρπὸ ἀξιοῦ τῆς μετανοίας (Ματθ. γ, 8).

β. Ἡ σύσταση τοῦ Μυστηρίου

Τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας ἴδρυσεν καὶ παρέδωκε ὁ Κύριος στοὺς Ἀποστόλους Του μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, ὅταν τοὺς εἶπε: «...Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον, ἂν τινῶν ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινῶν κρατῆτε, κεκράτηνται» (Ἰω. κ', 22-23).

γ. Τὰ αἰσθητὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου

Τὰ σημεῖα αὐτὰ εἶναι τρία:

(1) Ἡ ἐξομολόγησι τῶν ἁμαρτιῶν μπροστὰ στὸν Πνευματικὸ μὲ εἰλικρινὴ μετάνοια.

(2) Ἡ ἐπίθεσι τῆς χειρὸς τοῦ Πνευματικοῦ στὸν Ἐξομολογούμενον.

(3) Ἡ συγχωρητικὴ εὐχή πού διαβάζει ὁ Ἱερέας, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ συγχωρῶν.

δ. Ἡ τέλεσι τοῦ Μυστηρίου

Τὸ Μυστήριον εἶναι «ἀπόρητο». Δὲν ἔχει δικαίωμα οὔτε ὁ Πνευματικὸς νὰ ἀνακοινώσῃ τίποτε ἀπ' ὅσα ἄκουσε στὴν Ἐξομολόγησι, οὔτε ἄλλος κανεὶς νὰ ζητήσῃ ἢ ν' ἀπαιτήσῃ πληροφορίας. Κανονικὰ οὔτε καὶ ὁ ἐξομολογούμενος πρέπει ν' ἀνακοινῶναι ὅσα ἄκουσε, διότι αὐτὰ ἰσχύουν μόνο γιὰ τὴ δική του περίπτωσι. Σ' ἄλλον, ἄλλο φάρμακο, ἀνάλογα μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν καὶ τὴν ἰδιαιτερότητά του, θὰ δώσει ὁ Πνευματικὸς.

Τὸ «καταφύγιον» τῆς Ἐξομολογήσεως «πάντων τῶν κοπιῶντων καὶ πεφορτισμένων» ἔχει καλύτερα ἀποτελέσματα, ὅταν ὁ ἐξομολογούμενος δὲν ντρέπεται καὶ φανερῶναι τὴν πληγὴν τοῦ στὸν Πνευματικόν, ὅπως καὶ στὸν ἰατρὸν τῶν σωμάτων. Καὶ τὴν ὥραν αὐτὴν, ἀποδίδοντας τὰς ἁμαρτίας του μόνο στὸν ἑαυτό του καὶ στὴν ἀμέλειά του, αἰσθάνεται σὰν κατάδικος καὶ στὴν ὄψιν καὶ στὸν λογισμόν καὶ μὲ σκυφτὸν τὸ πρόσωπον στὴ γῆν βρέχει, ἐὰν μπορεῖ, μὲ δάκρυα τὰ πόδια τοῦ Πνευματικοῦ, σὰν νὰ εἶναι τὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι «ἀφίενται αἱ ἁμαρτίαι», ἔτσι ἀποδίδεται λευκὸς καὶ ἀνάλαφρος, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὸν ὠραῖον ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ σωτηρίας του. **Τὰ ἐπιτίμια** πού μερικὲς φορὲς ἐπιβάλλει ὁ Πνευματικὸς δὲν εἶναι ποινές, ἀλλὰ ἀπαραίτητα φάρμακα θεραπείας τῶν παθῶν. Τὸν Πνευματικὸν πατέρα μας τὸν διαλέγουμε. Τὸν σαρκικὸν πατέρα μας δὲν τὸν ἐπιλέξαμε. Ἐξομολογούμεσθε λοιπὸν σ' αὐτὸν πού ἀναπαυόμαστε. Καὶ εἶναι τελείως ἀπαραίτητη ἢ ὑπαρξὴ ἑνὸς Πνευματικοῦ, ὅπως εἶναι ἀπαραίτητη ἢ ὑπαρξὴ πολλὰς φορὲς καὶ τοῦ Δικηγόρου, Ἱατροῦ, Προπονητοῦ, Φοροτεχνικοῦ κ.λπ. τοὺς ὁποίους συμβουλευόμαστε κατὰ κανόνα χωρὶς ἀντιρρήσεις ἢ ἐνστάσεις. Ὅποιος κάνει ὑπακοὴν στὸν Πνευματικόν του, ὄχι μόνο λύει συνήθως ὅλα τὰ προβλήματά του, ἀλλὰ ἐξασφαλίζει καὶ τὴν σωτηρίαν του. Ἡ ὑπακοὴ αὐτὴ εἶναι ταπείνωσις καὶ οἱ ταπεινοὶ «τὸν Θεὸν ὄψονται»!

Στὸ ἐξομολογητήριον λέμε ἁμαρτίας καὶ ὄχι ἱστορίες! Λέμε τὰ δικά μας ἁμαρτήματα καὶ ὄχι τὰς ἁμαρτίας τῶν ἄλλων. Στὸ ἐξομολογητήριον δὲν ἀναμένουμε κήρυγμα ἀπὸ τὸν Πνευματικόν. Μποροῦμε ὅμως νὰ ρωτᾶμε, νὰ λύουμε ἀπορίες καὶ νὰ λαμβάνουμε ἀπαντήσεις, γιὰ νὰ ρυθμίζουμε τὴν στάσιν καὶ συμπεριφορὰν μας, ὥστε νὰ εἶναι σύμφωνη μὲ τὸ

θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ καθοδήγηση αὐτὴ πρέπει νὰ γίνεται στὴν ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς σὲ τακτικὰ διαστήματα. Διαφορετικὰ ὁ ἐξομολογούμενος ἐπανέρχεται στὰ ἴδια καὶ χειρότερα μερικὲς φορές.

Μετάνοια καὶ ἐξομολόγηση

Ἀνάμεσα στὶς ἄλλες ἀνεκτίμητες δωρεές πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεὸς καὶ Λυτρωτὴς μας, εἶναι καὶ τὸ σωτήριο μυστήριο τῆς Μετανοίας ἢ , ὅπως συνήθως τὸ λέμε, τῆς Ἐξομολογήσεως, μὲ τὸ ὁποῖο συγχωροῦνται καὶ ἐξαφανίζονται οἱ ἁμαρτίες μας. Χωρὶς τὴν ἐξομολόγηση δὲν θὰ μπορούσε νὰ σωθεῖ κανεὶς, ὅσες ἀρετὲς κι ἂν εἶχε, γιατί δὲν μπορεῖ νὰ βρεθεῖ ἄνθρωπος, πού νὰ μὴν ἁμάρτησε ποτέ.

Ἡ ταπεινὴ ὁμολογία τῶν ἁμαρτιῶν μας εἶναι πολὺ εὐάρεστη στὸν Κύριο. Ἄν ὁ Ἀδάμ, μετὰ τὴν παρακοὴ καὶ τὴν πτώση του, παραδεχόταν μετανοημένος τὸ σφάλμα του, θὰ ἔβρισκε συγχώρηση ἀπὸ τὸν Πανάγαθο Θεό. Ἀκόμα καὶ ὁ Κάιν, πού ἔκανε ἕναν τόσο ἀποτρόπαιο φόνο, μπορούσε νὰ μετανοήσει καὶ νὰ συγχωρηθεῖ. Ἔτσι ἔκανε ὁ βασιλιάς Δαυΐδ. Μολονότι ἔπεσε σὲ δυὸ θανάσιμα ἁμαρτήματα, σὲ φόνο καὶ μοιχεία, συγχωρήθηκε, ἐπειδὴ μετανόησε εἰλικρινά: «Ἐξομολογήθηκα τὴν ἁμαρτία μου στὸν Κύριο καὶ δὲν συγκάλυψα τὴν ἀνομία μου εἶπα: "Θὰ ὁμολογήσω τὴν ἀνομία μου στὸν Κύριο, κατηγορῶντας τὸν ἑαυτό μου" κι ἐσὺ ἀμέσως συγχώρησες τὴν ἀσέβεια τῆς καρδίας μου» (Ψαλμ. 31:5).

Για νὰ κάνεις ὅμως μιὰ σωστὴ ἐξομολόγηση, γιὰ νὰ καθαρίσεις ὅλους τοὺς ρύπους τῆς συνειδήσεως, γιὰ νὰ λευκανθεῖ καὶ νὰ λαμπρυνθεῖ ἡ ψυχὴ σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δὲν πρέπει νὰ ἐξομολογηθεῖς πρόχειρα καὶ ἀπροετοίμαστα, ὅπως οἱ πιὸ πολλοὶ χριστιανοί. Ἐνα ἱερὸ μυστήριο σὰν κι αὐτὸ χρειάζεται καὶ προετοιμασία ἀνάλογη καὶ προσέλευση μὲ τὴν πρέπουσα καρδιακὴ κατάσταση.

Πρῶτον. Ἐτοιμάσου τουλάχιστον δυό-τρεῖς μέρες νωρίτερα, μαζεύοντας τὸν νοῦ σου σὲ περισυλλογὴ. Στοχάσου πόσος καιρὸς εἶναι πού δὲν ἐξομολογήθηκες — μήπως ἄραγε καὶ ποτέ; — καὶ προσπάθησε νὰ θυμηθεῖς ἀπὸ τότε μέχρι τὴν ὥρα τούτη σὲ πόσα καὶ ποιά ἁμαρτήματα ἔπεσες «ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ κατὰ διάνοιαν», εἴτε ἀπὸ πρόθεση εἴτε ἀπὸ ἀμέλεια ἢ ἀπροσεξία.

Δεύτερον. Ὅταν θὰ πᾶς στὸν πνευματικό, θὰ τοῦ πεῖς ὅλες τὶς ἁμαρτίες σου, ὅπως ἀκριβῶς ἔγιναν. Τίποτα δὲν θὰ κρύψεις, τίποτα δὲν θ' ἀλλοιώσεις, σὲ κανέναν ἄλλο δὲν θὰ ρίξεις ὅποιεσδήποτε εὐθύνες γιὰ τὶς δικές σου πτώσεις. Ἐπίσης, δὲν θὰ ἀρκεσθεῖς σὲ μιὰ ξερὴ «καταλογογραφικὴ» ἀπαρίθμηση τῶν ἁμαρτημάτων, ἀλλὰ θὰ κάνεις καὶ μιὰ γενικὴ παρουσίαση τῆς ψυχικῆς σου καταστάσεως, τῶν παθῶν καὶ

τῶν ροπῶν σου, τῶν ἐλαττωμάτων καὶ τῶν ἀδυναμιῶν σου, ἔτσι ὥστε ὁ πνευματικός, σὰν γιατρός ψυχῶν, νὰ σχηματίσει σφαιρική εἰκόνα τῆς ἀσθενείας σου καὶ νὰ σέ βοηθήσει ἀποτελεσματικὰ στὴ θεραπεία της.

Τρίτον. Ὁ τρόπος περιγραφῆς τῶν ἁμαρτιῶν πρέπει νὰ εἶναι ιδιαίτερα προσεκτικός, ὥστε νὰ συνδυάζει τὴν ἀκρίβεια μὲ τὴ σεμνότητα. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, δηλαδή, θὰ ἀναφέρεις συνοπτικὰ καὶ χωρὶς πολλὰ λόγια τὶς συνθῆκες καὶ τὰ ἐπιμέρους στοιχεῖα κάθε ἁμαρτίας — τό ποῦ, τὸ πῶς, τὸ πότε κ.λπ. — γιὰ νὰ καταλάβει ὁ πνευματικός τὸ βάρος της. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, πάλι, πρέπει ν' ἀποφεύγεις τὶς λεπτομερεῖς καὶ φλύαρες ἀφηγήσεις, πὺ εἶναι κουραστικές, κάποτε μάλιστα καὶ σκανδαλιστικές. Αὐτὲς μὴτε ἐσένα ὠφελοῦν μὴτε τὸν πνευματικό. Ἄς σημειωθεῖ ιδιαίτερα, ὅτι, ἂν ἁμάρτησες μαζί μὲ ἄλλο ἢ ἄλλα πρόσωπα (λ.χ. ἔκανες μιὰ κλοπὴ μὲ μερικοὺς φίλους σου), καλύτερα εἶναι νὰ μὴν ἀποκαλύψεις τὴν ταυτότητά τους. Μετανόησε ἐσὺ γιὰ τὸ δικό σου ἁμάρτημα καὶ ἄφησέ τους αὐτοὺς στὴν κρίση καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου.

Τέταρτον. Ἀπ' ὅλα πιὸ σπουδαῖο εἶναι νὰ βρεῖς πνευματικὸ ἔμπειρο, διακριτικό, σοφὸ καὶ συνετό, ἱκανὸ νὰ γιατρέψει, μὲ τὴ δική σου συνεργία καὶ τοῦ Θεοῦ τὴ χάρη, τὶς πληγὲς καὶ τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς σου. Ὅπως ψάχνεις γιὰ καλὸ γιατρό, πὺ θὰ εἶναι σέ θέση νὰ θεραπεύσει τὶς σωματικές σου ἀσθενείες, ἔτσι, καὶ πιὸ ἐπίμονα ἀκόμα, ψάξε γιὰ καλὸ πνευματικό, πὺ θὰ συμβάλει στὴν ψυχική σου θεραπεία. Γιατί ἄλλιῶς... «τυφλὸς ἂν ὀδηγεῖ τυφλό, θὰ πέσουν κι οἱ δυὸ στὸ χαντάκι» (Ματθ. 15:14). Ὅταν ὁμως τὸν βρεῖς, μὴν τὸν ἀλλάξεις ὅσο βρίσκεται στὴ ζωὴ αὐτῆ. Ποτὲ δὲν ὠφελοῦνται ἐκεῖνοι πὺ γυρίζουν ἀπὸ πνευματικὸ σὲ πνευματικό. Εἴτε ἀπὸ ἄγνοια τὸ κάνουν εἴτε ἀπὸ ἐγωισμό. Μόνον ὅταν ἓνας πνευματικός σὲ παρακολουθεῖ συστηματικὰ καὶ σὲ γνωρίσει καλά, μπορεῖ νὰ σέ βοηθήσει οὐσιαστικὰ στὸν ἀγῶνα σου γιὰ τὴν κάθαρση καὶ στὴν πορεία σου πρὸς τὴ σωτηρία.

Σύνοψη: Μιὰ σωστὴ ἐξομολόγηση ἔχει τὰ ἀκόλουθα δέκα ιδιώματα:

1. Εἶναι σύντομη ἀλλὰ καὶ περιεκτική, γίνεται δηλαδή χωρὶς παραλείψεις ἀλλὰ καὶ χωρὶς περιττολογίες, κενολογίες, ταυτολογίες, λοξοδρομίες ἢ ἀκόμα καὶ παραμυθολογίες.

2. Εἶναι ταπεινὴ, γίνεται δηλαδή μὲ συναίσθηση ἁμαρτωλότητας καὶ ἐνοχῆς, συναίσθηση πὺ ἀντανακλᾶται στὰ λόγια καὶ σ' ὅλη τὴν ἐμφάνιση τοῦ χριστιανοῦ.

3. Εἶναι εἰλικρινὴς, δὲν περιέχει δηλαδή τίποτα λιγότερο καὶ τίποτα περισσότερο ἀπὸ τὴν καθαρὴ ἀλήθεια, χωρὶς προφάσεις, χωρὶς δικαιολογίες, χωρὶς ἐνοχοποίηση ὅχι μόνο ἄλλων ἀνθρώπων, μὰ οὔτε κι αὐτοῦ τοῦ διαβόλου!

4. Είναι άμεση, γίνεται δηλαδή χωρίς άναβολή. Μόλις ή συνείδηση σε έλέγξει για άμαρτία, πρέπει να τρέξεις στον πνευματικό να την έξομολογηθείς, γιατί δεν ξέρεις ποιά στιγμή θα σ' έπισκεφθει άπροειδοποίητα ο θάνατος.
5. Είναι διακριτική, χαρακτηρίζεται δηλαδή από εύθυκρισία, όρθοφροσύνη και σύνεση, καθώς και από διατύπωση σαφή, προσεκτική και εύτακτη.
6. Είναι πλήρης, περιλαμβάνει δηλαδή όλα τα άμαρτήματα τίποτα δεν πρέπει να παραλείπεται, για να είπωθει σε άλλον πνευματικό.
7. Είναι τελωνική, γίνεται δηλαδή με βαθιά εύλάβεια και συντριβή, με μιαν άγία ντροπή, σαν εκείνη του τελώνη της εύαγγελικής παραβολής, που δεν τολμούσε ούτε τα μάτια του να σηκώσει στον ουρανό, αλλά χτυπούσε το στήθος του κι έλεγε: «Θεέ μου, σπλαγχνίσου με τον άμαρτωλό» (Λουκ. 18:13).
8. Είναι μυστική, δηλαδή πέρα από τον ιερέα - πνευματικό και τον έξομολογούμενο χριστιανό, ούτε μαθαίνει ούτε έπιτρέπεται να μάθει άλλος κανείς το περιεχόμενο της έξομολογήσεως. Άν κάποιος - πράγμα άπίθανο και πρακτικά, βέβαια, σχεδόν αδύνατο - άκούσει την έξομολόγηση άλλου, έχει χρέος να μην την άποκαλύψει ποτέ και σε κανέναν, αλλά να πάρει μαζί του στον τάφο ό,τι άκουσε. Πολύ περισσότερο ο πνευματικός δεν μπορεί να φανερώσει σε καμιά περίπτωση άμαρτίες που του έξομολογήθηκαν, έστω κι αν αυτό το πληρώσει με τη ζωή του.
9. Είναι αρχή νέας ζωής. Μαζί με την έξομολόγηση παίρνεις στερεή άπόφαση ν' άγωνιστείς εύσυνείδητα, ώστε όχι μόνο να μην έπαναλάβεις τα άμαρτήματα που έξομολογήθηκαν, αλλά και να έπανορθώσεις, αν αυτό είναι πρακτικά δυνατό, ό,τι κακό έκανες (λ.χ. να άποζημιώσεις όποιαν άδίκησες, να έπιστρέψεις κάτι που έκλεψες, να ζητήσεις συγγνώμη απ' αυτόν που έβρισες κ.ό.κ.). Σε αντίθετη περίπτωση ή μετάνοιά σου δεν είναι άληθινή.
10. Συνοδεύεται, τέλος, από πρόθυμη άποδοχή του έπιτιμίου ή του κανόνα, που ίσως θα σου όρίσει ο πνευματικός (νηστεία ή έλεημοσύνη ή ότιδήποτε άλλο θεωρήσει πρόσφορο), και που δεν άποτελεϊ «ποινή» ή «τιμωρία», αλλά ένα θεραπευτικό και παιδαγωγικό μέσο, που άποσκοπεϊ στην πνευματική μας ύποβοήθηση.

Ἡ ἀξία τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας

* * * *

A) Αὐτὸς πὺν ποθεῖ μ' ὅλη του τὴν καρδιά νὰ ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία στὸν Κύριο ὅπως ὁ ἄσωτος γιὸς στὸ πατρικὸ σπίτι, ἃς ξέρει πὺς ἡ πρώτη θύρα πὺν θὰ περάσει εἶναι ἡ συντριβή. Αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ εὐπρόσδεκτη θυσία πὺν μπορούμε νὰ προσφέρουμε στὸν Θεό. «Εὐάρεστη θυσία στὸν Θεὸ εἶναι ἡ ψυχὴ πὺν ἔχει συντριβεῖ ἀπὸ τὴ μετάνοια, ὁ Θεὸς δὲν θ' ἀπορρίψει ποτὲ μιὰ καρδιά πὺν ἔχει συντριβεῖ καὶ ταπεινωθεῖ» (Ψάλμ. 50:19).

Ἡ συντριβὴ ἔχει δυὸ ὄψεις, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὴ μετάνοια γιὰ τὰ περασμένα ἁμαρτήματα, κι ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴ στέρεη ἀπόφαση γιὰ τὴ μὴ ἐπανάληψή τους. Ἄν, λοιπόν, μετανόησες ἀληθινά, πρῶτα-πρῶτα θὰ μισήσεις ὀλόψυχα τὸν προηγούμενο τρόπο τῆς ζωῆς σου, ὄχι τόσο, γιατί σὲ κρατοῦσε ἔξω ἀπὸ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἢ γιατί φοβᾶσαι τὴν κόλαση, ἀλλὰ γιατί πίκρανες τὸν πανάγαθο καὶ ἀναμάρτητο Κύριο, πὺν ἐνανθρώπησε καὶ σταυρώθηκε, γιὰ νὰ σὲ λυτρώσει ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὶς ὀλέθριες συνέπειές της.

Ἡ συντριβὴ, βέβαια, πὺν ἀπὸ τὸν θάνατο ξαναφέρει στὴ ζωὴ τὸν μετανοημένο ἁμαρτωλό, εἶναι θεῖο δῶρο. Εἶναι χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πὺν προσφέρεται μόνο στίς καλοπροαίρετες καὶ ταπεινὲς ψυχές. Γιὰ νὰ τὸ λάβεις, πρέπει νὰ κάνεις κι ἐσὺ κάτι, νὰ φανερώσεις δηλαδὴ τὴ γνησιότητα καὶ τὴν εἰλικρίνεια τῆς μετανοίας σου. Μάζεψε τὸν νοῦ σου καὶ συλλογίσου ὅλα ὅσα μπορούν νὰ σοῦ ἐμπνεύσουν μίσος γιὰ τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ φέρουν στὴν καρδιά σου κατάνυξη.

B) Γιὰ ν' ἀποκτήσει μετάνοια καὶ συντριβὴ, γιὰ νὰ μισήσει τὴν ἁμαρτία ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ σκέφτεται πόσο τὴ μισεῖ καὶ ὁ Θεός. Ἄν ἓνας καλὸς ἄνθρωπος ἀγαπάει τὴν ἀγαθότητα καὶ ἀποστρέφεται τὴν κακία, καταλαβαίνει πόσο ἀγαπάει τὴν ἀρετὴ καὶ πόσο ἀποστρέφεται τὴν ἁμαρτία ὁ πανάγαθος Θεός. Ἔτσι, τὴν πρώτη τὴ βραβεύει μὲ αἰώνια δόξα καὶ ἀπόλαυση τῶν ἀφθαρτῶν ἀγαθῶν, ἐνῶ τὴ δεύτερη τὴν ἀποδοκιμάζει μὲ τὴν αἰώνια κόλαση καὶ τὴ στέρηση τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν.

Θυμήσου τέσσερις συγκλονιστικὲς περιπτώσεις ὀλέθριων συνεπειῶν τῆς ἁμαρτίας: Τὸν μεγάλο κατακλυσμό, πὺν ἐξολόθρευσε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν δίκαιο Νῶε καὶ τὴν οἰκογένειά του, τὴ φοβερὴ πτώση τοῦ Ἑωσφόρου, πού, ἀπὸ ἄγγελος τοῦ φωτὸς ἔγινε πνεῦμα τοῦ σκοτοῦ καὶ διάβολος, τὴν παρακοὴ καὶ πτώση τῶν προπατόρων μας, τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας, πὺν ἐξορίστηκαν ἀπὸ τὸν παράδεισο καὶ τέλος τὴν καταστροφὴ καὶ τὸν ἀφανισμό τῶν Σοδόμων.

Θὰ μπορούσαμε ν' ἀναφέρουμε καὶ ἄλλα παρόμοια περιστατικά, ἀλλὰ τοῦτα μόνο σοῦ φτάνουν, γιὰ νὰ καταλάβεις καὶ νὰ θυμᾶσαι πόσο ἀποστρέφεται ὁ Θεὸς τὴν ἁμαρτία. Τόσο πολὺ μάλιστα, ὥστε γιὰ νὰ μᾶς

λυτρώσει ὁ Φιλάνθρωπος ἀπ' αὐτὴ τὴν κατάρα, δὲν δίστασε νὰ τὴ φορτώσει ὅλη γιὰ χάρη μας στὸν ἀναμάρτητο μονογενῆ Υἱό Του κι ἔτσι νὰ μπορέσουμε ἑμεῖς νὰ σωθοῦμε κοντά Του.

Τό ἴδιο μπορεῖ νὰ παρακινηθεῖ ὁ ἄνθρωπος σὲ πένθος καὶ δάκρυα μὲ τὴν ἐνθύμησι τῆς ἡμέρας τῆς Κρίσεως καὶ τῶν φοβερῶν τιμωριῶν τῆς ἀτελεύτητης κολάσεως, ἐκεῖ, ὅπου οἱ ἁμαρτωλοὶ θὰ κλαῖνε ἀπαρηγόρητοι καὶ ἀπελπισμένοι, λέγοντας: Νά, ψυχὴ μου, ἢ κατάληξη τῆς ὑπερηφάνειας καὶ τῆς ἀφροσύνης σου! Νὰ ποῦ σὲ ὀδήγησαν οἱ σαρκικὲς ἡδονές, ποῦ λάτρευες περισσότερο ἀπὸ τὸν Θεό! Ποῦ εἴστε τώρα, ἡδονές καὶ ἀπολαύσεις μου; Σὲ τί μὲ ὠφελήσατε; Γιὰ χάρη σας ἔχασα τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, στερήθηκα τὴν οὐράνια μακαριότητα καὶ κληρονόμησα τὴν ἀτέλειωτη κόλαση.

Ἄς τὰ σκεφτοῦμε ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τώρα, νὰ κλάψουμε καὶ νὰ μετανοήσουμε γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, πρὶν ἔρθει ἡ ὥρα τῆς φοβερῆς δίκης καὶ καταδίκης μας, ὥστε ν' ἀποφύγουμε τὴ φρικτὴ τιμωρία ποῦ περιμένει τοὺς ἀμετανόητους.

Μὲ ὅλες αὐτὲς τὶς σκέψεις καὶ ἄλλες παρόμοιες, ἔρχονται στὴν καρδιά μας ἡ κατάνυξη καὶ ἡ συντριβή, τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα, ποῦ εἶναι τὰ κλειδιά τῆς μετάνοιας καὶ τῆς σωτηρίας.

Γιατί, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀποκτήσει πνεῦμα συντριβῆς, τότε ταπεινώνεται βαθιά. Καὶ ὅταν ταπεινωθεῖ, τὸν ἐπισκέπτεται ἡ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ τὸν μεταμορφώνει καὶ τὸν κάνει ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτὴ μέτοχο τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Γ) Ρώτησαν κάποτε ἓνα ἀγιορείτη γέροντα. Τί εἶναι τὸ Ἅγιον Ὅρος, γέροντα; Καὶ αὐτὸς ἀπάντησε. «Χαρὰ γίνεται στὸν οὐρανὸ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλὸ μετανοοῦντι». Ἐδῶ ἔχουμε πολλοὺς ποῦ μετανοοῦν. Ἡ μᾶλλον ὅλοι εἴμαστε μετανοοῦντες.

Στὴν καλύβα «Ἁγία Τριάς» τῆς Σκήτης τῆς ἁγίας Ἄννης ζοῦσαν πρὶν πολλὰ χρόνια πέντε κατὰ σάρκα ἀδελφοί. Ἀπὸ φθόνου τοῦ διαβόλου περιέπεσαν σὲ τέτοια φιλονικία μεταξὺ τους, ὥστε ὀρισμένοι τοὺς ἀποκαλοῦσαν ταραχοποιούς. Κάθε βράδυ ὅμως αὐτοὶ ἔβαζαν μετάνοια μεταξὺ τους καὶ συγχωροῦσε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Παρήλθαν πολλὰ χρόνια σὲ αὐτὴ τὴν κατάστασι. Κάποτε δὲν ἀκουγόταν τίποτε ἀπὸ ἐκείνη τὴν καλύβα. Οὔτε φωνή, οὔτε ἀκρόασι. Ὁ Δικαῖος τῆς Σκήτης πληροφορήθηκε στὸν ὕπνου του τὴν ἐκδημία τῶν ἀδελφῶν καὶ ἔτρεξε μαζὶ μὲ ἄλλους πατέρες στὴν καλύβα τους νὰ δοῦν. Οἱ πέντε ἐκεῖνοι ἀδελφοὶ ἦσαν κεκοιμημένοι. Τὴ στιγμὴ ποῦ ἔβαζαν μετάνοια μετὰ τὸ Ἀπόδειπνο καὶ ζητοῦσε ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον συγγνώμη τοὺς πῆρε ὁ Θεὸς τῆς συγγνώμης καὶ τῶν οἰκτιρμῶν. Σημεῖον δικαιοσύνης καὶ σωτηρίας. Σημεῖον διορθώσεως καὶ ἀνεξικακίας. Σημεῖον προσοχῆς σὲ αὐτοὺς ποῦ καταλαλοῦν λάθρα κατὰ τοῦ πλησίον.

Τὸ Μυστήριον τῆς Ἱεροσύνης

* * * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στὸ Μυστήριον τῆς ἱεροσύνης, στὸ νόημα τοῦ μυστηρίου, στὴ σύσταση, στὰ αἰσθητὰ σημεῖα, στὴν εἰδικὴ χάρη, στὶς προϋποθέσεις τοῦ μυστηρίου κ.ἄ. Τέλος θὰ τονιστεῖ τὸ ὕψος καὶ τὰ προσόντα τοῦ ἱερατικοῦ Λειτουργήματος.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ ὅπως καὶ στὰ ἄλλα Μυστήρια μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ συζήτηση καὶ ἀποσπασματικὰ γιὰ τὴν κάθε παράγραφο. Βασικὰ τὰ παιδιὰ ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τους θὰ ἀκούσουν τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ. Νὰ τονιστεῖ ἐπίσης πὼς τὸ μυστήριον αὐτὸ δὲν ἐπαναλαμβάνεται καὶ εἶναι προαιρετικὸ ὅπως τὸ μυστήριον τοῦ Ἱεροῦ Εὐχελαίου καὶ τοῦ Γάμου.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

α. Τὸ νόημα τοῦ Μυστηρίου

Ὁ Κύριος ἀμέσως μετὰ τὴν ἑναρξη τοῦ ἔργου Του, ἐκλέγει καὶ τοὺς «ἐργάτας τοῦ ἀμπελῶνος» (Ματθ. κ', 1), τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους Του, στοὺς ὁποίους ὡς Μέγας Ἀρχιερεὺς μετέδωσε τὴν Ἱεροσύνη.

Οἱ Ἀπόστολοι διὰ Πνεύματος Ἁγίου τὴν μετέδωσαν στοὺς διαδόχους τοὺς Ἀρχιερεῖς, οἱ διάδοχοι στοὺς ἐπόμενους κ.ό.κ. Ἔτσι συνεχίζεται μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἡ Ἀποστολικὴ διαδοχὴ καὶ θὰ συνεχίζεται μέχρις ὅτου ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ, τῆς ὁποίας κεφαλὴ εἶναι ὁ Χριστός, σῶμα δὲ ὄρατὸ οἱ πιστοί: Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοί.

β. Ἡ σύσταση τοῦ Μυστηρίου

Σὲ πολλὰ χωρία τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν φαίνεται ἡ ἐκλογή ἀπὸ τὸν Κύριον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ἡ ἀνάθεση σ' αὐτοὺς τῶν τριῶν ἀξιωματῶν Του, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν οὐσία τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱεροσύνης: Τοῦ Προφητικοῦ (=διδασκάλου, «προφήτη»), τοῦ Ἀρχιερατικοῦ (= ἱερέα, θύτη) καὶ τοῦ Βασιλικοῦ (= ἀρχηγοῦ, πνευματικοῦ ἡγέτη τοῦ λαοῦ).

Καί οί Απόστολοι, «διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν» καὶ εἰδικῆς προσευχῆς, μετέδιδαν τὸ χάρισμα αὐτὸ στοὺς διαδόχους τοὺς Ἐπισκόπους, Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους

γ. Τὰ αἰσθητὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου

Τὰ σημεῖα αὐτὰ εἶναι:

(1) Ἡ ἐπίθεση τῶν χειρῶν τοῦ Ἐπισκόπου (πρέπει νὰ ἔχει κανονικὴ ἀποστολικὴ διαδοχὴ). (2) Ἡ εὐχή: «Ἡ θεία Χάρις, ἡ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται (σφραγίζει ἀνεξάλειπτα) τὸν εὐλαβέστατο... εἰς Διάκονον ἢ Πρεσβύτερον ἢ Ἐπίσκοπον. Εὐξώμεθα οὖν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα ἔλθῃ ἐπ' αὐτὸν ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος».

Εἶναι ἀνεπανάληπτο. Τελεῖται μόνο μία φορά. Μετὰ τὴν ΣΤ' Οἰκουμενικῆ Σύνοδο (681), καθιερώθηκε οἱ Ἐπίσκοποι νὰ εἶναι ἄγαμοι. Οἱ Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι μποροῦν νὰ εἶναι ἔγγαμοι, ἀλλὰ ἀπαγορεύεται ὁ γάμος μετὰ τὴ χειροτονία καὶ σὲ περίπτωσι χηρείας.

Οἱ χειροτονίες γίνονται κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας. Τοῦ Διακόνου μετὰ τὸν ἀγιασμὸ τῶν Τιμίων Δώρων. Τοῦ Πρεσβυτέρου μετὰ τὸν Χειρουβικὸ ὕμνο, γιὰ νὰ λάβει μέρος στὸν ἀγιασμὸ τῶν Τιμίων Δώρων, καὶ τοῦ Ἐπισκόπου ἀπὸ 2 τουλάχιστον Ἀρχιερεῖς μετὰ τὸν Τρισάγιο ὕμνο, γιὰ νὰ εὐλογήσῃ καὶ νὰ διδάξῃ τὸ ἐκκλησίασμα.

δ. Ἡ εἰδικὴ χάρις τοῦ Μυστηρίου

(1) Ὁ Ἐπίσκοπος λαμβάνει τὸ πλήρωμα τῆς Ἱεροσύνης. Ἡ διάκρισι σὲ Ἐπισκόπους, Ἀρχιεπισκόπους, Μητροπολίτες ἢ Πατριάρχες εἶναι διοικητικὴ. Ὡς πρὸς τὴν Ἀρχιεροσύνη εἶναι ὅλοι ἴσοι.

(2) Ὁ Πρεσβύτερος - Ἱερέας λαμβάνει τὴ Χάρις νὰ τελεῖ ὅλα τὰ Μυστήρια πλὴν τοῦ ἀγιασμοῦ τοῦ Ἁγίου Μύρου, τῆς Ἱεροσύνης καὶ τῶν ἐγκαινίων τῶν Ναῶν, τὰ ὁποῖα τελεῖ ὁ Ἐπίσκοπος.

(3) Ὁ Διάκονος, ὑπηρετεῖ τὸν Ἐπίσκοπο καὶ τὸν Ἱερέα, χωρὶς νὰ τελεῖ Μυστήρια.

ε. Τὸ ὕψος καὶ τὰ προσόντα τοῦ ἱερατικοῦ Λειτουργήματος.

Τὴν ὑψηλὴ ἀποστολὴ καὶ τὸ «ὑπουργημα» τῆς Ἱεροσύνης τόνισε ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς ὡς ἐξῆς: «Ἄν δεῖς Ἄγγελο καὶ Ἱερέα νὰ προσκυνήσῃς πρῶτα τὸν Ἱερέα, διότι τελεῖ τὴν ἀναίμακτη θυσία τοῦ Χριστοῦ, στὴν ὁποία σκύβουν καὶ Ἄγγελοι καὶ τὴν παρακολουθοῦν με ἔκστασι». Τὴν πνευματικὴ ἐξουσία τοῦ Ἱερέα δὲν ἔχουν οὔτε οἱ Ἄγγελοι. Γι' αὐτὸ πρέπει ἡ ἱεροσύνη νὰ ἀνατίθεται σὲ ἀνάλογα «χέρια»...

Αὐτός πού θέλει νὰ γίνεῖ Ἱερέας πρέπει: (1) Νὰ ἔχει ἀγνά ἐλατήρια. (2) Νὰ ἔχει τὴν «καλὴ μαρτυρία» τῆς Ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. (3) Νὰ μὴν ἔχει περιπέσει σὲ θανάσιμο ἁμάρτημα (πορνεία, φόνο, ἢ ἄλλο κωλυτικὸ τῆς ἱεροσύνης ἁμάρτημα). (4) Νὰ ἔχει πνευματικὲς καὶ ψυχικὲς ἰκανότητες.

Ἡ ἐξεύρεση καὶ χειροτονία καλῶν Ἱερέων εἶναι ὑπόθεση ὅλων τῶν πιστῶν. Ἄλλοι, γιὰ νὰ δώσουν ἓνα τους παιδὶ στὴν ἱεροσύνη, ἄλλοι γιὰ νὰ γίνουν οἱ ἴδιοι ὠριμοὶ πρεσβύτεροι ἢ μετὰ τὴ συνταξιοδότησίν τους καὶ οἱ περισσότεροι, μὲ τὶς προσευχὰς τους νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεὸ νὰ φωτίζει, νὰ ὀδηγεῖ καὶ νὰ ἀναδεικνύει ἀξιους καὶ ἀγίους Ἱερεῖς.

Τό Μυστήριο τοῦ Γάμου

* * * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στὸ Μυστήριο τοῦ γάμου, στὸ νόημα τοῦ μυστηρίου, στὴ σύσταση, στὰ αἰσθητὰ σημεῖα, στὴν εἰδικὴ χάρη κ.ἄ. Τέλος θὰ ἀναφερθοῦμε στοὺς ὅρους Σύζυγος καὶ Συζυγία καὶ μερικὲς πρακτικὲς συμβουλὲς γιὰ ἓνα καλὸ καὶ πετυχημένο γάμο.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ ὅπως καὶ στὰ ἄλλα Μυστήρια μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ συζήτηση καὶ ἀποσπασματικὰ γιὰ τὴν κάθε παράγραφο. Βασικὰ τὰ παιδιὰ ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τους θὰ ἀκούσουν τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ. Νὰ τονιστεῖ ἐπίσης πὼς τὸ μυστήριο αὐτὸ εἶναι προαιρετικὸ ὅπως καὶ τὸ μυστήριο τοῦ Ἱεροῦ Εὐχελαίου καὶ τῆς Ἱεροσύνης.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

α. Τὸ νόημα καὶ ἡ σύσταση τοῦ Μυστηρίου

Γάμος εἶναι ἡ τελετὴ τῆς νόμιμης ἐνώσεως τοῦ ἀνδρα μὲ τὴ γυναίκα. Κατὰ τὴ χριστιανικὴ Δογματικὴ, ὁ γάμος δὲν εἶναι οὔτε ἀπλὴ σύμβαση, οὔτε ἀπλὸς κοινωνικὸς δεσμός, ἀλλὰ θρησκευτικὸ μυστήριο, ἓνα ἀπὸ τὰ ἑπτὰ. Ὁ Θεὸς τὸ εὐλόγησε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς Δημιουργίας λέγοντας στοὺς πρωτοπλάστους «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε» (Γέν. ἀ', 28), ἀλλὰ καὶ ὡς Θεάνθρωπος τὸ εὐλόγησε στὸν γάμο τῆς Κανᾶ (Ἰω. β', 1-11).

Ὁ Απόστολος Παῦλος χαρακτήρισε τὸν γάμο «Μυστήριον μέγα εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν» (Ἐφ. ε', 32), ποὺ σημαίνει ὅτι ὁ γάμος ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι μυστήριο καὶ μάλιστα πολὺ μεγάλο, εἶναι καὶ δεσμός τέλειας ἐνώσεως καὶ ἀφοσίωσης, ἰσόβιος καὶ ἀδιάλυτος: Αὐτοὶ τοὺς ὁποίους «ὁ Θεὸς συνέζευξε ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω» (Ματθ. ιθ' 6).

β. Τὰ αἰσθητὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου

Τὰ σημεῖα αὐτὰ εἶναι τέσσερα: (1) Ἡ ἐλεύθερη συγκατάθεση τῶν νεονύμφων. (2) Τὸ στεφάνωμα τῶν νεονύμφων. (3) Ἡ ἄρμωση τῶν χειρῶν τους. (4) Ἡ εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία στεφανώνει τοὺς νεονύμφους εἶναι ὁ ἴδιος μὲ ἐκεῖνον, γιὰ τὸν ὁποῖο στεφανώνονται καὶ οἱ ἀθλητὲς τῶν διαφόρων ἀγωνισμάτων. Δέχονται οἱ λίγοι ἀθλητὲς, ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ποὺ ἀγωνίστηκαν, στὰ κεφάλια τους τὰ στεφάνια, ὡς σύμβολο νίκης καὶ θριάμβου. Τὸ ἀντικείμενο τῆς νίκης τοῦ νέου ζεύγους ποὺ προσέρχεται στὸ Μυστήριον τοῦ γάμου εἶναι ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀγνότητά του. Καὶ στεφανώνονται, ἐπειδὴ ἀγωνίστηκαν ὡς νέοι ἐνωρίτερα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν περίοδο τῶν ἀρραβῶνων τους, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴν προχωρήσουν στὶς προγαμιαῖες σχέσεις. Αὐτοὶ θεωροῦνται πραγματικοὶ νικητὲς καὶ μάλιστα ἀήττητοι. Καὶ σ' αὐτοὺς ἡ εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας ποὺ παρέχεται στὸ Μυστήριον τοῦ γάμου εἶναι πλήρης.

γ. Ἡ εἰδικὴ χάρις τοῦ Μυστηρίου.

Μὲ τὴν εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας, ὁ φυσικὸς δεσμὸς γίνεται ἰσόβια πνευματικὴ ἔνωση, ἱκανὴ μὲ τὴν ἀγιαστικὴ καὶ δημιουργικὴ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ ἐκπληρώσει τοὺς θείους σκοποὺς τοῦ γάμου ποὺ εἶναι:

(1) Ἡ ἀλληλοβοήθεια, ἡ ἀλληλοσυμπλήρωση καὶ ὁ ἐξαγιασμὸς τοῦ ζεύγους τῶν συζύγων μὲ τελικὸ σκοπὸ τὴ σωτηρία τους.

(2) Ἡ διαίωσις τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» (Ἐφ. στ',4).

δ. Σύζυγος καὶ Συζυγία.

Οἱ λέξεις αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ τὸ ρῆμα ζεύγνυμι ἢ ζευγνύω ποὺ σημαίνει ἐνώνω, συνδέω, βάζω κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸ τοὺς ἵππους ἢ τὰ βόδια κ.λπ. Συζεύγνυμι σημαίνει παντρεύομαι, συνδέομαι μὲ τὸν δεσμὸ τοῦ γάμου. Παράγωγα τῶν ρημάτων αὐτῶν εἶναι οἱ λέξεις ζεῦγος, ζυγός, ζευγάρι, εὐζυγος κ.λπ. Ζυγός σημαίνει α) τὴ ζυγαριά, β) τὸ ζυγὸ στὴ στρατιωτικὴ παράταξη, γ) τὴ δουλεία τοῦ κατακτητῆ καὶ δ) τὸ ἐγκάρσιο ξύλο στὸ ἀλέτρι ὅπου ζεύονται τὰ ἄλογα ζῶα γιὰ τὸ ὄργωμα.

Σύζυγος λοιπὸν σημαίνει τὸν (τὴν) ἐζευγμένο στὸν ἴδιο ζυγὸ καὶ συζυγία σημαίνει τὸν ζυγὸ στὸν ὁποῖο μπαίνει τὸ νέο ζευγάρι τῶν νεονύμφων μετὰ τὸν γάμο τους. Ὅσοι δέχονται (καὶ ὑπομένουν) ἔτσι τὸ ζυγὸ, συμπορεύονται μὲ τὸ ταίρι τους καὶ αἰσθάνονται ἄνεση καὶ ἐλευθερία. Ὅσοι τὸν παρομοιάζουν μὲ τὸν ζυγὸ τοῦ κατακτητῆ, αἰσθάνονται καταπίεση καὶ δουλεία.

Γιὰ νὰ ὀργωθεῖ ἓνα χωράφι χρειάζεται ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δυὸ ζῶα καὶ γεωργὸς γιὰ τὴν κατεύθυνσή τους, σὲ περιπτώσεις ποὺ «παραστρατοῦν»

καὶ βουκέντρα στὸ χέρι. Ἀλλὰ καὶ στὸν γάμο χρειάζεται «γεωργός» (λόγω ἀγνοίας καὶ ἀπειρίας), ἐὰν θέλουμε νὰ εἶναι ἐπιτυχημένος. Ὁχι «γεωργός» πού θὰ ἱκανοποιεῖ τὶς συμφεροντολογικὲς, οἰκονομικὲς ἢ ἐπαγγελματικὲς ἀνάγκες τοῦ ζεύγους, ἀλλὰ «γεωργός» πού πρωτίστως θὰ ἐξασφαλίζει τὶς πνευματικὲς. Ὅποιοι ἀποφασίζουν νὰ δεχθοῦν στὴ συζυγία τους σὰν «γεωργό» τὸν Θεό, πού διαθέτει καὶ «βουκέντρα», ἐπιτυγχάνουν ΑΡΙΣΤΑ, διότι αὐτὸς ὁ γεωργὸς ζητᾶ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο λίγα καὶ δίνει ΠΟΛΛΑ. «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα (ἐννοεῖ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ) προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. στ', 33).

ε. Πρακτικὲς συμβουλὲς Γάμου

(1) Τὴ ζωὴ τοῦ ζευγαριοῦ πρέπει νὰ διακρίνει ἢ προσφορὰ τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸν ἄλλον. Ἐτσι «ἐξαφανίζεται» τὸ ΕΓΩ καὶ τὸ ΕΣΥ καὶ μετατρέπονται σὲ ΕΜΕΙΣ. (2) Προσπαθεῖ ὁ καθένας στὸ ζευγάρι νὰ κάνει τὸ θέλημα καὶ τὴν ἐπιθυμία τοῦ ἄλλου, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὅταν ἦσαν πρωτοερωτευμένοι. (3) Δὲ λέει κανεὶς στὸ ταίρι του «δὲν ἔχεις δίκαιο», τουλάχιστον ἐκεῖνη τὴ στιγμή, ἀλλὰ στὸν κατάλληλο χρόνο μὲ τὸν κατάλληλο τρόπο. (4) Ψάχνει νὰ βρεῖ καὶ ἐπαινεῖ ὅ,τι καλὸ βλέπει, παραβλέποντας τὰ κακά. Ἡ γκρίνια εἶναι δηλητήριο πού σκοτώνει σιγὰ - σιγὰ καὶ ὑπουλα. (5) Παίρνει ἀπόφαση ὁ καθένας νὰ δέχεται ὅ,τι ἔγινε καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀλλάξει. Ζεῖ τὴν κάθε ἡμέρα ὅπως ἀκριβῶς εἶναι. Σκέπτεται περισσότερο αὐτὰ πού ἔχει καὶ λιγότερο αὐτὰ πού ἔχασε. (6) Βλέπει στὰ ὑλικά ἀγαθὰ πόσα ἔχει καὶ ὄχι πόσα τοῦ λείπουν καὶ στὰ πνευματικά πόσα τοῦ λείπουν καὶ ὄχι πόσα ἔχει. Ἐτσι ἡρεμεῖ πρὶν ἀγχωθεῖ. (7) Φροντίζει νὰ χρησιμοποιεῖ καθημερινὰ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη λέξη, τὴ λέξη συγγνώμη. Ζητᾶ συγγνώμη γιὰ τὸ δικό του λάθος. (8) Καταπολεμεῖ τὴν ὑποκρισία, τὴν ἀγνοία καὶ τὶς παρεμβάσεις τρίτων. Ἐφαρμόζει τὴν εὐλικρίνεια, τὴ γνώση - ἀλήθεια γιὰ τὸ κάθε τί καὶ φροντίζει τὸ ταίρι του περισσότερο ἀπὸ ὅλους καὶ ἀπὸ ὅλα. (9) Ἐφαρμόζει τὴν αυτομεμφία. Βρίσκει σὲ κάθε «διαμάχη» τὰ δικά του λάθη καὶ τὰ διορθώνει. (10) Σὲ κάθε διαφωνία - ἀδιέξοδο καταφεύγουν στὴ διαιτησία, στὸν Πνευματικό. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς γνώμης τοῦ Πνευματικοῦ, θίγει λιγότερο τὸν ἐγωισμό μας καὶ τελικὰ γίνεται ὅ,τι θέλει ὁ Θεός!

Ἕνας Δεκάλογος γιὰ ἓνα Πετυχημένο Γάμο

1. Γιὰ νὰ συνηθίσει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο χρειάζεται πολὺς καιρὸς. Ὅταν μιλάτε κάνετε μιὰ συνειδητὴ προσπάθεια νὰ καταλαβαίνει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο.

2. Μάθετε νὰ κουβεντιάζετε τὰ προβλήματά σας ψύχραιμα. Διαλέξτε σωστὰ αὐτοὺς στοὺς ὁποίους θὰ μπορούσατε νὰ τὰ ἐμπιστευθεῖτε.

3. Βάλετε σωστές ανθρωπιστικές, χριστιανικές αρχές και σωστούς ανθρωπιστικούς χριστιανικούς σκοπούς στη νέα συζυγική ζωή.

4. Να είσαι λογικός και ρεαλιστής στις απαιτήσεις σου από το σύντροφό σου. Να μην ζητάς πράγματα, που δεν μπορείς ή δεν θέλεις εσύ να κάνεις.

5. Να δέχεσαι πάντοτε τόν σύντροφό σου σαν άτομο, σαν προσωπικότητα, και όχι σαν ρομπότ, που πρέπει αυτόματα να εκπληρώνει όρισμένους ρόλους στη ζωή.

6. Βλέπε τα σφάλματα του άλλου με επιείκεια. Η ανοχή είναι η καλύτερη μέθοδος για την αντιμετώπιση των σφαλμάτων του άλλου. Μάθετε ο ένας να συγχωρεί τόν άλλο.

7. Προσπάθησε να αντιληφθείς τί άρέσει και εύχαριστεί τόν σύντροφό σου, και ύστερα βρες σωστούς ανθρωπιστικούς τρόπους να τόν εκπληρώσεις, για να τόν εύχαριστήσεις.

8. Διαβάζετε τήν Καινή Διαθήκη, για να βρίσκετε φώτιση, δύναμη και ένότητα στη νέα σας συζυγική ζωή.

9. Προσεύχεστε, παρακαλείτε και εύχαριστείτε τόν Θεό σε όλες τις στιγμές τής νέας σας συζυγικής ζωής, για να δυναμώνει διαρκώς ή πίστη, ή αγάπη και ή ένότητά σας. Παρακαλείτε πρός τούτο να πρεσβεύουν πρός τόν Πανάγαθο Θεό και οί Προστάτες Άγιοι τών ονομάτων σας.

10. Βάλτε τόν Θεό οδηγό και κυβερνήτη τής νέας συζυγικής ζωής. Η πίστη στόν άληθινό Θεό θαυματουργεί. Μονάχα με οδηγό σας τόν Παντοδύναμο άληθινό Θεό, και με σκέπη σας τήν Αγία Του Έκκλησία, θα πετύχετε θαυμαστή, ειρηνική, συζυγική και οικογενειακή ζωή.

Τὸ Μυστήριον τοῦ Ἱεροῦ Εὐχελαίου

* * * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στὸ Μυστήριον τοῦ Ἱεροῦ Εὐχελαίου, στὸ νόημα τοῦ μυστηρίου, στὴ σύσταση, στὰ αἰσθητὰ σημεῖα κ.ἄ. Τέλος θὰ ἀναφερθοῦμε στὴν τέλεση τοῦ μυστηρίου.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ ὅπως καὶ στὰ ἄλλα Μυστήρια μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ συζήτηση καὶ ἀποσπασματικὰ γιὰ τὴν κάθε παράγραφο. Βασικὰ τὰ παιδιὰ ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τους θὰ ἀκούσουν τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ. Νὰ τονιστεῖ ἐπίσης πῶς τὸ μυστήριον αὐτὸ εἶναι προαιρετικὸ ὅπως καὶ τὸ μυστήριον τῆς Ἱεροσύνης καὶ τοῦ Γάμου.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

α. Τὸ νόημα καὶ ἡ σύσταση τοῦ Μυστηρίου

Ἡ σύσταση τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ Μυστηρίου στηρίζεται στὴν ἐξουσία ποὺ ἔδωσε ὁ Χριστὸς στοὺς Μαθητὲς Του, «...ὥστε (μ' αὐτὴν τὴν ἐξουσία) θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν» (Ματθ. ι, 1). Καὶ οἱ Ἀπόστολοι πιστοὶ ἐκτελεστὲς τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου ἐπέστρεφαν ἀπὸ τὶς περιοδεῖες τους καὶ μὲ ἐνθουσιασμὸ ὁμολογοῦσαν: "Κύριε καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου» (Λουκ. ι, 17). Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἀπόστολοι «...ἤλειφον ἔλαιον πολλοὺς ἄρρωστους καὶ ἐθεράπευον» (Μάρκ. στ', 13).

Αὐτὴ ἡ θεραπευτικὴ τακτικὴ τηρήθηκε καὶ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς διαδόχους τους καὶ εἶναι προνόμιον ποὺ χορηγήθηκε ἀπὸ τὸν Χριστὸ στὴν Ἐκκλησία Του. Αὐτὸ τὸ προνόμιον καθιερῶναι πρακτικὰ ἀργότερα (μεταξὺ 55-60 μ.Χ.) ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος, ὁ Ἀδελφόςθεος, στὴν ἐπιστολὴ του λέγοντας χαρακτηριστικὰ: «Ἐὰν κάποιος εἶναι ἄρρωστος, νὰ προσκαλέσει τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας νὰ προσευχηθοῦν γι' αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἀλείψουν μὲ λάδι, ἐπικαλούμενοι τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Καὶ ἡ προσευχὴ ποὺ γίνεταί μὲ πίστη θὰ σώσει τὸν ἄρρωστο» (Ἰακ. ε', 13-15).

β. Τὰ αἰσθητὰ σημεῖα τοῦ Μυστηρίου

Τὰ σημεῖα αὐτὰ εἶναι τρία:

(1) Τὸ καθαρὸ «ἔλαιον». (2) Ἡ ἐπάλειψη τῶν μελῶν τοῦ σώματος (κεφαλῆς-χειρῶν) καὶ (3) Ἡ εὐχή τοῦ Ἱερέα: «Πάτερ Ἄγιε, ἰατρὲ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων... ἴασαι τὸν δούλον Σου... ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀσθενείας καὶ ζωοποίησον αὐτὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ Σου...».

γ. Σχέση Εὐχελαίου καὶ Ἐξομολογήσεως

Τὸ ἱερὸ Μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου γίνεται σὲ περιπτώσεις ἀσθενειῶν ἢ σὲ ψυχορραγοῦντες καὶ ὄχι π.χ. γιὰ τὸ καλὸ τοῦ μήνα ἢ τοῦ χρόνου, γιὰ νὰ φύγουν τὰ δαιμονικά, γιὰ νὰ ἔλθει ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ὅλα πᾶνε «κακὰ καὶ ἀνάποδα» ἢ γι' ἄλλες ποικίλες περιπτώσεις, γιὰ τὶς ὁποῖες μποροῦμε νὰ κάνουμε ἀγιασμὸ ἢ ὅ,τι ἄλλο μᾶς συστήσει ὁ Ἱερέας. Μαζὶ λοιπὸν μὲ τὶς εὐχὲς γιὰ θεραπεία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος μνημονεύονται καὶ συγχωρητικὲς εὐχὲς τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τῶν συμμετεχόντων στὸ Μυστήριον ἀνθρώπων, ὅπως τονίζει καὶ ὁ Ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος: «...καὶ ἂν ἔχει κάνει ἁμαρτίες θὰ τοὺς τὶς συγχωρέσει ὁ Κύριος» (Ἰακ. ε', 15). Ζητοῦμε τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν, πρῶτον διότι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μᾶς ἐδίδαξε ὅτι καὶ οἱ σωματικὲς ἀσθένειες πολλὰς φορὰς ἔχουν σὰν αἷτιο τὶς ἁμαρτίες μας καὶ δεύτερον διότι ἡ ἁμαρτία ἀφήνει τὶς οὐλὲς τῆς στίς ψυχῆς καὶ τὰ σώματά μας ἀκόμη καὶ μετὰ τὴ μετάνοια καὶ ἐξομολόγησή μας. Μὲ δεδομένο ὅτι τοῦ Εὐχελαίου προηγεῖται τὸ ἱερὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως στὸ ὁποῖο ἐνωρίτερα ὁ πιστὸς συμμετέχει, γίνεται ἀποδεκτὸ αὐτὸ πού ἀναγράφεται σὲ ὀρισμένα Βυζαντινὰ λειτουργικὰ ὑπομνήματα. Ἡ Ἐξομολόγηση καὶ τὸ Εὐχέλαιο εἶναι οἱ δυὸ πλευρὲς ἑνὸς καὶ μοναδικοῦ θεραπευτικοῦ «μυστηρίου», στὸ ὁποῖο ἡ Θεία Χάρις συγχωρεῖ τὶς ἁμαρτίες μας καὶ θεραπεύει τὰ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ μας νοσήματα εἶναι Μυστήρια ψυχοσωματικῆς ἰάσεως καὶ ὀλοκληρώσεως τοῦ χριστιανοῦ.

δ. Πληρότητα τοῦ Μυστηρίου

Τὸ Εὐχέλαιο τελεῖται κανονικὰ ἀπὸ ἑπτὰ Ἱερεῖς. Ἐπτὰ εἶναι καὶ τὰ Ἀποστολικά καὶ Εὐαγγελικά ἀναγνώσματα, ἑπτὰ εἶναι καὶ οἱ εὐχὲς γι' αὐτὸ ἀνάβουμε καὶ ἑπτὰ κεριὰ (ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ σημαίνει πληρότητα). Ὅταν δὲν εἶναι εὐκόλη ἢ ἀνεύρεση ἑπτὰ Ἱερέων γίνεται καὶ ἀπὸ λιγότερους, ἢ κατ' οἰκονομία καὶ ἀπὸ ἓνα μόνο. Ἡ πληρότητα τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτὰ σημαίνει ὅτι τὸ Ἅγιο Εὐχέλαιο ἐκφράζει καὶ φανερώνει τὴν ἀγάπη καὶ τὴ στοργὴ ὀλοκλήρης τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ ἄρρωστο σωματικὰ καὶ ψυχικὰ μέλος τῆς. Στὶς δύσκολες στιγμὲς τῆς ἀσθενείας τοῦ ἄρρωστου μέλους τῆς, ἐμπρὸς στὸν κίνδυνον τοῦ σωματικοῦ θανάτου του, εὐχεται ἡ Ἐκκλησία (παριστάμενοι Ἱερεῖς καὶ Λαϊκοί), κατὰ τὴν τέλεση τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ Μυστηρίου, τὴν πλήρη ἴαση καὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴν θεραπεία τοῦ

ἀσθενοῦς, γὰρ νὰ ἀποδοθεῖ καὶ πάλι στὴν Ἐκκλησία «σῶος καὶ ὀλόκληρος», γὰρ νὰ «εὐαρεστῇ καὶ νὰ πράττῃ» τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

ε. Τέλεση τοῦ Μυστηρίου

Στοὺς ἱεροὺς ναοὺς τελεῖται Εὐχέλαιο τῇ Μεγάλῃ Τετάρτῃ ἀπόγευμα γιὰ καλύτερη προετοιμασία τῶν πιστῶν, πρὶν ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία τῶν ἡμερῶν τοῦ Πάσχα. Κατὰ ἀντιστοιχία τὸ ἴδιο πράττουν πολλοὶ καὶ πρὸ τῶν Χριστουγέννων, ὅπως καὶ σ' ἄλλες περιπτώσεις κατὰ τὴν κρίση τῶν Ἱερέων καὶ τὶς ἀνάγκες τῆς Ἑνορίας.

Ὅταν κάποιος θέλει νὰ τελεστεῖ τὸ Ἱερὸ Εὐχέλαιο στὸ σπίτι του γιὰ λόγους ὑγείας, μπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ ὀρθότερα ὡς ἑξῆς: Πρὶν ἀπὸ τὸ Εὐχέλαιο οἱ οἰκεῖοι τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀσθενὴς ἐξομολογοῦνται ἐν μετανοίᾳ, προετοιμάζονται μὲ νηστεία, κάνουν πολλὴ προσευχὴ καὶ τελοῦν τὸ Εὐχέλαιο. Τὴν ἐπομένη κανονίζουν νὰ τελεστεῖ καὶ ἰδιαίτερη Θεία Λειτουργία ὑπὲρ ὑγείας τοῦ πάσχοντος, στὴν ὁποία καὶ κοινωνοῦν. Ἐὰν ὁ ἀσθενὴς εἶναι κατάκοιτος, κοινωνεῖ στὸ σπίτι. Γιὰ νὰ γίνουν τ' ἀνωτέρω δὲν πρέπει τὸ Εὐχέλαιο νὰ γίνῃ κοσμικὸ γεγονός. Αὐτοὶ ποὺ θὰ προσκληθοῦν, γὰρ νὰ παραστοῦν σ' αὐτό, θὰ πρέπει νὰ ἔχουν διάθεση νὰ συμπροσευχηθοῦν καὶ νὰ συμβάλουν οὐσιαστικὰ στὸ πρόβλημά μας.

Ἀπὸ πλευρᾶς τυπικῆς προετοιμασίας τοῦ Μυστηρίου ἀπαιτεῖται μιὰ βαθιὰ πιατέλα μὲ ἀλεύρι (γιὰ νὰ τοποθετηθοῦν σ' αὐτὴν τὰ ἑπτὰ κεριά), καντήλα, θυμιατό, χρυστήρας (ἢ χριαλίδιο), εἰκόνα. Οἱ παρευρισκόμενοι δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κρατοῦν κερὶ στὸ χέρι κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Μυστηρίου. Ἡ εὐκόλη αὐτὴ προετοιμασία γίνεται καὶ οὐσιαστικῆ, ἐὰν προσφέρουμε τὴν ψυχὴ μας ἀγνή, καθαρὴ, ταπεινὴ. Ἔτσι συμμετέχουμε στὸ ἀγγελικὸ πανηγύρι τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας μας!

Ὅταν, μερικὲς φορές, βλέπουμε ὅτι οἱ αἰτήσεις μας, μὲ τὸ Εὐχέλαιο ποὺ τελοῦμε, δὲν ἱκανοποιοῦνται, αὐτὸ μπορεῖ νὰ συμβαίνει διότι: -Δὲν πιστεύουμε ταπεινὰ καὶ ἀπλὰ ὅτι γιὰ τὸν Θεὸ τὰ πάντα εἶναι δυνατὰ καὶ εὐκόλα. Ἡ προσευχὴ μας δὲ βγαίνει ἀπὸ χεῖλη καὶ ζωὴ καθαρὴ. Οἱ αἰτήσεις μας δὲν εἶναι σύμφωνες μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου: «Οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς Σὺ» (Ματθ. κστ',39). Ζητᾶμε περισσότερο τὴν ὑγεία τοῦ σώματος, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ ζητοῦμε πρωτίστως τὴν ὑγεία τῆς ψυχῆς. Ἀλλά, ἀκόμη δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει ὅτι ὁ Θεὸς πού μᾶς ἀγαπᾷ ἀπεριόριστα, εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς στερεῖ αὐτὸ ποὺ ζητᾶμε σήμερα, γιὰ νὰ μᾶς προσφέρει αὐριο κάτι πολὺ ἀνώτερο! Ὅπως ὁ ἰατρὸς πρῶτα μᾶς ἐξετάζει καὶ μετὰ μᾶς δίδει τὸ φάρμακο, ὅποιο αὐτὸς κρίνει, ἔτσι καὶ στὰ πνευματικά. Λέμε στὸν Ἱερέα ἢ τὸν Πνευματικὸ μᾶς τὸ πρόβλημα πού μᾶς ἀπασχολεῖ καὶ τότε αὐτὸς ἀποφασίζει τὸ «φάρμακο» ποὺ θὰ μᾶς δώσει ἢ θὰ μᾶς συστήσῃ (εὐχὴ, ἀγιασμό, εὐχέλαιο, ἐξομολόγηση).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΠΕΡΙ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ

* Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ περιλαμβάνει 3 μαθήματα.

Ἡ κενοδοξία

* * * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στο μάθημα αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ μιλήσουμε γιὰ μιὰ μεγάλη ἁμαρτία ὅπως εἶναι ἡ κενοδοξία. Ἐπίσης θὰ δοῦμε ποιὲς ἄλλες ἁμαρτίες μπορεῖ νὰ προκαλέσει στὸν κενόδοξο ἄνθρωπο ἡ ἁμαρτία αὐτή. Θὰ δοῦμε τὶς ἑπτὰ θυγατέρες τῆς κενοδοξίας κ.ἄ.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ νὰ γίνεῖ συζήτηση γιὰ τὰ κακὰ πού μπορεῖ νὰ προκαλέσει στὸν ἄνθρωπο ἡ ἁμαρτία αὐτή. Τὸ θέμα αὐτὸ ἀπασχολεῖ κυρίως τὰ παιδιά τοῦ Μέσου καὶ Ἀνωτέρου κύκλου. Μπορεῖ ὅμως νὰ γίνεῖ ἀναφορὰ καὶ στὰ παιδιά τοῦ κατωτέρου μὲ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ/τρια.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Πρωτότοκη θυγατέρα τῆς ὑπερηφάνειας, ἀλλὰ καὶ μητέρα ἡ ἴδια πολλῶν ἄλλων ἐλαττωμάτων, εἶναι ἡ κενοδοξία.

Κενοδοξία εἶναι ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐπιδείξεως, ἡ ἄμεση ἢ ἔμμεση φανέρωση τῶν ἀρετῶν σου, πραγματικῶν ἢ φανταστικῶν, τῆς ἀξίας σου ἢ τῶν καλῶν ἔργων σου, μὲ σκοπὸ τὴν ἀπόκτηση φήμης, τιμῆς, δόξας, ἐπαίνων καὶ θαυμασμῶ.

Ἄν φανερώσεις ἓνα καλὸ σου ἔργο, γιὰ νὰ δοξαστεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τότε δὲν ἁμαρτάνεις. Γιατί ὁ Κύριος εἶπε: «Νὰ λάμψει τὸ δικό σας φῶς μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ δοῦν τὰ καλά σας ἔργα καὶ νὰ δοξολογήσουν τὸν οὐράνιο Πατέρα σας» (Ματθ. 5:16). Καὶ σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση, ὅμως, πρέπει νὰ προσέξεις πολὺ, ἐπειδὴ, πίσω ἀπὸ τὴν πρόθεσή σου νὰ δοξαστεῖ ὁ Θεός, κρύβεται συχνὰ ἡ κενοδοξία, καὶ μάλιστα μὲ τόση πανουργία, ὥστε δὲν τὴ συνειδητοποιεῖς.

Στὸ ἁμάρτημα τῆς κενοδοξίας δὲν πέφτουν μόνο ἐκεῖνοι πού φανερώνουν τὶς ἀγαθοεργίες τους, ἐπιζητώντας τὸν ἔπαινο καὶ τὸν θαυμασμό. Πέφτουν κι ἐκεῖνοι πού καυχιοῦνται, οἱ ταλαίπωροι, γιατί θαρρεῖς; Γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους! Ὁ ἓνας γιὰ τὸ ὅτι ἔκλεψε ζῶα ἢ ἄλλα πράγματα ἀπὸ τὸν πλησίον του, χωρὶς ἐκεῖνος νὰ τὸ πάρει εἶδηση. Ὁ ἄλλος γιὰ τὸ ὅτι πόρνευσε. Κι ἓνας τρίτος ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ ὅτι σκότωσε ἄνθρωπο, μὲ τὸν ὁποῖο εἶχε ἔχθρα. Ὅλα τούτα τὰ θεωροῦν οἱ ἄθλιοι, δείγματα παλικάριᾶς, λεβεντιᾶς καὶ ἀνδρισμοῦ!

Στήν κενοδοξία πέφτουν κι ἐκεῖνοι πού, ἀπό ἀνθρωπαρέσκεια παραβαίνουν τὸν θεῖο ἢ τὸν ἀνθρώπινο νόμο. Τέτοιοι εἶναι οἱ ἀσυνείδητοι δικαστές, πού, γιὰ νὰ μὴ χάνουν τὴν εὐνοια τῶν ἀρχόντων, κάνουν ἀδικοκρισίες.

Οἱ θυγατέρες τῆς κενοδοξίας εἶναι ἑπτὰ.

Πρώτη εἶναι ἡ κ α ύ χ η σ η, δηλαδή ἡ ἀλαζονικὴ περιαιτολογία γιὰ πλούτη ἢ εὐφυΐα, ἢ γνώση, ἢ εὐγενικὴ καταγωγή κλπ.

Δεύτερη εἶναι ἡ μ α τ α ἰ ὁ ὁ ξ η ἔ φ ε υ ρ ε τ ἰ κ ὴ τ η τ α, δηλαδή ἡ εὕρεση καὶ παρουσίαση νέων, πρωτότυπων μεθόδων καὶ πραγμάτων (ἀπὸ τὰ πιὸ ἀπλά καὶ καθημερινά, ὅπως φαγητά, φορέματα κ.ἄ, μέχρι τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα), ὄχι ὅμως γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ γιὰ τὴ δόξα καὶ τὴ φήμη.

Τρίτη εἶναι ἡ ὑ π ο κ ρ ἰ σ ἰ α, τὸ νὰ προσποιεῖται δηλαδή κανεὶς ὅτι εἶναι εὐλαβὴς καὶ ἐνάρετος ἢ ὅτι ἔχει ἄλλα χαρίσματα. Αὐτὸ εἶναι ἀμαρτία ἀκόμα κι ὅταν γίνεται γιὰ τὴ νουθέτηση τῶν ἄλλων.

Τέταρτη εἶναι ἡ ἀ π ε ἰ θ ε ἰ α, δηλαδή ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη καὶ τὸ πείσμα

Πέμπτη εἶναι ἡ ἀ σ υ μ φ ω ν ἰ α.

Ἑκτη εἶναι ἡ φ ἰ λ ο ν ἰ κ ἰ α.

Ἑβδομὴ τέλος, εἶναι ἡ π α ρ α κ ο ῆ .

Ὁ παμπόνηρος διάβολος συνηθίζει ν' ἀνοίγει τρεῖς λάκκους δίπλα σὲ κάθε ἀγαθὸ ἔργο σου, ἐπιδιώκοντας νὰ σὲ ρίξει μέσα σ' ἕναν ἀπ' αὐτούς: πρῶτα σοῦ παρουσιάζει τὸ ἔργο ἀκατόρθωτο, ἔτσι ὥστε νὰ δειλιάσεις καὶ μήτε κἄν νὰ τ' ἀρχίσεις.

Ἄν ὠστόσο, προχωρήσεις, ἀγωνίζεται μὲ διάφορους λογισμοὺς νὰ δηλητηριάσει τὴν καλὴ σου προαίρεση, ὥστε νὰ μὴν κάνεις τὸ ἔργο γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἢ τῶν συνανθρώπων σου, ἀλλὰ μὲ ἄλλον, ἰδιοτελή, σκοπὸ, λ.χ. γιὰ τὸ κέρδος, γιὰ τὸ συμφέρον ἢ γιὰ τὴ δόξα. Καὶ τέλος, ἂν δὲν σὲ ἀπατήσει μὲ τὰ δυὸ προηγούμενα, πασχίζει νὰ σὲ ρίξει στὸν τελευταῖο λάκκο, δηλαδή σὲ παινεύει καὶ σὲ ἐγκωμιάζει, γιὰ νὰ κενοδοξήσεις κι ἔτσι ἡ κενοδοξία νὰ σκορπίσει τὸν καρπὸ τῆς ἀγαθοεργίας.

Πρὶν κλείσουμε τὸ κεφάλαιο, ἄς συλλογιστοῦμε μιὰ πικρὴ, πικρότατη ἀλήθεια: Ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦτο πέρασαν ἄνθρωποι περίφημοι καὶ ξακουστοί, πού τ' ὄνομά τους ἔμεινε στὴν ἱστορία. Πέθαναν ὅμως, ὅπως ὅλοι, καὶ τώρα βρίσκονται στὴν κρίση τοῦ Θεοῦ. Ἴσως μάλιστα τό καὶ πιθανότερο -νὰ καταδικαστοῦν στὴν αἰώνια κόλαση. Κι ἐμεῖς τοὺς θαυμάζουμε καὶ τοὺς ἐπαινοῦμε καὶ τοὺς μακαρίζουμε, ζηλεύοντας τὴ δόξα τους. Τί τοὺς ὠφέλησε, ὅμως, ἡ γήινη δόξα; Καὶ σὲ τί βοηθήθηκε ἡ ψυχὴ τους ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸν ἔπαινο; Σὲ τίποτα. Σὲ συμφέρει λοιπόν, ἀδελφέ, νὰ στρέψεις τὸ βλέμμα σου ἀπὸ τὴν ἐπίγεια δόξα στὴν ἐπουράνια, ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα στὰ αἰώνια, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους στὸν Θεό. Ἐκεῖνος σοῦ χάρισε τὴ σύντομη αὐτὴ ζωὴ τῆς γῆς γιὰ ἕνα καὶ μόνο σκοπὸ: Τὴν ἐξασφάλιση τῆς ἀτελεύτητης ζωῆς τῶν οὐρανῶν. Πῶς; Μὲ τὸν

πνευματικὸ ἀγώνα, μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς ψυχῆς, μὲ τὸν πόλεμο ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν παθῶν, μὲ τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν.

Περιφρόνησε λοιπὸν τὴ μάταιη δόξα τοῦ πλάνου κόσμου καὶ κᾶνε τὰ τρία τοῦτα, πού θὰ σὲ βοηθήσουν νὰ νικήσεις τὴν κενοδοξία:

α) Ὅποια ἀρετὴ ἔχεις καὶ ὅποιο καλὸ ἔργο κάνεις, νὰ τὰ κρύβεις, ὥστε νὰ μὴν τὰ γνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι. β) Ὅταν κάποιος σὲ ἐπαινεῖ, ἐσύ νὰ συλλογίζεσαι τὶς ἁμαρτίες σου, πὺ ἐκεῖνος δὲν τὶς γνωρίζει, καὶ νὰ θλίβεσαι καὶ νὰ συντρίβεσαι βαθιὰ γι' αὐτές. γ) Ὅ,τι ἔχεις, νὰ σκέφτεσαι πάντα ὅτι τὸ χρωστᾶς στὸν εὐεργέτη Θεό. Γιατί «κάθε ἀγαθό, πὺ δίνεται στοὺς ἀνθρώπους, καὶ κάθε τέλειο δῶρο ἔρχεται ἀπὸ ψηλά, ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ Δημιουργὸ τῶν οὐράνιων σωμάτων» (Ἰακ. 1:17). Σ' Αὐτὸν μόνο πρέπει κάθε ἔπαινος καὶ δόξα καὶ εὐχαριστία, τὸν χορηγὸ κάθε ἀγαθοῦ. Ἐσύ, ὅ,τι καλὸ κι ἂν κάνεις, δὲν πρέπει νὰ κυριευθεῖς ἀπ' τὴν κενοδοξία, δὲν πρέπει νὰ καυχηθεῖς, γιατί μόνος σου, χωρὶς τὴ βοήθεια καὶ τὴ χάρη Ἐκεῖνου, τίποτα δὲν μπορεῖς νὰ κατορθώσεις. «..Ἄν ὁ Κύριος δὲν οἰκοδομήσει ἕνα σπίτι, μάταια κουράστηκαν οἱ οἰκοδόμοι» (Ψάλμ. 126: 1).

Ἡ φιλαργυρία

* * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ μάθημα αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ μιλήσουμε γιὰ μιὰ μεγάλη ἁμαρτία ὅπως εἶναι ἡ φιλαργυρία. Ἐπίσης θὰ δοῦμε ποιὲς ἄλλες ἁμαρτίες μπορεῖ νὰ προκαλέσει στὸν φιλάργυρο ἄνθρωπο ἡ ἁμαρτία αὐτή. Θὰ δοῦμε τὰ ἑπτὰ κακὰ, κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸ Διάλογο, πὺ προκαλεῖ ἡ φιλαργυρία στὸν ἄνθρωπο.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ νὰ γίνεῖ συζήτηση γιὰ τὰ κακὰ πὺ μπορεῖ νὰ προκαλέσει στὸν ἄνθρωπο ἡ ἁμαρτία αὐτή. Τὸ θέμα αὐτὸ ἀπασχολεῖ ὅλα τὰ παιδιὰ τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων. Στὰ μικρότερα παιδιὰ μπορεῖ ὅμως νὰ γίνεῖ ἀναφορὰ μὲ πιὸ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ/τρια. Μποροῦμε νὰ ἀναφέρουμε παραδείγματα ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη γιὰ τοὺς ἄσπλαχνους πλουσίους καὶ τὸ τέλος τους. (Παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ φτωχοῦ Λαζάρου, Παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου κ.ἄ.)

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Τὸ χρυσάφι, τὸ ἀσήμι, τὰ πολύτιμα πετράδια καὶ κάθε ἄλλο πολύτιμο πράγμα γεννάει στὴν καρδιά μας τὴν περιέργεια καὶ τὴν ἐπιθυμία νὰ τὸ δοῦμε. Ἀπὸ τὴν ὄραση γεννιέται μέσα μας ὁ πόθος νὰ τ' ἀποκτήσουμε. Ἔτσι, ὅταν τὸ βάλουμε στὰ χέρια μας, πέφτουμε στὰ δίχτυα τῆςμισάδελφης φιλαργυρίας, πὺ εἶναι μιὰ ἀγάπη ἄλογη στὸ χρῆμα, στὴν ὕλη καὶ μιὰ ἐπιθυμία ἀκόρεστη, πὺ σπρώχνει τὸν ἄνθρωπο στὴν ἀπόκτηση ὅλο καὶ μεγαλύτερου πλούτου.

Ὁ φιλάργυρος γίνεται πλεονέκτης καὶ ποτὲ δὲν ἱκανοποιεῖται. Εἶναι σὰν τὴ θάλασσα, πὺ τόσα ποτάμια δέχεται, καὶ ποτὲ τῆς δὲν χορταίνει νερό. Εἶναι σὰν τὴ φωτιά, πὺ ὅσα ξύλα καὶ νὰ τῆς δώσεις, θὰ τὰ καταφάει. Πολὺ σωστὰ ὁ μέγας Παῦλος λέει, πὺς ἡ φιλαργυρία εἶναι «ἡ ρίζα ὅλων τῶν κακῶν» (Α' Τιμ. 6:10) καὶ πὺς ἡ πλεονεξία εἶναι εἰδωλολατρία (Κόλ. 3:5).

Πραγματικά, ἀπ' ὅλες τὶς ἁμαρτίες, δὲν ὑπάρχει ἄλλη πιὸ ἀπάνθρωπη. Ὁ φιλάργυρος δὲν ἔχει ἀγάπη, δὲν ξέρει συγγένεια καὶ φιλία, δὲν καταλαβαίνει τί πάει νὰ πεῖ φιλότιμο, συμπόνια κι εὐσπλαχνία

Τὸ χρῆμα εἶναι ὁ φίλος καὶ ὁ σύντροφός του, τολμοῦμε νὰ ποῦμε καὶ ὁ θεός του! Γί' αὐτὸ δὲν ἔχει τόπο στὴν οὐράνια βασιλεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Μὴν ἐλπίζεις ποτὲ νὰ δεῖς καλὸ ἀπ' τὸν φιλάργυρο. Ὁ πῆλινος κουμπαραὸς δέχεται μέσα του ὅσα νομίσματα τοῦ ρίξεις, καί, ὅσο εἶναι ἀκέραιος, δὲν σοῦ δίνει πίσω κανένα Ὅταν ὅμως τὸν σπάσεις, τότε σοῦ τ' ἀφήνει ὅλα θέλοντας καὶ μὴ. Ἔτσι εἶναι καὶ ὁ φιλάργυρος· Ὅσο ζεῖ, μόνο μαζεύει καὶ κρύβει χρήματα Ὅταν ὅμως πεθάνει, τὰ ἀφήνει ὅλα πίσω του καὶ ἀπολαμβάνουν ἄλλοι τὸν πλοῦτο ποὺ ἐκεῖνος, ὁ ἀνόητος, σύναξε μὲ κόπο καὶ ἰδρώτα.

Ἐλεεινότερος ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν φιλάργυρο δὲν ὑπάρχει. Οἱ ἄλλοι ἁμαρτωλοὶ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀχρεῖοι καὶ ἐπιζήμιοι στὸν ἑαυτό τους, ἀλλὰ στὸν συνάνθρωπό τους κάνουν πολλές φορὲς τὸ καλὸ. Ὁ φιλάργυρος καὶ τὸν ἑαυτό του βλάπτει καὶ μὲ τοὺς ἄλλους εἶναι κακός. Ἀπ' ὅλους τοὺς φτωχοὺς εἶναι φτωχότερος, γιατί ὅσα καὶ νὰ μαζέψει, δὲν τοῦ φτάνουν. Μὰ κι αὐτὰ ποὺ ἔχει δὲν τὰ ὀρίζει, γιατί εἶναι δούλος καὶ σκλάβος τους. Οἱ φτωχοὶ ἄνθρωποι στεροῦνται κάποια ἀγαθὰ, ἄλλος λιγότερα κι ἄλλος περισσότερο, ὁ φιλάργυρος ὅμως δὲν χορταίνει μὲ τὸν κόσμο ὀλόκληρο. Εὐπνιος εἶναι, καὶ μὲ τὰ λεφτὰ ἀσχολεῖται. Κοιμᾶται, καὶ τὰ κέρδη ὄνειρεύεται. Ὅλοι οἱ ἁμαρτωλοὶ, κι ἂν κολαστοῦν στὴν ἄλλη ζωὴ, σ' αὐτὴν ἐδῶ τουλάχιστον ἀπολαμβάνουν κάτι. Ὁ φιλάργυρος μὴτ' ἐδῶ μὴτ' ἐκεῖ ἀπολαμβάνει τίποτα. Ἀνάξιος εἶναι καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὅπως ὁ Ἰούδας, ποὺ πρόδωσε τὸν Κύριο γιὰ τριάντα ἀργύρια κι ἔπειτα «πῆγε καὶ κρεμάστηκε» (Ματθ. 27:5) «Κι ἔπεσε μὲ τὸ πρόσωπο στὴ γῆ, σκίστηκε ἡ κοιλιὰ του καὶ χύθηκαν ὅλα τὰ σπλάχνα του» (Πράξ. 1:18).

Ὅταν δὲν ἐπιθυμεῖς ἐπίγεια πράγματα, ἡ καρδιά σου ἔχει γαλήνη καὶ εἰρήνη ἀνέκφραστη. Ὅταν ὅμως αὐτὰ ποθεῖς καὶ αὐτὰ σὲ ἐνδιαφέρουν, κυριεύεσαι ἀπὸ ἀνησυχία καὶ φόβο - ἀνησυχία, πρὶν τ' ἀποκτήσεις μήπως σοῦ ξεφύγουν καὶ φόβο, ἀφοῦ τὰ ἀποκτήσεις, μήπως τὰ χάσεις.

Φιλάργυρε, ἡ βραχύτητα τῆς ζωῆς ἐλέγχει τὶς ἄτακτες ἐπιθυμίες σου. Μάταια μαζεύεις πλούτη, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ σοῦ προσφέρουν καμιὰ οὐσιαστικὴ παράκληση, καμιὰ ψυχικὴ ἀνάπαυση καὶ παρηγοριά. Καίγεσαι σὲ τοῦτον τὸν κόσμο μέσα στὶς φλόγες τῆς ἐπιθυμίας τοῦ χρήματος, θὰ καίγεσαι αἰώνια καὶ στὸν ἄλλο κόσμο μέσα στὶς φλόγες τῆς κολάσεως. Τί κερδίζεις, ταλαίπωρε, ἀπ' τὴ συγκέντρωση τῶν θησαυρῶν; Φεύγεις αὔριο -τί λέω αὔριο; μπορεῖ καὶ σήμερα -κι ἀφήνεις τὰ πράγματά σου ἐδῶ παντέρημα. Θυμήσου τὸν πλούσιο ἐκεῖνο τοῦ Εὐαγγελίου, ποὺ χαιρόταν γιὰ τὴ σοδειὰ του καὶ μονολογοῦσε: «Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ, ποὺ ἀρκοῦν γιὰ χρόνια πολλά, ξεκουράσου, τρῶγε, πίνε, διασκεδάζε» (Λουκ. 12:19). Τότε ὁ Θεὸς τοῦ εἶπε: «Ἀνόητε, αὐτὴ τὴ νύχτα θὰ παραδώσεις τὴν ψυχὴ σου. Αὐτά, λοιπόν, ποὺ ἐτοίμασες, σὲ ποιὸν θ' ἀνήκουν;» (Λουκ. 12:20). Αὐτὴ τὴν παραβολὴ θὰ πρέπε πάντα νὰ θυμοῦνται οἱ πλούσιοι, γιατί ἡ μνήμη τοῦ θανάτου εἶναι δυνατὸ φάρμακο

έναντίον τῆς φιλαργυρίας. Ὅταν θυμᾶσαι τὸ φοβερὸ τέρμα τῆς ἐπίγειας ζωῆς, εὐκόλα περιφρονεῖς τὰ πρόσκαιρα, πὺν τ' ἀπόκτησες μάλιστα μὲ τόσες ἀδικίες καὶ παρανομίες. Μιὰ καί, πεθαίνοντας, δὲν θὰ πάρεις τίποτε ἀπ' αὐτὰ μαζί σου, «στεῖλε» τα ἀπὸ τώρα μὲ τοὺς φτωχοὺς στὸν ἄλλο κόσμος, γιὰ νὰ τὰ βρεῖς καὶ νὰ σὲ βοηθήσουν, ὅταν θὰ πᾶς κι ἐσὺ ἐκεῖ.

Ὁ Μέγας Βασίλειος, σὲ μιὰ ὁμιλία του ἐναντίον τῶν φιλάργυρων, γράφει: «Τὸ φαῖ πὺν τρῶς, ἄσπλαχνε πλούσιε, εἶναι τοῦ πεινασμένου. Τὸ ροῦχο πὺν φορᾶς, εἶναι τοῦ γυμνοῦ. Καὶ τὸ χρυσάφι πὺν ἔχεις, εἶναι τοῦ φτωχοῦ. Γι' αὐτὸ ἀμαρτάνεις βαριά, ὅταν κρατᾶς περισσότερα ἀπ' ὅσα χρειάζεσαι, καὶ δὲν δίνεις τὸ πλεόνασμα σ' ἐκείνους πὺν ἔχουν ἀνάγκη». Καὶ ὁ ἱερός Αὐγουστῖνος ὀνομάζει τὸν πλοῦτο δηλητήριο τῆς ἀγάπης, γιατί φαρμακώνει καὶ θανατώνει τὴν ἀγάπη στὸν Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο.

Ἀπὸ τὴ φιλαργυρία, λέει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Διάλογος, γεννιοῦνται ἄλλα ἑπτὰ κακά. **Τὸ πρῶτο** εἶναι ἡ ἀσπλαχνία, δηλαδή ἡ σκληροκαρδία, πὺν σὲ κάνει ν' ἀδιαφορεῖς γιὰ τὴ δυστυχία τοῦ συνανθρώπου σου. **Τὸ δεύτερο** εἶναι ἡ ταραχὴ τοῦ νοῦ, πὺν γεννιέται ἀπὸ τὸν φόβο τοῦ φιλάργυρου μήπως χάσει τὸν πλοῦτο του καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία του νὰ τὸν αὐξήσει. **Τὸ τρίτο** εἶναι ἡ βία, τὸ ὅτι δηλαδή ὁ φιλάργυρος φτάνει κάποτε ἀκόμα καὶ στὴ χρήση βίαιων μέσων, γιὰ ν' ἀρπάξει ξένα ἀγαθά. **Τὸ τέταρτο** εἶναι τὸ ψεῦδος. **Τὸ πέμπτο** ἡ ἐπιπορκία. Καὶ **τὸ ἕκτο** ὁ δόλος, τὰ ὁποῖα ἀναγκάζεται συχνὰ νὰ χρησιμοποιοῦσει, θέλοντας νὰ ἱκανοποιήσει τὴν ἄλογη δίψα του γιὰ χρῆμα. **Τὸ ἕβδομο**, τέλος, εἶναι ἡ προδοσία, τὸ νὰ βλάψει δηλαδή ἢ καὶ νὰ θανατώσει τὸν εὐεργέτη του -αὐτὸ ἀκριβῶς πὺν ἔκανε ὁ Ἰούδας στὸν Κύριό μας.

Μεγάλο κακὸ λοιπόν, εἶναι ἡ φιλαργυρία, κακὸ καὶ πρόξενος κακῶν. Γι' αὐτὸ, ἂν εἶσαι πλούσιος, κάνε ἀγαθοεργίες καὶ μὴ μαζεύεις περίσσια πλούτη. Γιατί ὁ Κύριος μᾶς πρόσταξε: «Μὴ μαζεύετε θησαυροὺς πάνω στὴ γῆ, ὅπου τοὺς ἀφανίζει ὁ σκόρος καὶ ἡ σκουριά, κι ὅπου οἱ κλέφτες κάνουν διαρρήξεις καὶ τοὺς κλέβουν. Ἀντίθετα, νὰ μαζεύετε θησαυροὺς στὸν οὐρανό, ὅπου δὲν τοὺς ἀφανίζουν οὔτε ὁ σκόρος οὔτε ἡ σκουριά, κι ὅπου οἱ κλέφτες δὲν κάνουν διαρρήξεις καὶ δὲν τοὺς κλέβουν» (Ματθ, 6:19-20). Ἄν πάλι εἶσαι φτωχὸς καὶ ποθεῖς νὰ πλουτίσεις -κι αὐτὸ φιλαργυρία εἶναι -, εὐχαρίστησε καλύτερα τὸν Θεὸ γιὰ τὴ φτώχειά σου. Γιατί εἶναι πολὺ εὐκολότερο νὰ προκόψει στὴν ἀρετὴ καὶ νὰ κερδίσει τὸν παράδεισο ὁ φτωχὸς παρά ὁ πλούσιος.

Ἡ γαστριμαργία

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...

Στὸ μάθημα αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας καὶ τὶς συνέπειες ποὺ ἔχει ἡ ἁμαρτία αὐτὴ τόσο γιὰ τὸ σῶμα ὅσο καὶ γιὰ τὴν ψυχὴ μας.

Τὸ μάθημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τὸν κατηχητὴ καὶ νὰ γίνῃ συζήτηση γιὰ τὰ κακὰ ποὺ μπορεῖ νὰ προκαλέσει στὸν ἄνθρωπο ἡ ἁμαρτία αὐτή. Τὸ θέμα αὐτὸ ἀπασχολεῖ ὅλα τὰ παιδιά τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων. Στὰ μικρότερα παιδιά μπορεῖ ὅμως νὰ γίνῃ ἀναφορὰ μὲ πιὸ ἀπλά λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ/τρια.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ἡ γαστριμαργία εἶναι ἓνα ἐλάττωμα, ἓνα πάθος, ποὺ μᾶς παρακινεῖ νὰ τρῶμε καὶ νὰ πίνουμε περισσότερο ἀπ' ὅσο χρειάζεται τὸ σῶμα μας, γιὰ νὰ συντηρηθεῖ.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες καὶ μάλιστα ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, λένε ὅτι πρόκειται γιὰ βαριὰ ἁμαρτία, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπινου γένους: Αὐτὴ ἐξόρισε τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν παράδεισο, αὐτὴ προκάλεσε τὸν μεγάλο κατακλυσμὸ, αὐτὴ ἔκανε τοὺς Ἰσραηλίτες εἰδωλολάτρεις, αὐτὴ ἔριξε τοὺς ἀνθρώπους σὲ μύρια ἄλλα κακὰ.

Ἡ γαστριμαργία εἶναι ἡ θύρα, μέσ' ἀπὸ τὴν ὁποία περνοῦν πολλὰ πάθη καὶ ἁμαρτήματα, μὲ πρώτη τὴν πορνεία. Ὅποιος, λοιπόν, νικήσῃ τὴν γαστριμαργία, πολὺ εὐκόλα θὰ νικήσῃ στὴ συνέχεια καὶ τ' ἄλλα πάθη, ποὺ αὐτὴ τρέφει.

Στὴ γαστριμαργία συνήθως πέφτουμε μὲ πέντε τρόπους, δηλαδὴ σὲ σχέση α) **μὲ τὸν χρόνο**, ὅταν τρῶμε συχνότερα ἀπ' ὅσο πρέπει ἢ νωρίτερα ἀπὸ τὴν κατάλληλη ὥρα. β) **μὲ τὴν ποσότητα**, ὅταν τρῶμε καὶ πίνουμε περισσότερο ἀπ' ὅσο μας χρειάζεται. γ) **μὲ τὴν ποιότητα**, ὅταν ἐπιζητοῦμε πλούσια, ἀκριβὰ καὶ ἐξεζητημένα φαγητά. δ) **μὲ τὸν τρόπο**, ὅταν τρῶμε μὲ βουλιμία. Καὶ ε) **μὲ τὴν μέριμνα**, ὅταν σπαταλᾶμε μεγάλο μέρος τοῦ πολύτιμου χρόνου τῆς ζωῆς μας σὲ γαστρονομικὲς φροντίδες καὶ ἀσχολίες.

Ἡ γαστριμαργία εἶναι πάντοτε ἀμάρτημα, πλὴν ὅμως ὄχι θανάσιμο, ὅταν ἀπλὰ προτιμᾷς τὰ πιὸ νόστιμα καὶ φροντισμένα φαγητὰ ἢ δὲν τηρεῖς μὲ ἀπόλυτη ἀκρίβεια τὸν κανόνα τῶν καθορισμένων γευμάτων ἢ τρῶς περιστασιακὰ λίγο περισσότερο κ.ό.κ. Γίνεται ὅμως θανάσιμο: α) ὅταν προξενεῖ βλάβη καὶ σκάνδαλο στὸν πλησίον. β) ὅταν γνωρίζεις ὅτι θὰ πάθεις κάποια ζημιὰ (λ.χ. σοβαρὴ ἀσθένεια) καὶ δὲν ἐγκρατεύεσαι. γ) ὅταν ξοδεύεις πάρα πολλὰ χρήματα, γιὰ νὰ τρῶς πλούσια, τὴ στιγμή πού ὁ πλησίον σου στερεῖται τὰ ἀναγκαῖα καὶ δὲν τὸν ἐλεεῖς. δ) ὅταν χωρὶς νὰ ἐμποδίζεσαι ἀπὸ κάποια ἀρρώστια, δὲν τηρεῖς τὶς καθορισμένες ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας νηστεῖες.

Αὐτὰ ὅλα εἶναι θανάσιμα ἀμαρτήματα. Μὰ κι ἂν δὲν ἦταν, θὰ ἔπρεπε νὰ πολεμούσαμε τὴ γαστριμαργία, γιατί μᾶς βλάπτει καὶ σωματικά. Εἶναι πιά πασίγνωστο, πὼς οἱ κοιλιόδουλοι καὶ οἱ μέθυσοι καταστρέφουν τὴν υγεία τους, φθείρουν τὸν ὄργανισμό τους καὶ ἔχουν κακὸ τέλος. Ἀπεναντίας, οἱ λιτοδίαιτοι ἔχουν ὡς τὰ γεράματά τους καλὴ υγεία, ζωτικότητα καὶ εὐρωστία.

Μεγαλύτερη ἀξία, βέβαια, ἀπὸ τὴν υγεία τοῦ σώματος ἔχει ἡ υγεία τῆς ψυχῆς, πού βλάπτεται ἐπίσης ἀπὸ τὴ γαστριμαργία, ἀφοῦ, ὅπως εἶπαμε, ἀπ' αὐτὴ γεννιοῦνται πολλὰ ἄλλα πάθη. Γιὰ νὰ λυτρωθεῖς λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα τοῦτο, πρόσεξε ὅσα θὰ ἀναφέρουμε παρακάτω.

Πρῶτα-πρῶτα μὴν ξεχνᾷς, πόσο μεγάλο εἶναι τὸ βάρος, πόση ἡ ταλαιπωρία πού προξενοῦν στὸ στομάχι τὰ πολλὰ καὶ καρυκευμένα φαγητὰ, καὶ πόσο μικρὴ, ἀντίθετα, ἡ ἀπόλαυσή τους, πού δὲν κρατάει παρὰ μόνο ὅση ὥρα τὰ ἔχεις στὸ στόμα σου.

Μόλις περάσουν τὸν λαιμό, δὲν μένει πιά ἴχνος νοστιμιᾶς καὶ ἡδονῆς. Πές μου, ἀπὸ τὰ τόσα συμπόσια καὶ τὰ γιορταστικὰ τραπέζια στὰ ὁποῖα βρεθήκατε, ἀπ' ὅλες τὶς λιχουδιές πού γευτήκατε, ἀπ' ὅλα τὰ ποτὰ πού δοκιμάσατε, τί σᾶς ἔμεινε;

Ἀσφαλῶς τίποτα. Εἴτε φάγατε εἴτε δὲν φάγατε, τὸ ἴδιο εἶναι.

Γι' αὐτό, ὅταν ὁ λογισμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία σὲ σπρώχνουν στὴ γαστριμαργία, ξεγέλασέ τα μὲ τὴ σκέψη πὼς ἔφαγες καὶ ἤπιες ἤδη, καὶ πὼς ἡ ἀπόλαυση πέρασε. Καὶ πράγματι, ἂν ἀπόψε ἐσὺ ἀπολαύσεις διάφορα γευστικὰ φαγητὰ καὶ ποτὰ, καὶ ἓνας φτωχὸς ἢ ἓνας ἀσκητὴς περάσει μόνο μὲ ψωμί καὶ νερό, πές μου, αὔριο τὸ πρωὶ θὰ ἔχετε καμιὰ διαφορὰ στὴν αἴσθησι τῆς γεύσης; Ὁχι, θ' ἀποκριθεῖς. Καὶ σωστά.

Θὰ ἔχετε ὅμως διαφορὰ στὴν ψυχικὴ κατάστασι, γιατί ἐσὺ θὰ ἔχεις ὄχι μόνο τὸ στομάχι σου βαρὺ, ἀπ' τὰ μπαχαρικὰ καὶ τὸ κρασοπότι, μὰ καὶ τὴν ψυχὴ σου βαριά ἀπ' τὴν κραιπάλη, ἐνῶ ἐκεῖνος θὰ ἔχει καὶ τὸ στομάχι του ἐλαφρὸ καὶ τὴν ψυχὴ του ὠφελημένη μὲ τὸν μισθὸ τῆς φτώχειας καὶ τῆς ἀσκήσεως.

Ὑστερα, νὰ θυμᾶσαι πάντα τὶς ζημιές πού σου προξενεῖ αὐτὸ τὸ πάθος, τὴ σπατάλη, τὸν κόπο, τὸ χασομέρι, τὶς ἀρρώστιες, τὴν ἀπροθυμία στὰ πνευματικὰ ἔργα, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τὴν αἰώνια πείνα καὶ δίψα, πού

σὲ περιμένει μετὰ τὸν σωματικὸ θάνατο στὴν ἄλλη ζωὴ. Γιατί ὁ Κύριος τὸ εἶπε ξεκάθαρα: «Αλίμονο σ' ἐσᾶς ποὺ τώρα εἶστε χορτᾶτοι, γιατί θὰ πεινάσετε» (Λουκ. 6:25).

Νὰ θυμᾶσαι ἀκόμα τὸ μεγάλο δεῖπνο, γιὰ τὸ ὁποῖο μίλησε ὁ Χριστὸς (Λουκ. 14:16-24) καὶ ὅπου εἴμαστε ὅλοι καλεσμένοι. Ἄν ποθεῖς ν' ἀπολαύσεις τὸ πανευφρόσυνο καὶ τρισευλογημένο οὐράνιο δεῖπνο, ποὺ θὰ διαρκέσει αἰώνια, ἀσκήσου τώρα στὴν ἐγκράτεια, ποὺ θὰ σοῦ ἐξασφαλίσει τὶς προϋποθέσεις τῆς συμμετοχῆς σ' αὐτό. Γιατί πραγματικὰ εἶναι «μακάριος ὁποῖος θὰ πάρει μέρος στὸ τραπέζι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. 14:15). Νὰ θυμᾶσαι τέλος, τὸ παράδειγμα τοῦ Λυτρωτῆ μας, ποὺ νῆστεψε στὴν ἔρημο σαράντα ἡμέρες καὶ μετὰ κατατρόπωσε τὸν διάβολο (Ματθ. 4:1-11), καθὼς καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἀσκητῶν, ποὺ, ὅπως διαβάζουμε στὰ συναξάρια, ἔκαναν καταπληκτικὰ θαύματα κι ἔβγαζαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὰ δαιμόνια, χάρις στὴν προσευχὴ καὶ τὴ νηστεία τους. Αὐτὸ ἄλλωστε, τὸ βεβαίωσε καὶ ὁ Κύριος, λέγοντας ὅτι τὸ γένος τῶν δαιμόνων «δὲν βγαίνει παρὰ μόνο μὲ προσευχὴ καὶ νηστεία» (Ματθ. 17:21).

Πρέπει ὁμως νὰ ξέρεις καὶ τοῦτο, πὼς ὁποῖος νηστεύει καὶ ἐγκρατεύεται ἀπὸ φαγητὰ καὶ ποτὰ μὲ γογγυσμὸ καὶ ἀπροθυμία, χάνει τὸν μισθὸ του. Ὁ γνήσιος ἐργάτης τῆς ἐγκράτειας εἶναι ἰλαρός, ὀλοπρόθυμος, ὅλος ἀγαλλίαση, γιατί ξέρει πόσο ὠφελεῖται ἀπ' αὐτήν. Ὅποιος πάλι νηστεύει γιὰ τὴν ἀνθρωπαρέσκεια, δὲν ἐκπληρώνει τὸν σκοπὸ τῆς ἐγκράτειας, ποὺ εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Πιο πολὺ ἀπὸ τὴν πολυφαγία νὰ φοβᾶσαι τὴν πολυποσία, γιατί τὸ κρασί, τὸ ρακὶ καὶ ὅλα τὰ ὅμοια ποτὰ θολώνουν τὸν νοῦ καὶ διεγείρουν τὰ σαρκικὰ πάθη. Ὅταν μάλιστα φτάσει νὰ πιεῖ κανεὶς τόσο πολὺ, ὥστε νὰ μεθύσει, χάνει τὸν ἔλεγχο τῶν πράξεών του, γίνεται παιχνίδι στὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν δαιμόνων καὶ μπορεῖ νὰ φτάσει ἀκούσια ὡς τὸ ἔγκλημα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ φυλάγονται ἀπὸ τὴν οἰνοποσία ὅσοι ποθοῦν σωτηρία ψυχῆς καὶ προπαντὸς οἱ νέοι, οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ μοναχοί.

Ἡ σάρκα, εἶναι ἐχθρὸς πανοῦργος καὶ δόλιος. Ὅσο τὴν τρέφεις καὶ τὴν περιποιεῖσαι, τόσο σὲ πολεμáει καὶ σὲ σπρώχνει στὴν ἁμαρτία. Ὅσο τὴν ἀφήνεις νηστικὴ καὶ τὴν ταλαιπωρεῖς, τόσο ἐξασθενίζει καὶ ὑποχωρεῖ.

Ἄν λοιπὸν θέλεις νὰ τὴν ὑποτάξεις στὸ νοῦ, πολέμησέ τὴν μὲ τὴν ἐγκράτεια, τὴ μητέρα τῶν ἀρετῶν καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ.

* * * *

Ἡ Κατάκριση

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τό ἀληθινό...

- Στο μάθημα αὐτό θά μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά μιλήσουμε γιά μιὰ μεγάλη ἁμαρτία ὅπως εἶναι ἡ κατάκριση. Θά ἔχουμε τή δυνατότητα νά κάνουμε συζήτηση γιά τό πῶς μπορεῖ ὁ καθένας νά πέσει στήν ἁμαρτία αὐτή χωρὶς νά τό καταλάβει. Εἶναι μιὰ πολὺ κακὴ συνήθεια τὴν ὁποία θά πρέπει ἀπὸ μικροὶ νά τὴν ἀποφεύγουμε, γιατί προκαλεῖ μεγάλο κακὸ στὸν ἄνθρωπο.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιά συζήτηση κυρίως παρὰ γιά ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Θά ἀναπτύξουμε τὸ θέμα αὐτὸ μὲ ἀπλὰ παραδείγματα κατάκρισης τῶν ἄλλων πού μπορεῖ νά μὴν φαίνεται ἐξ ἀρχῆς ὡς ἁμαρτία. Τὸ θέμα αὐτὸ ἀπασχολεῖ ὅλα τὰ παιδιά τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων. Στὰ μικρότερα παιδιά μπορεῖ ὅμως νά γίνει ἀναφορὰ μὲ πιὸ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητή/τρια. Μποροῦμε νά ἀναφέρουμε παραδείγματα ἀπὸ τὴν καθημερινή μας ζωὴ ἢ περιπτώσεις ἀπὸ τὸ σχολεῖο πού κάποιος κατηγορεῖ κάποιον συμμαθητὴ του ἢ συμμαθήτριά του γιά κάτι πού μπορεῖ νά μὴν ἔχει κάνει κ.λ.π.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ἐλεγε στοὺς ἐπισκέπτες του ὁ ἀπλούστατος μοναχὸς γέρον Δαβὶδ περὶ τοῦ κακοῦ τῆς κατακρίσεως. Πρόσεχε, νά μὴν λές ὁ τάδε κάνει τοῦτο καὶ ὁ ἄλλος ἐκεῖνο. Γιατί ἔτσι θά χάσεις τὴ Χάρη τοῦ Χριστοῦ. Καὶ γάιδαρο νά δεῖς κάποιον, νά μὴν τὸν κοροϊδέψεις. Ἀγάπα τὸν πλησίον ὅπως τὸν ἑαυτό σου, ἔτσι λέει ὁ Χριστός.

Ὁ θεοφόρος πνευματικὸς παπα-Σάββας οὐδέποτε κατηγόρησε ἄνθρωπο. Ὅταν τὸν ρωτοῦσαν «Τί ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος Πνευματικέ;» ἀπαντοῦσε. Ἅγιος ἄνθρωπος εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος.

Πάντα στὶς κρίσεις νά βάζετε ἓνα ἐρωτηματικὸ. Δὲν ξέρουμε τί μπορεῖ νά συμβαίνει.

Διηγεῖτο ὁ πολυσέβαστος ἱερομόναχος ἐρημίτης τῶν Κατουνακίων. Κάποιος ἀδελφός μου εἶπε γιά τὴν κατάκριση. «κατακρίνω πολὺ, πῶς νά ἀποφύγω τὴν κατάκριση;» Καὶ τοῦ εἶπα. Ὅταν πρόκειται νά μιλήσεις γιά ἓνα πρόσωπο, λέγε. Τώρα εἶναι παρῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

* Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ περιλαμβάνει 4 μαθήματα.

Περὶ ἀρετῶν

* * * *

Εἰσαγωγή στὸ μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ μάθημα αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ μιλήσουμε γιὰ τὶς ἀρετὲς τὶς ὁποῖες θὰ πρέπει ὅλοι μας νὰ καλλιεργοῦμε καὶ νὰ ἐφαρμόζουμε στὴ ζωὴ μας, γιὰ νὰ ἔχουμε τὸν Θεὸ βοηθὸ σὲ κάθε μας βῆμα.
- Θὰ ἔχουμε τὴ δυνατότητα νὰ κάνουμε συζήτηση γιὰ τὶς ἀρετὲς ποὺ διακρίνονται σὲ πνευματικὲς καὶ ἀόρατες καὶ σὲ ἐξωτερικὲς ὁρατές.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ συζήτηση κυρίως παρὰ γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Θὰ ἀναπτύξουμε τὸ θέμα αὐτὸ μὲ ἀπλὰ λόγια διαβάζοντας ἀποσπασματικὰ ἀπὸ τὸ παρακάτω κείμενο καὶ συζητώντας τὸ θέμα αὐτὸ κυρίως μὲ τὰ μεγαλύτερα παιδιά.
- Τὸ θέμα αὐτὸ ἐνδιαφέρει ὅλα τὰ παιδιά τῶν Κατηχητικῶν Συνάξεων. Στὰ μικρότερα παιδιά μπορεῖ ὅμως νὰ γίνῃ ἀναφορὰ στὶς ἀρετὲς μὲ πιὸ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητή/τρια. Μποροῦμε ἐπίσης νὰ ἀναφέρουμε παραδείγματα ἀπὸ τὴν καθημερινή μας ζωὴ ἢ περιπτώσεις ἀπὸ τὸ σχολεῖο ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὶς ἀρετὲς.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὅλες οἱ ἀρετὲς χωρίζονται σὲ δυὸ τάξεις: **Στὶς πνευματικὲς καὶ ἀόρατες**, ἐκεῖνες δηλαδὴ ποὺ βιώνονται καὶ καλλιεργοῦνται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ἐσωτερικὰ, καὶ **στὶς ἐξωτερικὲς καὶ ὁρατές**, ἐκεῖνες ποὺ ἐκδηλώνονται καὶ φαίνονται. Στὴν πρώτη τάξη ἀνήκουν οἱ τρεῖς θεολογικὲς ἀρετὲς - πίστη, ἐλπίδα καὶ ἀγάπη, μὲ κορυφαία τὴν τελευταία, ποὺ εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν - καθὼς καὶ ἄλλες ὅμοιες μ' αὐτές, ὅπως εἶναι ἡ ταπείνωση, ἡ ὑπομονή, ἡ εὐλάβεια, ἡ διάκριση, ἡ καταφρόνηση τοῦ κόσμου, ἡ ἀπάρνηση τοῦ ἴδιου θελήματος κλπ. Στὴ δεύτερη τάξη ἀνήκουν ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ προσευχή ἢ ἀναχώρηση (τοῦ μοναχοῦ) κλπ. Κι αὐτές, βέβαια, πρέπει νὰ τὶς ἀσκοῦμε μὲ ἀγαθὴ προαίρεση καὶ θεάρεστη ψυχικὴ διάθεση, ἢ ἐπιτέλεσή τους ὅμως γίνεται

μὲ πράξεις καὶ ἐκδηλώσεις ἐξωτερικῆς, γι' αὐτὸ καὶ εἶναι πολὺ εὐκολότερα ἀντιληπτές ἀπ' ὅ,τι οἱ πρῶτες.

Ὅλες οἱ ἀρετὲς εἶναι ψυχοφελεῖς καὶ ἀναγκαῖες γιὰ τὴ σωτηρία μας, περισσότερο ὅμως οἱ πνευματικῆς, γιατί, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος στὴ Σαμαρείτιδα, «ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα. κι ἐκεῖνοι ποὺ τὸν λατρεύουν, πρέπει νὰ τὸν λατρεύουν πνευματικὰ καὶ ἀληθινὰ» (Ἰω. 4:24). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐπίσης, γράφει στὸν ἅγιο Τιμόθεο: «Νὰ γυμνάζεσαι στὴν εὐσέβεια, γιατί ἡ ἐκγύμναση τοῦ σώματος λίγο ὠφελεῖ. Ἡ εὐσέβεια, ὅμως, εἶναι ὠφέλιμη γιὰ ὅλα» (Α' Τιμ. 4:7-8).

Ἄν ὅμως ἀξιολογοῦμε σὰν ἀνώτερες τὶς ἐσωτερικῆς ἀρετῆς, δὲν καταφρονοῦμε καθόλου καὶ τὶς ἐξωτερικῆς, γιατί ἀπ' αὐτὲς ὀδηγοῦμαστε στὶς πρῶτες καὶ μ' αὐτὲς τὶς ἀποκτᾶμε καὶ τὶς συντηροῦμε. Γιὰ παράδειγμα, ἡ ἀναχώρηση λυτρώνει ἀπὸ πειρασμικὰ θεάματα, ἀκούσματα καὶ συντυχίες κοσμικῶν ἀνθρώπων. Ἡ νηστεία ἀδυνατίζει τὸ σῶμα, καταστέλλει τὴ ροπή του πρὸς τὴν ἁμαρτία, ὑψώνει τὸ πνεῦμα καὶ βοηθαίει ἔτσι στὴν προσευχὴ καὶ στὴν πνευματικὴ μελέτη. Καὶ ὅλα αὐτὰ, μὲ τὴ σειρά τους, συντελοῦν στὴν ἀπόκτηση ὑπομονῆς, ταπεινοφροσύνης, εὐλάβειας κλπ. Θὰ μπορούσαμε δηλαδὴ νὰ ποῦμε, ὅτι οἱ ἐσωτερικῆς ἀρετῆς ἀποτελοῦν τοὺς ποθούμενους στόχους, ἐνῶ οἱ ἐξωτερικῆς τὰ μέσα γιὰ τὴν πραγματοποίησή τους. Οἱ δευτέρες πραγματώνουν τὴ θεραπεία, ἐνῶ οἱ πρῶτες τὴ σωτηρία. Ἔτσι, ὅλες τὶς ἀρετῆς τὶς χρειαζόμαστε, γιὰ νὰ φτάσουμε στὸν προορισμὸ μας, τὴν αἰώνια ἔνωση μὲ τὸν Θεό.

Μὲ τὴ συνοπτικὴ αὐτὴ ἀνάλυση, γίνεται φανερὴ τόσο ἡ παλαιότερη πλάνη τῶν Φαρισαίων ὅσο καὶ ἡ νεότερη τῶν Λουθηροκαλβινιστῶν.

Οἱ Φαρισαῖοι, σὰν κενόδοξοι καὶ σαρκικοί, δὲν ἔδιναν καμιὰ σημασία στὶς ἐσωτερικῆς ἀρετῆς, κάνοντας μόνον ἐξωτερικὰ καλὰ ἔργα καὶ μάλιστα ἐπιδεικτικά, γιὰ νὰ φαίνονται ἐνάρετοι στοὺς ἀνθρώπους. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος τοὺς ξεσκέπασε, τοὺς καταδίκασε καὶ τοὺς ταλάνισε σκληρά: «Ἀλίμονό σας, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριτές, γιατί δίνετε στὸν ναὸ τὸ ἓνα δέκατο ἀπὸ τὸ δυόσμο καὶ τὸ ἄνηθο καὶ τὸ κύμινο, καὶ δὲν τηρεῖτε τὶς σπουδαιότερες ἐντολὲς τοῦ νόμου, τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν εὐσπλαχνία καὶ τὴν πιστότητα. Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ κάνετε, χωρὶς νὰ παραμελήσετε κι ἐκεῖνα. Ἀλίμονό σας, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριτές, γιατί μοιάζετε μὲ τάφους ἀσβεστωμένους, ποὺ ἐξωτερικὰ φαίνονται ὡραῖοι, ἐσωτερικὰ ὅμως εἶναι γεμάτοι κόκαλα νεκρῶν καὶ κάθε λογῆς ἀκαθαρσία Ἔτσι κι ἐσεῖς, ἐξωτερικὰ φαίνεστε εὐσεβεῖς στοὺς ἀνθρώπους, κι ἐσωτερικὰ εἶστε γεμάτοι ὑποκρισία καὶ ἀνομία» (Ματθ. 23:23, 27-28).

Τὴ φαρισαϊκὴ «δικαιοσύνη» ἐλέγχει καὶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὁ Θεός, ὅταν λέει μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτη Ἡσαΐα: «Ὁ λαὸς αὐτὸς μὲ πλησιάζει μὲ τὸ στόμα του καὶ μὲ τιμᾷ μὲ τὰ χεῖλη του, ἡ καρδιά του ὅμως

βρίσκεται πολὺ μακριὰ ἀπὸ μένα» (Ἠσ. 29:13). Καὶ ἄλλου: «Τί νὰ τὶς κάνω τὶς πολλὲς θυσιῆς σας; Τὸ θυμίαμά σας μοῦ φαίνεται σιχαμερό. Δὲν ἀνέχομαι τὶς γιορτὲς τῆς πρωτομηνιάς καὶ τὰ σάββατα καὶ τὴ μεγάλη ἡμέρα τοῦ ἐξίλασμοῦ. Ὅταν ὑψώνετε τὰ χέρια σας σὲ προσευχή, θὰ ἀποστρέψω τὰ μάτια μου ἀπὸ σᾶς» (Ἠσ. 1:11, 13, 15).

Γιατί ὁ Θεὸς ἀποστρέφεται ἐκεῖνα πού πρόσταξε ὁ ἴδιος νὰ τελοῦνται ἀπαρασάλευτα; Γιατί δὲν δέχεται πράξεις εὐσέβειας, μὲ τὶς ὁποῖες ἀπονέμεται τιμὴ καὶ προσκύνηση στὸ ἅγιο ὄνομά Του καὶ στὴ θεία μεγαλοσύνη Του; Καταδικάζει, λοιπόν, ὁ Κύριος αὐτὲς τὶς πράξεις; Ὁχι, δὲν τὶς καταδικάζει. Τὶς δέχεται κι αὐτὲς, καὶ μάλιστα εὐάρεστα, ὅταν ὁμως συνοδεύονται καὶ ἀπὸ τὶς ἐσωτερικὲς ἀρετὲς, ὅπως φανερώνει στὴ συνέχεια τοῦ λόγου τοῦ ὁ προφήτης Ἡσαΐας: «Λουθεῖτε μὲ τὴ μετάνοια καὶ γίνετε καθαροί. Ἀφαιρέστε τὰ ἁμαρτωλὰ πάθη ἀπὸ τὶς ψυχὲς σας, γιὰ νὰ μὴ φαίνονται ἀκάθαρτες τὰ μάτια μου. Σταματήστε πιά τὶς ἀνομίες σας. Μάθετε νὰ κάνετε τὸ καλὸ. Ζητήστε μ' ὅλη σας τὴν καρδιά τὸ δίκαιο» (Ἠσ. 1: 16-17).

Ἔτσι αἰτιολογεῖται καὶ ἡ ἀποδοκιμασία τοῦ Φαρισαίου ἐκείνου, πού μὲ τόση ἀφροσύνη ἔλεγε στὴν προσευχή του: «Θεέ μου, σ' εὐχαριστῶ πού δὲν εἶμαι σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἄρπαγας, ἄδικος, μοιχὸς ἢ καὶ σὰν αὐτὸν ἐδῶ τὸν τελῶνη. Ἐγὼ νηστεύω δυὸ φορές τὴν ἑβδομάδα καὶ δίνω στὸ ναὸ τὸ δέκατο ἀπ' ὅλα τὰ εἰσοδήματά μου» (Λουκ. 18: 11-12). Βλέπεις ἐδῶ τρία μεγάλα κακά. Τὴν ἔπαρση -«δὲν εἶμαι σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους»-, τὴν περιφρόνηση τοῦ πλησίον -«ἢ καὶ σὰν αὐτὸν ἐδῶ τὸν τελῶνη»- καὶ τὴν αὐτοδικαίωση, τὴν αὐτάρκεια, τὴν ψευδαίσθηση δηλαδὴ πὼς εἶναι δίκαιος, πράγμα γιὰ τὸ ὁποῖο εὐχαριστεῖ τὸν Θεό, ἀντὶ νὰ ζητᾷ τὸ ἔλεός Του.

Ὁ κίνδυνος τοῦ φαρισαϊσμοῦ εἶναι μεγάλος γιὰ ὅλους μας. Καλύτερα νὰ εἶσαι ἁμαρτωλὸς καὶ νὰ ὁμολογεῖς ταπεινὰ τὴν κακία σου, παρὰ ἐνάρετος τάχα καὶ ὑπερήφανος. Γιατί ὁ ἁμαρτωλός, μὲ τὴν παραδοχὴ τῆς πνευματικῆς του ἀρρώστιας, βάζει ἀρχὴ διορθώσεως, θεραπείας καὶ σωτηρίας. Ὅποιος ὁμως δὲν γνωρίζει οὔτε παραδέχεται πὼς εἶναι ἄρρωστος, πὼς θὰ γιαντρευτεῖ; Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος εἶπε κάποτε στοὺς Φαρισαίους, ὅτι οἱ τελῶνες καὶ οἱ πόρνες θὰ μποῦν πρὶν ἀπ' αὐτοὺς στὴ βασιλεία Του (Ματθ. 21:31).

Οἱ Προτεστάντες πάλι, Λουθηρανοὶ καὶ Καλβινιστὲς καὶ ἄλλοι, διαπιστώνοντας τὴ φαρισαϊκὴ πλάνη καὶ θέλοντας νὰ τὴν ἀποφύγουν, κατάντησαν στὸ ἄλλο ἄκρο καὶ σὲ πλάνη χειρότερη, γιατί καταφρόνησαν ὀλότελα τὶς ἐξωτερικὲς ἀρετὲς. Ὁ Κύριος ὁμως τὸ εἶπε καθαρά: «Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ κάνετε, χωρὶς νὰ παραμελήσετε κι ἐκεῖνα» (Ματθ. 23:23).

Ἡ γνήσια χριστιανικὴ διδασκαλία, ποὺ διαφυλάσσεται ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀπορρίπτει καὶ τὰ δυὸ ἄκρα, ἀκολουθώντας τὴ βασιλικὴ καὶ σωτήρια ὁδὸ τῆς ἀληθινῆς ἐν Χριστῷ δικαιοσύνης, ἐκείνης δηλαδὴ ποὺ ἀποδίδει ἔμπρακτα τὴν πρέπουσα ἀξία καὶ ἀναγνωρίζει τὸν καθοριστικὸ γιὰ τὴ σωτηρία ρόλο τόσο στὶς ἐσωτερικὲς ὅσο καὶ στὶς ἐξωτερικὲς ἀρετές.

Ὅλες οἱ ἐνέργειές μας, ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς, στρέφονται γύρω ἀπὸ τρεῖς ἄξονες, σχετίζονται μὲ τρία πρόσωπα: τὸν Θεό, τὸν πλησίον καὶ τὸν ἑαυτό μας. Ἡ σχέση μας μὲ τὰ τρία αὐτὰ πρόσωπα καθορίζει τὴν ποιότητα τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Καὶ μίᾳ σωστῇ σχέσῃ προϋποθέτει τὴν πρέπουσα καρδιακὴ τοποθέτησιν.

Μὲ ἀπλὰ λόγια, λοιπόν, γιὰ νὰ τὸ καταλάβεις καλύτερα, σοῦ λέω μεταφορικά, πῶς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ ἔχεις καρδιὰ τέκνου, ἀπέναντι τοῦ πλησίον καρδιὰ μάνας καὶ ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ σου καρδιὰ δικαστῆ.

Λόγοι Γερόντων περὶ ἀρετῶν

* * * *

Εἰσαγωγή στὸ μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ μάθημα αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ ἀκούσουμε τοὺς ἴδιους τοὺς Γέροντες νὰ μᾶς μιλοῦν γιὰ τὶς ἀρετὲς καὶ τὶς ὀφέλειες ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχει κάποιος ἐφαρμόζοντας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Θὰ παρουσιάσουμε τοὺς λόγους τῶν γερόντων καὶ μετὰ μποροῦμε νὰ τοὺς συζητήσουμε ἔτσι ὥστε νὰ ἀποκομήσουμε ὅτι μποροῦμε ἀπὸ τὰ λόγια τῶν ἁγίων αὐτῶν μορφῶν τῆς ἐκκλησίας μας.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

1. Λόγος περὶ τῆς ὑποποιοῦς ταπεινοφροσύνης

Εἶπε γέρον. **Ταπείνωση** εἶναι τό κάτω σκαλοπάτι τῶν ἀρετῶν. Ἀγάπη εἶναι το ἐπάνω σκαλοπάτι. Γιατί δὲν ἀγιάζουμε σήμερα; Γιατί δὲν ἔχουμε ταπείνωση.

Εἶπε πάλι ἄλλος. Ἡ **ὑπερηφάνειά** μας κάνει κουφὸ τὸν Θεό. Ἐλεγε ὁ Ρῶσος ἀσκητὴς παπα – Τύχων, ποὺ ἔζησε 60 χρόνια στὸ Ἅγιο Ὅρος, ἀφοῦ γύρισε 300 μοναστήρια. «ὁ Θεὸς τὸ πρωὶ εὐλογεῖ τὸν κόσμον ὅλο μὲ τὸ ἓνα του χέρι καὶ τὸν ταπεινὸ ἄνθρωπο μὲ τὰ δυὸ χέρια». Καὶ προσεύχεται λέγοντας: «Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ χάρισέ μου ταπείνωση» Ἄλλο παρθενία, ἄλλο ταπείνωση συνήθιζε νὰ λέει. Πολλοὶ παρθένοι ὑπερήφανοι πῆγαν στὴν κόλαση.

Ὅταν οἱ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες εὐχόνταν στὸν Νεοσκητιώτη γέροντα Θεοφύλακτο «καλὸ Παράδεισο», ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε. Δὲν εἶναι ἀχυρώνας ὁ Παράδεισος, γιὰ νὰ δεχτεῖ ἐμένα τὸ ζῶον! Τέτοια αὐτομεμψία εἶχαν οἱ ἅγιοι πατέρες.

3. Λόγος περὶ τῆς προσευχῆς

Ὅταν προσευχόταν ὁ ὅσιος Ἀκάκιος ὁ Καυσοκαλυβίτης στεκόταν στὴν προσευχή ὡς στύλος ἀκλόνητος καὶ καθήμενος δὲν αἰσθανόταν

καθόλου τὸ σῶμα του, σὲ κατάσταση ψηλὴ ὑπάρχων, πλήρης χάριτος καὶ Θείου Φωτός.

Στὴ « Μεταμόρφωση» τῆς ἱερᾶς Σκήτης ἁγίας Ἄννας ἔζησε ὁ εὐλαβέστατος Μαυροβούνιος ἱερομόναχος Μηνᾶς. Τὸ ἡμερονύκτιο ἔκαμνε ἀπὸ 1000 ἕως 3000 γονυκλισίες καὶ 50 ἕως 100 κομποσχοίνια. Ἀπὸ τὴν πολλὴ προσευχὴ δὲν ἄδειαζε νὰ μιλήσει. Ἡ προσευχὴ γιὰ αὐτὸν ἦταν ἡ ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό, ἀλλὰ εἶχε καὶ πρακτικὴ ὠφέλεια. Τὸν σκέπαζε ἀπὸ τὴν πολυλογία καὶ τὴν κατάκριση.

Ἐνας ἀσκητῆς ἔστειλε τὸν ὑποτακτικὸ του νὰ πουλήσει τὸ ἐργόχειρό του στὶς Καρυές. Ἐκεῖ ὁ ὑποτακτικὸς του ἄκουσε στὸ Πρωτάτο ὠραιότατες ψαλμωδίες, μουσικὴ κ.λ.π. Μιὰ μέρα λέει στὸν γέροντά του. Γέροντα ἔχω ἓνα λογισμό. Ἐμεῖς ἐδῶ πέρα στὴν ἔρημο δὲν κάνουμε τίποτα. Νὰ δεῖς πῶς ἐκεῖ ὑμνοῦν τὸν Θεό. Ψαλμωδίες, πράγματα, χορωδίες. Ἐμεῖς ἐδῶ μόνο κομποσχοῖνι, μόνο ΚΥΡΙΕ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ... Τὸν παίρνει ὁ Γέροντας τότε μιὰ ἄλλη μέρα καὶ τοῦ λέει. Ἄς, πᾶμε παιδί μου νὰ δοῦμε τί κάνουν αὐτοὶ οἱ πατέρες. Νὰ κάνουμε κι ἐμεῖς τὸ δικό τους τυπικό. Καὶ ὅταν πῆγαν σκύβει στὸ αὐτί του, μέσα στὴν ἐκκλησία καὶ τοῦ λέει ψιθυριστά. Πράγματι τέκνο, ἐδῶ δοξάζουν τὸν Θεό. Δὲν πρόλαβε νὰ τελείωσει καὶ πιάνει δυνατὸς σεισμός. Σείστηκαν τὰ σύμπαντα. Τότε ἀμέσως οἱ ψάλτες ἄφησαν τὰ μουσικὰ βιβλία καὶ τὰ «τεριέμ» καὶ ἄρχισαν νὰ τραβοῦν κομποσχοῖνι, φωνάζοντας «ΚΥΡΙΕ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ ΥΙΕ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΛΕΗΣΟΝ ΗΜΑΣ»!!!! Γέροντα πᾶμε νὰ φύγουμε, πᾶμε στὴ δουλειά μας, στὴν ἡσυχία μας, στὸ καλύβι μας. Αὐτὸ πὺν κάνουμε ἐμεῖς, εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τὰ ψαλτικά. Διαπίστωσαν πράγματι, ὅτι καλύτερη προσευχὴ εἶναι ἡ προσευχὴ μὲ τὸ κομποσχοῖνι.

Σαράντα χρόνια στὴν ἔρημο, ὅλες τὶς ἀκολουθίες τὶς ἔκαμα μὲ κομποσχοῖνι, διηγεῖται ὁ γέρον Χρυσόστομος ὁ ἐρημίτης. Τὴ Μ. Τεσσαρακοστὴ προσπαθούσαμε νὰ ἔχουμε τὸν νοῦ μας πάνω στὸν Ἐσταυρωμένο. Ἀλλὰ πόσο γρήγορα ἡ προσευχὴ φεύγει. Βία χρειάζεται.

Ὁ γέρον Δανιὴλ στὴ Νέα Σκῆτη ἔζησε 115 χρόνια. Εἶχε ὀξυτάτη ὄραση. Ὅταν ἔκανε κομποσχοῖνι πῆγαινε ὁ διάβολος μὲ τὴ μορφή τσακαλιοῦ καὶ τοῦ τραβοῦσε τὸ κομποσχοῖνι. Ἐκεῖνος ὅμως συνέχιζε τὸν ἀγῶνα του.

Εἶπε γέρον. Ὅπως τὰ καράβια πὺν κινδυνεύουν ἐκπέμπουν σῆμα κινδύνου συνεχῶς, ἔτσι πρέπει νὰ λέει καὶ ὁ ἄνθρωπος συνεχῶς τὴν εὐχή. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Ἐλέησόν με.

Φημολογεῖται τὸ ἀκόλουθο γεγονός. Ὅταν κάποτε ἦλθε στὸ Ὄρος ὁ νεοφανῆς ἅγιος Νεκτᾶριος Πενταπόλεως ἐπισκέφτηκε στὴ σκῆτη τῆς ἁγίας Ἄννας σπουδαῖο πνευματικὸ, θεωρητικὸ καὶ πρακτικὸ δάσκαλο τῆς

νοερᾶς προσευχῆς γέροντα, μετὰ τοῦ ὁποίου συζητοῦσαν στήν καλύβα του καὶ προσευχήθηκαν ἐπὶ τρία ἡμερονύκτια!!! Ἀδιαλείπτως.

Ὁ ἐρημίτης π. Χρυσόστομος μᾶς διηγεῖται. Ὑπῆρχε ἕνας γεροντάκος στὰ καυσοκαλύβια. Εἶχε ἀγγελικὴ φωνή. Λέγεται πῶς ὅταν ἔψαλλε τὸ «Ἄξιον ἔστί» ἄνοιγε τὰ χέρια του διάπλατα ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀγαλλίαση τῆς καρδιᾶς του καὶ φημολογεῖται ὅτι κουνιόντουσαν τὰ καντήλια. Μιὰ φορὰ κατέβαινα πρὸς τὴν Ἁγία Ἄννα καὶ ἄκουσα νὰ ψέλνει. Ἐλεγα, μὰ τί φωνὴ εἶναι αὐτή; Ἄγγελος ψάλλει;

4. Λόγος περὶ ὑπομονῆς

Ἡ ὑπομονὴ ἀποκτᾶται, δὲν ἀγοράζεται ἔλεγε ἕνας ἀσκητής. Εἶπε ἕνας γέρων. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ χρήζει ὑπομονῆς, σταθερᾶς ὑπομονῆς. Ὁ ἄνθρωπος παθαίνει μεταβολές, ἀλλοιώσεις. Ἀπὸ τὴ μίᾳ μέρα στὴν ἄλλη.

Ὅταν ρωτοῦσαν τὸν ἀσθενὴ γέροντα Νικόλαο τῆς Νέας Σκῆτης πῶς εἶναι στὴν υἰγεία του ἀπαντοῦσε ὁ ὑπομονετικὸς γέρων. Δόξα τῷ Θεῷ. Καὶ ἄλλα μοῦ πρέπουν. Ὅταν ἐκοιμήθη τὸ πρόσωπο του ἔλαμψε!

Ρώτησε ἕνας ἱερέας γέροντα ἀσθενὴ μοναχό. Πῶς εἶστε στὴν υἰγεία σας πάτερ; Ἔ, καλὰ. Τώρα μοῦ παρουσιάστηκαν καὶ ἄλλες παθήσεις. Ὅλα ὁμῶς χρειάζονται. Πῶς θὰ πάω Ἐκεῖ πάνω, παπᾶ μου, μὲ ἄδεια χέρια;

«Κυρίε μου, γιατί νὰ ὑποφέρω τόσο πολὺ;» παραπονιόταν κάποτε ὁ ἀσθενὴς ἐνάρετος γέρων Ἀρτέμιος ὁ Γρηγοριάτης. Τότε εἶδε τὸν Δεσπότη Χριστό, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδειξε τὰ χέρια του καὶ τὴν πλευρὰ του καὶ τοῦ ἔλεγε. Κοίταξε πόση ὑπομονὴ ἔκανα. Ἐσὺ γιὰ τὴν ἀγάπη μου δὲν ὑπομένεις;

Εἶπε ἕνας γέρων μοναχός. Ἡ ἀσθένεια εἶναι θεία ἐπίσκεψη. Ἡ ἀσθένεια εἶναι μέγιστο δῶρο τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ πὺ μπορεῖ νὰ δώσει ὁ ἄνθρωπος στὸν Θεὸ εἶναι ὁ πόνος.

Γέροντα, ἔχω τόσα χρόνια στὸ Ἅγιο Ὅρος καὶ δὲν εἶδα καμιὰ ὀπτασία ἢ κανένα ὄραμα ἢ δὲν εἶχα κάποια πληροφορία πνευματικὴ, ἔλεγε στὸν γέροντα πατέρα Ἰωακείμ ὁ τώρα στὴν Ἀγγλία, Ἁγιορείτης Ρῶσος ἱερομόναχος Σωφρόνιος, ὁ κτήτοράς τῆς ἐκεῖ ἱερᾶς Μονῆς καὶ ὁ συγγραφέας τοῦ βίου τοῦ ἀγίου Σιλουανοῦ. Τοῦ ἀπάντησε ὁ γέρων Ἰωακείμ. Ποιὸς σοῦ χάρισε ὑπομονὴ καὶ κάθεσαι στὸ Ὅρος καὶ μάλιστα στὰ φρικτὰ Καρούλια, παρὰ ὁ Θεός. Θὰ μποροῦσες νὰ μείνεις χωρὶς ἐμφανὴ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ; Ἄλλο θαῦμα μεγαλύτερο ἀπὸ αὐτὸ μὴν ζητᾶς καὶ χάρισμα ὑψηλότερο μὴν θέλεις.

Ἐνας νέος μοναχὸς πῆγε στὸν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ τὸν Καρουλιώτη καὶ τοῦ εἶπε.

Γέροντα, ἔχω πειρασμό. Παιδί μου, τοῦ ἀπάντησε ἐκεῖνος ὁ πειρασμός ὑπάρχει παντοῦ. Στὸ φαγητὸ πειρασμός, στὸν ὕπνο πειρασμός. Θυμήσου τί λέει τὸ Γεροντικό. Πάρε τοὺς πειρασμοὺς καὶ κανένας δὲν σώνεται. Καὶ ἔτσι παρηγορήθηκε ὁ ἀγωνιστής.

Ζούσε στὴ σπηλιά τοῦ ὄσιου Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτη ὁ γέρον Χρυσόστομος καὶ ὁ μοναχὸς Σέργιος. Τὸν Σέργιο τὸν πολεμοῦσε ὁ σατανὰς νὰ φύγει ἀπὸ τὸν ἀσκητικὸ του στίβο καὶ νὰ ἐγκαταλείψει τὸν ἀγῶνα. Κάποτε ἐπισκέφτηκε ἕνα γέροντα στὶς Καρυές, πού μὲ ἀφθαστη αὐταπάρηση καὶ ὑπομονὴ εἶχε γηροκομήσει καὶ θάψει τέσσερις γεροντάδες. Πῶς μένεις τώρα μόνος σου ἐδῶ χάμω; Τὸν ρώτησε ὁ Σέργιος. Μὲ πολεμᾷ καὶ ἐμένα ὁ διάβολος νὰ φύγω, ἀλλὰ ξέρεις τί μὲ κρατᾷ; Ἀπάντησε ὁ ἡρωικὸς γέρον. Ἔλα νὰ σοῦ δείξω τοὺς θησαυροὺς μου. Ποιοὶ εἶναι οἱ θησαυροὶ σου; Δὲν βλέπω τίποτα. Τὸν πῆρε τὸν πῆγε σὲ ἕνα δωμάτιο πού εἶχε παλιὰ παπούτσια, τρύπια πόσων ἐτῶν....., παλαιὰ ζωστικά, καὶ παλαιούς σκούφους τῶν γεροντάδων του ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, δείγματα ἀμέτρητων ἀγῶνων καὶ θυσιῶν.... Νὰ οἱ θησαυροὶ μου. Πές μου, πῶς νὰ τοὺς ἐγκαταλείψω; Διδάχτηκε ὁ π. Σέργιος περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη διδασκαλία, ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς σιωπηλοὺς θησαυροὺς καὶ διδασκάλους.

5. Λόγος περὶ τῆς ἐλεημοσύνης

Εἶπε γέρον. Γιὰ τοὺς ἀσπλαγχνοὺς πού πεθαίνουν νὰ κάνετε μνημόσυνα καὶ προπαντὸς ἐλεημοσύνη. Ἐλεημοσύνη. Ὑπάρχουν πολλοὶ πτωχοί. Σ' αὐτοὺς νὰ δίνετε. Στὰ μνημόσυνα νὰ χρησιμοποιεῖτε κόλλυβα καὶ ὄχι γλυκά, ὅπως κάνουν πολλοὶ τώρα τελευταῖα.

Ὁ πάμπτωχος καὶ ρακενδυτος Ρουμάνος ἀσκητῆς πού δὲν εἶχε πού τὴν κεφαλὴ κλείναι, βοηθοῦσε στὴν τράπεζα τοῦ Ρωσικοῦ μοναστηριοῦ καὶ ὅτι ἔπαιρνε τὸ ἔδινε ἐλεημοσύνη στοὺς ἀπομακρυσμένους ἀσκητές. Εἶναι ἡ μόνη εὐκαιρία νὰ σωθῶ, ἔλεγε. Νὰ ζητιανεύω ταπεινούμενος, νὰ κοπιάζω, νὰ διαμοιράζω.

Ἕνας μοναχὸς ρώτησε τοὺς ἐπισκέπτες του. Ἔσεῖς τί δουλειὰ κάνετε; Γέροντα δὲν ἔχουμε καλὸ ἐπάγγελμα. Ἐμποροὶ εἴμαστε, ἀπάντησαν μὲ συστολή. Ἔχουμε ἀδελφοὶ μου, μεγάλη ἀνάγκη ἀπὸ καλοὺς ἐμπόρους. Ἀλήθεια, γιὰ πεῖτε μου τί κάνετε, ὅταν ἀκριβαίνουν τὰ πράγματα; Πουλάτε καὶ τὰ παλιά, πού εἶχατε στὸ μαγαζὶ μὲ καινούργιες τιμές; Ναι γέροντα. Πῶς νὰ κάνουμε ἀλλιῶς; Πρέπει νὰ ξαναφέρουμε πράγμα στὸ μαγαζὶ. Καλά, ἀλλὰ ἐσεῖς ἀπὸ τὰ παλιά βγάζετε δυὸ φορὲς κέρδος.

Ὅταν ὑπηρετοῦσε ὁ γέρον Ἀρτέμιος σὲ ἕνα Γρηγοριάτικο μετόχι στὴν Ἄρτα καὶ πῆγαινε νὰ ψωνίσει στὴν ἀγορά, ἐπέστρεφε μὲ ἄδεια χέρια. Ὅτι εἶχε τὸ μοίραζε σὲ πτωχοὺς καὶ γεροντάκια.

6. Ἡ ἀρετὴ τῆς σιωπῆς

Οἱ πρῶτοι πατέρες εἶχαν τὴ σιωπὴ ὡς ἀρετὴ ἀρετῶν καὶ ὡς ἀπόδειξη προόδου στὴν ἀρετὴ. Καὶ ἐπεδίωκαν ν' ἀποκτήσουν μὲ πολλοὺς κόπους καὶ προσπάθειες αὐτὴ τὴ μητέρα τῶν ἀρετῶν. Καὶ οἱ πνευματικοὶ πατέρες ἐξασκοῦσαν τοὺς μαθητὲς τοὺς σ'αὐτήν. Κάποιος μοναχὸς εἰσῆλθε σ' ἓνα μοναστήρι καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν ἡγούμενο νὰ τὸν κάμει καλόγηρο. Καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσει: «Ἀπ' ὅτι βλέπω ἐσὺ δὲν φαίνεσαι νὰ προσδεύεις σὲ καμιὰ ἀρετὴ. Ὅμως ὡς κανόνα ἔχε τοῦτο. Νὰ μὴν ὁμιλεῖς καθόλου. Οὔτε μιὰ λέξη δὲν θὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα σου. Οὔτε προσευχὴ θὰ ὑποψιθυρίζης. Οὔτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν θὰ ψάλλεις. Ἐὰν σὲ ἐρωτήσῃ ἄλλος ἀδελφὸς ἢ κοσμικὸς περὶ τινὸς πράγματος, δὲν θὰ τοῦ ὁμιλήσῃς. Θὰ ζεῖς καὶ θὰ πολιτεύεσαι ὡς ἄλαλος. Ἐὰν κάμεις ἔτσι, ἴσως ὁ Θεὸς καὶ σὲ εὐσπλαγχνιστεῖ καὶ σὲ κοσμήσῃ μὲ κάποια ἀρετὴ καὶ σωθεῖς». Καὶ ὁ μοναχὸς ἔκαμε ὅπως τοῦ εἶπε ὁ ἡγούμενος. Ἦταν σιωπηλός. Πράος, εἰρηνικός. Οἱ ἄλλοι μοναχοὶ μὲ νοήματα τοῦ ὑπεδείκνυαν τί νὰ κάμει. Καὶ αὐτὸς πρόθυμος καὶ μὲ ἐπιμέλεια τὸ ἔκανε. Ἦταν δὲ σὲ ὅλους ἀγαπητὸς γιὰ τὴν πραότητά του καὶ τὴν ὑπακοή του.

Ἐνα πρῶτὸν τὸν ἐκάλεσεν ὁ ἡγούμενος καὶ τοῦ εἶπε. Δὲν σὲ βλέπω νὰ ἔκαμες καμιὰ προκοπὴ τόσον χρόνον ὅπου μένεις στὸ μοναστήρι. Γι' αὐτὸ καὶ θὰ σὲ στείλω σὲ ἄλλο μοναστήρι, μήπως ἐκεῖ κάτι ἐπιτύχεις! Καὶ τοῦ ἔδωσε ἓνα γράμμα νὰ τὸ δώσει στὸν ἡγούμενο τοῦ ἄλλου μοναστηριοῦ. Ὁ μοναχὸς ἔβαλε μετάνοια καὶ ἀνεχώρησε. Ὅταν ἔφθασε στὸ νέο μοναστήρι ἔδωσε τὸ γράμμα στὸν ἡγούμενο. Ἐκεῖνος τὸ διάβασε καὶ τὸ κράτησε. Ἐπειτα ἀπὸ ἓνα χρόνον ἔγραψε γράμμα στὸν πρῶτον ἡγούμενον καὶ τοῦ ἔγραφε ὅτι ὁ μοναχὸς πού μᾶς ἔστειλες ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ καὶ ὅλοι λυπηθήκαμε καὶ ἐκλαύσαμε, διότι ἦταν ὑποδειγματικὸς μοναχός. Ἄκακος, ἀθῶος, πράος, νηστευτής, ὑπάκουος. Ἦταν ἄλαλος, καὶ οἱ ἀδελφοὶ μὲ νοήματα τοῦ ὑπεδείκνυαν τί πρέπει νὰ κάμει. Εἶθε ὁ Κύριος μετὰ τῶν ὁσίων ν' ἀναπαύσει τὴν ψυχὴν του.

Ὅταν ὁ ἡγούμενος πῆρε τὸ γράμμα, πολὺ συγκινήθηκε καὶ ἔκλαυσε, καὶ ἔκρουσε τὸ σήμαντρο καὶ συγκεντρώθηκαν ὅλοι, καὶ τοὺς διηγήθηκε τὰ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς σιωπῆς του, τὴν ὁποία διετήρησεν στὸ νέο μοναστήρι, διότι ὁ ἡγούμενος ἐλησμόνησε νὰ τοῦ λύσει τὸν κανόνα. Καὶ ὅλοι οἰκοδομήθηκαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, διότι ἔχει τέτοιους δούλους καὶ ἐμακάρισαν τὸν ἀδελφὸν ὅτι διὰ ὀλίγον χρόνον ὑπομονῆς καὶ σιωπῆς ἐκέρδισε τὴ Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα παραδείγματα σιωπῆς, ὅπου ἐθελουσίως εἶχαν τὴν ἀρετὴ αὐτὴ ἰσοβίως καὶ ἀπὸ τὸ στόμα τοὺς οὐδέποτε βγήκε λόγος, οὔτε πρὸς οἰκοδομὴν, οὔτε πρὸς διόρθωσιν ἄλλου χριστιανοῦ, οὔτε δοξολογία ἢ εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεόν.

Διότι ἡ φιλανθρωπία εἶναι μεγάλο ἀγαθὸ καὶ ὁ ἐλεήμων ἔχει μισθὸ ἀπὸ τὸν Θεό, ἐλπίζων ὅτι θὰ ἐλεηθεῖ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, κατὰ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου «μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται», ἀλλ' ὅμως ἡ προσευχὴ εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἐλεημοσύνης καὶ ἡ σιωπὴ εἶναι ἀνωτέρα τῆς προσευχῆς. Εἶναι ἡ προσευχὴ τῶν προσευχῶν. Κατάσταση ἀγγελικὴ, διότι οἱ Ἄγγελοι μὲ σιωπὴ ἀκαταπαύστως ὑμνοῦν καὶ δοξολογοῦν τὸν Θεό.

Κατάσταση μακαριότητος, μακαριότητος τοῦ Παραδείσου. Διότι οἱ Ἅγιοι στοὺς Ουρανοὺς γεύονται ἐν σιωπῇ τὴ μακαριότητα τοῦ Παραδείσου, καὶ διὰ τῆς σιωπῆς δοξολογοῦν τὸν Θεὸ καὶ τὸν εὐχαριστοῦν ὅτι τοὺς καταξίωσε τέτοια μακαριότητα καὶ τόσων ἐπουρανίων δωρεῶν, δωρεές τις ὅποιες ἐδῶ στὴ γῆ δὲν μπορούσαν νὰ φαντασθοῦν, πόσον γλυκύτατες καὶ ἀνώτερες κάθε εὐτυχίας ἐπιγείου καὶ μακαριότητος ὑπάρχουν. Ἡ σιωπὴ εἶναι ὁ φύλακας ἄγγελος τῆς εἰρήνης.

Τὰ λόγια εἶναι σφαῖρες ποὺ προκαλοῦν πολέμους, ταραχές, ζημίαι ψυχῆς ἢ ταραχὴ καὶ σύγχυσι φρενῶν, θλίψεις, ἀθυμίες.

Ὁ σιωπηλὸς εἶναι πάντα εἰρηνικός, καὶ εἰρηνεύει καὶ ὅλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι τὸν συναναστρέφονται. Διότι ἀκτινοβολεῖ καὶ μεταδίδει τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τῆς σιωπῆς ἐπιτυγχάνεις ὅ,τι ἐπιχειρεῖς ν' ἀποκτήσεις διὰ τῆς νηστείας, τῆς ἀγρυπνίας, τῆς κακοπάθειας. Ἐὰν εἶσαι ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος σωματικὰ καὶ δὲν δύνασαι νὰ νηστεύεις, ὅμως διὰ τῆς σιωπῆς, τὴν ὁποία καὶ τὸ πιὸ ἀσθενικὸ σῶμα καὶ ὁ πιὸ γέρος καὶ ἐξασθετισμένος μπορεῖ νὰ ἀσκήσει, ἀποκτᾷ καὶ κερδίζει Θεία Χάρι, ἀνώτερη ἐκείνης τῆς νηστείας!

Πόση δυστυχία φέρνουν τὰ λόγια! Πόση εὐτυχία γεννάει ἡ σιωπὴ!

Πόσο μίσος καὶ κακότητα σκορπίζουν τὰ λόγια! Πόση ἀγάπη καὶ καλωσύνη γεννάει ἡ σιωπὴ!

Τὸ στάδιο τῶν ἀρετῶν

* * * *

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ μάθημα αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ ἀναφερθοῦμε στὴν περίοδο πρὶν ἀπὸ τὸ Πάσχα. Θὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ Τριῶδιο γιὰ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, γιὰ τὶς Κυριακὲς τῶν νηστειῶν, τὶς προηγουμένους Θεῖες Λειτουργίες, γιὰ τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ γενικὰ γιὰ τὴν περίοδο προετοιμασίας γιὰ τὴ μεγάλη ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀποσπασματικὴ ἀνάγνωση καὶ συζήτηση μὲ τὰ παιδιὰ γιὰ τυχόν ἀπορίες. Μποροῦμε ἐπίσης νὰ χρησιμοποιήσουμε καὶ ὕμνους τοῦ Τριωδίου, γιὰ νὰ ἀκούσουμε τὰ ὠραῖα λόγια ποὺ ἀναφέρονται κυρίως στὴν ταπείνωση καθὼς καὶ σὲ ἄλλες ἀρετές.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Στάδιο τῶν ἀρετῶν ὀνομάζει ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία τὴν περίοδο τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Τὴν Καθαρὰ Δευτέρα θὰ ἀκούσουμε τὸν ὕμνο «Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέωκεται. οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλθετε, ἀναζωσάμενοι τὸν καλὸν τῆς νηστείας ἀγῶνα...». Ὅπως καὶ ὅταν τελειώσει ἡ Μεγάλη Σαρακοστή θὰ ἀκούσουμε τότε «Τὴν ψυχωφελῆ πληρώσαντες Τεσσαρακοστὴν καὶ τὴν ἁγίαν ἑβδομάδα τοῦ πάθους Σου αἰτοῦμεν κατιδεῖν φιλάνθρωπε...».

Ὅντως πρόκειται περὶ σταδίου ἀρετῶν στοῦ ὁποῖο ἡ μητέρα Ἐκκλησία παρέχει ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐφόδια τὰ ὁποῖα βοηθοῦν πρὸς τὴ νίκη κατὰ τῶν παθῶν. Πρέπει ὅμως νὰ γνωρίζομε ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ ἐφόδια, ποῖο εἶναι τὸ λατρευτικὸ πρόγραμμα τῆς Ἐκκλησίας, ποῖα γεγονότα μᾶς προβάλλει καὶ γιατί. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο καλὸ εἶναι νὰ γράψομε λίγα σύντομα εἰσαγωγικὰ περὶ Τριωδίου, ἀφοῦ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ Τριωδίου εἶναι ἡ Σαρακοστή. Ἐπειδὴ, λοιπόν, τὸ Πάσχα εἶναι κινητὴ ἑορτὴ, ὅλες οἱ ἑορτὲς ποὺ ἐξαρθῶνται ἀπὸ αὐτὸ εἶναι κινητές. Αὐτὲς οἱ ἑορτὲς εἶναι οἱ πρὸ τοῦ Πάσχα καὶ οἱ μετὰ τὸ Πάσχα.

Οί πρώτες λέγονται Τριώδιο. Οί δεύτερες Πεντηκοστάριο. Τὸ Τριώδιο ἀρχίζει τὴν Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου καὶ θὰ τελειώσει τὸ Μέγα Σάββατο. Τὸ Πεντηκοστάριο θὰ ἀρχίσει τὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως καὶ θὰ τελειώσει τὴν Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων. Ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου πῆρε τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο ἐκκλησιαστικὸ βιβλίον ποὺ περιέχει τὶς ἀκολουθίες ποὺ τελοῦνται αὐτὴν τὴν περίοδο. Τὸ δὲ βιβλίον λέγεται Τριώδιο, ἐπειδὴ οἱ Ὡδὲς τῶν Κανόνων του δὲν εἶναι ἄρτιες. Ἀντὶ γιὰ ἐννέα ποὺ εἶναι σ' ὅλα τὰ ἄλλα βιβλία ἐδῶ εἶναι μόνο τρεῖς, ἐπειδὴ ἔχει καὶ ἄλλα πολλὰ τροπάρια καὶ ὕμνους καὶ οἱ ἀκολουθίες θὰ γίνονταν πολὺ μεγάλες, ἂν οἱ Κανόνες ὅλοι εἶχαν ἐννέα Ὡδὲς. Λέγεται καὶ «Τριώδιον κατασκευτικόν», διότι οἱ ὕμνοι ποὺ περιέχει ἔχουν ἀφθαστη ποιητικὴ χάρις, βάθος νοημάτων καὶ προξενοῦν στίς ψυχὰς κατάνυξη, βίωμα ἀπαραίτητο γιὰ τὴν περίοδο αὐτή. Κάθε γεγονός ποὺ προβάλλει ἢ Ἐκκλησία μας ὑμνολογεῖται καὶ ὠφελοῦνται ψυχὰς. Οἱ τρεῖς πρώτες Κυριακὲς τοῦ Τριωδίου (Τελώνου καὶ Φαρισαίου, Ἀσώτου καὶ τῆς Ἀπόκρεω) ὀνομάζονται προσφωνήσιμοι καὶ λέγονται ἔτσι, διότι προαναγγέλλουν τὴ Μεγάλῃ Σαρακοστῇ καὶ μᾶς προετοιμάζουν γιὰ τὸ στάδιο τῶν ἀρετῶν. Ἄς δοῦμε ὅμως ὅλο τὸ Τριώδιο μὲ τὴ σειρὰ πλὴν τῆς Μεγάλῃς Ἑβδομάδος.

Κυριακὴ Τελώνου καὶ Φαρισαίου: Ἡ Ἐκκλησία φέρνει μπροστὰ μας τὴ γνωστὴ παραβολὴ κατὰ τὴν ὁποία καταδικάζεται ἢ προσευχὴ τοῦ Φαρισαίου λόγῳ ἐγωϊσμοῦ, ἐνῶ τοῦ ἁμαρτωλοῦ Τελώνου εἰσακούεται λόγῳ τῆς ταπεινοφροσύνης του. Πολὺ σοφὰ ἡ Ἐκκλησία ἀρχίζει μὲ αὐτὸ τὸ μήνυμα τὴν ἱερὴ τοῦ Τριωδίου περίοδο, διότι πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι πρώτη καὶ κύρια αἰτία ὅλων τῶν κακῶν ποὺ συμβαίνουν στὴ ζωὴ μας, ἀλλὰ καὶ ἡ αἰτία ποὺ ἐκβληθήκαμε ἀπὸ τὸν Παράδεισο εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια. Ὅπως ἐπίσης πρώτη ἀρετὴ, βασικὴ ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ τὴ σωτηρία μας εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη. Εἶναι ἡ «ὑψοποιός» ἀρετὴ κατὰ τοὺς Πατέρες.

Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου: Ἡ ἀξία τῆς παραβολῆς τοῦ ἀσώτου εἶναι γνωστὴ. Συμπυκνώνει μέσα της ὅλη τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ (πτώση-μετάνοια-λύτρωση). Ἡ μετάνοια εἶναι τὸ διαρκὲς κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὁ σκοπὸς της εἶναι νὰ θεραπεύει ψυχὰς διὰ τῆς μετανοίας. Ὁ ἴδιος ὁ ἰδρυτὴς της εἶπε: «οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν». Ψυχοσάββατο: Τὸ μετὰ τὴν Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου λέγεται ψυχοσάββατο, διότι ἡ Ἐκκλησία μας τελεῖ μνημόσυνα γιὰ τὴν ἀνάπαυση πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων. Ἐπειδὴ πολλοὶ κατὰ καιροὺς πέθαναν ἄωρα ἢ στὴν ξενιτειά, ἢ στὴ θάλασσα, ἢ στὰ ὄρη, καὶ ἴσως νὰ ἦσαν φτωχοὶ καὶ χωρὶς συγγενεῖς καὶ νὰ μὴν τελέστηκαν τὰ διατεταγμένα μνημόσυνα, γι' αὐτὸ οἱ Πατέρες ἐθέσπισαν τὸ κοινὸ μνημόσυνον. Ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν μνημοσύνων, τῶν Λειτουργιῶν καὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν, βοηθᾷ σημαντικὰ τὶς ψυχὰς.

Κυριακή τῆς Απόκρως: Ονομάζεται ἔτσι, διότι αὐτὴ ἡ ἡμέρα εἶναι ἡ τελευταία κατὰ τὴν ὁποία καταλύομε κρέας. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ κατάλυση μέχρι τὸ Πάσχα ἐκτὸς κι ἂν πρόκειται γιὰ ἄρρωστο. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ διαβάζεται ἡ περικοπὴ μέσα στὴν ὁποία μᾶς ἀποκαλύπτει ὁ Χριστὸς τί θὰ γίνεῖ κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία. Τὴν προηγούμενη Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου παρουσίασε τὴν ἀγάπη καὶ φιλανθρωπία του, σήμερα ὑπενθυμίζει πὼς θὰ εἶναι καὶ ὁ Δίκαιος Κριτὴς. **Σάββατο τῆς Τυρινῆς:** Ἐπιτελοῦμε τὴ μνήμη πάντων τῶν Ὁσίων Πατέρων καὶ Μητέρων ποὺ ἔλαμψαν μὲ τὴν ἀσκησὴ τους. Τοὺς προβάλλει ἡ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ ἀντλήσομε ἀπὸ τὸ παράδειγμά τους θάρρος καὶ νὰ γίνομε προθυμότεροι στὸν ἀγώνα.

Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς: Λέγεται καὶ «Τυροφάγου», διότι τὴν ἑβδομάδα μετὰξὺ αὐτῆς καὶ τῆς προηγούμενης Κυριακῆς γίνεται κατάλυση γαλακτωδῶν εἰδῶν αὐγῶν καὶ ψαριῶν. Ἔτσι μπαίνει κανεὶς ὀμαλὰ στὴ νηστεία. Τὸ γεγονός ποὺ προβάλλει ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἡ ἐκ τοῦ Παραδείσου ἐξορία τῶν Πρωτοπλάστων. Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα ἀρχίζει ἡ νηστεία. Ὑπενθυμίζει ἡ Ἐκκλησία τὸν τρόπο τῆς πτώσεως τῶν Πρωτοπλάστων, ποὺ ἦταν ἡ κατάλυση τῆς ἐντολῆς τῆς νηστείας, ποὺ ἦταν καὶ ἡ μοναδικὴ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ σ' αὐτοὺς καὶ μόνο γιὰ μιὰ συγκεκριμένη τροφή τὸν «ἀπαγορευμένο καρπὸ». Ἡ Εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς ἡμέρας ὀμιλεῖ γιὰ τὴ νηστεία ὅπως τὴ δίδαξε ὁ Χριστὸς στὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὀμιλία Του. Κατανυκτικοὶ ἑσπερινοὶ: Κάθε Κυριακὴ ἀπόγευμα τελεῖται ὁ λεγόμενος κατανυκτικὸς ἑσπερινός. Σ' αὐτοὺς τοὺς ἑσπερινοὺς γίνονται συνήθως τὰ ὠραιότερα κηρύγματα.

Μεγάλα Ἀπόδειπνα: Ἀπογευματινὲς ἀκολουθίες, τὰ γνωστὰ «Δυνάμεων» ποὺ ξέρεῖ ὁ εὐσεβὴς λαὸς μας, κατὰ τὰ ὁποία ψάλλονται ἀπὸ τὴν Καθαρὰ Δευτέρα μέχρι καὶ τὴ Μεγάλῃ Τρίτῃ ἐκτὸς Παρασκευῆς, ποὺ ψάλλονται οἱ Χαιρετισμοὶ μὲ μικρὸ ἀπόδειπνο, Σαββάτου ποὺ εἶναι ὁ καθιερωμένος ἑσπερινός καὶ Κυριακῆς βράδυ ποὺ εἶναι ὁ κατανυκτικός.

Προηγιασμένες Θ. Λειτουργίες: Δυὸ φορές τὴν ἑβδομάδα τελεῖται (Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ), γιὰ νὰ δίνεται ἡ εὐκαιρία στοὺς πιστοὺς νὰ κοινωνοῦν συχνά. Λέγεται προηγιασμένη, διότι τὰ Τίμια Δῶρα ἔχουν προαγιασθεῖ ἀπὸ τὴν κανονικὴ Λειτουργία τῆς Κυριακῆς τὰ ὁποία φυλάσσονται καὶ παρατίθενται γιὰ τοὺς πιστοὺς ἐνδιάμεσα τῆς ἑβδομάδος, ἐπειδὴ λόγω τῆς πένθιμης ἀτμόσφαιρας τῆς Σαρακοστῆς ἀπαγορεύεται ἡ τέλεση τῆς γνωστῆς Θείας Λειτουργίας, ποὺ εἶναι ἀναστάσιμη καὶ πανηγυρικὴ. Ἔτσι ἡ ἀκολουθία ἡ ὁποία συνοδεύει τὴν παράθεση τῶν προηγιασμένων Τ. Δῶρων, λέγεται προηγιασμένη Θ. Λειτουργία. Κανονικὰ γίνεται βράδυ. Τὶς Κυριακὲς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς πλὴν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων τελεῖται ἡ Θ. Λειτουργία τοῦ Μέγ. Βασιλείου.

Σάββατο Α' Ἑβδομάδος: Ἐορτάζομε τὴν ἀνάμνηση τοῦ θαύματος ποὺ ἔκανε ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Τήρων διὰ τῶν κολλύβων καὶ μὲ τὸ ὁποῖο

θαῦμα φύλαξε ὁ Ἅγιος τοὺς χριστιανοὺς τῆς Κων/πόλεως κατὰ τὴν πρώτη ἑβδομάδα τῆς Σαρακοστῆς ἀπὸ μολυσμένες μὲ αἷμα εἰδωλολατρικῶν θυσιῶν τροφές πού ἐπωλοῦντο στὴν ἀγορὰ κατὰ διαταγὴ τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.

Κυριακὴ Α' Νηστειῶν (τῆς Ὁρθοδοξίας): Ἐορτάζομε τὴν ἀναστήλωση τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ μαζὶ μὲ τὸ γεγονός αὐτὸ τὴ νίκη τῆς Ἐκκλησίας κατὰ ὅλων τῶν αἰρετικῶν διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ γίνεται ἡ λιτάνευση τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ ἡ ἀνάγνωση μέρους τοῦ Συνοδικοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὅπου δὲν γίνεται αὐτὴ ἡ τελετὴ ὅπως ἐξάλλου ὀρίζει τὸ τυπικὸ τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ εἶναι λάθος καὶ ὀφείλεται ἢ σὲ ἄγνοια τῆς ἀξίας τῆς τελετῆς αὐτῆς ἢ σὲ ἀμέλεια.

Κυριακὴ Β' Νηστειῶν: Τὴν ἡμέρα αὐτὴ εορτάζεται ἐπίσημα ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου ἐκφραστῆ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, προμάχου, Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ἡ μνήμη του εἶναι ἐπέκταση τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας.

Κυριακὴ Γ' Νηστειῶν (Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως): Προβάλλεται ὁ Τίμιος Σταυρὸς. Εἶναι τὸ μέσον τῆς νηστείας καὶ οἱ ἀγωνιζόμενοι «τὸν καλὸν τῆς νηστείας ἀγῶνα» ἀντλοῦν δύναμη ἀπὸ τὸν Τίμιον Σταυρὸ, γιὰ νὰ συνεχίσουν. Ὁ Τίμιος Σταυρὸς δὲν εἶναι μόνο τὸ σύμβολο τῆς θυσίας ἀλλὰ καὶ τῆς νίκης κατὰ τῶν παθῶν καὶ τοῦ διαβόλου.

Κυριακὴ Δ' τῶν Νηστειῶν: Μνήμη τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τοῦ βιβλίου πού λέγεται «Κλίμαξ». Τελεῖται ἐπίσημα ἡ μνήμη του, ἂν καὶ γιορτάζει τὴν 30ῃ Μαρτίου, διότι παλαιὰ παράδοση ἤθελε νὰ διαβάζεται τὸ βιβλίο αὐτὸ στὶς Ἰ. Μονές τὴν περίοδο αὐτὴ. Ὁλόκληρο τὸ βιβλίο περιλαμβάνει τὴν ἐκ τῆς ἐμπειρίας τοῦ Ἁγίου καλλιέργεια τῆς ἀρετῆς πού ὡς ἄλλη κλίμαξ (σκάλα) ὀδηγεῖ στὸν Θεό.

Τοῦ Μεγάλου Κανόνος: Τὴν Πέμπτη τῆς Δ' ἑβδομάδος ψάλλομε τὴν ἀκολουθία τοῦ Μ. Κανόνος, πού συνέθεσε ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης. Κεντρικὴ ἰδέα τοῦ Κανόνος εἶναι ἡ μετάνοια.

Ἀκάθιστος Ὑμνος: Τὴν Παρασκευὴ τῆς Ε' ἑβδομάδος ψάλλεται ὀλόκληρος ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος, ὁ ὁποῖος ψάλλεται τὶς τέσσερις προηγούμενες ἑβδομάδες χωρισμένος σὲ τέσσερις στάσεις, σύμφωνα μὲ τὸ ἑλληνικὸ ἀλφάβητο (Α-Ζ, Η-Μ, Ν-Σ, Τ-Ω). Ψάλλεται εἰς ἀνάμνηση τῆς διασώσεως τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπὸ τοὺς Ἀβάρους τὸ 626 μὲ ἐπέμβαση τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ. Ἐπειδὴ ἐψάλη «ὀρθοστάδην» τότε, ὀνομάστηκε Ἀκάθιστος Ὑμνος. Εἶναι πασίγνωστος καὶ δημοφιλέστατος.

Κυριακὴ Ε' τῶν Νηστειῶν: Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία, ἡ πρώτη πόρνη, προβάλλεται ὡς ἰσχυρὸ παράδειγμα ἀνθρώπου πού διὰ τῆς μετανοίας ἁγίασε. Ἐορτάζεται τὴν τελευταία Κυριακὴ τῆς Σαρακοστῆς, γιὰ νὰ ἀφυπνισθοῦν οἱ ράθυμες καὶ ἀμαρτωλές συνειδήσεις. Σάββατο τοῦ Λαζάρου: Ἐορτάζομε τὴν ἀνάσταση τοῦ φίλου τοῦ Χριστοῦ Λαζάρου, ἐπειδὴ ἔγινε λίγο πρὸ τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου. Ἀφοῦ, λοιπόν, βρισκόμαστε πλέον στὸ κατώφλι τῆς Μ. Ἐβδομάδος, γι' αὐτὸ καὶ εορτάζομε τὸ γεγονός,

παράλληλα ως προάγγελο τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἀλλὰ καὶ βεβαίωση τῆς κοινῆς ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἀναστάσεως. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ μέχρι καὶ τοῦ Θωμᾶ ἡ τάξις τῆς Ἐκκλησίας ἀπαγορεύει τὴν τέλεση μνημοσύνων μὲ κόλλυβα. Στὴν ἀνάγκη, μόνο ἓνα ἀπλὸ τρισάγιο γίνεται. **Κυριακὴ τῶν Βαΐων:** Ἐορτάζομε τὴ θριαμβευτικὴ εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ Κύριος πορεύεται πλέον πρὸς τὸ Πάθος, καὶ τὴν ἑνδοξὴ Ἀνάσταση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΘΕΙΑ ΟΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΟΠΤΑΣΙΕΣ
ΓΕΡΟΝΤΩΝ

* Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει 2 μαθήματα.

Θεία όράματα και όπτασίες γερόντων

* * * *

Είσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ήμών... , ή Βασιλεϋ Ουράνιε..., ή Χριστέ τό Φως τό αληθινό...
- Στο μάθημα αυτό θα μάς δοθει ή ευκαιρία να ακούσουμε τους ίδιους τους Γέροντες να μάς μιλοϋν για τις εμπειρίες τους που έχουν να κάνουν με θεία όράματα και όπτασίες. Από αυτά έχουμε και εμείς να ώφεληθοϋμε πάρα πολύ.
- Το μάθημα αυτό προσφέρεται για ανάγνωση στα παιδιά. Θα παρουσιάσουμε τους λόγους τών γερόντων και μετά μπορούμε να τους συζητήσουμε έτσι ώστε να αποκομίσουμε ό,τι μπορούμε από τα λόγια τών άγιών αυτών μορφών τής εκκλησίας μας.

Παρουσίαση του θέματος

1. Γέροντος Ίωσήφ

Ο ήσυχαστής γέρον Ίωσήφ, ό κοιμηθείς με ειρήνη τό έτος 1959 στην αρχή τής ασκητικής του ζωής, σε ώρα γλυκύτατης νοεράς προσευχής, είδε τό έξής όραμα. Όπως τό διηγήθηκε ό ίδιος. «Έκει που βρισκόμουν βυθισμένος στον έαυτό μου και πρόσεχα τα λόγια τής ευχής, ξαφνικά γέμισα φως....και έπειτα όλος ό τόπος έγινε φως. Ξαφνικά παρουσιάστηκαν τρία παιδάκια, ηλικίας έξι μέχρι όκτώ ετών, όμοια κατά πάντα στη μορφή και τα χαρακτηριστικά τους, χαριτωμένα και τόσο ώραϊα που ή θεά τους αιχμαλώτισε όλες μου τις αισθήσεις. Βάδισαν προς έμένα με τον ίδιο ρυθμό, τό ίδιο βήμα, σαν να ήταν ένα και όμως ήταν τρία. Έψαλλαν μελωδικότατα τό «όσοι εις Χριστόν έβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε αλληλούϊα». Όταν με πλησίασαν πολύ, μέχρι που νόμιζα ότι θα τα έπιανα, εάν άπλωνα τα χέρια μου, πήγαιναν πάλι προς τα πίσω χωρίς να γυρίζουν την πλάτη τους και συνέχιζαν τον ίδιον ύμνο και στο αλληλούϊα με ευλογοϋσαν με τα χεράκια τους, καθως κάνει ό ιερέας.

2. Γέροντος Θεολήπτου

Ο σεβαστός λόγιος μοναχός γέρον Θεόκλητος Διονυσιάτης διηγήθηκε ότι πήγε κάποτε να συναντήσει τον θαυμασιο στην ψυχή και τη βιβλική όψη

Ρῶσο ἐρημίτη παπα-Τύχωνα. Πλησίασε τὸ ἀσκητήριό του, ἄκουσε θεσπέσιες ψαλμωδίες. Νόμιζε ὅτι γινόταν Θεία Λειτουργία καὶ γιὰ αὐτὸ περίμενε ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα μέχρι νὰ τελειώσει. Τέλος, ἀφοῦ μπῆκε βρῆκε μόνο τὸν παπα-Τύχωνα στὴν ἐκκλησία, ὁ ὁποῖος ἐκείνη τὴ στιγμή μεταλάμβανε τὸν Ἅγιον Ἄρτο. Διατηροῦσε Ἅγιον Ἄρτον ὅλο τὸν χρόνο καὶ μεταλάμβανε συχνὰ μόνος του. Ὁ πατέρας Θεόκλητος ἔμεινε κατάπληκτος καὶ ἀποροῦσε τί νὰ ἦταν οἱ ψαλμωδίες ποὺ ἄκουσε προηγουμένως. Λίγο πρὶν τὴ μακάρια κοίμηση τοῦ ἐρημίτη τὸν ὑπηρετοῦσε ὁ μαθητὴς καὶ ὑποτακτικός του, σεβάσμιος γέρον Παιῖσιος. Ἐσὺ εἶσαι ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ; Ρώτησε κατάκοιτος καὶ ἐτοιμοθάνατος ὁ παπα-Τύχων. Τί λέτε γέροντα, δὲν σᾶς καταλαβαίνω. Νὰ - εἶπε τότε - πρὸ ὀλίγου ἦταν ἐδῶ ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ μαζί μὲ τὴν Παναγία καὶ μιλούσαμε. Τί σοῦ εἶπε ἡ Παναγία; Ρώτησε ὁ πατέρας Παιῖσιος. Μοῦ εἶπε ὅτι θὰ μὲ πάρει μετὰ τὴ γιορτὴ μου. Πράγματι στὶς 10 Σεπτεμβρίου μετὰ τὴ γιορτὴ τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου 8 Σεπτεμβρίου, κοιμήθη ὁ παπα - Τύχων μὲ εἰρήνη κρατώντας στὰ χέρια του ἓνα σταυρό. Πρὶν πεθάνει ὁ πατέρας Παιῖσιος τοῦ ἔβαλε στὴ μύτη νὰ μυρίσει βασιλικό. Μυρίζει ώραῖα γέροντα; Τοῦ εἶπε. Ναί, παιδί μου ἀλλὰ ὁ παράδεισος μυρίζει πολὺ πιὸ ώραῖα!.....

3. ΣΤΑΡΕΤΣ Παιῖσιου Βελισκόφσκυ

Ὁ ΣΤΑΡΕΤΣ Παιῖσιος Βελισκόφσκυ εἶχε ἓνα μολδαβὸ μαθητὴ, τὸν Γεώργιο, ποὺ μὲ τὴ σειρά του εἶχε καὶ αὐτὸς ἓνα μαθητὴ, Γεώργιο καὶ αὐτόν, ποὺ ἦταν τυπογράφος στὸ Νιαμέτς στὴ Ρουμανία. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 19^{ου} αἰῶνα ὁ Γεώργιος αὐτὸς πῆγε στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐγκαταστάθηκε σὲ ἓνα κελὶ στὴν περιοχὴ τῆς Βίγλας, κοντὰ στὴ θέση ποὺ σήμερα βρίσκεται ἡ ρουμανικὴ σκήτη. Ἦταν μορφωμένος ἄνθρωπος. Ἀφοῦ ἀποτάχθηκε τὸν κόσμον, ἔζησε σὰν ἐρημίτης καὶ ἀπόκτησε πολλὰ χαρίσματα ἀπὸ τὸν Θεό. Ὁ γέροντας Γεώργιος εἶχε ἓνα μαθητὴ τὸν Ἀθανάσιο. Ἐζήσαν μαζί ὀκτὼ χρόνια. Ὁ Ἀθανάσιος μιλοῦσε γιὰ τὸν στάρετς Παιῖσιο Βελισκόφσκυ μὲ δέος καὶ σεβασμὸ καὶ διηγόταν τὰ ἀκόλουθα γιὰ νὰ δείξει τὸ ὕψος τῶν πνευματικῶν του ἀναβάσεων. «Εἶχα τὴν ἐξαιρετικὴ εὐλογία νὰ γνωρίσω τὸν τελευταῖο ἐπιζόντα μαθητὴ τοῦ γέροντα Παιῖσιου. Ἀπὸ τὸ ἀκόλουθο περιστατικὸ ποὺ συνέβη σὲ αὐτόν, ποὺ ἦταν ἄνθρωπος πνευματικὰ ἔμπειρος, μπορεῖτε νὰ καταλάβετε πόσο μεγάλος ἅγιος ἦταν ὁ Παιῖσιος. Κάποτε καθόταν στὸ καλύβι του καὶ προσευχόταν. Ξαφνικὰ εἶδε (σὰν σὲ ἔκσταση, ὅπως συνήθως ἀποκαλύπτεται σὲ τέτοιους ἀνθρώπους), πλῆθος δαιμόνων νὰ κυκλώνουν ἓνα εἶδος θυσιαστηρίου καὶ λίγους ἄλλους δαίμονες νὰ συνοδεύουν τὸν σατανά μὲ δαιμονικὴ ἐπισημότητα. Ὁ σατανὰς κάθισε πάνω στὸ θυσιαστήριον καὶ δεχόταν τοὺς δαίμονες ἓνα - ἓνα μὲ τὶς ἀναφορὲς του καὶ ἀπαντοῦσαν στὶς ἐρωτήσεις του. Ἐσὺ ποῦ ἦσουν; Ρώτησε ὁ σατανὰς τὸν πρῶτο δαίμονα. Ἦμουν στὸ καλύβι ἐνὸς μοναχοῦ, ποὺ ζεῖ στὴν ἡσυχία ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι, μὰ δὲν μποροῦσα νὰ

τὸν πλησιάσω, γιατί ὅσες φορές δοκίμασα ἐκεῖνος ἔπεφτε κατὰ γῆς, φυσικὰ ἔκανε μετάνοιες καὶ προσευχὲς καὶ ἦταν καλυμμένος ὀλόκληρος μὲ μιὰ φωτιὰ πὺν μὲ ἔκαιγε καὶ γιὰ αὐτό μου ἦταν τελείως ἀδύνατο νὰ φτάσω κοντά του. Ὁ σατανὰς τότε διέταξε νὰ τὸν δείρουν ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους πὺν δὲν τὰ κατάφεραν στὶς δαιμονικὲς ἐπιδιώξεις τους. Κι ἦταν ὅλοι αὐτοὶ 5-6 δαίμονες. Μετὰ ὁ σατανὰς ἄρχισε νὰ γρυλίζει καὶ νὰ λέει. Ὡ! Πόσο μὲ ἐνοχλοῦν αὐτὰ τὰ παλιόχαρτα (ἐννοοῦσε τὰ πατερικὰ βιβλία μεταφράσεις τοῦ Παϊσίου.) Θ' ἄρθει καιρὸς ὅμως πὺν ὅλα θὰ ὑποταχθοῦν στὴ θέλησή μου, καὶ αὐτὰ τὰ βιβλία θὰ ἐξαφανιστοῦν. Καὶ ἡ ἐποχὴ αὐτὴ, πρόσθεσε ὁ γέρον Αἰθανάσιος ἤρθε. Ἡ περίφημη βιβλιοθήκη τῆς μονῆς Νιαμέτς κατακάηκε καὶ τὰ λίγα βιβλία γιὰ τὴ νοερὴ προσευχὴ πὺν γλίτωσαν ἀπὸ τὴν καταστροφὴ ἔχουν μείνει στ' ἀζήτητα, κανεὶς πια δὲν ἐνδιαφέρεται γι αὐτά. Ὁ γέροντας Αἰθανάσιος συνέχισε. Πρέπει νὰ διαβάζουμε διαρκῶς ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ. Ὅλοι οἱ ἅγιοι πατέρες διάβαζαν πολὺ, διάβαζαν ὡς ὅτου νὰ λάβουν τὸ χάρισμα τῆς προσευχῆς. Τὸν Οκτώβριο τοῦ 1873 ὁ Αἰθανάσιος ἀρρώστησε καὶ στὶς 23 τοῦ μηνὸς πέθανε καὶ κηδεύτηκε στὸ κοινὸ κοιμητήριο.

Τὸ μοναστήρι τοῦ Νιαμέτς ἦταν γιὰ τὴ Μολδαβία ὅτι καὶ τὸ μοναστήρι τῆς Ἁγίας Τριάδος στὴ Ρωσία, ὅτι τῆς Λαύρας τῶν Σπηλαίων τοῦ Κιέβου γιὰ τὴν Οὐκρανία, ὅτι τὸ Ἅγιον Ὄρος γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Γιὰ πέντε αἰῶνες ἦταν τὸ κέντρο τῆς θρησκευτικῆς διαφώτισης στὴ Μολδαβία. Ἀπὸ ἐκεῖ βγῆκε ὁ περίφημος μολδαβὸς γέροντας Παῖσιος Βελιτοκόφσκυ, ἰδρυτῆς καὶ πατέρας τοῦ θεσμοῦ τῶν γερόντων στὴ Ρωσία στοὺς ἔσχατους καιροὺς. Ἐνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς μαθητὲς τοῦ ὀσίου Παϊσίου ἦταν ὁ Σωφρόνιος, πὺν ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ἠγούμενος, πνευματικὸς καὶ αὐστηρὸς ἄνθρωπος ἀλλὰ καὶ μεγάλος ἀσκητῆς.

4. Γέροντος Σωφρονίου

(Ἡ ἀνάγνωση Τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατερικῶν βιβλίων)

Μιὰ νύχτα, νομίζοντας πὺν πλησίαζε νὰ ξημερώσει, ὁ Σωφρόνιος βγῆκε ἀπὸ τὴν πύλη τοῦ μοναστηριοῦ καὶ κοίταξε πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ πύλη, ἐκεῖ πὺν σήμερα βρίσκεται τὸ ἅγιασμα. Ἐκεῖ εἶδε ἕνα ἄνθρωπο πὺν ἦταν μαῦρος στὴν ὄψη καὶ φοβερὸς στὸ θέαμα. Φοροῦσε στρατιωτικὸ μανδύα καὶ φώναζε δυνατὰ, ὅπως κάνουν οἱ ἀξιωματικοὶ, ὅταν δίνουν διαταγὲς στοὺς στρατιῶτες. Τὰ μάτια του ἦταν κόκκινα καὶ γυάλιζαν σὰν φλόγες. Τὸ στόμα του ἦταν σὰν τῶν πιθήκων καὶ τὰ δόντια του ἐξεῖχαν ἀπ αὐτό. Στὴ μέση του ἦταν περιτυλιγμένο ἕνα τεράστιο φίδι, τοῦ ὀποίου τὸ κεφάλι κρεμόταν πρὸς τὰ κάτω κι ἀπὸ τὸ στόμα του ἔβγαινε ἡ γλῶσσα σὰν ξίφος. Στοὺς ὤμους του εἶχε σιρίτια πὺν εἶχαν τὸ σχῆμα κεφαλῶν φιδιῶν καὶ στὸ κεφάλι του φοροῦσε ἕνα καπέλο ἀπ ὀπου ξεπρόβαλλαν

φαρμακερὰ φίδια καὶ τυλίγονταν σὰν μαλλιά γύρω ἀπ τὸν λαιμό του. Μόλις ὁ γέροντας Σωφρόνιος ἀντίκρισε ὅλα αὐτὰ πέτρωσε ἀπὸ τὸν φόβο.

Μετὰ ἀπὸ λίγο συνῆλθε κάπως καὶ ρώτησε τὸν ἄρχοντα αὐτὸ τοῦ σκότους τί γύρευε τέτοια ὥρα στὸν περίβολο τοῦ μοναστηριοῦ. Εἶναι δυνατὸ νὰ μὴν ξέρεις ὅτι ἐγὼ δίνω διαταγές ἐδῶ στὸ μοναστήρι σου; Ἀπάντησε ὁ μαῦρος. Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε στρατὸ ἐδῶ κι ἡ πατρίδα μας διανύει περίοδο ἀπόλυτης εἰρήνης, εἶπε ὁ ἡγούμενος. Τότε συνέχισε ὁ μαῦρος δαίμονας, μάθε πῶς ἐμένα μὲ ἔστειλαν οἱ ἀόρατοι ἄρχοντες τοῦ σκότους καὶ βρισκόμαστε ἐδῶ γιὰ νὰ ἐγείρουμε πόλεμο ἐναντίον τῆς μοναχικῆς τάξης. Ὅταν κατὰ τὴν κουρὰ σας δίνετε τοὺς μοναχικούς σας ὄρκους, δηλώνετε ὅτι θὰ μᾶς πολεμᾶτε καὶ μᾶς προξενεῖτε πολλές πληγές μὲ τὸ πνευματικὸ σας ὄπλοστάσιο. Πολλές φορές ἀναγκαζόμαστε νὰ ὑποχωροῦμε μὲ ντροπή, γιατί ἡ φλόγα τῆς προσευχῆς σας μᾶς καίει. Τώρα ὅμως δέ σᾶς φοβόμαστε, ιδιαίτερα μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Παϊσίου, τοῦ ἡγουμένου σας. Ἐκεῖνος μᾶς τρόμαζε καὶ ὑποφέραμε πολὺ στὰ χέρια του. Ἀπὸ τότε ἀκόμα πού ἤρθε ἐδῶ ἀπὸ τὸ Ἅγιο Ὄρος μαζί μὲ ἐξῆντα ἄλλους μοναχοὺς, ἐμένα μὲ ἔστειλαν ἐδῶ μὲ ἐξῆντα χιλιάδες στρατιῶτες μας, γιὰ νὰ τὸν σταματήσουμε.

Ὅσο καιρὸ εἶχε αὐτὸς τὴν ἡγουμενία δὲν μπορούσαμε νὰ ἡσυχάσουμε. Παρ' ὅλους τοὺς πειρασμούς, τὰ τεχνάσματα καὶ τὶς μεθοδεῖες μας ἐναντίον ἐκείνου καὶ τῶν μοναχῶν του, δὲν καταφέραμε τίποτα. Καὶ ταυτόχρονα δὲν μπορεῖ νὰ διηγηθεῖ ἀνθρώπινη γλώσσα τὶς φοβερές ὀδύνες, τὶς ταλαιπωρίες καὶ τὶς δοκιμασίες πού ὑποστήκαμε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς διαμονῆς αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ. Ἦταν ἓνας ἔμπειρος στρατιώτης καὶ ἡ στρατηγική του μᾶς εὑρίσκει πάντα ἐκτὸς θέσης. Μετὰ τὸν θάνατό του ὅμως τὰ πράγματα ἄλλαξαν κάπως καὶ μπορέσαμε νὰ ἀποδεσμεύσουμε ἀπὸ αὐτὸ τὸ φρούριο δέκα χιλιάδες δικούς μας. Ἔτσι μείναμε ἐδῶ πενήντα χιλιάδες. Ὅταν οἱ μοναχοὶ ἄρχισαν νὰ ἀμελοῦν τὸν κανόνα τους καὶ νὰ ἐνδιαφέρονται περισσότερο γιὰ τοὺς ἀγρούς, τὰ κτίρια καὶ τὰ ἀμπέλια, ἀπαλλάξαμε ἄλλες δέκα χιλιάδες ἀπὸ τὰ καθήκοντα τους ἐδῶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι σαράντα χιλιάδες μείναμε γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὶς προσβολές μας. Λίγα χρόνια ἀργότερα, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ἀποφάσισαν νὰ ἀλλάξουν τὸ τυπικὸ τοῦ Παϊσίου, διαφώνησαν μεταξύ τους καὶ μερικοὶ ἔφυγαν. Στὸ μεταξύ δόθηκε ἄδεια σὲ λαϊκοὺς νὰ νοικιάζουν δωμάτια στὸ μοναστήρι, κι ὅταν μάλιστα ἔφεραν καὶ τὶς γυναῖκες τους μέσα, κάναμε γιορτὴ γιὰ τὴ νίκη μας καὶ μειώσαμε τὸν στρατὸ μας κατὰ δέκα χιλιάδες ἀκόμα. Ἀργότερα πού ἄνοιξαν καὶ τὰ σχολεῖα γιὰ νεαρὰ ἀγόρια ὁ πόλεμος πλησίασε πρὸς τὸ τέλος του πιά καὶ μπορούσαμε νὰ μειώσουμε τὶς δυνάμεις μας κατὰ δέκα χιλιάδες ἀκόμη, ἀφήνοντας ἐδῶ μόνο εἴκοσι χιλιάδες δικούς μας, γιὰ νὰ ἐπιβλέπουν τοὺς μοναχοὺς.

Μόλις ὁ γέροντας Σωφρόνιος ἄκουσε ὅλα αὐτὰ ἀναστέναξε μέσα του καὶ ρώτησε τὸν μαῦρο δαίμονα. Τί ἀνάγκη ἔχετε νὰ μένετε ἀκόμη στὸ

μοναστήρι ἀφοῦ βλέπετε, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος ὁμολογεῖς, πῶς οἱ μοναχοὶ ἔχουν παραιτηθεῖ ἀπὸ τὸν πόλεμο; Τί ἄλλη δουλειά ἔμεινε ἀκόμα ἐδῶ γιὰ σᾶς; Καὶ ἐκεῖνος ὁ παγκάκιστος, ἐξαναγκασμένος ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, ἀποκάλυψε τὸ μυστικό του. Εἶναι ἀλήθεια πῶς δὲν ὑπάρχει κανένας πιά νὰ μᾶς πολεμήσει ὅπως παλιά, ἀφοῦ ἡ ἀγάπη ἔχει ψυχραθεῖ καὶ ἔχετε προσκολληθεῖ σὲ ἐπίγειες καὶ κοσμικὲς ὑποθέσεις. Ὑπάρχει ὅμως καὶ κάτι ἀκόμα στὸ μοναστήρι πού μᾶς ἐνοχλεῖ καὶ μᾶς ἀνησυχεῖ. Εἶναι αὐτὰ τὰ κουρελόχαρτα τὰ βιβλία στὸν ὄλεθρο νὰ πᾶνε!! Αὐτὰ πού ἔχετε στὴ βιβλιοθήκη σας. Ζοῦμε μὲ τὸν φόβο καὶ τὸν τρόμο μήπως κάποιος ἀπὸ τοὺς νεώτερους μονάχους τὰ πιάσει στὰ χέρια κι ἀρχίζει νὰ τὰ διαβάξει. Μόλις ἀρχίσουν νὰ διαβάζουν τὰ καταραμένα αὐτὰ κουρελόχαρτα, μαθαίνουν τὴν ἀρχαία εὐλάβεια κι ἐχθρότητά σας ἐναντίον μας κι οἱ νεαροὶ ἀρχάριοι ξεσηκώνονται. Μαθαίνουν ἀπὸ αὐτὰ πῶς οἱ παλιοὶ χριστιανοί, μοναχοὶ καὶ λαϊκοί, συνήθιζαν νὰ προσεύχονται ἀδιάλειπτα, νὰ νηστεύουν, νὰ ἐξετάζουν καὶ νὰ ξαγορεύονται τοὺς λογισμούς, νὰ ἀγρυπνοῦν καὶ νὰ ζοῦν σὰν ξένοι καὶ παρεπίδημοι σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Μετά, ἀπλοϊκοί ὅπως εἶναι, ἀρχίζουν νὰ θέτουν τὶς ἀνοησίες αὐτὲς σὲ ἐφαρμογή. Ἀκόμη παίρνουν σοβαρὰ ὅλη τὴν Ἁγία Γραφή. Μᾶς βρίζουν καὶ ὠρύνονται ἐναντίον μας σὰν ἄγρια θηρία. Ἀρκεῖ νὰ σοῦ πῶ ὅτι ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀνόητους θερμοκέφαλους εἶναι ἀρκετὸς, γιὰ νὰ μᾶς διώξει ὅλους ἀπὸ ἐδῶ.

Εἶναι τόσο ἀνηλεεῖς καὶ ἀσυμβίβαστοι ἐναντίον μας, ὅσο καὶ ὁ θανατωμένος ἀρχηγός σας (ὁ Σωτήρας). Ἐπὶ τέλους, ἔχουμε τόση εἰρήνη καὶ ἡρεμία μαζί σας. Αὐτὰ τὰ ἀποκαλούμενα πνευματικὰ βιβλία σας ὅμως εἶναι μιὰ διαρκὲς πηγὴ ἐχθρότητας καὶ ταραχῆς. Γιατί δὲν μποροῦμε νὰ ἔχουμε εἰρήνη; Γιατί ἐσεῖς δὲν διαβάζεται τὰ βιβλία μου; Δὲν εἶναι καὶ αὐτὰ πνευματικὰ; Κι ἐγὼ πνεῦμα δὲν εἶμαι; Κι ἐγὼ ἐμπνέω ἀνθρώπους νὰ γράφουν βιβλία. Δὲ φτάνει παρὰ νὰ πέσει ἓνα ἀπ' αὐτὰ τὰ παλιόχαρτα, πού τὰ λέτε περγαμηνές, στὰ χέρια ἐνὸς ἀπλοῦ κι ἀνόητου κι ἀρχίζει ἐκ νέου καινούργιος πόλεμος κι ἀναγκαζόμαστε νὰ φεύγουμε κι νὰ ἀρπάζουμε πάλι τὰ ὄπλα ἐναντίον σας. Ἀνήμπορος πιά νὰ κρατήσῃ σιωπὴ, ὁ φτωχὸς ἡγούμενος τὸν ρώτησε.

Ποῖο εἶναι τὸ μεγαλύτερο ὄπλο σας ἐναντίον τῶν μοναχῶν στοὺς καιροὺς μας; Κι ἐκεῖνος ἀπάντησε. Ὅλο τὸ ἐνδιαφέρον μας σήμερα στρέφεται στὸ νὰ κρατήσουμε τοὺς μονάχους καὶ τὶς μοναχὲς μακριὰ ἀπὸ τὶς πνευματικὲς ἐνασχολήσεις, ἰδιαίτερα δὲ ἀπὸ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν μελέτη αὐτῶν τῶν καπνισμένων βιβλίων. Γιατί δὲ δαπανᾶτε περισσότερο χρόνο στὴ φροντίδα τῶν κήπων καὶ τῶν ἀμπελιῶν, στὸ ψάρεμα, στὰ σχολεῖα γιὰ τοὺς νέους, στὴ φιλοξενία ὄλων αὐτῶν τῶν καλῶν ἀνθρώπων πού ἔρχονται ἐδῶ τὸ καλοκαίρι γιὰ καθαρὸ ἀέρα καὶ ὑγιεινὸ νερό; Οἱ μοναστὲς πού ἀσχολοῦνται μὲ τέτοια πράγματα πιάνονται στὰ δίχτυά μας ὅπως οἱ μύγες στὸν ἴστό τῆς ἀράχνης. Ἔως ὅτου ὅλα αὐτὰ τὰ βιβλία καταστραφοῦν ἢ φθαροῦν ἀπὸ τὸ χρόνο, δὲ θὰ εἰρηνεύσουμε. Εἶναι σὰν

σαῖτες καὶ βέλη γιὰ μᾶς. Δὲν εἶχε καλὰ καλὰ τελειώσει τὰ λόγια αὐτὰ καὶ σήμανε τὸ σήμαντρο γιὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν δαιμόνων ἐξαφανίστηκε ἀμέσως σὰν καπνός. Ὁ γέροντας ξεκίνησε γιὰ τὴν ἐκκλησία μὲ μεγάλο πόνο ψυχῆς, ἐξαιτίας τῶν ἀποκαλύψεων αὐτῶν καὶ μπῆκε στὴν ἐκκλησία. Ὅταν μαζεύτηκαν οἱ μοναχοὶ, τοὺς διηγήθηκε μὲ δάκρυα στὰ μάτια ὅλα ὅσα εἶδε κι ἄκουσε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς φοβερῆς αὐτῆς ὄπτασις. Καὶ μετὰ ἔδωσε ἐντολὴ νὰ καταγραφοῦν ὅλα αὐτὰ, γιὰ νὰ ὠφεληθοῦν οἱ ἐπιγενόμενοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΨΥΧΟΦΕΛΕΙΣ ΛΟΓΟΙ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

* Τò κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει 2 μαθήματα.

Γέροντος Παΐσιου

* * *

Είσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὸ μάθημα αὐτὸ θὰ μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ ἀκούσουμε τοὺς ἴδιους τοὺς Γέροντες νὰ μᾶς μιλοῦν γιὰ διάφορα ψυχωφελῆ θέματα τὰ ὁποῖα χρειαζόμαστε γιὰ νὰ τὰ ἔχουμε ὡς ὁδηγὸ στὴ ζωὴ μας.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Θὰ παρουσιάσουμε τοὺς λόγους τῶν γερόντων καὶ μετὰ μποροῦμε νὰ τοὺς συζητήσουμε ἔτσι ὥστε νὰ ἀποκομίσουμε ὅτι μποροῦμε ἀπὸ τὰ λόγια τῶν ἁγίων αὐτῶν μορφῶν τῆς ἐκκλησίας μας.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Καὶ στὴν ψαλμωδία καὶ στὴν ἀγιογραφία περισσότερο μετροῦσε γιὰ τὸν Γέροντα Παῖσιο ἡ εὐλάβεια καὶ λιγότερο ἡ τέχνη ποὺ τὴν διέκρινε στὸν ψάλτη ἢ σὲ μιὰ εἰκόνα. Ἐλεγε: «Ἄν προσέχεις τὸ νόημα τῶν τροπαρίων, θὰ ἀλλοιωθεῖς ἀπὸ αὐτὸ καὶ θὰ ψάλλεις ἀπὸ εὐλάβεια. Ἄν ἔχεις εὐλάβεια καὶ ἓνα λάθος νὰ κάνεις, ὅταν ψέλνεις γλυκαίνει. Ἀλλὰ ἂν προσέχεις μόνο τὴν τεχνική, δηλαδὴ πηγαίνεις νότα-νότα καὶ τὸ λές χωρὶς εὐλάβεια, θὰ γίνεις σὰν κάποιον κοσμικὸ ψάλτη ποὺ ἔψαλλε τὸ «Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριο» καὶ ἦταν σὰν νὰ χτυποῦσε ὁ σιδηρουργὸς τὸ ἀμόνι. Τὸ ἀκουγα μέσα σὲ ἓνα αὐτοκίνητο. Δὲν ἀναπαύομαι. Εἶπα στὸν ὁδηγό: «Κλείσε τὸ κασετόφωνο». Ὅταν δὲν ψάλλει κανεὶς μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του, εἶναι σὰν νὰ σὲ διώχνει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Ἐνας ἱερός κανόνας λέει ὅτι οἱ ἄτακτες φωνές νὰ ἔχουν ἐπιτίμιο, γιατί διώχνουν τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία».

Γιὰ τὴν ἀγιογραφία συμβούλευε: «Νὰ κάνουμε τὴν εἰκόνα μὲ εὐλάβεια σὰν νὰ θέλουμε νὰ τὴν δώσουμε στὸν ἴδιο τὸν Χριστό. Θὰ μας ἄρесе ἐμᾶς νὰ μᾶς δώσουν μιὰ φωτογραφία μὲ τὸ πρόσωπό μας ἀλλοιωμένο; Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ εἰκονίζεται ἡ Παναγία σὰν τὴν ἁγία Ἄννα, γιὰ νὰ μὴν φαίνεται δῆθεν τὸ σωματικὸ της κάλλος. Δὲν ὑπῆρξε ὠραιότερη στὴν ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα γυναίκα, ἀπὸ τὴν Παναγία. Μὲ τὴν χάρη ποὺ εἶχε ἀλλοίωνε τὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων.

Ἐλεγε γιὰ τὴν εἰκόνα τῆς Γλυκοφιλόσας τῆς Ἰ. Μ. Φιλοθέου, ποὺ «τεχνικῶς ἔχει ἀτέλειες, διότι τὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ εἶναι σὰν σφῆνες, ὅτι

εἶναι θαυματουργή καὶ ἔχει τόση χάρις καὶ γλυκύτητα, γιατί ὁ Θεὸς ἴσως ἀντάμειψε τὴν εὐλάβεια τοῦ ἀγιογράφου».

Καὶ ἐνῶ στὸν εὐλαβὴ ἔρχεται ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμορφαίνει ψυχικὰ ὁ ἄνθρωπος, μὲ λύπη του διαπίστωνε ὅτι σήμερα οἱ ἄνθρωποι δὲν προσέχουν σ' αὐτὸ τὸ θέμα. Ἔλεγε: «Ὅποιος δὲν ἔχει εὐλάβεια, ἀλλὰ καταφρονεῖ τὰ θεῖα, ἐγκαταλείπεται ἀπὸ τὴ θεία χάρις, ἐξουσιάζεται ἀπὸ τὸν πειρασμὸ καὶ δαιμονίζονται οἱ ἄνθρωποι. Σὲ ἀνευλαβὴ ἄνθρωπο ἡ θεία χάρις δὲν πλησιάζει. Πηγαίνει σ' αὐτοὺς πὺ τὴν τιμοῦν». «Ὅλα θὰ πᾶνε καλά, μὲ τὴ χάρις τοῦ Θεοῦ», ἔλεγε σὲ ἀπεγνωσμένες ψυχές. «Ἄν δὲν εἶχα ἐμπιστοσύνη στὸν Θεό, δὲν ξέρω τί θὰ γινόμεν. Ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐνεργεῖ μέχρι ἑνὸς σημείου. Μετὰ ὁ Θεός. Νὰ ἔχουμε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη». «Ἡ εἰρήνη εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἄλλο (ταραχὴ, σύγχυση) προέρχεται ἀπὸ τὸν διάβολο».

Πρόσεχε πολὺ νὰ μὴν ἐπηρεασθεῖ ἀπὸ «τὸ ἀνήσυχο κοσμικὸ πνεῦμα πὺ ἔχει κάνει τὸν κόσμον τρελοκομεῖο». Ἀγωνιζόταν νὰ διατηρεῖ τὴν εἰρηνικὴ κατάστασή του. Ἔβαζε πάντα τὸ ρολοὶ του ἐπίτηδες μπροστά. Ὅταν πήγαινε ἐπίσκεψη, ξεκινούσε νωρίτερα, γιὰ νὰ μὴν κινεῖται βιαστικὰ καὶ μὲ σύγχυση, καὶ ἐπηρεάζει ἡ κατάσταση αὐτὴ τὴν προσευχὴ του. Πρὸ παντὸς στὴν Ἐκκλησία ἤθελε νὰ προσευχόμεστε μὲ εἰρήνη. Ὅταν σὲ ὥρα ἀκολουθίας ἔβλεπε ἀταξία πὺ δημιουργοῦσε σύγχυση, ἐπενέβαινε διακριτικὰ καὶ ἐπανέφερε τὴν τάξη. «Ἡ πραγματικὴ εἰρήνη ἔρχεται, ἂν τακτοποιηθεῖ ἐσωτερικὰ ὁ ἄνθρωπος καὶ προσέχει νὰ μὴ δίνει δικαιώματα, γιατί ὁ πειρασμὸς προσπαθεῖ νὰ τοῦ ἀφαιρέσει τὴν εἰρήνη μὲ αἰφνιδιασμούς».

Ἀγάπη ἀρχοντική: «Μπορεῖ νὰ εἶναι ἀδιάφορος ὁ ἄλλος, ἂν ὅμως πονᾷ γιὰ ἕναν ἄρρωστο, ἂν κάνει ἐλεημοσύνη, μὴν τὸν φοβᾷσαι αὐτόν». «Ἄν δὲν συγχωροῦμε τοὺς ἄλλους βρισκόμαστε ἔξω τοῦ παραδείσου».

«Νὰ σκεφτοῦμε ὅτι ἐμεῖς φταῖμε πὺ ἕνας ἄρρωστος δὲν ἔχει τὴν υἰεία, διότι ὁ Χριστὸς εἶπε σᾶς δίνω ἐξουσία νὰ κάνετε θαύματα καὶ ἐμεῖς δὲν κάνουμε τίποτε». «Ὅπως στὸ σπίτι τὸ βασικότερο πράγμα εἶναι ἡ σκεπὴ, γιὰ νὰ μὴν μπαίνουν νερά, ἔτσι καὶ στὸν ἄνθρωπο τὸ πᾶν εἶναι νὰ ἔχει τὸ κεφάλι του καλὰ ἀσφαλισμένο, νὰ μὴ δέχεται λογισμούς».

Νέος γνωστὸς του εἶχε σοβαρὸ πρόβλημα υἰείας, πὺ τοῦ δημιούργησε θλίψη ἀβάσταχτη. Κατέφυγε σὲ ψυχιάτρους καὶ ἔπαιρνε φάρμακα. Ὁ γέροντας τὸν κάλεσε ἰδιαίτερα, τὸν εἶδε γιὰ λίγα λεπτά, τοῦ εἶπε δυὸ λόγια, ἀλλὰ ἡ χαρὰ πὺ πήρε τὸ παιδὶ ἦταν μεγάλη καὶ ἀπερίγραπτη. Ἐφυγε ἄλλος ἄνθρωπος καὶ πέταξε τὰ ψυχοφάρμακα. «Κάνω γιὰ ὀρισμένους χρόνια προσευχὴ καὶ δὲν βοηθοῦνται, γιατί ἔχουν πεῖσμα, θέλημα, ἐγωῖσμό. Λένε: «Γιατί ὁ Θεός δὲν μοῦ δίνει αὐτό;» Καὶ γιατί νὰ μᾶς τὸ δώσει; Γιὰ νὰ μᾶς κάνει πιὸ ἐγωιστές, πιὸ θεληματάρηδες;

Δὲν τοὺς ὠφελεῖ, ἂν τὸ δώσει. Εἶναι σὰν νὰ διατάζει μ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὸν Θεό. Ἐνῶ ἂν ἔλεγαν: «Ἄν θέλεις, δώσε μου αὐτό». Ὁ τρόπος προσευχῆς νὰ εἶναι ταπεινός».

Γέροντος Σωφρονίου Σαχάρωφ

Ἡ ἀδιάλειπτη προσευχὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀγάπη καὶ χάνεται ἐξαιτίας τῆς κατακρίσεως, τῆς ἀργολογίας καὶ τῆς ἀκράτειας. Ὅποιος ἀγαπάει τὸν Θεό, αὐτὸς μπορεῖ νὰ Τὸν σκέφτεται μέρα καὶ νύχτα, γιατί τὸ ν' ἀγαπᾶς τὸν Θεὸ καμιὰ ἐργασία δὲν τὸ παρεμποδίζει.

Στὶς ἐκκλησίες τελοῦνται οἱ ἱερὲς ἀκολουθίες καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατοικεῖ σὲ αὐτές. Ἡ ψυχὴ, ὥστόσο, εἶναι ὁ καλύτερος ναὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅποιος προσεύχεται ἐσωτερικά, γι' αὐτὸν ὅλος ὁ κόσμος ἔγινε ναὸς τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι γιὰ ὅλους. Πολλοὶ προσεύχονται προφορικὰ ἢ προτιμοῦν νὰ προσεύχονται μὲ βιβλία. Καὶ αὐτὸ καλὸ εἶναι, καὶ ὁ Κύριος δέχεται τὴν προσευχὴ τους. Ἄν ὅμως κανεὶς προσεύχεται καὶ σκέφτεται ἄλλα πράγματα, ὁ Κύριος δὲν εἰσακούει αὐτὴ τὴν προσευχὴ.

«Ὁ καθηγιασμένος γάμος, ὁ πειθαρχημένος, ὁ χωρὶς διαστροφὴν, διατηρεῖ τὸν ἄνθρωπον φυσικῶς καὶ ἠθικῶς, ἐνῶ πάσα ἄλλη μορφή σαρκικῆς ἀπολαύσεως, ἔστω καὶ ὑπὸ ὀνειρωδῆ μόνον μορφήν, διαφθείρει ὀλόκληρον τὸν ἄνθρωπον, ἤτοι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα».

Ὁ Κύριος μᾶς ἔδωσε τὴν ἐντολὴ νὰ ἀγαπᾶμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία: ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὸν πλησίον.

Τέτοια πίστη ὑπάρχει;

Στὸν βίῳ τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Ἀθηναίου, (5 Μαρτίου), ἀναφέρεται ὅτι ὅταν κατ' ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ὁ ἀββᾶς Σεραπίων ἐπισκέφθηκε τὸν ἅγιον Μᾶρκο, ἐκεῖνος τὸν ρώτησε. -Γιὰ πές μου ἀββᾶ, ὑπάρχει κόσμος; - Ὑπάρχει, μὲ τίς εὐχές σου, ἅγιε Γέροντα. -Πίστη ὑπάρχει στὸν κόσμος; - Ὑπάρχει, μὲ τίς εὐχές σου, ἅγιε Γέροντα. -Πίστη ἀπὸ αὐτὴν ποὺ λέγει τὸ Εὐαγγέλιο, νὰ πεῖς στὸ βουνὸ αὐτὸ φύγε καὶ πήγαινε στὴ θάλασσα; Λέγοντας ὅμως τὰ λόγια αὐτά, μὲ τὸ χέρι του ἔδειχνε τὸ ἀπέναντι βουνὸ τὸ ὁποῖο ἄρχισε νὰ μετακινεῖται πρὸς τὴ θάλασσα. Καὶ τότε ὁ ἅγιος Μάρκος λέγει στὸ μετακινούμενο βουνό: «Ε! στάσου, ἐμεῖς συζητοῦμε, δὲν σὲ διέταξα νὰ φύγεις!» -Τέτοια πίστη ὑπάρχει; Τὴν ἀπάντησι θὰ τὴν δώσει ὁ καθένας μας προσωπικά, ἂν πράγματι διαθέτουμε ζωντανὴ βιωματικὴ πίστη.

Ἁγίου Νήφωνος τοῦ ἀσκητοῦ ἐπισκόπου

A. Πῶς νὰ ἐκκλησιάζεσαι.

Πρόσεχε πολύ, μοῦ εἶπε συνεχίζοντας, ὅταν βρίσκεσαι στήν ἐκκλησία. Νὰ μὴ μιλάς κι ὅταν ψάλλεις, μὴν προσπαθεῖς νὰ κάνεις ὠραία τὴ φωνή σου ἀπὸ κενοδοξία, γιὰ ν' ἀρέσεις στοὺς ἀνθρώπους.

-Εἶναι ἄραγε μεγάλη ἁμαρτία ὅλα αὐτά;

-Πρέπει νὰ ξέρεις, παιδί μου, ὅτι πάνω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ βρίσκονται στήν ἐκκλησία ἀναρίθμητοι ἄγγελοι συμπάλλουν ἀοράτως μαζί τους. Ὅταν ὁμως ἀρχίσει κανεὶς ἀπ' τοὺς πιστοὺς ν' ἀστειεύεται, νὰ συζητῆ γιὰ τὰ βιοτικά ἢ νὰ σχολιάζει τοὺς ἄλλους, οἱ ἄγγελοι ποὺ τὸν βλέπουν ἀφήνουν τὸν ὕμνο καὶ θρηνοῦν πικρὰ γιὰ τὸ κατάντημά του λέγοντας:

-ὦ, σὲ ποιά βαρῖα αἰχμαλωσία ἔπεσε ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ! Πόσο βέβηλα στέκεται μέσα στὸν ναό, χωρὶς φόβο Θεοῦ καὶ χωρὶς ντροπὴ! Γί' αὐτὸν ἔγειρε ὁ Θεὸς τὸ αὐτί του, νὰ τοῦ τὸ γεμίσει μὲ ταπεινὴ καὶ ἀφοσιωμένη προσευχὴ κι αὐτὸς τὸ γεμίζει μὲ γέλια καὶ κατακρίσεις. Τὰ λόγια αὐτὰ μὲ τρόμαξαν κι ἀπὸ τότε στεκόμουν στήν ἐκκλησία μὲ περισσότερη εὐλάβεια. Θυμόμουνα τί μοῦ εἶπε ὁ δίκαιος καί, ἂν καμιὰ φορὰ ξεχνιόμουν κι ἔλεγα καμιὰ λέξη, ἐνιωθα φόβο καὶ ντρεπόμουν τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ.

B. Τὸ λάδι τοῦ καντηλιοῦ

Ὁ ἅγιος εἶχε καὶ τὴν ἐξῆς θαυμαστὴ συνήθεια: Ὅταν ἦταν νὰ κοιμηθεῖ λίγο, ἔστρωνε πρῶτα στὴ γῆ πέτρες κι ἐκεῖ ἐπάνω ἔριχνε ἓνα μικρὸ στρῶμα. Ἐπειτα ἔψαλλε νεκρώσιμους ὕμνους, σὰν νὰ λογάριάζε νὰ θάψει τὸν ἑαυτὸ του κι ἔλεγε ἀπὸ στήθους τέσσερις ἀπόστολους, τέσσερα εὐαγγέλια καὶ μερικὰ ἄλλα. Τέλος σταυρώνοντας τὴ στρωμνὴ του τρεῖς φορὲς ξάπλωνε βάζοντας καὶ μιὰ πέτρα γιὰ προσκεφάλι.

Συχνὰ τοῦ ἔκαναν στὸν ὕπνο ἐπίθεση οἱ δαίμονες. Τὸν ἐνοχλοῦσαν καὶ δὲν τὸν ἀφήναν νὰ κοιμηθεῖ. Ἐπαιρνε τότε τὸ ραβδί του καὶ μὲ δύναμη πνευματικὴ τοὺς χτυποῦσε ἄγρια περιγελώντας τὴν ἀδυναμία τους. Τόσο ποὺ οἱ δαίμονες τὰ εἶχαν χαμένα μαζί του.

-Τί θὰ κάνουμε μ' αὐτὸν τὸν σκληροτράχηλο; ἀναρωτιόντουσαν. Τὴ μιὰ μᾶς χτυπάει καὶ τὴν ἄλλη μᾶς βρίζει κι ἐξευτελίζει ὀλόκληρη τὴ γενιά μας.

Μιὰ βραδιά λοιπὸν ποὺ κοιμόταν λιγάκι ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ἔρχεται ὁ διάβολος κρατώντας ἀξίνη θέλοντας νὰ τὸν χτυπήσει. Ἀλλὰ ξαφνικὰ

κατατρομαγμένος ὄρμησε πάλι ἔξω θορυβῶντας καὶ χάθηκε σὰν καπνός. Φεύγοντας ἔτριξε τὰ δόντια του κι ἔλεγε:

-Ὡ Μαρία, παντοῦ μὲ καὶς ἐσύ, προστατεύοντας τοῦτον τὸν ξεροκέφαλο. Ακούγοντας τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Νήφων κατάλαβε ὅτι ἡ Θεοτόκος τὸν ὑπερασπίζει καὶ τὸν φυλάει. Κι αὐτὸ γιατί κάθε βράδυ πρὶν κοιμηθεῖ, ἔπαιρνε λάδι ἀπ' τὸ καντήλι τῆς καὶ ἄλειφε τὸ μέτωπο, τ' αὐτιά κι ὅλα του τὰ αἰσθητήρια. Γιὰ τοῦτο κατατροπώθηκε ὁ διάβολος κι ἐξαφανίσθηκε. Ἀπὸ τότε εἶδε τὴ δύναμη ποὺ εἶχε τὸ λάδι αὐτὸ τῆς Θεοτόκου καὶ ὅλων τῶν ἁγίων καὶ ἔδινε συχνὰ στοὺς γνωστούς του ν' ἀλείφονται καὶ μετὰ νὰ κοιμῶνται.

Λόγος περὶ πίστεως

Εἶπε γέρον. Πολλοὶ ἅγιοι θὰ' θελαν νὰ ζήσουν στὴν ἐποχὴ μας καὶ νὰ κάνουν τὸν ἁγῶνα μας.

Διηγήθηκε ἓνας ἀσκητής. Ἐδῶ ἔρχονται πολλοὶ φοιτητές. Κάποτε εἶχαν ἔρθει καμιά δεκαριά καὶ ζητοῦσαν νὰ τοὺς κάνω θαῦμα. Ἐπέμεναν πολὺ. Σκέφτηκα μὲ ποῖο τρόπο νὰ βάλω μυαλὸ σὲ αὐτὰ τὰ παιδιά. Τοὺς εἶπα. Λοιπόν, μπεῖτε στὴ σειρὰ, γιὰ νὰ σᾶς κόψω τὰ κεφάλια. Μετὰ θὰ κάνω τὸ θαῦμα, γιὰ νὰ σᾶς τὰ κολλήσω! Ν' ἀραιώσετε λίγο, γιατί ὑπάρχει κίνδυνος νὰ τὰ μπερδέψω. Ἔτοιμοι εἶστε; Θέλετε νὰ δεῖτε τὸ θαῦμα; Οἱ νέοι ἀντέδρασαν ἀμέσως. Ὅχι, ὄχι σὲ μᾶς πάτερ, εἶπαν μὲ μιὰ φωνή.

Ἐλεγε ἓνας ἡλικιωμένος μοναχὸς γιὰ τὴ ραδιενέργεια. Μάθαμε καὶ ἐμεῖς γιὰ τὴ ραδιενέργεια. Τί νὰ σᾶς πῶ; Ἄν τὸ δηλητήριο ἦταν σὲ ἓνα πρᾶγμα θὰ λέγαμε ὅτι πρέπει νὰ τὸ ἀποφύγουμε. Τώρα ὅμως πῆγε σὲ ὅλα, δὲν γίνεται τίποτα. Ἐμεῖς ἐδῶ στὸ Ὅρος κάνουμε τὸν σταυρὸ μας καὶ τὰ τρῶμε ὅλα. Τί νὰ φοβηθοῦμε; Δὲν λέει κάπου καὶ ὁ Χριστὸς ὅτι οἱ πιστοὶ «κᾶν θανάσιμον τί πῖωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει». Μὴν ἀνησυχεῖτε. Ὁ κόσμος ἔχασε τὸ νόημα τῆς ζωῆς. Πρέπει ὅμως νὰ τὸ βρεῖ. Ἡ ἀπιστία κάνει μεγάλη ζημιὰ. Ὅλα ἀπὸ κεῖ ξεκινοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΥ

ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΕΣ ΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

* Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει 3 μαθήματα.

Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Κύκκου

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχὴ: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Στὰ τρία μαθήματα πού ἀκολουθοῦν θά ἔχουμε τήν εὐκαιρία νά ἀναφερθοῦμε σέ τρία μεγάλα μοναστήρια τῆς Κύπρου. Σέ τρεῖς Μονές πού ξεχωρίζουν ἀνάμεσα στὰ ὑπόλοιπα μοναστήρια, γιατί ὀνομάζονται Βασιλικές καὶ Σταυροπηγιακές μονές. Ἡ ἐξήγηση τῆς ὀνομασίας αὐτῆς παρουσιάζεται πιό κάτω.
- Ἡ ἐπιλογή τῶν Μοναστηριῶν αὐτῶν ἔγινε γιατί ἔχουν μιὰ μεγάλη ἱστορία καὶ παράδοση τήν ὁποία θά πρέπει νά γνωρίζουμε καὶ ἀκόμη θά ἦταν καλὸ νά προγραμματίσουμε μιὰ ἐκδρομὴ σέ κάποιον ἀπὸ τὰ μοναστήρια αὐτά.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ανηφορίζοντας κανεῖς στὴ δυτικὴ πλευρὰ τῆς γραφικῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Τροόδου καὶ σὲ ὑψόμετρο 1200 μέτρων ἀπὸ τὴ θάλασσα, θά συναντήσῃς τό πιό φημισμένο Μοναστήρι τῆς Κύπρου. Τὴν Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Κύκκου. Ἐπειδὴ ἡ Μονὴ κτίστηκε μὲ βασιλικά χρήματα ὀνομάζεται Βασιλική. Λέγεται καὶ Σταυροπηγιακὴ, γιατί ὡς θεμέλιος λίθος τῆς ἔχει τοποθετηθεῖ σταυρός. Σταυροπηγιακές κτίζονται οἱ μονές πού θεωροῦνται ἰδιαίτερα σημαντικές.

Τὸ μοναστήρι τοῦ Κύκκου ὅπως καὶ οἱ ἄλλες δυὸ Σταυροπηγιακές Μονές τῆς Κύπρου πού λειτουργοῦν σήμερα, αὐτοδιοικεῖται μέσα στὰ πλαίσια βέβαια τοῦ συνόλου τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου ὅπως καὶ τόσες ἄλλες μονές στο νησί μας ἀποτελεῖ ἀκόμη ἓνα σημάδι τῆς εὐσέβειας τῶν κατοίκων (τῆς Κύπρου) ἀλλὰ καὶ τῆς χάρις καὶ εὐλογίας πού ἔχει ἀπὸ τὸν Θεό.

Ἡ ἱστορία τῆς Μονῆς εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη, γιατί πέρα ἀπὸ τὴ γραπτὴ παράδοση ὑπάρχει ἡ πλούσια σὲ περιεχόμενο προφορικὴ, πού γράφοντάς τὴν κανεῖς θά χρειαστεῖ τόμους ὀλόκληρους, γιὰ νά περιγράψῃς τὰ ὅσα ὁ λαὸς ξέρεῖ γιὰ τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ Μονή. Ἐμεῖς θά περιγράψουμε μὲ συντομία τα πιό βασικά στοιχεῖα γιὰ τὴ Μονὴ Κύκκου, πού πιστεύουμε θά μᾶς φανοῦν χρήσιμα.

Ἡ παράδοση ἀναφέρει πὼς πρὶν πολλὰ χρόνια πάνω στὰ βουνὰ τοῦ Κύκκου ἓνα πουλάκι τραγουδοῦσε γιὰ πολλὲς μέρες τὸ πιὸ κάτω τετράστιχο: « Κύκκου Κύκκου τὸ βουνὶ, Μοναστήρι θὰ γενεῖ, μιὰ χρυσὴ κυρὰ θὰ μπεῖ, καὶ ποτὲ τῆς δὲ θὰ βγεῖ».

Τὸ τραγούδι αὐτὸ τὸ ἄκουγε καθημερινὰ ἓνας ἀσκητὴς Ἡσαΐας, ποὺ ζοῦσε μόνος τοῦ πάνω στὰ βουνὰ αὐτά.

Γύρω στὸ 1108 μ.Χ., ὅταν ἡ Κύπρος ἦταν ἀκόμη Βυζαντινὴ ἐπαρχία, ὁ διοικητὴς τῆς Κύπρου Μανουὴλ Βουτομύτης ἔφυγε ἀπὸ τὴ Λευκωσία ὅπου ἦταν ἡ ἔδρα τοῦ καὶ πῆγε πρὸς τὴν περιοχὴ τῆς Μαραθάσας, γιὰ νὰ ξεκουραστεῖ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ καλοκαιριοῦ.

Στὸν Βουτομύτη ἄρесе πολὺ τὸ κυνήγι τοῦ ἀγρινοῦ καὶ ἔτσι τριγυροῦσε τὰ βουνὰ μαζί μὲ τοὺς φίλους του, γιὰ νὰ βροῦν ζῶα. Κάποια στιγμή ὁ Βουτομύτης ἔχασε τὴν παρέα του καὶ ἔμεινε μόνος. Ἐκεῖ ποὺ ἔψαχνε νὰ βρεῖ τοὺς συντρόφους του βρῆκε μιὰ σπηλιά ποὺ μέσα ζοῦσε ἓνας ἀσκητὴς.

Ὁ διοικητὴς ρώτησε τὸν ἀσκητὴ ποὺ τὸν ἔλεγαν Ἡσαΐα νὰ τοῦ πεῖ, ἂν ἔχει δεῖ τοὺς φίλους του νὰ περνᾶνε ἀπὸ ἐκεῖ. Ὁ Ἡσαΐας δὲν ἔδωσε καμιὰ ἀπάντηση στὸν Βουτομύτη καὶ αὐτὸς θύμωσε, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κτυπήσει ἄγρια τὸν γέροντα καὶ νὰ φύγει. Ὁ ἀσκητὴς, πρὶν φύγει ὁ Βουτομύτης, τοῦ εἶπε: γιατί μὲ χτυπᾶς ἔτσι χωρὶς νὰ σοῦ φταιξῶ σὲ τίποτα; πῆγαινε στὸ καλὸ, μὰ νὰ ξέρεις πὼς μιὰ μέρα θὰ τιμωρηθεῖς ἀπὸ τὸν Θεὸ γι αὐτὸ ποὺ μοῦ ἔκανες, γιατί ἐγὼ ἔχω χαρίσει τὴ ζωὴ μου σ' Αὐτόν.

Πέρασε ἀρκετὸς καιρὸς ἀπὸ τότε καὶ μιὰ μέρα ὁ διοικητὴς ἀρρώστησε βαρῶς καὶ οἱ γιατροὶ δὲν μποροῦσαν νὰ τὸν κάνουν καλά. Ἦταν μιὰ ἄσχημη ἀρρώστια ποὺ τὴν ἔλεγαν ληθαργία. Αφοῦ εἶδε ὁ Βουτομύτης ὅτι δὲν ἔχει θεραπεία ἄρχισε νὰ παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ τὸν θεραπεύσει. Μιὰ μέρα ποὺ παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ πέρασε σὰν ἀστραπὴ ἀπὸ τὸν νοῦ του τὸ κακὸ ποὺ ἔκανε στὸν γέροντα ἀσκητὴ. Θυμήθηκε τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ ἀσκητῆ ποὺ τοῦ ἔλεγαν πὼς: Μιὰ μέρα θὰ τιμωρηθεῖς γι αὐτὸ ποὺ ἔχεις κάνει. Ἀρχισε τότε νὰ παρακαλεῖ πιὸ πολὺ τὸν Θεὸ νὰ τὸν κάνει καλά καὶ ὑποσχόταν ὅτι θὰ πῆγαινε νὰ ζητήσῃ συγγνώμη ἀπὸ τὸν γέροντα. Πράγματι ἀπὸ τότε ὁ Βουτομύτης ἔγινε καλά καὶ ἐτοιμάσθηκε νὰ πάει νὰ βρεῖ τὸν Ἡσαΐα.

Ἐκείνη τὴ νύκτα ὁ γέρο-Ἡσαΐας εἶδε ὄνειρο τὴν Παναγία ποὺ τοῦ εἶπε ὅτι θὰ ἔρθῃ στὰ πόδια του ὁ Βουτομύτης νὰ ζητήσῃ συγχώρεση καὶ νὰ χαρίσει σ' αὐτόν ὅ,τι θὰ τοῦ ζητοῦσε. Τοῦ εἶπε ἐπίσης νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Μανουὴλ νὰ φέρῃ στὴν Κύπρο τὴ Θαυματουργὴ τῆς εἰκόνα ποὺ βρισκόταν στὸ παλάτι τοῦ αὐτοκράτορα στὴν Κων/πολη.

Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ὁ Μανουήλ Βουτομύτης, ἀφοῦ ζήτησε συγγνώμη ἀπὸ τὸν Ἡσαΐα, τοῦ ὑποσχέθηκε πὼς θὰ κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ τοῦ φέροι τὴν εἰκόνα, ἂν καὶ ἦταν πολὺ δύσκολο. Γιὰ νὰ πετύχει αὐτὸ παρακάλεσε τὸν γέροντα νὰ ἔρθει καὶ αὐτὸς μαζί του στὴν Κων/πολη, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσει. Ὁ γέρο-Ἡσαΐας δέχτηκε καὶ ὅταν ἦρθε ὁ καιρὸς ξεκίνησαν γιὰ τὴν Πόλη.

Ἐκεῖ περιμέναν ἀρκετὸ καιρὸ, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ βροῦν τὴν κατάλληλη στιγμή νὰ ὑποβάλουν τὸ αἴτημά τους. Ὁ καιρὸς περνοῦσε καὶ ὁ Ἡσαΐας ἐπέστρεψε στὴν Κύπρο. Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ ἡ μοναχοκόρη τοῦ αὐτοκράτορα Ἀλέξιου Κομνηνοῦ (1880 - 1118) ἀρρώστησε μὲ τὴν ἴδια ἀρρώστια πὺ εἶχε πρὶν ὁ Μανουήλ. Κανένας γιατρὸς δὲν μποροῦσε νὰ τὴ θεραπεύσει. Ὁ Βουτομύτης τώρα κατάλαβε πὼς ἦρθε ἡ ὥρα νὰ τελειώσει τὸ ἔργο του. Ἐξήγησε στὸν βασιλιὰ τί εἶχε συμβεῖ καὶ ὁ Ἀλέξιος ὑποσχέθηκε νὰ στείλει τὴν εἰκόνα στὴν Κύπρο. Ἀμέσως ἡ κόρη του θεραπεύτηκε καὶ ἡ χαρὰ ξαναγέμισε τὸ παλάτι. Ὁ βασιλιὰς ὅμως δὲν κράτησε τὴν ὑπόσχεσή του μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀρρωστήσει καὶ ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴ ληθαργία. Τότε ζήτησε νὰ ζωγραφιστεῖ ἡ θαυματουργὴ εἰκόνα καὶ νὰ στείλει τὸ ἀντίγραφό της στὴν Κύπρο τῆς πραγματικῆς πὺ ζωγράφησε ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς, ὅταν ἡ Παναγία ἦταν ἀκόμη ζωντανή. Ὅμως ἡ Παναγία παρουσιάστηκε στὸ ὄνειρό του καὶ τοῦ εἶπε ὅτι ἦταν ἐπιθυμία της νὰ μεταφερθεῖ στὴν Κύπρο ἡ ἀληθινὴ εἰκόνα. Ὁ βασιλιὰς Ἀλέξιος ὑπάκουσε στὸ θέλημά της καὶ ἡ εἰκόνα ἔφτασε στὸ νησὶ μαζί μὲ πολλὰ χρήματα γιὰ τὸ κτίσιμο μοναστηριοῦ.

Τὸ καράβι μὲ τὴν εἰκόνα ἄραξε σ' ἓνα λιμάνι τῆς Τηλλυρίας. Ὁ Βουτομύτης εἰδοποιήθηκε γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ καραβιοῦ μὲ τὸν πολύτιμο θησαυρό. Εἰδοποιήθηκε καὶ ὁ γερο-Ἡσαΐας καὶ κατέβηκε στὸ λιμάνι. Ἡ χαρμόσυνη εἶδηση ξαπλώθηκε σὰν ἀστραπὴ σὲ ὅλη τὴν Κύπρο. Μιὰ μεγαλοπρεπὴς πομπὴ ξεκίνησε γιὰ τοῦ Κύκκου τὰ βουνά, μὲ ὁδηγὸ τὸν γέρο-Ἡσαΐα καὶ τὸν Βουτομύτη.

Στὸ πέρασμα τῆς πομπῆς ἀνατριχιάζουν τὰ βουνά καὶ τὰ πεῦκα γονατίζουν εὐλαβικὰ (ἔμειναν ὡς τὰ τώρα γονατισμένα), γιὰ νὰ δείξουν τὸ σεβασμὸ τους πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Ἀγνῆς Παρθένου πὺ ἔρχεται νὰ γίνει προστάτιδα καὶ φύλακας ὅλης τῆς Κύπρου. Νὰ ἀναφέρουμε πὼς ἡ εἰκόνα αὐτὴ τῆς Παναγίας εἶχε καλυμμένο τὸ πρόσωπο ἀπὸ πέπλο τὸ ὁποῖο ποτὲ δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθεῖ σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ αὐτοκράτορα, πὺ λυπήθηκε γιὰ τὸν ἀποχωρισμὸ τοῦ Ἱεροῦ αὐτοῦ κειμηλίου.

Ὁ Ἡσαΐας ἔχτισε ναὸ ὅπου τοποθέτησε τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Ἐλεούσας καὶ Μοναστήρι τοῦ ὁποίου ἔγινε καὶ ὁ πρῶτος ἡγούμενός του. Τὸ μοναστήρι αὐτὸ δοκιμάσθηκε πολλὲς φορὲς ἀπὸ φοβερὴ πυρκαγιὰ. Τὸ εἰκονοστάσιο καθὼς καὶ οἱ εἰκόνες πὺ βρίσκονταν πάνω

μεταξύ αὐτῶν καὶ ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου ποὺ βρίσκεται στὸ μέσο τοῦ τέμπλου, ἀριστερὰ τῆς Ὡραίας Πύλης, σῶθηκαν κατὰ θαυμαστὸ τρόπο ἀπὸ τὴν τελευταία πυρκαγιά τοῦ 1813.

Τὸ κεντρικὸ τμήμα τῆς τρίκλητης βασιλικῆς εἶναι ἀφιερωμένο στὴν Παναγία, τὸ δεξιὸ στοὺς Ἁγίους Πάντες καὶ τὸ ἀριστερὸ στοὺς Ταξίαρχες Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ. Ὁ ὅλος ἐσωτερικὸς διάκοσμος τοῦ ναοῦ εἶναι ἐντυπωσιακός. Οἱ πολυέλαιοι ποὺ κοσμοῦν τὸν ναό, τὰ μονοκάντηλα, τὰ μανουάλια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἱερά σκεύη καὶ ἀναθήματα δίνουν μιὰ ξεχωριστὴ ἀρχοντιά στὸ καθολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου. Ἐντυπωσιακὸ εἶναι καὶ τὸ καμπαναριὸ τοῦ ναοῦ τὸ ὁποῖο κατασκευάστηκε τὸ 1882 καὶ ἔχει πάνω 6 καμπάνες μὲ τὴ μεγαλύτερη ἢ ὁποία εἶναι ρωσικῆς κατασκευῆς, νὰ ζυγίζει 1280 κιλά.

Τὸ μοναστήρι τοῦ Κύκκου στάθηκε ἀνέκαθεν τὸ μεγαλύτερο Χριστιανικὸ προσκύνημα στὸν ἑλληνικὸ Κυπριακὸ χῶρο. Στὴ συνείδηση τοῦ λαοῦ ἡ Μονὴ βρίσκεται πολὺ ψηλά, ὄχι μόνο γιατί στάθηκε βράχος στοὺς δύσκολους χρόνους ποὺ πέρασε τὸ νησί μας, ἀλλὰ καὶ γιατί σ' αὐτὴν φυλάγεται ἡ πάνσεπτη εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Ἐλεούσας ποὺ οἱ πιστοὶ γνωρίζουν ὅτι εἶναι τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ τρία ἔργα τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκᾶ, ποὺ ζωγράφησε ἐνόσω ἡ Παναγία ἀκόμη ζοῦσε.

Ἡ θαυματουργὸς αὐτὴ εἰκόνα τῆς Παναγίας βοήθησε πάρα πολὺ τὸν λαὸ ποὺ σὲ περιόδους ἀνομβρίας ἔκανε τὸ θαῦμα της. Οἱ ἱστορικὲς πηγές καταγράφουν συχνές λιτανεῖες καὶ δεήσεις τοῦ λαοῦ μὲ τὴν παράκληση νὰ μεσιτεύσει στὸν Υἱὸν της, γιὰ νὰ ἀνοίξουν οἱ κρουνοὶ τοῦ οὐρανοῦ.

Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς βουνοκορφές τῆς περιοχῆς βορειότερα τῆς Μονῆς βρίσκεται «Τὸ Θρονὶ τῆς Παναγίας» ὅπου τοποθετοῦσαν παλαιότερα (ἀλλὰ καὶ σήμερα) σὲ καιροὺς ἀνομβρίας τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ ἀνέπεμπαν δεήσεις πρὸς τὴ Θεοτόκο γιὰ νὰ βρέξει. Ὁ ξύλινος θρόνος ποὺ ὑπῆρχε παλαιότερα στὸν χῶρο αὐτὸ ἀντικαταστήθηκε τὸ 1935 μὲ ἕνα τσιμεντένιο. Σήμερα ὁ «θρόνος» αὐτὸς ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ ἄλλο μεγαλύτερο καὶ πιὸ ἐπιβλητικὸ. Κοντὰ στὸ «Θρονί» βρίσκεται ἀπὸ τὸ 1977 καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' ποὺ ὑπῆρξε μέλος τῆς ἀδελφότητος τῆς Μονῆς.

Ἡ Μονὴ Κύκκου ἔχει στὴ δικαιοδοσία της ἀρκετὰ Μετόχια τὰ ὁποῖα τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχουν ἀνακαινιστεῖ. Ἡ ἱστορικὴ Μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου ἔζησε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς κατακτητὲς τῆς Κύπρου. Οἱ μοναχοὶ τῆς Μονῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μονῶν τῆς Κύπρου, δὲν ἀρκέστηκαν μόνο στὸν πνευματικὸ τους ρόλο. Πῆραν ἐνεργὰ μέρος σὲ πολλὲς ἀπὸ τὶς δύσκολες στιγμὲς τῆς παλαιότερης καὶ τῆς σύγχρονης κυπριακῆς ἱστορίας.

Κάθε χρόνο στις 8 Σεπτεμβρίου, ημέρα τῆς γιορτῆς τῆς Γέννησης τῆς Θεοτόκου καὶ στις 15 Αὐγούστου ἡμέρα τῆς Κοιμήσεώς της, χιλιάδες προσκυνητὲς ἀπὸ ὅλη τὴν Κύπρο ἀλλὰ καὶ ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου ἐπισκέπτονται τὸ μοναστήρι, γιὰ νὰ παρακαλέσουν καὶ νὰ εὐχαριστήσουν τὴν Παναγία, τὴν προστάτιδα τῶν Χριστιανῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ

* * * *

Ἡ Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ βρίσκεται σὲ μιὰ ὁμορφή τοποθεσίᾳ στὰ βουνὰ τοῦ Τροόδου, στὴν ἐπαρχία Λευκωσίας. Ἡ ἱστορικὴ Μονὴ τοῦ Μαχαιρᾶ ἢ ὁποῖα περιβάλλεται ἀπὸ τὸ δάσος τοῦ Μαχαιρᾶ ἔχει νὰ παρουσιάσει ὅπως καὶ ἄλλες μεγάλες μονές μιὰ λαμπρὴ ἱστορία ποὺ γιὰ τόσα χρόνια ἐξακολουθεῖ νὰ τραβᾷ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν εὐσεβῶν κατοίκων τῆς Κύπρου.

Ἡ Μονὴ αὐτὴ, ὅπως καὶ οἱ ἄλλες δυὸ σταυροπηγιακὲς Μονές τῆς Κύπρου ποὺ λειτουργοῦν σήμερα, ἀνεγέρθηκε μὲ βασιλικὴ βοήθεια (Βασιλικὴ) καὶ ἔχει ὡς θεμέλιο λίθο τῆς Σταυρῶ (Σταυροπηγιακὴ) γεγονὸς ποὺ τῆς ἐπιτρέπει νὰ αὐτοδιοικεῖται.

Ὅπως κάθε παλαιὰ Μονὴ ἔχει τὴ δική της ἱστορία καὶ παράδοση ἔτσι καὶ ἡ Μονὴ Μαχαιρᾶ. Τὴν ὀνομασίᾳ τῆς ἡ Μονὴ τὴν πῆρε, σύμφωνα μὲ τὶς ἐκδοχὲς ποὺ ὑπάρχουν, ἀπὸ τὰ πιὸ κάτω:

α) Ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτη τῆς περιοχῆς ποὺ κτίστηκε τὸ μοναστήρι. Ὁ ἰδιοκτήτης αὐτὸς ὀνομαζόταν Μαχαιρᾶς, γιατί κρατοῦσε πιθανὸν κάποιο μεγάλο μαχαίρι.

β) Ἀπὸ τὸ τσουκτερὸ κρῦο (σὰν μαχαίρι) ποὺ ὑπάρχει στὴν περιοχὴ αὐτὴ, πιθανὸν νὰ ὀδήγησε σ' αὐτὴ τὴν ὀνομασίᾳ.

γ) Ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ποὺ εἶχε καρφωμένο ἐπάνω τῆς ἓνα μικρὸ μαχαίρι. Τὸ μαχαίρι ποὺ βρέθηκε πάνω στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας πολὺ πιθανὸν νὰ ἔδωσε τὸ ὄνομα στὴν Παναγία τὴ «Μαχαιριώτισσα» καὶ στὴν περιοχὴ «Δάσος τοῦ Μαχαιρᾶ».

δ) Ἀπὸ τὸ φυτὸ «Μαχαιρᾶς» ποὺ ὑπάρχει στὴν περιοχὴ τοῦ Μοναστηριοῦ καὶ ἔχει κοφτερὰ φύλλα.

Ἡ ἱστορία τῆς Μονῆς εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴν περίοδο τῆς εἰκονομαχίας καὶ τὴ μεταφορὰ τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνας τῆς Παναγίας στὸ νησί μας. Τὴν ἴδια περίοδο τοποθετεῖται καὶ ἡ μεταφορὰ στὴν Κύπρο τῶν ἄλλων εἰκόνων τῆς Παναγίας ὅπως τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ, τοῦ Ἄρακα, καὶ τῆς Τροοδίτισσας.

Μετὰ τὴν κατάληψη τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ τοὺς Ἀραβες ἀρκετοὶ ἀσκητὲς ποὺ ἦσαν ἐκεῖ κατέφυγαν στὴν Κύπρο, γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀλλοθρήσκων ποὺ ἔβαλαν σκοπὸ νὰ ἐξαφανίσουν ἀπὸ τὶς περιοχὲς τοὺς ὅλους τοὺς Χριστιανούς.

Δυὸ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐκείνους ἀσκητῆς, ποὺ φύγανε ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη ἀπὸ τὸν φόβο τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ ἦρθαν στὸ νησί μας, ἔγιναν αἰτία νὰ κτισθεῖ τὸ μοναστήρι τοῦ Μαχαιρᾶ. Ὁ ἕνας ἀσκητῆς λεγόταν Νεόφυτος καὶ ὁ ἄλλος Ἰγνάτιος. Αὐτοὶ οἱ δυὸ ἐγκαταστάθηκαν στὰ βουνὰ τοῦ Μαχαιρᾶ μέσα σὲ μιὰ καλύβα ποὺ ἔφτιαξαν οἱ ἴδιοι. Λίγες μέρες ἀργότερα ἕνα βράδυ τὴν ὥρα ποὺ προσεύχονταν τοὺς φάνηκε σὰν νὰ εἶδαν ἕνα φῶς νὰ βγαίνει ἀπὸ ἕνα πελώριο βάτο. Πῆγαν κοντὰ καὶ ἀφοῦ καθάρισαν τὰ πυκνὰ κλαδιὰ τοῦ βάτου ἀντίκρισαν μιὰ εἰκόνα τῆς Παναγίας ποὺ εἶχε καρφωμένο ἀπάνω τῆς ἕνα μικρὸ μαχαίρι. Τότε πῆραν τὴν εἰκόνα μὲ ψαλμωδίες καὶ προσευχῆς καὶ τὴν πῆγαν στὴν καλύβα τους. Μὲ χαρὰ διαπίστωσαν πῶς τὸ φανέρωμα τῆς εἰκόνας σ' αὐτοὺς μὲ τέτοιο τρόπο ἦταν ἕνα θαῦμα ποὺ ἔδειχνε πῶς ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ κτιστεῖ στὸ μέρος ἐκεῖνο Μοναστήρι μὲ ὄνομα τῆς Παναγίας Μαχαιριώτισσας. Πῶς ὅμως ἦταν δυνατὸ δυὸ ἀσκητῆς χωρὶς χρήματα νὰ κτίσουν Μοναστήρι; Μετὰ ἀπὸ πολλὴ σκέψη πῆραν τὴν ἀπόφαση νὰ πᾶνε στὴν Κων/πολη καὶ νὰ ζητήσουν τὴ βοήθεια τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα Μανουὴλ Κομνηνοῦ, γιὰ νὰ κτίσουν τὸ μοναστήρι. Ὁ αὐτοκράτορας ὅταν ἄκουσε τὴν ἱστορία ἀνταποκρίθηκε ἀμέσως στὸ αἴτημά τους. Ἔτσι οἱ δυὸ μοναχοὶ τὸ 1168, γεμᾶτοι χαρὰ γύρισαν στὴν καλύβα τους στὰ βουνὰ τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ ἄρχισαν ἀμέσως τὸ κτίσιμο τῆς ἐκκλησίας.

Μέχρι ὅμως νὰ τελειώσουν ἦρθαν καὶ ἄλλοι ἀσκητῆς ἀπὸ τὶς γύρω περιοχῆς καὶ σμίχτηκαν μαζί τους. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν κι ἕνας ἀσκητῆς ποὺ λεγόταν Νεῖλος. Ὅταν ὁ Ἰγνάτιος πέθανε ἄφησε στὴ θέση του τὸ Νεῖλο ποὺ ἦταν πολὺ μορφωμένος καὶ φημιζόταν γιὰ τὴν ἀγιοσύνη του καὶ ἔγινε ὁ πρῶτος Ἡγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ τοῦ Μαχαιρᾶ.

Ὁ Νεῖλος μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ κατάφερε νὰ τελειώσει τὸ μοναστήρι μὲ χρήματα ποὺ πρόσφεραν οἱ Κύπριοι σὲ ἔνδειξη εὐχαριστίας πρὸς τὸν Κύριο ποὺ τοὺς γλύτωσε ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀνομβρία ποὺ κράτησε τρία ὀλόκληρα χρόνια. Γύρω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία κτίστηκαν καὶ πολλὰ κελιά γιὰ νὰ μένουν οἱ μοναχοί. Ὁ Νεῖλος φρόντισε νὰ γράψει γύρω στὸ 1201 μ.Χ. καὶ τοὺς νόμους τοῦ μοναστηριοῦ πρὶν φύγει ἀπὸ ἐκεῖ, γιὰ νὰ πάει στὴν Ταμασοῦ ὅπου ἐκλέχθηκε ἐπίσκοπος.

Ἡ νομοθεσία ποὺ ἔγραψε ὁ Νεῖλος καθόριζε τὸ αὐστηρὸ βυζαντινὸ τυπικὸ τῆς ποὺ ἀπαγόρευε αὐστηρὰ τὴν εἴσοδο στὸν ναὸ στὶς γυναῖκες. Κάθε μοναχὸς ποὺ ἔμπαινε στὸ μοναστήρι ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ ζεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους του.

Τὸ 1337 ὁ Φράγκος βασιλιάς τῆς Κύπρου Οὐῆγος ὁ Δ' πῆγε ἐκδρομὴ στὸ μοναστήρι τοῦ Μαχαιρᾶ μὲ τὴ Γαλλίδα γυναῖκα του Ἀλίσια. Ὅταν ἔφτασαν στὸ μοναστήρι ὁ Ἡγούμενος ἀνέφερε στὸν βασιλιά τὸν νόμο τοῦ μοναστηριοῦ γιὰ τὶς γυναῖκες καὶ ἐκεῖνος τὸ εἶπε στὴ ρῆγαινα. Ἐκείνη θύμωσε πολὺ. Περιφρόνησε ἀπὸ ἐγωισμὸ τὸν νόμο τοῦ μοναστηριοῦ καὶ

μπήκε μέσα. Μόλις μπήκε όμως κρατήθηκε ή γλώσσα της και δέν μποροῦσε οὔτε μιὰ λέξη νὰ πεῖ. Τρία ὀλόκληρα χρόνια ἔμεινε ἀμίλητη. Στὸ τρίτο ἔτος λύθηκε ή γλώσσα της μὲ θαῦμα τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Μερικὰ χρόνια ἀργότερα ὅταν ἔπεσε μεγάλη ἐπιδημία στὸ νησί, ὁ βασιλιάς τῆς Κύπρου Ἰάκωβος και ή βασίλισσα Χελουίδα γύρω στὸ 1392 ζήτησαν προστασία στὸ μοναστήρι, τοῦ Μαχαιρᾶ. Ἐκεῖ ἔμειναν σαράντα ἡμέρες ἀλλὰ ή καταστροφή ἀπὸ τὴ φοβερὴ ἐπιδημία τῆς χολέρας ἦταν πολὺ μεγάλη μὲ ἀποτέλεσμα πολλοὶ ἄνθρωποι νὰ βροῦν τραγικὸ θάνατο. Τότε ὁ βασιλιάς μὲ τὴ βασίλισσα ἀποφάσισαν νὰ κατέβουν ἀπὸ τὰ βουνὰ και νὰ πᾶνε και αὐτοὶ κοντὰ στὸν λαὸ γιὰ νὰ πεθάνουν μαζί του, ἀφοῦ δέν θὰ εἶχε καμιὰ ἀξία ή ζωὴ τους χωρὶς τὸν λαό. Ἡ πομπὴ μὲ τὸ βασιλιά, τὴ βασίλισσα, τοὺς μοναχοὺς και τὸν λαὸ ξεκίνησε γιὰ τὴν πόλη. Στὸ δρόμο ὅλοι ζητοῦσαν μὲ προσευχὴ και λυγμοὺς τὸ ἔλεος και τὴν ἐπέμβαση τῆς Παναγίας, γιὰ νὰ σώσει τὸν κόσμο.

Ἡ πομπὴ αὐτὴ ἔφτασε ὕστερα ἀπὸ δεκαἕξι ὥρες λιτανευτικῆς ὁδοιπορίας στὴν πρωτεύουσα. Ἐκεῖ δεήθηκαν στὴν πλατεία τοῦ φράγκικου ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀνάψανε μυρωδάτα ξύλα και λιβάνι και ἀνέπεμπαν προσευχὲς πρὸς τὴν Παναγία. Τὸ θαῦμα δέν ἄργησε νὰ γίνει. Τὸ θανατικὸ σταμάτησε και ὁ λαὸς ξαναγύρισε στὶς ἐργασίες του.

Ὅπως και τὸ μοναστήρι τοῦ Κύκκου ἔτσι και τὸ μοναστήρι τοῦ Μαχαιρᾶ γνώρισε μεγάλες καταστροφές ἀπὸ τὴ φωτιὰ πὺν ξέσπασε τὸ 1530 και εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νὰ καεῖ ὀλόκληρο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Οἱ μοναχοὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ξανάχτισαν τὸ μοναστήρι, γιὰ νὰ ξανακαεῖ τὸ 1892 ἀπὸ μιὰ ἀπροσεξία. Σὲ τρεῖς ὥρες ή Μονὴ ἔγινε στάχτη και ἐρείπια. Και πάλι μὲ τὴ βοήθεια τῆς Παναγίας ή Μονὴ ξαναχτίστηκε σὲ ὀκτὼ χρόνια μεγαλύτερη και ὠραιότερη ἀπ' ὅ,τι ἦταν, ὅπως ἀκριβῶς τὴ βλέπουμε ἐμεῖς σήμερα.

Παρ' ὅλες λοιπὸν τὶς καταστροφές πὺν ὑπέστη ή Μονὴ διατηρεῖ τὸ φρουριακὸ της χαρακτῆρα και εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα μοναστηριακὰ κτίσματα τῆς Κύπρου πὺν δέν ἀλλοιώθηκαν. Ἡ προσφορὰ τῆς Μονῆς ἦταν μεγάλη ἀπὸ τὶς ἀρχές τῆς ἰδρυσῆς της μέχρι τὶς μέρες μας. Τὸ ὄνομά της τὸ λάμπρυναν μὲ τὸ μαρτύριό τους οἱ δυὸ μοναχοὶ Γρηγόριος και Ἰγνάτιος πὺν κάηκαν ζωντανοὶ ἀπὸ τοὺς Φράγκους τὸ 1231 μαζί μὲ ἄλλους 11 ἀσκητὲς ἀπὸ τὴν Καντάρρα. Ἐπίσης ὁ Ἐθνομάρτυρας Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανὸς, ὁ ὁποῖος συνδέεται μὲ τὴ Μονὴ Μαχαιρᾶ, βρῆκε μαρτυρικὸ θάνατο στὶς 9 Ἰουλίου τοῦ 1821 ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὴ Λευκωσία.

Αὐτοὶ και πολλοὶ ἄλλοι παλιότεροι και νεώτεροι ὅπως ὁ Γρηγόρης Αὐξεντίου, πὺν ἔπεσε μαχόμενος στὴ Μονὴ στὶς 3 Μαρτίου τοῦ 1957, δόξασαν τὸ ὄνομά της. Ἡ Μονὴ πανηγυρίζει στὶς 21 Νοεμβρίου ἐορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Ἱερά Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου

* * * *

Σὲ ἀπόσταση 10 περίπου χιλιομέτρων βορειοδυτικὰ τῆς πόλης τῆς Πάφου καὶ σὲ ὑψόμετρο 412 μ. ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας βρίσκεται ἡ Ἱερά Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου. Ἡ Μονὴ αὐτὴ εἶναι πασίγνωστη ὄχι μόνο στὴν Κύπρο ἀλλὰ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ σημαντικοὺς Ὁρθόδοξους χριστιανικοὺς χώρους στὸν τόπο μας.

Τὸ μοναστήρι αὐτὸ τὸ ὁποῖο συγκεντρώνει κάθε χρόνο τὸ ἐνδιαφέρον χιλιάδων προσκυνητῶν πού ἐπιζητοῦν τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ποικίλων προβλημάτων πού συναντοῦν στὴ ζωὴ τους εἶναι κτισμένο στὸ μυχὸ μιᾶς βαθιᾶς κοιλάδας ἢ ὁποῖα περιβάλλεται ἀπὸ ψηλοὺς λόφους. Ἡ θεὰ τῆς πόλης τῆς Πάφου καὶ τῆς θάλασσας ἀπὸ τὴ Μονὴ εἶναι μοναδική.

Στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ σημερινοῦ μοναστηριοῦ εἶναι λαξευμένη μέσα στὸν βράχο ἡ Ἐγκλείστρα τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου. Ἡ Ἐγκλείστρα αὐτὴ εἶναι ὁ ἀρχικὸς πυρήνας τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου, ἀφοῦ σ' αὐτὸ τὸ μέρος ἀποφάσισε ὁ Ἅγιος νὰ ἀφιερῶσει τὴ ζωὴ του στὸν Θεό. Ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Ἐγκλείστρα καὶ στὰ ἀνατολικά της βρίσκεται ὁ Μελισσόβουνος, σὲ φυσικὸ σπήλαιο τοῦ ὁποῖου ὑπῆρχαν ἀγριομελίτσια, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση, τὰ ὁποῖα ἔδωσαν στὸν λόφο τὴν ὀνομασία του. Στὸν Μελισσόβουνο βρίσκονται καὶ τὰ λατομεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξορύχθηκαν οἱ πέτρες, μὲ τίς ὁποῖες κτίσθηκαν τὸ Καθολικὸ καὶ τὰ κελιά τῆς Μονῆς.

Γύρω στὰ 1159 ὁ ἀσκητὴς Νεόφυτος ἀποφάσισε νὰ ἐγκατασταθεῖ ὀριστικὰ στὴν περιοχὴ τῆς Πάφου μετὰ ἀπὸ πολλὰς περιπέτειες πού εἶχε. Ἔτσι ἔγινε ἡ αἰτία νὰ ἰδρυθεῖ στὸ μέρος πού ἀσκήτεψε Μοναστήρι, τὸ ὁποῖο φέρει τὸ ὄνομά του.

Ὁ Ἅγιος Νεόφυτος, ἀφοῦ πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ γίνεῖ μοναχός, ἔφυγε ἀπὸ τὸ χωριὸ του τὸν Κάτω Δρυ καὶ πῆγε στὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐκεῖ ἔμαθε τὰ πρῶτα του γράμματα, μὲ ἀποτέλεσμα σιγὰ, σιγὰ νὰ ξεπεράσει στὴν ἐπιμέλεια ὅλους τοὺς μοναχοὺς τοῦ μοναστηριοῦ.

Στὸ μοναστήρι αὐτὸ ἔμεινε ὁ Ἅγιος 5 χρόνια. Τότε πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ πάει στοὺς Ἁγίους Τόπους μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ βρεῖ ἕνα ἡσυχὸ μέρος γιὰ νὰ συνεχίσει τὴν ἀσκησὴ του. Ὅσο ὅμως καὶ ἂν ἔψαξε στὴν Παλαιστίνη δὲν τὰ κατάφερε νὰ βρεῖ αὐτὸ πού ἠθελε.

Ἔτσι ἀπογοητευμένος ἐπέστρεψε πίσω στοῦ μοναστήρι τοῦ Χρυσοστόμου, γιὰ νὰ πάρει λίγο ἀργότερα νέα ἀπόφαση, πού εἶχε σάν στόχο νὰ ἀσκητέψει στή Μ. Ἀσία. Ξεκίνησε λοιπόν μὲ τὰ πόδια γιὰ τὸ λιμάνι τῆς Πάφου ἀπ' ὅπου θὰ ἔφευγε τὸ καράβι πού θὰ τὸν μετέφερε στὸν νέο προορισμό του. Στὸν ναύσταθμο ὅμως τῆς Πάφου συνελήφθη ὡς φυγὰς καὶ φυλακίσθηκε, ἐνῶ οἱ φρουροὶ τοῦ ἔκλεψαν τὰ 2 νομίσματα μὲ τὰ ὁποῖα θὰ πλήρωνε τὰ ναῦλα.

Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὅπως φάνηκε ἦταν διαφορετικὸ ἀπ' αὐτὸ τοῦ Ἁγίου, γιὰτί ὁ Ἅγιος Νεόφυτος δὲν τὰ κατάφερε τελικὰ νὰ φύγει καὶ ὁ τελικὸς προορισμὸς του ἦταν ἡ περιοχὴ πού βρίσκεται σήμερα ἡ Ἐγκλείστρα του.

Ὅταν ἔφτασε στοῦ μέρος πού θὰ ἀσκήτεψε, βρῆκε μιὰ σπηλιὰ καὶ ἐκεῖ ἔμεινε δύομισι μῆνες μέχρι νὰ βεβαιωθεῖ πὺς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦταν ἄγνωστο στοὺς ἀνθρώπους καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ τὸν ἐνοχλήσουν. Ἀφοῦ ἦταν σίγουρος γιὰ τὴν περιοχὴ, ἄρχισε νὰ σπάζει μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια τὸ βράχο πού ἦταν μέσα ἡ σπηλιὰ. Τὸν πελέκησε ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, στοῦ πάτωμα, στήν ὀροφὴ καὶ γύρω ὥστε νὰ μοιάζει μὲ μικρὴ ἐκκλησία. Τὸ ἐκκλησάκι αὐτὸ τὸ ὁποῖο ἦταν συνάμα καὶ κατοικία του τὸ ἀφιέρωσε στοῦ Τίμιου Σταυροῦ. Ἐκεῖ μέσα κοιμόταν, ἐκεῖ προσευχόταν, ἐκεῖ δούλευε μόνος του μέρα καὶ νύκτα. Ἦταν πολὺ εὐχαριστημένος, γιὰτί ἦταν ἡσυχος καὶ ζοῦσε τὴν ἀληθινὴ ἀσκητικὴ ζωή. Μιλοῦσε μονάχα μὲ τὸν Θεὸ τὶς ὥρες τῆς προσευχῆς του καὶ δούλευε κάθε μέρα στοῦ βράχο προσθέτοντας κάθε φορὰ καὶ κάτι γιὰ τὸ στόλισμά του. Ἡ σπηλιὰ ὅπως διαμορφώθηκε ἀπὸ τὸν Ἅγιο Νεόφυτο σώζεται μέχρι σήμερα καὶ περιλαμβάνει τὸν Νάρθηκα, τὸν κυρίως ναό, τὸ Ἱερό, τὸ κελὶ τοῦ Ἁγίου, ἓνα πέτρινο βᾶθρο τὸ ὁποῖο χρησιμοποιοῦσε ὁ Ἅγιος γιὰ κρεβάτι καὶ κάθισμα, τὴ βιβλιοθήκη καὶ τὸν τάφο του.

Πέρασαν ἑπτὰ ὀλόκληρα χρόνια ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού ὁ Ἅγιος πῆγε ἐκεῖ. Τώρα Δεσπότης τῆς Πάφου εἶχε γίνει ὁ Βασίλειος Κίνναμος. Αὐτὸς ὅταν ἔμαθε γιὰ τὸν ἀσκητὴ Νεόφυτο πῆγε καὶ τὸν βρῆκε. Εἶδε ἀπὸ κοντὰ τὰ ἔργα του καὶ σάν ἄκουσε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὰ σχέδια καὶ τοὺς σκοποὺς του τὸν παρακάλεσε νὰ γίνει ἱερέας, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ λειτουργεῖ στοῦ ἐκκλησάκι του. Ὅστερα ἀπὸ ἀρκετὴ πίεση τεσσάρων χρόνων ὁ Νεόφυτος ἄκουσε τὸν Δεσπότη καὶ χειροτονήθηκε ἱερέας. Ὁ δεσπότης τοῦ ἔστειλε καὶ ἓνα μαθητὴ, γιὰ νὰ τὸν βοηθᾶει στή λειτουργία καὶ στίς ἄλλες δουλειές.

Τώρα στή μικρὴ ἐκκλησία ζωγραφίζονται ἄγγελοι καὶ ἅγιοι γιὰ νὰ βλέπει τὶς μορφές τους καὶ νὰ φέρνει στοῦ νοῦ του τὸν Θεό, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ στολίσει τὸ ἐκκλησάκι του.

Ἡ φήμη τοῦ Ἁγίου σιγά, σιγά ἄρχισε νὰ φέρνει πολὺ κόσμο στοῦ μέρος πού ζοῦσε καὶ αὐτὸ δὲν ἄρεσε στοῦ Νεόφυτο. Ὅμως ἡ καλοσύνη του

ἦταν μεγάλη καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλει ἀναγκάστηκε νὰ δεχθεῖ κοντὰ του ἀρκετοὺς μαθητές. Τὸ γεγονός αὐτὸ τὸν στενοχωροῦσε πολὺ καὶ σκεφτόταν τί νὰ κάνει. Νὰ φύγει ἢ νὰ μείνει. Στὸ τέλος βρῆκε μιὰ λύση. Ἀποφάσισε νὰ δημιουργήσῃ μιὰ καινούργια σπηλιὰ πάνω ἀπὸ τὴν πρώτη. Ἔτσι ἐκεῖ πάνω κανένας δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ. Πάνω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ του βρισκόταν ἕνας θεόρατος καὶ τεράστιος βράχος. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ ἀνέβῃ ἐκεῖ μὲ μιὰ ξύλινη σκάλα νὰ σκάψῃ τὸ βράχο μὲ τὸν ἴδιο τρόπο πὺ ἔσκαψε τὸν πρῶτο, νὰ φτιάξῃ ἐκεῖ πάνω τὸ κελὶ του καὶ νὰ κρυφτεῖ σ' αὐτό. Μόλις ἄρχισε δουλειὰ λίγο ἔλειψε νὰ σκοτωθεῖ. Ἐνας τεράστιος βράχος ξεκόλλησε ἀπὸ τὸν γκρεμό. Τότε ὁ Ἅγιος φώναξε δυνατὰ «Χριστὲ καὶ Παναγιά μου» μόλις τὸν εἶδε κι ὁ βράχος ἀντὶ νὰ κυλήσῃ πρὸς τὰ κάτω καὶ νὰ παρασύρῃ τὸν ἅγιο στάθηκε ἐκεῖ πὺ πρωτοκτύπησε κι ἔμεινε ἀκίνητος. Ἀπὸ τὴν πτώση τοῦ βράχου ὁ Ἅγιος πληγώθηκε στὸ χέρι καὶ ὑπέφερε γιὰ πολλοὺς μῆνες.

Ἔστερα ἀπὸ ἀφάνταστους κόπους καὶ ἰδρώτες ὁ Ἅγιος ἔφτιαξε τὸ καινούργιο ἀσκητήριό του καὶ βρῆκε τὴν ἡσυχία του. Γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ παρακολουθεῖ τὴ λειτουργία πὺ γινόταν κάτω στὸ ἐκκλησάκι κάθε πρωὶ καὶ βράδῃ ἀνοίξε μιὰ στρογγυλὴ τρύπα στὸ δάπεδο τοῦ ἀσκητηρίου του μέχρι τὴν ὀροφή τοῦ ναῖσκου. Ἀπὸ ἐκεῖ κατέβαινε στὸ ἐκκλησάκι γιὰ νὰ δεῖ καὶ νὰ διδάξῃ τοὺς μαθητές του πὺ περίμεναν νὰ ἀκούσουν ἀπὸ τὸν Ἅγιο ἕναν καλὸ καὶ ψυχοφελὲς λόγο. Τὸ σπήλαιο αὐτὸ ὀνομάστηκε «Ἁγιαστήριον καὶ Ἱερὸν Ἀκροατήριον»

Μέσα στὴν Ἐγκλείστρα του τὴν ὁποία ἀγιογράφησε ὁ Κωνσταντινουπολίτης Θεόδωρος Ἀψευδής, ἔγραψε ὁ Ἅγιος πολλὰ βιβλία καὶ ἐτοίμασε τὸν τάφο του μὲ τὰ ἴδιά του τὰ χέρια. Ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν κόσμο ἔδωσε τίς τελευταῖες ὁδηγίες καὶ συμβουλές στοὺς μαθητές του καὶ παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὸν Θεό.

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἁγίου δημιουργήθηκε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Ἐγκλείστρα τὸ μοναστήρι τὸ ὁποῖο μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου πῆρε τὴ σημερινή του μορφή.

Τὸ 1631 ὁ Ἡγούμενος Λεόντιος κατάφερε νὰ ἐπαναλειτουργήσῃ τὸ μοναστήρι, ἀλλὰ δὲν γνώριζε τίποτα γιὰ τὸν ἰδρυτὴ του.

Μιὰ μέρα γύρω στὰ 1750 ἀνακαλύφθηκε τυχαῖα τὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου ἀπὸ ἕνα μοναχό. Ὁ Ἡγούμενος ἀμέσως εἰδοποίησε μὲ δυὸ μαντατοφόρους τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Φιλόθεο γιὰ τὴν ἀνεύρεση τοῦ λειψάνου. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔδωσε ὁδηγίες νὰ γίνῃ τελετὴ καὶ νὰ μεταφερθεῖ τὸ ἅγιο λείψανο στὸν ναὸ τοῦ μοναστηριοῦ. Ἐπίσης ἔδωσε ἐντολὴ σὲ ὅλους τοὺς χριστιανοὺς τῆς Κύπρου νὰ γιορτάζουν καὶ δεύτερη γιορτὴ γιὰ τὸν Ἅγιο στίς 28 Σεπτεμβρίου. Μέχρι τότε γιόρταζαν τὸν Ἅγιο στίς 24 τοῦ Γενάρη σὲ ἀνάμνηση τοῦ θαύματος τῆς σωτηρίας του ἀπὸ τὴν πτώση τοῦ βράχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α

* Τò κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει 7 μαθήματα.

Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Τὸ μάθημα αὐτὸ εἶναι ἐπίκαιρο καὶ θὰ πρέπει νὰ γίνεῖ πρὶν τὶς ἑορτὲς τῶν Χριστουγέννων.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Ὅπου ὑπάρχει ἀρχαῖο κείμενο νὰ παρουσιαστῆ με ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ /τρια.
- Στὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται νὰ ἔχουμε ὕμνους τῶν Χριστουγέννων γιὰ νὰ νιώσουν τὰ παιδιά πιὸ ὁμορφα τὶς ἡμέρες αὐτές.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Τὶς ἡμέρες τῶν Χριστουγέννων ὅλα γύρω μας εἶναι χαρούμενα. Καὶ τοῦτο, διότι ἑορτάζουμε τὴ γέννηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτήρα τοῦ κόσμου. Πόσοι ὅμως ἀπὸ ἐμᾶς καταλαβαίνουμε τὴ σημασία τῆς γέννησης τοῦ Χριστοῦ καὶ πόσο θαυμαστὰ ἀποτελέσματα ἔχει γιὰ μᾶς αὐτὴ ἡ γέννηση;

Ὁ Χριστὸς ἐδόθη ἀπὸ τὸν Πατέρα Θεὸ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀπολαύσει ὅλα αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ εἶναι εὐτυχισμένος καὶ νὰ ἀπολαμβάνει ζωὴ αἰώνιο. Ἡ χαρὰ πὺν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀπολαμβάνει με τὸν Χριστὸ δὲν εἶναι πρόσκαιρη, ὥστε νὰ περιορίζεται μόνο στὶς ἡμέρες τῆς γέννησης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ εἶναι χαρὰ αἰώνια, διότι ὁ Χριστὸς ἦλθε εἰς τὸν κόσμο αὐτὸ καὶ ἔκαμε κάτι πολὺ θαυμαστὸ καὶ μεγάλο γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Τὸν λύτρωσε, τὸν ἔσωσε ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ σκότους καὶ τῆς ἁμαρτίας, τὸν ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὸν θάνατο καὶ τὴν καταστροφή.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς με τὴ γέννησή Του στὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ, φανερώνει ὅτι εἶναι ἔτοιμος νὰ γεννηθεῖ καὶ πάλι μέσα σὲ κάθε καρδιὰ ἀνθρώπου ὅσο ἁμαρτωλὸς καὶ ἂν εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ἀρκεῖ νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ ἐκζητήσῃ τὸν Χριστὸ Σωτήρα του καὶ Λυτρωτὴ του.

Ὁ Θεὸς φανερώνει λοιπὸν τὴ μεγάλη Του ἀγάπη γιὰ τὸν ἄνθρωπο στέλνοντας τὸν Υἱὸ Του τὸν μονογενῆ νὰ γεννηθεῖ στὸν κόσμο αὐτὸ ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία, νὰ κηρύξῃ μετάνοια καὶ ἐπιστροφή στὸν Θεὸ καὶ

τελικὰ νὰ δώσει τὸν ἑαυτὸ Του θυσία στὸν σταυρὸ τοῦ Γολγοθᾶ, νὰ χύσει τὸ αἷμα Του γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ἁμαρτία, ὥστε κάθε ἄνθρωπος νὰ δικαιωθῆται τὴ σωτηρία διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ λέγει: "Καὶ δὲν ὑπάρχει δι' οὐδενὸς ἄλλου ἢ σωτηρία, διότι οὔτε ὄνομα ἄλλο εἶναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν δεδομένον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦ ὁποῖου πρέπει νὰ σωθῶμεν". Πράξεις δ:12

Ὡς ἐκ τούτου, ἐμεῖς δὲ θὰ πρέπει νὰ ἀρκεσθοῦμε στὰ μελομακάρονα καὶ στοὺς κουραμπιέδες, οὔτε στὸ πῶς θὰ ψωνίσουμε τὰ δῶρα μας καὶ μὲ ποῖο τρόπο θὰ δαπανήσουμε τὸ δῶρο τῶν Χριστουγέννων. Ὅλα αὐτὰ βεβαίως καλὰ εἶναι, ὅμως δὲν ἔχουν καμιὰ ἀξία, ἐὰν δὲν ἐννοήσουμε καὶ καταλάβουμε τὸ τί σημαίνει ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ μέλλον του. Γιὰ τοῦτο, ἐπειδὴ τὰ περιθώρια ἔχουν στενέψει καὶ ἤδη ἔχουμε φθάσει στὴν ἀρχὴ τῆς τρίτης χιλιετηρίδας, θὰ πρέπει νὰ σοβαρευτοῦμε καὶ νὰ δώσουμε τὴν καρδιά μας στὸν Χριστό, ὥστε νὰ μὴν ἐορτάζουμε μόνο τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ στὴ Βηθλεὲμ κάθε χρόνο, ἀλλὰ κάθε μέρα νὰ ἐορτάζουμε τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ στὴν καρδιά μας. Τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι ζωὴ αἰώνιος.

* * *

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀξιώνει κι ἐφέτος νὰ ὑποδεχτοῦμε τὴν κορυφαία ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων. Τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ Λόγου. Τὴν ἔλευση στὸν κόσμο τοῦ Λυτρωτῆ μας Κυρίου. Ἡμέρα πανηγύρεως Ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων! Συναγμένοι στοὺς ὀρθοδόξους ναοὺς μας λατρεύουμε τὸν ἐνανθρωπήσαντα Κύριο. Προσκυνοῦμε τὸ θαῦμα. Ὑμνολογοῦμε τὴ θεία Παρουσία. Κοινωνοῦμε τὴ χαρὰ τῆς λυτρώσεως. Βιώνουμε τὴν ἐλπίδα τῆς ζωῆς.

Οἱ πιστοί, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ, καλοῦμαστε νὰ ὀδεύσουμε νοερὰ στὴ Βηθλεὲμ. "Δεῦτε ἴδωμεν πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός...". Καλοῦμαστε νὰ ἔρθουμε στὸ σπήλαιο. Νὰ σταθοῦμε μπροστὰ στὴ φάτνη. Ν' ἀτενίσουμε τὸν νεογέννητο Χριστό. Νὰ ψηλαφήσουμε τὸ μυστήριον τῆς θείας συγκαταβάσεως. Νὰ δοῦμε μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τὸ μέγα καὶ παράδοξο μυστήριον - "Μυστήριον ξένον ὀρῶ καὶ παράδοξον...". Καὶ νὰ στοχαστοῦμε τί ἔχει νὰ μᾶς πεῖ ἡ φάτνη, στὴν ὁποία ὁ Χριστός μας ἀνακλίθηκε ὡς βρέφος.

* * *

Τὸ πρῶτο πού μᾶς ἀποκαλύπτει ἡ φάτνη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ἡ φάτνη στὴν ὁποία ἀνακλίθηκε ὁ ἀχώρητος Κύριος, ἀποτελεῖ τὸ σημάδι τῆς ἄκρας, τῆς ἀπειρης συγκαταβάσεως τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστός, ἂν καὶ ἦταν Θεός, "κένωσε τὸν ἑαυτό του, πῆρε μορφή

δούλου κι ἔγινε ἄνθρωπος· καὶ ὄντας πραγματικὸς ἄνθρωπος, ταπεινώσε τὸν ἑαυτό του . . ." (Φιλ. 2, 7-8).

Ἡ κένωση τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου μας, ποὺ κατὰ τὴ γέννησή Του ἐκφράζει ἢ τοποθέτησή Του μέσα στὴ φάτνη, μᾶς ἀποκαλύπτει τὴν ἄπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Τὸ μυστήριό τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως εἶναι ταυτοχρόνως καὶ μυστήριό τῆς θείας ἀγάπης.

Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν κόσμο. Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν ἄνθρωπο. Καὶ γι' αὐτὸ ἀποστέλλει στὸν κόσμο τὸν μονογενῆ Υἱό Του. Τόσο πολὺ ὁ Θεὸς ἀγάπησε τὸν κόσμο, μᾶς λέει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, "ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν..." (Ἰω. 3, 16). Γιὰ μᾶς τοὺς ἄνθρώπους. Γιὰ τὴ δική μας σωτηρία. Γιὰ νὰ ζήσουμε αἰώνια.

Καὶ τὸ ἐρώτημα πού γεννιέται εἶναι: Ἄραγε ἀγαποῦμε κι ἐμεῖς τὸν Χριστό, ὅσο Ἐκεῖνος μᾶς ἀγάπησε; Ἄραγε ἀγαποῦμε καὶ τοὺς ἄλλους, τοὺς ἀδελφούς μας, ὅπως Ἐκεῖνος μὲ τὸ παράδειγμά Του, μὲ τὸ μέγεθος τῆς δικῆς Του θείας ἀγάπης, μᾶς δίδαξε;

Ἀναγκαῖος ὅρος καὶ βασικὴ προϋπόθεση, ποὺ θέτει ὁ αἰώνιος λόγος τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὅτι τότε μποροῦμε νὰ αισθανθοῦμε τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, τὸν πλοῦτο καὶ τὸ μέγεθός της, ὅταν κι ἐμεῖς Τὸν ἀγαπήσουμε· ὅταν κι ἐμεῖς ἀγαπήσουμε τοὺς ἀδελφούς μας.

Ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ - καὶ δὲν ἀγαπᾷ εἰλικρινῶς -, δὲν αἰσθάνεται, δὲν ζεῖ, δὲν χαίρεται τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. "Διότι ὅταν κάποιος ἀποκτήσει τὴν ἀγάπη, μαζὶ μ' αὐτὴν ντύνεται τὸν ἴδιο τὸν Θεό" διδάσκει ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ ὁ Σύρος.

Ἀτενίζοντας τὴ φάτνη, βλέπουμε ἀκόμη καὶ τὴν ἄπειρη ταπεινώση τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος μὲ τὸ νὰ καταδεχτεῖ νὰ προσλάβει τὴν ἀνθρώπινη φύση "ἐταπεινώσεν ἑαυτόν" (Φιλ. 2, 8). Ἡ σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι πράξη ἐσχάτης ταπεινώσεως καὶ γι' αὐτὸ οἱ Πατέρες μας ὀνομάζουν τὴν ταπεινώση "στολὴν Θεότητος". "Διότι τὴν περιβλήθηκε ὁ Λόγος ποὺ ἐνανθρώπησε, καὶ σαρκωμένος ἦρθε σὲ ἐπικοινωνία δι' αὐτῆς μαζὶ μας" (Ἰσαὰκ ὁ Σύρος).

Ἄν, λοιπόν, ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ μας εἶναι τὸ γεγονὸς ποὺ κατ' ἐξοχὴν ἀποκαλύπτει τὴν ἀξία τῆς ταπεινώσεως, εἶναι αὐτονόητο πὼς μόνο οἱ ταπεινοὶ μποροῦν νὰ κατανοήσουν - ὅσο εἶναι ἐφικτὸ σὲ μᾶς τοὺς ἄνθρώπους - τὸ μυστήριό τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως.

Ἡ φάτνη θέλει ταπεινούς προσκυνητές. Ὁ ταπεινὸς Χριστὸς ἐπισκέπτεται καὶ κατοικεῖ μόνο σὲ ταπεινὲς καρδιές. Αντίθετα, ἡ φυσίωση τῆς γνώσης, ἡ ἔπαρση τοῦ πλούτου, ἡ ἀλαζονεία τῆς δύναμης, ἡ ἰταμότητα τῆς ἐξουσίας, ἡ πρόκληση τῆς χλιδῆς διώχνουν τὸν Χριστό.

Ἡ φάτνη γίνεται σκάνδαλο καὶ πρόσκομμα γιὰ τὸν ὑπερήφανο καὶ ἀλαζόνα ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος, τυφλωμένος καθὼς εἶναι, ἀδυνατεῖ νὰ δεῖ, νὰ κατανοήσῃ πῶς ἓνας Θεὸς καταδέχεται νὰ γίνῃ ἄνθρωπος καὶ νὰ γεννηθεῖ σὲ μιὰ φάτνη!

* * *

Καὶ πάλι φέτος ἀξιωνόμαστε νὰ γιορτάσουμε τὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων. Καὶ τὸ βασικὸ ἐρώτημα ποῦ τίθεται εἶναι: Καὶ ὁ Χριστός; Ποῦ εἶναι ὁ Χριστός; Ποῦ θὰ Τὸν βροῦμε; Ποῦ θὰ Τὸν συναντήσουμε;

Προφανῶς ὄχι μέσα σὲ ὅλο αὐτὸ τὸ τρελλὸ πανηγύρι τῶν ἑορτασμῶν. Στὸν πλοῦτο καὶ τὴ χλιδῆ. Στὴν εὐμάρεια καὶ τὴν ἐπίδειξη. Στὶς πολύχρωμες βιτρίνες τῶν μαγαζιῶν καὶ τοὺς φωταγωγημένους δρόμους τῶν μεγαλουπόλεων. Στὸ ξεφάντωμα καὶ τὸ φαγοπότι.

Για νὰ βροῦμε τὸν νεογέννητο Χριστό, γιὰ νὰ τὸν συναντήσουμε, ἓνας δρόμος ὑπάρχει: τὸ μονοπάτι ποῦ ὀδηγεῖ στὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ. Ἐδῶ, ἀτενίζοντας τὴ φάτνη - ὄχι τὶς ψεύτικες μὲ τὶς ὁποῖες στολίζουμε τὰ σπίτια μας καὶ τὶς πλατεῖες, ἀλλὰ τὴν ἀληθινὴ -, μποροῦμε νὰ ψηλαφήσουμε τὴν ἄπειρη ἀγάπη καὶ τὴν ἄκρα ταπείνωση τοῦ φιλανθρώπου Κυρίου.

Ἄλλιῶτα, ἐμεῖς οἱ χριστιανοὶ θὰ εἴμαστε οἱ μεγάλοι γελασμένοι! Μακάρι ὅλοι μας, ν' ἀξιοθοῦμε νὰ συναντήσουμε τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ. Ἡ ἀγάπη Του νὰ ἐμφυσήσῃ ἀγάπη στὶς καρδιές μας. Καὶ ἡ ταπείνωσή Του νὰ μᾶς καταστήσῃ ἀληθινὰ ταπεινούς· στὴν καρδιὰ καὶ στὸ φρόνημα.

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ

* * * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Τὸ μάθημα αὐτὸ εἶναι ἐπίκαιρο καὶ θὰ πρέπει νὰ γίνῃ πρὶν τὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Ὅπου ὑπάρχει ἀρχαῖο κείμενο νὰ γίνῃ μὲ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ /τρια.
- Στὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται νὰ ἔχουμε ἐπίκαιρους ὕμνους ὅπως Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος ἔρχεται... τὸν νυμφώνα σου βλέπω..., ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ... καὶ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ θεωρεῖται ὡς ἓνα γεγονός μοναδικὸ μέσα στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας καὶ στο πέρασμα τῶν αἰώνων. Δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα γεγονός ἀλλὰ μοναδικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο, τὸ μέγα θαῦμα τῶν θαυμάτων, τὸ τῆς τριημέρου Ταφῆς καὶ Ἀναστάσεως ἐκ νεκρῶν τοῦ Χριστοῦ.

Μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ ἐκπληκτικὸ θαῦμα τῆς Θεότητος καὶ παράλληλα Θεοφανείας τοῦ Χριστοῦ, ἀναφωνοῦμε μὲ μεγαλοπρέπεια καὶ δοξολογία τὸν ὕμνο τῆς Ἀναστάσεως: **ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ ΕΚ ΝΕΚΡΩΝ ΘΑΝΑΤΩ ΘΑΝΑΤΟΝ ΠΑΘΗΣΑΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΜΝΗΜΑΣΙ ΖΩΗΝ ΧΑΡΙΣΑΜΕΝΟΣ.**

Χριστὸς Ἀνέστη. Καὶ Ἀναστὰς ἀπέδειξε στὸν ἄνθρωπο ὅτι ὁ θάνατος κατηργήθη, ἡ δύναμη τοῦ θανάτου ἐξέλιπε, ὁ Ἄδης ἐνεκρώθη, οἱ νεκροὶ ἀνεστήθησαν, (καὶ εἶναι ἡ μοναδικὴ φορὰ πὺ μποροῦσαν οἱ νεκροὶ νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ σωθοῦν ἀπὸ ὅτι ξέρουμε σήμερα " ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια ") τὸ βασίλειο τοῦ θανάτου κατηργήθη καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐν τῷ μνήματι.

Μὲ τὴν Ἀνάσταση, λοιπὸν, τοῦ Χριστοῦ, ἐμεῖς οἱ πιστοὶ ἀκόλουθοι τοῦ Χριστοῦ " θανάτου ἑορτάζουμε νέκρωσιν Ἄδου τὴν καθαίρεσιν ...".

Ἑορτάζουμε δηλαδὴ τὴ νέκρωση τοῦ θανάτου καὶ τὴ συντριβὴ τοῦ Ἄδῃ, πὺ ἦταν τὸ σκοτεινὸ βασίλειο τοῦ θανάτου. Πανηγυρίζουμε τὴν ἑναρξη μιᾶς καινούργιας ζωῆς πὺ ἀρχίζει στὴ γῆ καὶ ἐκτείνεται στὴν αἰωνιότητα.

Μὲ σκιρτήματα καὶ συναισθήματα πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως ὑμνοῦμε καὶ δοξολογοῦμε τὸν Χριστὸ, πού μὲ τὴ δική του Ἀνάσταση ἐξασφάλισε σὲ μᾶς τὴν αἰώνια ζωὴ.

Βέβαια, νικητὴς τοῦ θανάτου ἀναδείχθηκε διὰ τῆς Ἀναστάσεώς του ὁ Χριστὸς, ὅμως ἐμεῖς πανηγυρίζομε τὴ νίκη τοῦ Χριστοῦ, διότι τὰ ἀγαθὰ καὶ σωτήρια ἀποτελέσματα ἀφοροῦν ἄμεσα ἐμᾶς. Ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ θανάτου Του ἐνίκησε καὶ κατέστησε ἀνίσχυρο "τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον" καὶ ἔτσι ἀπάλλαξε "τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας (Ἐβρ. 2, 14,15) ".

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Χριστὸς πρῶτα κατενίκησε τὸν Ἀρχηγὸ τοῦ Θανάτου τὸν Διάβολο, δεύτερο ἀπάλλαξε ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ φόβο καὶ τὴν ἀπειλὴ τοῦ θανάτου.

Διὰ τοὺς Χριστιανούς ὁ θάνατος δὲν σημαίνει τὸ τέρμα τῆς ζωῆς μας, ἀλλὰ τὴ μετάβασή μας " ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν " σ' ἓναν ἄλλο κόσμο πού εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. Δὲν ὑπάρχουν νεκροταφεῖα καὶ νεκροὶ γιὰ μᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους ἀλλὰ κοιμητήρια καὶ κεκοιμημένοι. (Ὁ Λάζαρος κεκοιμήται δὲν ἀπέθανε ...εἶπε ὁ Χριστὸς, ὅταν πῆγε νὰ τὸν ἀναστήσει).

Ὅταν ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐξέπνευσε, ἡ Ἁγία Του ψυχὴ ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸ Σῶμα του καὶ κατέβηκε στὰ σκοτεινὰ βασίλεια τοῦ Ἄδη.

Ὅμως τί εἶναι ὁ Ἄδης πού λέμε μέχρι σήμερα; Ἄδης λέγεται ἀλληγορικὰ ὁ νοερὸς χῶρος ὅπου κατεβαίνουν οἱ ψυχές τῶν ἀνθρώπων μετὰ τὸν θάνατό τους. Ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος τονίζει ὅτι ὁ Κύριος πού ἦλθε νὰ σώσει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, θυμήθηκε καὶ ὅσους εἶχαν ἀποθάνει πρὶν ἀπ' Αὐτὸν καὶ εὐρίσκονταν στὸν Ἄδη. Καὶ κατέβη πρὸς αὐτούς, γιὰ νὰ τοὺς κηρύξει τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας.

Φυσικὰ ἡ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας τονίζει ὅτι, προτοῦ ὁ Χριστὸς πορευθεῖ πρὸς τὸν Ἄδη, ἐκεῖ πῆγε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος μετὰ τὸν μαρτυρικὸ θάνατό του. Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος προετοίμασε τὶς ψυχές τῶν νεκρῶν στὸν Ἄδη νὰ ἀκούσουν καὶ αὐτὲς τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας, πού ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς θὰ τοὺς ἔφερνε.

Τὸ ἀπολυτίκιο τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου μᾶς δίδει τὴ μαρτυρία ὅτι καὶ δι' αὐτοῦ προετοιμάσθηκαν οἱ ψυχές τῶν δικαίων γιὰ τὴν κάθοδο τοῦ Κυρίου στὸν Ἄδη: " Χαίρων εὐηγγελίσω καὶ τοῖς ἐν Ἄδη Θεὸν φανερωθέντα ἐν σαρκί, τὸν αἶροντα τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου ...".

Ἐχασαν λοιπὸν ὁ Ἄδης καὶ ὁ θάνατος τὰ κυριαρχικὰ τοὺς δικαίωματα μὲ τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ὅταν "κατῆλθε πρὸς τὸν θάνατον, ἡ ζωὴ ἢ ἀθάνατος, τότε τὸν Ἄδην ἐνέκρωσε τῇ ἀστραπῇ τῆς Θεότητος Καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνέστησε".

Ὅτι ἀφορᾶ στὴν Ταφὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀξίζει νὰ ἐπισημάνουμε τὸ καινὸ μὲ αι καὶ μὲ ε μνημεῖον (καινούργιο - ἀδειανό). Ὁ Ἰησοῦς τάφηκε ἀπὸ τοὺς δυὸ μέχρι τότε κρυφοὺς μαθητές του, τὸν Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθαίας καὶ τὸν Νικόδημο μέσα στὸ καινὸ μνημεῖο, δηλαδὴ στὸ καινούργιο

μνημα όπου κανένας μέχρι τότε δεν είχε ταφεί μέσα σ' αυτό, και ό,τι άφορᾶ τὸ ε ὅπου ὁ Ἰησοῦς ἀνεστήθη καὶ ἔμεινε ὁ Τάφος ἄδειος.

Ὁ ἐνταφιασμός ἐγίνε ἀκριβῶς, πρὶν τὴ δύση τοῦ ἡλίου κατὰ τὴ Μ. Παρασκευή. Τὸ Σάββατο ἔμειναν στὸ σπίτι τους οἱ Μυροφόρες γυναῖκες, διότι σύμφωνα μὲ τὴ διάταξη τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, ἐτήρησαν ἀργία. Ὅμως "διαγενομένου τοῦ Σαββάτου ...ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν τὸν Ἰησοῦν. Καὶ λίαν πρωῖ τῆς μιᾶς Σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον (Μάρκ. 16, 1-2) ".

Ὅταν δηλαδὴ ἔδυσεν ὁ ἥλιος καὶ τελείωσεν ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, τὴν ἄλλη ἡμέρα, τὴν πρώτη τῆς ἐβδομάδας, πολὺ πρωὶ ἐξεκίνησαν γιὰ τὸ μνημεῖο. Ἐκεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς ἱεροὺς Εὐαγγελιστὲς ἔφθασαν "σκοτίας ἔτι οὔσης". Ἐπομένως οἱ Μυροφόρες γυναῖκες ἦλθαν στὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ ὀψωδῆποτε τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς. Ὅταν οἱ πρωῶτες ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἀρχισαν νὰ διαλύουν τὸ πυκνὸ σκοτάδι.

Ἐνωρίτερα ὅμως ὁ Χριστὸς εἶχεν ἀναστηθεῖ μόνος Του καὶ χωρὶς οἱ φύλακες τοῦ Τάφου νὰ ἀντιληφθοῦν ὅ,τιδῆποτε. Τὸν μόνο πού ἀντίκρισαν οἱ Μυροφόρες καὶ οἱ στρατιῶτες ἦταν τὸν ἄγγελο πού καθόταν πάνω στὴν πέτρα τοῦ μνημείου.

Ἀπεκύλησε λοιπὸν τὴν πέτρα ἀπὸ τὸν τάφο ὁ Ἄγγελος πρὸς χάριν τῶν Μυροφόρων, ὥστε ὅταν αὐτὲς θὰ ἐρχόντουσαν ἐκεῖ, νὰ ἔβλεπαν τὸν ἄδειο Τάφο καὶ νὰ πιστεύσουν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε. Μάλιστα μίλησε στὶς Μυροφόρες ὁ Ἄγγελος καὶ τοὺς εἶπε: "Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν Ἐσταυρωμένον ζητεῖτε, οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν, δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος". Μάθετε ὅτι δὲν εἶναι ἐδῶ διότι ἤδη ἀναστήθηκε.

Ὁ Ἄγγελος ὅμως δὲν ἐβεβαίωσε μόνο τὶς Μυροφόρες γιὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀνέθεσε σ' αὐτὲς τὴν ἀποστολὴ νὰ μεταφέρουν τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως στοὺς Ἀποστόλους.

Βλέπομε λοιπὸν ὅτι οἱ Μυροφόρες γυναῖκες σὲ ἀνταπόδοση τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσίωσής τους πρὸς τὸν Χριστὸ ἐγιναν οἱ πρωῶτοι Ἀπόστολοι τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους. Ἐκαλοῦνταν λοιπὸν οἱ Ἀπόστολοι νὰ πιστεύσουν πρὶν τὸν ἀντικρίσουν.

Μία χαρακτηριστικὴ λεπτομέρεια πού εἶναι γιὰ μᾶς ἓνα ἐρώτημα, γιὰτί ὁ Ἄγγελος Κυρίου εἶπε στὶς Μυροφόρες καὶ τὸ ἐτόνισε μάλιστα νὰ ἀναγγεῖλουν τὴν Ἀνάσταση "τοῖς μαθηταῖς Αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ" (Μάρκ. 16, 7);

Ἀναφέρεται ἰδιαίτερα ὁ Πέτρος, διότι ἦταν φυσικὸ ἐπόμενο νὰ αἰσθάνεται τύψεις καὶ ταραχὴ, μὲ ἀφορμὴ τὴν τριπλῆ ἄρνηση ἀπὸ μέρους του γιὰ τὸν Χριστὸ, καὶ ἔτσι εἶχεν ἀνάγκη μεγαλύτερης ἐνισχύσεως.

Ἐνα τελευταῖο σημεῖο σ' ὅτι ἀφορᾶ τὴ φράση τοῦ Ἰησοῦ πού ἀπηύθυνε στὴ Μαρία τὴ Μαγδαληνὴ ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτη Του ἐμφάνιση, πού ὅταν αὐτὴ ἔσπευσε νὰ γονατίσει μπροστά του καὶ νὰ καταφιλήσει τὰ Ἅγια Του Πόδια: "Μὴ μοῦ ἄπτου". Μὲ τὴν κίνησή της αὐτὴ

ἡ Μαρία ἔμοιαζε νὰ θέλει νὰ κρατήσει τὸν Ἀναστημένο Ἰησοῦ γιὰ πάντα στὴ γῆ.

Γιὰ νὰ τὴν διδάξει λοιπὸν ὁ Κύριος ὅτι δὲν ἀναστήθηκε, γιὰ νὰ μείνει πάντα στὴ γῆ τῆς εἶπε: "Μὴ μοῦ ἄπτου, οὕτω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα μου" (Ἰωάν. 20, 17).

Τῆς ὑπενθύμισε δηλαδὴ ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἀναληφθεῖ μὲ τὸ ἀναστημένο ἔνδοξο σῶμα Του στοὺς οὐρανοὺς. Καὶ ἐπομένως καὶ οἱ ἄλλοι ὀπαδοὶ του δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν βλέπουν πιά σὰν ταπεινὸ ἄνθρωπο, ὅπως ἐπαρουσιάζετο πρὶν, ἀλλὰ ὡς τὸν ἔνδοξο νικητὴ τοῦ θανάτου καὶ ὡς Ἐκεῖνον ποὺ μὲ τὴν ἐπάνοδό του στοὺς οὐρανοὺς θὰ ἐγκαινιάζε νέες σχέσεις μεταξύ Του καὶ τῶν ἀνθρώπων, σχέσεις πνευματικῆς καὶ οὐράνιες.

Ἔτσι λοιπὸν, ἐνῶ γιὰ τοὺς ἀδίκους εἶναι ἡμέρα κρίσεως καὶ φόβου ἢ ἡμέρα τοῦ θανάτου, γιὰ τοὺς δικαίους εἶναι ἡμέρα χαρᾶς καὶ γλυκιᾶς προσμονῆς τῆς αἰωνίου Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος

* * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Τὸ μάθημα αὐτὸ εἶναι ἐπίκαιρο καὶ θὰ πρέπει νὰ γίνεῖ σὲ κάποια ἀπὸ τὶς ἐορτὲς τῆς Παναγίας μας.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Ὅπου ὑπάρχει ἀρχαῖο κείμενο νὰ γίνεῖ μὲ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ /τρια.
- Στὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται νὰ ἔχουμε μερικὲς εἰκόνες τῆς Παναγίας μας καὶ νὰ τονίσουμε τὰ πολλὰ ὀνόματα ποὺ ἔχει ἡ Παναγία. Μποροῦμε νὰ ρωτήσουμε τὰ ἴδια τὰ παιδιά νὰ μᾶς ποῦν ὅσα ὀνόματα γνωρίζουν γιὰ τὴν Παναγία μας καθὼς καὶ τὶς γιορτὲς τῆς (θεομητορικὲς ἐορτὲς).

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲν ὑπάρχει κανένας χριστιανός, ἀκόμη κι ὁ πιὸ μικρός καὶ ἄσημος κι ὁ πιὸ ἀμόρφωτος καὶ ἀγράμματος, ποὺ νὰ μὴν ἔχει ἀκούσει κάτι γιὰ τὴ Μητέρα τοῦ Κυρίου μας, τὴν Παναγία μας. Στὸ σπίτι, στὸ σχολεῖο καὶ πρὸ πάντων στὴν ἀγία μας Ἐκκλησία μᾶς δόθηκε πολλὲς φορὲς καὶ μᾶς δίδεται συνεχῶς ἡ εὐκαιρία νὰ ἀκούσουμε κάτι γιὰ τὴν ἀγία τῆς προσωπικότητα. Στους ἱεροὺς ναοὺς καὶ ὄχι μόνο μᾶς παρέχεται ἡ δυνατότητα νὰ βλέπουμε καὶ ἀποτυπωμένη σὲ εἰκόνες τὴ θεία τῆς φυσιογνωμία.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ προκαλεῖ ἐκπληξη, μόλις θελήσουμε νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὴν προσωπικότητα τῆς Παναγίας, εἶναι ἡ ἐξαιρετικὴ, ἡ μοναδικὴ τιμὴ ποὺ τῆς ἔκαμε ὁ Θεὸς νὰ γίνεῖ μητέρα τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ Του, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Θεὸς προτίμησε τὴν Παναγία ἀπὸ τόσες ἄλλες νέες γυναῖκες, γιὰτὶ εἶχε μιὰ ἄσπιλη ἀρετὴ, μιὰ ἀγιότητα.

Ἡ ἀρετὴ αὐτὴ τῆς Παναγίας μας ἀξίζει πολὺ περισσότερο τόσο ἀπὸ τὸ ἔνδοξο ὄνομα ἑνὸς ἀνθρώπου ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν εὐγενικὴ του καταγωγή. Ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὴν ζηλευτὴ σοφία, ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ κοινωνικὴ θέση, ἀπὸ τὰ ἀναρίθμητα καὶ λαμπερὰ χαρίσματα καὶ ἄλλα, ποὺ σίγουρα εἶχαν τόσες σπουδαῖες γυναῖκες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ ἔχουν πιὸ μεγάλη ἀξία ὄχι τὰ ἐξωτερικὰ προσόντα καὶ οἱ διάφοροι τίτλοι τιμῆς καὶ εὐγένειας, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ

ψυχική όμορφιά, πού αποτελεί τήν άρετή και τήν άγιότητα. Όπως λέει ή Αγία Γραφή, ό άνθρωπος βλέπει μόνον τό πρόσωπο του ανθρώπου, ενώ ό Θεός βλέπει τήν καρδιά του ανθρώπου.

Η Παναγία μας είχε πολλές άρετές. Μά πάνω από όλα ήταν ταπεινή. Δεν είχε μεγάλη ιδέα για τόν έαυτό της. Θεωρούσε τόν έαυτό της πολύ μικρό και ανάξιο, άν και ή καταγωγή της ήταν ένδοξη και βασιλική. Καταγόταν από τήν οικογένεια του μεγάλου βασιλέως Δαυΐδ. Τό πιό σπουδαίο χαρακτηριστικό τής άρετής τής Παναγίας μας είναι ή ταπεινοφροσύνη της πού τήν ανεβάζει ψηλότερα κι άπ' τόν ουρανό.

Ένα άλλο, έξίσου σπουδαίο και σημαντικό είναι ή καθαρή της καρδιά. Καμιά κακή και άμαρτωλή σκέψη, καμιά κακή διάθεση δεν είχαν θέση στόν νοϋ της. Κανένας σκοτεινός πόθος δεν άμαύρωνε τόν ουρανό τής ψυχής της. Κανένα αίσθημα ένοχο δεν μόλυνε τήν ύπαρξή της. Γι' αυτό και ό ιερός ύμνωδός τής έκκλησίας μας τήν όνομάζει «Καθαρωτέραν λαμπηδόνων ήλιακών». Είναι πιό λαμπρή, πιό καθαρή, κι άπ' τις άκτίνες του ήλιου.

Ό άγγελος τήν όνομάζει «κεχαριτωμένη». Λένε ότι τό περιβάλλον τής Ναζαρέτ, όπου έζησε ή Παναγία, ήταν άμαρτωλό και διεφθαρμένο. Και όμως όχι μόνον δεν τήν έπηρέασε, αλλά ίσα - ίσα έμεινε κατακάθαρη και άγνότατη σαν κρίνος, ώστε στό κακόφημο αυτό χωριό τής Ναζαρέτ νά έλθει νά τήν βρει ό Θεός και όχι σέ κανένα άλλο μέρος γνωστό για τούς καλούς και άγίους του ανθρώπους.

Έπί πλέον άς σκεφθοϋμε και τουτο. Πώς θα ήταν δυνατόν νά λάβει σάρκα και όστά, νά γίνει άνθρωπος δια μέσου τής Παναγίας ό καθαρότατος Υιός και Λόγος του Θεου, άν δεν ήταν «καθαρά τή καρδιά», άν δεν είχε ψυχή άγνή κι άμόλυντη σαν κρίνο; Γι' αυτό και ό τίτλος, πού τής δόθηκε έπάξια από τούς πιστούς όλων τών αιώνων είναι, Παναγία. Πάν - Αγία = Πιό πάνω από όλους τούς Αγίους.

Πέρα από αυτά πού αναφέραμε, θα μπορούσαμε νά αναφέρουμε και άλλα προτερήματα τής Παναγίας μας όπως είναι ή σύνεσή της, ή προσοχή της, ή ευγένεια του χαρακτήρα της, ή ζωή τής προσευχής πού τήν χαρακτήριζε, ή καλοσύνη, ή διακριτικότης κ.λ.π.

Η Παναγία μας λοιπόν είναι ή πνευματική Μητέρα τών Χριστιανών, διότι ό γιός της είναι άδελφός μας, καθώς είπε ό ίδιος «πορεύου προς τούς άδελφούς μου» (Ιωάννου κ'. 17). Ακόμη είναι Μητέρα τών Χριστιανών, διότι «κοινωνοϋμε τήν πανάχραντο σάρκα του γιοϋ της», κατά τόν Συμεών τό νέον θεολόγο. Άρα κάθε Χριστιανός είναι υιός κατά χάριν τής Παναγίας και πρέπει νά τήν μακαρίζει, διότι ύπερβαίνει κατά τήν άγάπη και συμπάθεια, τήν φιλοστοργία και τά σπλάγχνα, όλες τις φυσικές μητέρες.

Πρέπει νά γνωρίζουμε ότι ή Κυρία Θεοτόκος μεσιτεύει μεταξϋ του σαρκωθέντος Ίησϋ και τών ανθρώπων, γεγονός πού έπιτρέπει στόν καθένα πού έχει ανάγκη νά καταφεύγει σ' αυτήν και νά επικαλεϊται τή

μεσιτεία της. Ὁ ἅγιος Γερμανὸς λέει ὅτι «χωρὶς τὴν βοήθεια τῆς Θεοτόκου κανεὶς δὲν θὰ ἦταν πνευματικός, κανεὶς δὲν θὰ γνώριζε τὸν Θεό, κανεὶς δὲν θὰ σωζόταν, κανεὶς δὲν θὰ εὔρισκε ἔλεος. Αὐτὴ δίνει καιρὸ μετανοίας στὸν ἁμαρτωλὸ καὶ στὸν ἀδιόρθωτο. Γι' αὐτὸ ὁ θλιβόμενος σ' αὐτὴν καταφεύγει, ὁ ἄρρωστος σ' αὐτὴν προσκολλᾶται, ὁ πολεμούμενος πίσω ἀπ' αὐτὴν ὀχυρώνεται, αὐτὴ μεταβάλλει τὸ θυμὸ-ὀργή-θλίψη τῶν πονηρῶν ἀγγέλων, αὐτὴ μεταστρέφει τὴν ἀπειλὴ καὶ καταδίκη, διότι ἀγαπᾶ ὅλο τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν». Γι' αὐτὸ οἱ Χριστιανοὶ μὲ δισταγμὸ ἀποτείνονται στὸν Θεό, ἐνῶ μὲ θάρρος παρακαλοῦν τὴν Παναγία καὶ τῆς ἔχουν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη. Καὶ κατὰ τὸν Γρηγόριο Παλαμᾶ «ἡ Παναγία εἶναι τὸ σύνορο τῆς κτιστῆς καὶ ἄκτιστης φύσεως, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πλησιάσει τὸν Θεὸ παρὰ μόνο μέσω αὐτῆς καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς τεχθέντος. Καὶ τίποτε δὲν μᾶς δωρίζει ὁ Θεὸς παρὰ μόνο μέσω αὐτῆς». Μέσω τῆς Θεοτόκου πρέπει νὰ ἱκετεύουμε τὸν Χριστό, ποὺ γεννήθηκε ἀπ' αὐτὴν. Καθὼς διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀμάρτησε στὸν Θεὸ καὶ Πατέρα καὶ συμφιλιώθηκε μὲ Αὐτὸν μέσω τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. ε' 10), ἔτσι καὶ ὅταν ἁμαρτάνουμε καὶ γινόμαστε ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ, δὲν μπορούμε μὲ ἄλλο μέσο ν' ἀπολαύσουμε τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ νὰ συμφιλιωθοῦμε μὲ Αὐτόν, παρὰ μόνο μέσω τῆς Παναχράντου καὶ ἀγαπημένης του Μητέρας, διὰ τῆς ὁποίας κατατροπώνουμε καὶ τοὺς ἐχθροὺς μας δαίμονες.

Θα πρέπει λοιπὸν μὲ εὐλάβεια καὶ πίστη νὰ προστρέξουμε σ' αὐτὴν καὶ δι' αὐτῆς θὰ λάβουμε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματά μας. Καὶ σὲ μεσίτριαν ἔχω πρὸς τὸν φιλόφρονον Θεόν, μὴ μοῦ ἐλέγξει τὰς πράξεις, ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος

* * * *

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τό Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Τὸ μάθημα αὐτὸ εἶναι ἐπίκαιρο καὶ θὰ πρέπει νὰ γίνεῖ στίς ἀρχές Ἰανουαρίου ἢ σὲ κάποια ἄλλη χρονικὴ περίοδο.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Ὅπου ὑπάρχει ἀρχαῖο κείμενο νὰ γίνεῖ μὲ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ /τρια.
- Στὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται νὰ ἔχουμε μερικὲς εἰκόνες τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος στάθηκε πάντα μιὰ θαυμαστὴ γιὰ τὸν κάθε πιστὸ μορφὴ ἁγίου ἀλλὰ καὶ μιὰ τραγικὴ προφητικὴ φυσιογνωμία. Ἡ γέννησή του ἔγινε μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, κι ἡ σύλληψή του εὐαγγελίστηκε, ὅπως μᾶς ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (α' 5-25), στὸν πατέρα του Ζαχαρία, μέσα στὴν ἐκκλησία, τὴν ὥρα ποὺ θυμιάζε. Ἐκεῖ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ εἶπε στὸν Ζαχαρία, πῶς ἡ στεῖρα καὶ μεγάλη πιά στὰ χρόνια γυναίκα του Ἐλισάβετ, θὰ γεννήσει υἱόν: «καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην, καὶ ἔσται χαρὰ σοὶ καὶ ἀγαλλίασις καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρίζονται. Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου». Κι ἀλήθευε ὁ λόγος τοῦτος τοῦ ἀγγέλου.

Γεννήθηκε ὁ Πρόδρομος «ἐκ τῶν στειρωτικῶν λαγόνων» τῆς Ἐλισάβετ, λύνοντας ταυτόχρονα τὴν ἀφωνία τοῦ πατέρα του Ζαχαρία. Ἀκόμα, ὅταν ἦταν στὴν κοιλία τῆς Ἐλισάβετ καὶ σκίρτησε, προφήτευσε τὴ σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου στὴν παρθενικὴ μήτρα τῆς Παναγίας. Χωρὶς νὰ γνωρίσει τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου ὁ Πρόδρομος φεύγει νεότατος στὴν ἔρημο, ὅπου ζεῖ: μὲ ἄσκηση φοβερή, τρεφόμενος μὲ ἀκρίδες καὶ ἄγριο μέλι σὰν νὰ 'τανε πουλί. Σὲ πολλὲς εἰκόνες τῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας, ὁ ἅγιος Πρόδρομος βρίσκεται ἰστορημένος πράγματι μὲ δυὸ φτερά, φυτρωμένα στοὺς ὤμους του, καὶ μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «τὸ πτηνὸν τῆς ἐρήμου». Ἐκεῖ στὴν ἔρημο, μέσα στὸ μεγάλο καμίνι ποὺ δοκιμάζονται καὶ ὠριμάζουν οἱ μεγάλοι ἅγιοι, ἀρχίζει τὸ κήρυγμα τῆς μετανοίας. Βροντοφωνεῖ ὅτι «ἤγγικεν», πῶς ἔφτασε κ' εἶναι πολὺ κοντὰ ἢ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, ἐννοώντας ἀσφαλῶς τὸν Χριστό, ποὺ ἐρχόταν κοντὰ του καὶ ὁ ὁποῖος σὰν Θεός, «ἔμπροσθέν του γέγονε». Δὲν δειλιάζει νὰ κηρύξει καὶ νὰ ἐλέγξει πρὸς ὅλες

τις κατευθύνσεις, χτυπώντας τελευταία και τή μοιχεία τοῦ Ἡρώδη κι ἄς ἤξερε πῶς αὐτὸ θὰ τοῦ κόστιζε τὴ ζωὴ του. Μὲ τὸν ἀποκεφαλισμὸ του, στὸ παράνομο συμπόσιο τῶν γενεθλίων, ὁ Πρόδρομος ἀνοίγει τὶς πύλες τοῦ Ἄδῃ κ' εὐαγγελίζεται κι ἐκεῖ τὴν ἔλευση τοῦ Σωτῆρος, ὅπως ψάλλουμε και στὸ ἀπολυτικίό του: «ὄθεν τῆς ἀληθείας ὑπεραθλήσας, χαίρων εὐηγγελίσω και τοῖς ἐν Ἄδῃ, Θεὸν φανερωθέντα ἐν σαρκί, τὸν αἴροντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου και παρέχοντα ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος». Κι ἀξιώθηκε ν' ἀκούσει στὸ τέλος τὸ ἐγκώμιο, ποὺ κανεῖς ἄνθρωπος δὲν ἄκουσε, ἀπ' τὸ ἴδιο τὸ φοβερὸ στόμα τοῦ Κυρίου και Θεοῦ του, ποὺ βάρφτισε στὸν Ἰορδάνη ποταμό: «ἀμὴν λέγων ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ» (Ματθαίου ια' 11).

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος εἶναι ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀγαπημένους ἁγίους τῆς Ὁρθοδοξίας μας. Ἐκατοντάδες ναοὶ εἶναι ἀφιερωμένοι στον μεγάλο προφήτη και Πρόδρομο τοῦ Κυρίου μας. Οἱ χριστιανοὶ τὸν τιμοῦν μὲ πολλὴ εὐλάβεια, κάνοντας ἀκολουθίες, ἀγρυπνίες, λειτουργίες, πανηγύρια στὴ μνήμη του, γιατί εἶναι κοντὰ στὸν Χριστὸ και τὴν Παναγία και γιατί κάνει πολλὰ θαύματα σ' ὅποιον ζητᾷ μὲ πίστη τὴ μεσιτεία, τὴν ἰκεσία και τὴν πρεσβεία του πρὸς τὸν Χριστό. Κι ὅσοι ἀκοῦν και διαβάζουν τὸν βίό του, διδάσκονται πῶς πρέπει νὰ 'ναι ἀγνοὶ και πεντακάθαροι, ὅπως ἐκεῖνος, ποὺ ἀξιώθηκε ν' ἀγγίξει μὲ τὰ ἁγιασμένα χέρια του τὴν «κορυφὴν τοῦ Δεσπότη». Διδάσκονται ἀκόμα, πῶς πρέπει νὰ 'ναι ταπεινοὶ ὅπως ἐκεῖνος, ποῦ, ἐνῶ ἄκουγε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ-πῶς «κανεῖς ἄλλος, δὲν γεννήθηκε ἀπὸ γυναίκα τόσο μεγάλος, ὅσο ὁ Ἰωάννης», αὐτὸς ἔλεγε σ' αὐτοὺς ποὺ τὸν ἄκουγαν: «Δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ Χριστὸς οὔτε ὁ Μεσσίας οὔτε ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης. Εἶναι Ἐκεῖνος ποὺ ἔρχεται, και δὲν εἶμαι ἄξιος ἐγὼ, οὔτε τὰ λουριὰ νὰ σκύψω νὰ τὰ λύσω ἀπ' τὰ ὑποδήματά του»!

Και σήμερα, ὁ Ἰωάννης βροντοφωνεῖ στὸν καθένα μας ξεχωριστά: στὸν γιὸ και τὴ θυγατέρα γιὰ τὴν παρεκτροπὴ, στὴ μάνα και στὸν πατέρα γιὰ τὴν ἀπροσεξία και τὴν ἔνοχη ἀμέλεια, στὸν ἐργάτη γιὰ τὸν γογγυσμὸ και τὴν ἐπιπολαιότητα, στὸν ἐργοδότη γιὰ κακὴ μεταχείριση και ἐκμετάλλευση, στὸν μαθητὴ και στὸν δάσκαλο, στὸν ἐπαρχιώτη και τὸν πρωτευουσιάνο, στὸν μορφωμένο και στὸν ἀμόρφωτο ποὺ πατοῦν πάνω στὸ Εὐαγγέλιο και στὸ δίκαιο, γιὰ νὰ μὴ ζημιωθοῦν τὰ συμφέροντά τους. Σ' ὅλους μας ἔχει νὰ πεῖ και ἀπὸ ἓνα ἢ περισσότερα «οὐκ ἔξεστί σοι», ὁ ἀετὸς τῆς ἐρήμου. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ξεβουλώσουμε τὰ αὐτιά μας πρῶτα καλὰ κι ὕστερα νὰ ἀκούσουμε και νὰ συνειστοῦμε. Γιατί, ἔτσι ποῦ πορευόμαστε, μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, μακριὰ ἀπὸ τὴ στρατὰ τοῦ Θεοῦ, ἢ τραγικὴ φωνὴ τοῦ μεγάλου ἐρημίτη, δὲν θὰ ἤχεῖ, παρὰ ὡς «φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ».

Οἱ Ἄγγελοι

Εἰσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Σήμερα θὰ μάθουμε λίγα στοιχεῖα γιὰ τοὺς ἀγγέλους καὶ γενικὰ τὶς ἀγγελικὲς Δυνάμεις.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Ὅπου ὑπάρχει ἀρχαῖο κείμενο νὰ γίνεῖ μὲ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ /τρια.
- Στὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται νὰ ἔχουμε μερικὲς εἰκόνες τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ καθὼς καὶ ἄλλες μὲ τοὺς ἀγγέλους.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Οἱ Ἄγγελοι εἶναι ἄυλα πνευματικὰ καὶ ἀθάνατα ὄντα. Δὲν ἔχουν ὑλικὸ σῶμα, ὅπως εἶναι τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, ἀλλὰ εἶναι πνευματικὲς ὑπάρξεις, γι' αὐτὸ καὶ δὲν εἶναι ὄρατοί, ὅπως ὄρατὴ δὲν εἶναι καὶ ἡ ψυχὴ μας, ποὺ εἶναι καὶ αὐτὴ πνεῦμα.

Κατὰ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνὸ «Ἄγγελος ἐστὶν οὐσία νοερά, ἀεικίνητος, αὐτεξούσιος, ἀσώματος, Θεῶ λειτουργοῦσα, κατὰ χάριν ἐν τῇ φύσει τὸ ἀθάνατον εἰληφυῖα». Ἐπομένως εἶναι πνεύματα ἄυλα, οὐράνια, ἀσώματα καὶ ἀθάνατα. Γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάζονται καὶ οὐράνιες καὶ ἀσώματες δυνάμεις. Καὶ συνεχίζει ὅτι εἶναι «ἀεικίνητοι, αὐτεξούσιοι, κατὰ χάριν ἐν τῇ φύσει τὸ ἀθάνατον εἰληφότες». Ἐπίσης, οἱ Ἄγγελοι εἶναι «φύσις λογική, νοερά τὲ καὶ αὐτεξούσιος, ἀθάνατος οὐ φύσει, ἀλλὰ χάριτι... Οὐ περιορίζεται ὑπὸ τειχῶν καὶ θυρῶν καὶ κλείθρων καὶ σφραγίδων. Ὅτε δὲ εἰσὶν ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐκ εἰσὶν ἐν τῇ γῆ· καὶ εἰς τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστελλόμενοι οὐκ ἐναπομένουσι τῷ οὐρανῷ».

Οἱ Ἄγγελοι διαιροῦνται σὲ τρεῖς ἱεραρχικὲς τάξεις:

1) Σεραφεῖμ – Χερουβείμ – Θρόνοι, 2) Κυριότητες – Δυνάμεις – Ἐξουσίες, 3) Ἀρχές – Ἀρχάγγελοι – Ἄγγελοι. Ἐπικεφαλῆς δὲ τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων εἶναι οἱ Ἀρχάγγελοι Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ.

Τὸ ἔργο τῶν Ἀγγέλων:

Κατὰ τὴν Ἁγία Γραφή οἱ Ἄγγελοι στέλνονται ἀπὸ τὸν Θεὸ με μορφή ὁρατὴ (οἱ Ἄγγελοι εἶναι ἀόρατα ἀγαθὰ πνεύματα κοντὰ στὸν Θεό) σὲ σπουδαῖες ἱστορικὲς περιστάσεις, πού πρόκειται νὰ ἐκδηλωθεῖ ἢ νὰ ἐκτελεσθεῖ κάποια μεγάλη θεία θέληση.

Ἄγγελος σημαίνει ἀγγελιοφόρος, ἐκεῖνος πού φέρει μίᾶ ἀγγελία καὶ μάλιστα καλή, χαρμόσυνη ἀγγελία. Τὰ οὐράνια πνεύματα λέγονται Ἄγγελοι, διότι ἀγγέλου, μεταφέρουν στοὺς ἀνθρώπους καλὲς εἰδήσεις καὶ προστάγματα καὶ παραγγελίες τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ καὶ στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ ὀνομάζονται «λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν» (Ἑβρ. α' στίχ. 14).

Οἱ Ἄγγελοι παρουσιάζονται με μορφή καὶ φωνὴ ἀνθρώπου καὶ μάλιστα νέου, πρὸς καθοδήγηση καὶ ἐξυπηρέτηση τῶν ἀνθρώπων: ὁ Ραφαὴλ στὸν Τωβία, ὁ Μιχαὴλ στὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὁ Γαβριὴλ στὸν Ζαχαρία καὶ στὴ Θεοτόκο κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ της, ὁ ἄγνωστος Ἄγγελος στοὺς ποιμένες τῆς Βηθλεὲμ κατὰ τὴ νύκτα τῆς Γέννησης τοῦ Κυρίου. Ὅμοια καὶ κατὰ τὴν Ἀνάσταση, Ἄγγελοι βρίσκονται στὸν Πανάγιο Τάφο γιὰ νὰ ἀναγγεῖλουν τὴν Ἀνάσταση στὶς Μυροφόρες, Ἄγγελοι κατὰ τὴν Ἀνάληψη στὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, γιὰ νὰ κάνουν γνωστὸ στοὺς μαθητὲς καὶ Ἀποστόλους τοῦ Κυρίου, ὅτι πάλι θὰ ἔρθει ὁ Χριστὸς στὸν κόσμος, κριτὴς τότε ζώντων καὶ νεκρῶν.

Ἐπιπλέον, ἀποτελεῖ σταθερὸ δίδαγμα τῆς Ἐκκλησίας πού βγαίνει ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή, ὅτι ὁ κάθε πιστὸς ἔχει τὸν φύλακα Ἄγγελό του, καὶ ὄχι μόνο κάθε ἀνθρώπος καὶ μάλιστα ὁ χριστιανός, ἀλλὰ καὶ κάθε πόλη καὶ χώρα. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι καθημερινὴ ἡ δέηση τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸ νὰ δίνει στὸν καθένα μας «Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν».

Σχέση τῶν Ἀγγέλων με τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους

Τὴ σχέση πού ἔχουν οἱ Ἄγγελοι με τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς καὶ τὴν ἀποστολὴ τους, βλέπουμε ἐπίσης μέσα στὴν Ἁγία Γραφή. Καὶ ἰδιαίτερα, στοὺς Ψαλμοὺς 33, στίχ. 8 καὶ 90, στίχ. 10-12 καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη, Ματθ. ιη' στίχ. 10, καθὼς ἐπίσης καὶ στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή, κεφ. Α' στίχ. 14, ὅπου ὁ συγγραφέας ἀναφωνεῖ: «οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;». Δηλαδή, δὲν εἶναι ὅλοι οἱ Ἄγγελοι πνεύματα πού ὑπηρετοῦν, τὰ ὁποῖα ἐνεργοῦν ὄχι ἀπὸ δική τους πρωτοβουλία, ἀλλ' ἀποστέλλονται ἀπὸ τὸν Θεὸ, γιὰ νὰ διακονήσουν ἐκείνους πού μέλλουν νὰ κληρονομήσουν τὴν αἰώνια ζωή;

Στή μνήμη, λοιπόν, τῶν ἀποστολῶν καὶ τοῦ ἔργου ποὺ ἐπιτελοῦν οἱ Ἄγγελοι, ἡ Ἐκκλησία μας ὄρισε τὴ γιορτὴ τῆς 8ης Νοεμβρίου (Σύναξη τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων καὶ Οὐρανίων ἀγγελικῶν Ταγμάτων).

Ἀπολυτίκιο, Ήχος δ΄

Τῶν οὐρανίων στρατιῶν Ἀρχιστράτηγοι, δυσωποῦμεν ὑμᾶς ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι, ἵνα ταῖς ὑμῶν δεήσεσι τειχίσητε ἡμᾶς, σκέπη τῶν πτερύγων, τῆς ἀΐλου ὑμῶν δόξης, φρουροῦντες ἡμᾶς προσπίπτοντας, ἐκτενῶς καὶ βοῶντας. Ἐκ τῶν κινδύνων λυτρώσασθε ἡμᾶς, ὡς Ταξίαρχαι, τῶν ἄνω Δυνάμεων.

Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως

* * * *

- **Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:** Στὸ παρὸν κεφάλαιο θὰ ἀναφερθοῦμε μὲ σύντομια στὴν ἱστορία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεώς μας. Εἶναι μιὰ σύντομη ὁμολογία τῶν ὅσων πιστεύει ἡ ἐκκλησία μας. Τὸ σύμβολο αὐτὸ κρατᾶ ὅλες τὶς ἐπιμέρους ἀλήθειες, τὶς ὁποῖες ἡ ἐκκλησία θεωρεῖ οὐσιώδεις γιὰ τὸν ἄνθρωπο, τὴ σωτηρία του ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸν πνευματικὸ θάνατο.
- Αὐτὴ τὴν ὁμολογία συνέταξαν οἱ ἅγιοι Πατέρες ποὺ ἔλαβαν μέρος στὴν Α' καὶ Β' Οἰκ. Σύνοδο. Ἐγίνε γιὰ νὰ καταπολεμηθοῦν οἱ δυὸ μεγάλες αἰρέσεις, τοῦ Ἀρείου στὴν Α' Οἰκ. Σύνοδο τὸ 325 μ.Χ., ὁ ὁποῖος ἀρνεῖτο τὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ αἵρεση τοῦ Μακεδόνιου ὁ ὁποῖος ἀρνεῖτο τὴ Θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ἡ Ἱστορία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως:

Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεώς μας ἢ ἡ Ὁμολογία τῆς Πίστεως ἢ τὸ Σύμβολο Νικαίας – Κωνσταντινουπόλεως ἢ τὸ Πιστεύω, λέγεται καὶ «σοφία», ἐπειδὴ σ' αὐτὴ τὴ σοφία ὁ ἱερέας παραγγέλλει ν' ἀνοίξουμε ὅλες τὶς πόρτες τῆς ψυχῆς μας καὶ τὰ στόματά μας καὶ τ' αὐτιά μας.

Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως εἶναι μιὰ σχετικὰ σύντομη ὁμολογία τῶν ὅσων πιστεύει ἡ ἐκκλησία. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα κατέχει μιὰ ξεχωριστὴ θέση στὴ ζωὴ τῆς ἐκκλησίας. Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως εἶναι αὐτὸ ποὺ κρατᾶ μαζί ὅλες τὶς ἐπιμέρους ἀλήθειες, τὶς ὁποῖες ἡ ἐκκλησία θεωρεῖ οὐσιώδεις γιὰ τὸν ἄνθρωπο, γιὰ τὴ σωτηρία του ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸν πνευματικὸ θάνατο.

Ἀρχικὰ ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως δὲν ἦταν στοιχεῖο τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἀλλὰ τοῦ βαπτίσματος. Τὸ περιεχόμενο αὐτῆς τῆς ὁμολογίας δὲν ἦταν ἀπόλυτα καθορισμένο οὔτε καὶ τὸ ἴδιο σ' ὅλες τὶς τοπικὲς ἐκκλησίες. Ὅμως μὲ τὴν ὁμολογία του ὁ καθένας, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ δεχθεῖ τὸ Βάπτισμα, ἐξέφραζε βασικὰ τὴν πίστη του στὸν ἕνα Θεό, στὸν Χριστό, ὡς τὸν μόνον Σωτῆρα καὶ λυτρωτὴ τοῦ κόσμου, στὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ στὴν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Μὲ τὴν πάροδο ὅμως τῶν χρόνων διατυπώθηκαν στὶς διάφορες τοπικὲς ἐκκλησίες συγκεκριμένες ὁμολογίες ἢ Σύμβολα τῆς πίστεως,

μέχρις ότου έπεκράτησε τελικά σέ όλόκληρη τήν όρθοδοξία τò γνωστό ως Σύμβολο τής Νικαίας Σύμβολο τής Πίστεως.

Αυτό τò Σύμβολο αρχικά άπαγγέλλετο επίσημα άπ' όσους δια τού Βαπτίσματος έγινοντο μέλη τής Όρθόδοξης Εκκλησίας. Αργότερα άπό τò 511 μ.Χ. όρίσθηκε άπό τόν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Τιμόθεο νά άπαγγέλλεται άπό όλους τούς πιστούς, κάθε φορά πού έτελείτο ή Θεία Λειτουργία.

Οί δυò πρῶτες, ή Α' τής Νικαίας και Β' τής Κωνσταντινουπόλεως, Οικουμενικές Σύνοδοι, διατύπωσαν και έδωσαν όριστική μορφή στο Σύμβολο τής Πίστεως, πού μέχρι σήμερα βρίσκεται σέ χρήση σ' όλόκληρη τήν Όρθόδοξη Εκκλησία.

Ο Μ. Βασίλειος γράφει τά έξής σχετικά με τή σημασία τού Συμβόλου τής Πίστεως, πού συνέταξαν οί πατέρες τής Α' και συμπλήρωσαν οί πατέρες τής Β' Οικουμενικής Συνόδου, κάτω πάντα άπό τόν φωτισμό τού Άγίου Πνεύματος.

«Εμείς, γράφει ό Ίεράρχης τής Καισαρείας, ούτε παραδεχόμαστε καμιά άλλη νεώτερη όμολογία πίστεως, πού συνέταξαν οί άλλοι, ούτε τολμούμε νά παραδώσουμε στους πιστούς προϊόντα τής δικής μας διάνοιας, δια νά μη μεταβάλουμε τά λόγια τής ευσέβειας σέ ανθρώπινα λόγια, αλλά σέ κείνους πού μάς ρωτοϋν για τήν πίστη μας, διακηρύττουμε αυτά, πού έδίδαχθήκαμε άπό τούς άγίους Πατέρες».

Στήν εκκλησία μας λοιπόν όμολογία πίστεως πού εκ παραδόσεως χρησιμοποιείται, είναι εκείνη πού συνέταξαν οί άγιοι Πατέρες πού συνήλθαν στή Σύνοδο τής Νικαίας.

Προηγουμένως αναφέραμε ότι τò σύμβολο τής πίστεως έχει τήν καταγωγή του άπό τήν προετοιμασία τών νεοφύτων, οί όποιοι προετοιμάζονταν νά γίνουν μέλη τής Εκκλησίας με τò μυστήριο τού Βαπτίσματος. Στα πρῶτα χριστιανικά χρόνια, αυτοί πού βαπτίζονταν, ήταν κυρίως ενήλικες. Ασπάζονταν τήν πίστη, δέχονταν τόν Χριστό και έξέφραζαν τήν έπιθυμία νά εισέλθουν στήν εκκλησία και νά γίνουν μέλη τής εκκλησιαστικής κοινότητας. Ο καθένας, για νά φτάσει στήν εκκλησία και τò Βάπτισμα ακολουθοϋσε τò δικό του προσωπικό μονοπάτι. Ο τρόπος πού πλησιάζει κάθε άνθρωπος και ό τρόπος πού συναντάται με τόν Θεό, είναι ένα μυστήριο τής θείας χάριτος.

Η Χριστιανική ζωή τού νέου πιστοϋ άρχιζε άπό τή στιγμή πού οδηγείτο στόν έπίσκοπο τής τοπικής εκκλησίας. Αυτός με τò χέρι του σχημάτιζε στο μέτωπο τού νέου χριστιανοϋ τò σημείο τού σταυροϋ. Με τόν τρόπο αυτό τοποθετοϋσε πάνω του τò σημάδι τού Χριστοϋ. Αυτό ήταν άπόδειξη ότι είχε έρθει στόν Θεό, ότι έχει ήδη πιστεύσει στόν Χριστό.

Ἐπρεπε τώρα νὰ γνωρίσει τὸ περιεχόμενο τῆς πίστεως, κι ἔτσι συγκαταλέγετο στοὺς μαθητευόμενους (κατηχούμενους) καὶ ἄρχιζε νὰ καθοδηγεῖται.

Στὴν πρώτη ἐκκλησία οἱ βαπτίσεις τῶν πιστῶν γίνονταν τῆ νύκτα τῆς Ἀνάστασης. Τὴν παραμονὴ λοιπὸν τῆς Ἀνάστασης, πρὶν τὴ βάπτισι τοῦ κάθε προσώπου, ποὺ προετοιμαζόταν νὰ βαπτισθεῖ, διάβαζε δυνατὰ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, ὁμολογοῦσε ὅτι τὸ ἀποδεχόταν καὶ ἔτσι εἰσερχόταν στὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἐπίλογος

Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως δὲν ἔγινε στὰ καλὰ καθούμενα ἀλλὰ ὑπῆρχε σοβαρὸς λόγος. Ἐγινε γιὰ νὰ καταπολεμηθοῦν δυὸ μεγάλες αἰρέσεις, τοῦ Ἀρείου στὴν Α' οἰκ. Σύνοδο τὸ 325 μ.Χ. ὁ ὁποῖος ἀρνεῖτο τὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Μακεδόνιου στὴν Β' οἰκ. Σύνοδο τοῦ 381 μ.Χ. ὁ ὁποῖος ἀρνεῖτο τὴ θεότητα τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἀπὸ τότε ἔμεινε γνωστὸ ὡς Σύμβολο Νικαίας Κων/πόλεως, κοινὸ γιὰ ὁλόκληρη τὴν Ἐκκλησία. Στὴν τρίτη οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Ἐφέσου τὸ 431 μ.Χ. ἀποφασίστηκε ὅτι τὸ Σύμβολο αὐτὸ ἐπρόκειτο νὰ μείνει γιὰ πάντα ἀπαραβίαστο, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ προστεθεῖ σὲ αὐτὸ τίποτε ἄλλο.

Ἀπὸ τότε τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως ἀπαγγέλλεται στὴν Ἐκκλησία σὲ κάθε Θεία Λειτουργία. Εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας.

Κάθε ἕνας ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσει τί πιστεύει ἡ ἐκκλησία ποιά εἶναι ἡ πίστη μας, ποιά εἶναι ἡ Ἀλήθεια, ποὺ προσφέρει ὁ Χριστιανισμὸς στὸν κόσμο, θὰ βρεῖ τὴν ἀπάντησι στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως.

Κείμενο

Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων. Καὶ εἰς ἕναν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς Γραφάς. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καὶ πάλιν ἐρχόμενος μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν. Εἰς μίαν, ἁγίαν,

Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀμήν.

Μετάφραση

Πιστεύω σὲ ἓνα Θεό, πατέρα παντοκράτορα, δημιουργὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ ὅλων τῶν ὄρατῶν καὶ ἀοράτων. Καὶ σ' ἓναν Κύριο, Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενή, ποὺ ἀπὸ τὸν Πατέρα γεννήθηκε πρὶν ἀπὸ ὅλους τοὺς αἰῶνες. Εἶναι φῶς ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὸ φῶς, Θεὸς ἀληθινὸς ἀπὸ Θεοῦ ἀληθινό, ποὺ γεννήθηκε καὶ δὲν δημιουργήθηκε, εἶναι ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, μέσω αὐτοῦ ἔγιναν ὅλα. Σ' Αὐτὸν ποὺ γιὰ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ τὴ σωτηρία μας κατέβηκε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ πῆρε σάρκα ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία κι ἔγινε ἄνθρωπος. Καὶ σταυρώθηκε γιὰ μᾶς τὴν ἐποχὴ τοῦ Πόντιου Πιλάτου καὶ ὑπέφερε καὶ τάφηκε. Καὶ ἀναστήθηκε τὴν τρίτη ἡμέρα, σύμφωνα μὲ τὶς Γραφές. Καὶ ἀνέβηκε στοὺς οὐρανοὺς, καὶ κάθισε στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα. Καὶ θὰ ξαναρθεῖ μὲ δόξα γιὰ νὰ κρίνει ζωντανούς καὶ νεκρούς, ὅποτε ἡ βασιλεία του δὲν θὰ ἔχει τέλος. Καὶ στὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο, τὸ Κύριο, τὸ ζωοποιό, ποὺ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸ συμπροσκυβεῖται καὶ συνδοξάζεται, σ' αὐτὸ ποὺ μίλησε μέσω τῶν Προφητῶν. Σὲ μιά, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία. Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα γιὰ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν. Προσδοκῶ τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν καὶ τὴ μελλοντικὴ αἰώνια ζωὴ ἀμήν.

Περί Παραδείσου

* * * *

Εισαγωγή στο μάθημα.

- Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθουμε λίγα βασικά στοιχεία για τον παράδεισο όπως μάς τὰ ἔχουν παραδώσει οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Μάτι δὲν εἶδε κι αὐτὶ δὲν ἄκουσε καὶ λογισμὸς ἀνθρώπου δὲν ἔβαλε ὅσα ἐτοίμασε ὁ Θεὸς γι' αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀγαποῦν», λέει ὁ μακάριος Παῦλος (Α' Κορ. 2:9).

Ἄν λοιπὸν ὁ ἀπόστολος, ποὺ μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, μεταφέρθηκε στὸν παράδεισο, δὲν μπόρεσε νὰ περιγράψει τὴν ἔνδοξη ἐκείνη μακαριότητα, πῶς θὰ μπορέσουμε ἐμεῖς, μὰ καὶ πῶς νὰ τὸ ἀποτολήσουμε, ἄσοφοι καὶ ἀφώτιστοι καθὼς εἴμαστε; Ἀλλὰ κι οἱ γλῶσσες οἱ εὐλαλες ὄλων τῶν ρητόρων καὶ τῶν σοφῶν τοῦ κόσμου ἂν μαζεύονταν, ἀκόμα καὶ τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ καὶ τὰ φύλλα τῶν δέντρων ἂν γίνονταν γλῶσσες, πάλι δὲν θὰ μπορούσαν νὰ διηγηθοῦν τὰ ἀνεκλάλητα ἐπουράνια ἀγαθὰ, πού πράγματι, μάτι ποτὲ δὲν εἶδε καὶ δὲν ἄκουσε αὐτὶ καὶ λογισμὸς ἀνθρώπου δὲν ἔβαλε. Πλὴν ὅμως, γιὰ νὰ πάρουμε λίγο ἀπὸ τὴ γεύση καὶ τὴν εὐωδία τους, ἀξιώθηκαν κάποιοι ἅγιοι καὶ θεοφώτιστοι Πατέρες, ὅπως ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὁ ἱερ. Αὐγουστῖνος καὶ ἄλλοι, νὰ ὀδηγηθοῦν ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ νὰ διατυπώσουν μὲ ἀνθρώπινες λέξεις καὶ ἔννοιες τὰ ἀπερίγραπτα καὶ ἀκατάληπτα μυστήρια τοῦ παραδείσου. Ἄλλωστε ὁ Θεός, συγκαταβαίνοντας στὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία, ἐπιτρέπει πολλὰ φορὲς, ὅπως βλέπουμε στοὺς βίους τῶν ἁγίων, τὴ θέα ἢ τὴ νόηση τῶν μελλοντικῶν καὶ αὐτῶν ἀγαθῶν μὲ τὴ μορφή γήινων καὶ ὑλικῶν, ὅπως κήπων, κοιλάδων, αἰσθητοῦ φωτὸς κ.ἄ. Ἡ παραχώρηση αὐτὴ τοῦ Κυρίου γίνεται γιὰ τὴν ψυχικὴ μας παρηγοριὰ καὶ γιὰ τὴ στερέωσή μας στὴν πίστη καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς αἰώνιας ζωῆς.

Ἀπὸ τὶς ἁγιοπατερικὲς ἀνθρωπομορφικὲς περιγραφές, λοιπὸν, μπορούμε νὰ συλλάβουμε κάπως τὸ κάλλος, τὴ δόξα καὶ τὴν εὐφροσύνη τοῦ παραδείσου.

Τί είναι ο παράδεισος;

Ζωή αιώνια και άθνατη. Ζωή μακάρια και άλυπη. Ζωή άφθαρη και άναλλοιώτη. Έκει ή άγάπη είναι τέλεια. Έκει ό φόβος είναι άνύπαρκτος. Έκει ή μέρα είναι άτέλειωτη. Έκει ή νύχτα είναι άγνωστη.

Τώρα «ή γνώση μας περιορίζεται μονάχα σ' ένα μέρος τής αλήθειας, όταν όμως στή μέλλουσα ζωή μās δοθει ή τέλεια γνώση τής αλήθειας, τότε θα καταργηθει τó μερικó τής αλήθειας, πού γνωρίζουμε τώρα. Τώρα βλέπουμε τὰ πράγματα θαμπά, σαν μεσ' από μεταλλικό καθρέφτη τότε, όμως, πρόσωπο με πρόσωπο θα δοῦμε τόν Θεό» (Α' Κορ.13:9, 10, 12).

Στις επίγειες γιορτές και τὰ πανηγύρια έχουμε ανάκατο πλήθος ανθρώπων, ώραία ρούχα και στολίδια, άφθονία καρπών, φῶτα και λαμπάδες, θόρυβο και όχλοβοή. Στην έπουράνια γιορτή, στο άτέλειωτο πανηγύρι τής βασιλείας του Θεού, άντι για τó ανάκατο πλήθος, θα συμπανηγυρίζουν και θα δοξολογοῦν παναρμόνια τόν Κύριο μυριάδες άγγέλων, χιλιάδες άρχαγγέλων, συστήματα προφητῶν, χοροί μαρτύρων, τάγματα όσίων, συναθροίσεις άποστόλων, συγκροτήματα δικαίων άντι για ώραία ρούχα και στολίδια, θα βλέπεις στολές Θεοῦφαντες και στεφάνια άμαράντινα και βραβεία άφθαρη άντι για ύλικούς καρπούς, θα περισσεύει ό καρπός του Πνεύματος, ή άγάπη, ή χαρά, ή ειρήνη, ή εύφροσύνη, ή χρηστότητα, ή άγαθοσύνη, άντι για φῶτα και λαμπάδες, τó άνέσπερο και αιώνιο Φῶς, τó Φῶς τó άληθινό, τó Φῶς του κόσμου, ό "Ηλιος τής δικαιοσύνης" άντι για θόρυβο και όχλοβοή, εύταξία και ὕμνοι και ὠδές πνευματικές.

Μακάριοι είναι εκείνοι πού θ' άξιωθούν ν' άκούσουν τὰ ύπέροχα εκείνα άγγελικά άσματα, την έπουράνια μουσική, την άκατάπαυστη μελωδία Μακάριοι είναι εκείνοι πού θα ψάλλουν μαζί με τις άσώματες Δυνάμεις το «Άλληλούια» στο Βασιλιά και Θεό τῶν όλων. Μακάριοι είναι εκείνοι πού θα βλέπουν την άρρητη δόξα του Κυρίου, καθώς τó ζήτησε Έκείνος από τόν Πατέρα Του: «Πατέρα, αυτοί πού μου έδωσες, θέλω, όπου είμαι έγώ, νά είναι κι εκείνοι μαζί μου, για νά μπορούν νά βλέπουν τή δόξα τή δική μου» (Ίω. 17:24).

Έκει θα είναι όσοι ένιωθαν τόν έαυτό τους φτωχό μπροστά στον Θεό, εκεί όσοι πενθοῦσαν για τις άμαρτίες τους, εκεί όσοι ήταν πρῶοι, εκεί όσοι πεινοῦσαν και διψοῦσαν τή δικαιοσύνη του Θεού, εκεί όσοι έδειχναν έλεος στους συνανθρώπους τους, εκεί όσοι είχαν καθαρή καρδιά, εκεί όσοι εργάζονταν για την ειρήνη, εκεί όσοι διώχθηκαν έπειδή άγωνίστηκαν για την επικράτηση του θελήματος του Θεού (Ματθ. 5:3-10). Έκει όσοι έσπειραν με δάκρυα, και τώρα θερίζουν με άγαλλίαση (Ψάλμ. 125:5). Έκει όσοι σήκωσαν άγόγγυστα τις πρόσκαιρες θλίψεις, και τώρα απολαμβάνουν άτέλειωτο πλούτο αιώνιας δόξας (Β' Κορ. 4:17). Έκει όσοι

μέ την ὑπομονή τους σώθηκαν (Λουκ. 21:19). Ἐκεῖ ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, πού ἔχει τή μεγαλύτερη τιμή καί δόξα μετά τήν Ἁγία Τριάδα Ἐκεῖ ὁ Τίμιος Πρόδρομος καί Βαπτιστής τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννης, ὁ μέγιστος προφήτης (Λουκ. 7:28). Ἐκεῖ οἱ χριστοκήρυκες ἅγιοι ἀπόστολοι, ὁ Πέτρος καί ὁ Παῦλος, ὁ Ἰωάννης καί ὁ Ἀνδρέας, ὁ Φίλιππος καί ὁ Βαρθολομαῖος, ὁ Ματθαῖος, ὁ Θωμᾶς καί οἱ ἄλλοι σοφοὶ ψαράδες τῆς οἰκουμένης. Ἐκεῖ οἱ ἅγιοι μεγαλομάρτυρες, ὁ Γεώργιος καί ὁ Δημήτριος, ὁ Προκόπιος καί ὁ Ἀρτέμιος, ἡ Βαρβάρα καί ἡ Αἰκατερίνη, ἡ Παρασκευή καί ἡ Φωτεινή καί οἱ ἀναρίθμητοι λοιποὶ ἀθλητές, πού ἔδωσαν τὸ αἷμα τους καί κληρονόμησαν τὸν οὐρανό, πού ὑπέφεραν πρόσκαιρα καί ἀγάλλονται αἰώνια Ἐκεῖ οἱ ἔνδοξοι προφῆτες, τὰ στόματα τοῦ Κυρίου, ὁ Μωϋσῆς καί ὁ Δαυῖδ, ὁ Ἡσαΐας καί ὁ Ἡλίας, ὁ Ἰερεμίας καί ὁ Δανιήλ, ὁ Ἰεζεκιήλ καί ὁ Ἰωνᾶς, ὅλοι ὅσοι προγνώρισαν καί προανήγγειλαν τὶς μεγαλουργίες τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ οἱ μεγάλοι ἱεράρχες, ὁ Χρυσόστομος καί ὁ Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος καί ὁ Νικόλαος, ὁ Ἀθανάσιος καί ὁ Κύριλλος, πού φώτισαν τὴν οἰκουμένη μ' ἀκτίνες θείων δογμάτων καί τὴν κτίση ὀλόκληρη ποτίσανε μὲ τὰ νάματα τῆς θεογνωσίας. Ἐκεῖ καί οἱ μιμητὲς τῶν ἀγγέλων, ὁ Ἀντώνιος καί ὁ Ἀρσένιος, ὁ Σισῶης καί ὁ Ὀνούφριος, ὁ Εὐθύμιος καί ὁ Παχώμιος, ὁ Ἐφραῖμ καί ὁ Ἰσαάκ, ὁ Σάββας καί ὁ Θεοδόσιος, ἡ Θεοδώρα καί ἡ Συγκλητική, ἡ Ἰσιδώρα καί ἡ Πελαγία, ὅλων τῶν ὀσίων πατέρων καί μητέρων ὁ χορὸς, πού μὲ τοὺς καταρράκτες τῶν δακρῶν τους πότισαν τὴν ἄγωνα ἔρημο καί μὲ τοὺς στεναγμοὺς τους ἑκατονταπλασίασαν τοὺς καρποὺς τῶν κόπων τους. Ἐκεῖ, λοιπόν, ὅλοι οἱ ἅγιοι, πού ἀναδείχθηκαν τέλειοι κανόνες ἀρετῆς, καί τώρα βλέπουν τὸν Τριαδικὸ Θεὸ πρόσωπο μὲ πρόσωπο (Α' Κορ. 13:12).

Ἄς μιμηθοῦμε κι ἐμεῖς αὐτοὺς τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ.

Ἄς σηκωθοῦμε ἀπὸ τὸν ὕπνο τῆς ἀμέλειας, ἄς πολεμήσουμε τὰ πάθη καί τὴν ἁμαρτία, ἄς ἀντισταθοῦμε στὸν κόσμο καί τὸν διάβολο, ἄς τηρήσουμε τὶς σωτήριες ἐντολές, ἄς καλλιιεργήσουμε τὶς ἁγίες ἀρετές, γιὰ νὰ μᾶς βρεῖ ἔτοιμους ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου — ὅταν Ἐκεῖνος θὰ ἔρθει σὰν Κριτὴς τῶν ἀνθρώπων καί θ' ἀνταμείψει τὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τὶς πράξεις του — κι ἔτσι νὰ κληρονομήσουμε μαζί μὲ τοὺς ἁγίους τὴν ἐπουράνια βασιλεία.

Λίγα στοιχεία για τή μαγεΐα

* * * *

- **Εΐσαγωγή στο μάθημα:** Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθουμε λίγα βασικά στοιχεία για τή μαγεΐα ή όποια άπασχολεί άρκετούς σήμερα.

Παρουσίαση του θέματος

Όταν λοιπόν ό διάβολος χωρίστηκε άπό τον Θεό, ώς έκπτωτος άγγελος θέλησε να άντιστρατευτεί τά έργα τής χάριτος και κατ' επέκταση να τά μιμηθει με άντίστροφο όμως τρόπο. Όπως ό Θεός καλεΐ τούς άνθρώπους κοντά του δια μέσω τών μυστηρίων τής έκκλησίας έτσι και ό διάβολος μέσω τής μαγεΐας και διαφόρων άλλων τελετών θέτει τούς άνθρώπους κάτω άπό τή δική του επίδραση.

Τί είναι ή μαγεΐα και πώς χωρίζεται;

Μαγεΐα είναι μια τέχνη με τήν όποια καλούνται τά δαιμόνια με σκοπό να φανερώσουν άλλοτε κρυμμένους θησαυρούς, άλλοτε έρμηνείες όνείρων, άκόμα δέ και για να θεραπεύσουν άνθρώπους. Όσοι άσκούν τήν τέχνη αυτή, οί μάγοι ισχυρίζονται ότι ύπάρχουν τρεις τάξεις δαιμόνων: Οί έναέριοι, που τούς θεωρούν άγαθοποιούς. Οί επίγειοι, που τούς θεωρούν και καλούς και κακούς. Τέλος οί ύποχθόνιοι που τούς χαρακτηρίζουν κακοποιούς. Στην πραγματικότητα όλοι οί δαίμονες είναι κακοί και κακοποιοί, ποτε άγαθοποιοί.

Η μαγεΐα διαιρείται σε δυό είδη. Τή λευκή και τή μαύρη μαγεΐα. Με βάση τήν πιό πάνω θεωρία στη λευκή μαγεΐα καλούνται οί καλοί δαίμονες, ενώ στη μαύρη μαγεΐα καλούνται οί κακοί δαίμονες. Η μέν πρώτη έχει ως σκοπό να πραγματοποιει άγαθά έργα ενώ ή δεύτερη τó άντίστροφο. Παραδείγματα λευκής μαγεΐας είναι ή κρυστάλλινη σφαΐρα, τó διάβασμα τών χαρτιών και του φλιτζανιοϋ, ή άστρολογία, και γενικά ότi έχει να κάνει με τήν προφητεΐα του μέλλοντος. Παραδείγματα μαύρης μαγεΐας είναι, ό σατανισμός, οί τελετές έξόντωσης, ή βουντου, και γενικά οί τελετές που έχουν σκοπό να βλάψουν κάποιους άνθρώπους.

Πώς γίνεται ή μαύρη μαγεΐα;

Οί σατανιστές φτιάχνουν μια κούκλα άπό κερΐ και όταν κάποιος τούς ζητάει να βλαφτει κάποιος έχθρός του π.χ. στα μάτια, καρφώνουν μια

βελόνα στα μάτια της κούκλας και αναφέρουν το όνομα αυτού που θέλουν να βλάψουν, κάνοντας διάφορα μαγικά. Και πράγματι το άτομο εκείνο, αν ζει άμαρτωλή ζωή και δεν εξομολογείται και δεν κοινωνεί συχνά, προσβάλλεται από δαιμονική ενέργεια στα μάτια. Πάνε να βγούν τα μάτια του από τον πόνο! Μπορεί να κάνει εξετάσεις, αλλά οι γιατροί να μην βρίσκουν τίποτα. Σε χειρότερες περιπτώσεις από την επιρροή της μαύρης μαγείας ο άνθρωπος μπορεί ακόμα να χάσει και τη ζωή του.

Τί είναι η λευκή μαγεία;

Κατ' αρχήν πρέπει να πούμε ότι η λευκή μαγεία είναι πιο επικίνδυνη από τη μαύρη καθότι η πρώτη ενεργεί με πολύ ύπουλο τρόπο. Ένω εξωτερικά δεν φαίνεται να υπάρχει κάτι κακό με αυτή, πίσω της όμως κρύβεται ο μισόκαλος διάβολος. Μά είναι δυνατόν να υπάρχουν καλά δαιμόνια; Είναι σαν να λέμε πως υπάρχει άθωο ψέμα. Άρα πίσω από τις φαινομενικά αγαθές προθέσεις της λευκής μαγείας κρύβεται η ενέργεια του διαβόλου. Και η πανουργία του βρίσκεται στο ότι πολύ λίγοι είναι που γνωρίζουν το πραγματικό προσωπείο της λευκής μαγείας, ενώ η μαύρη το δείχνει ξεκάθαρα ότι έχει να κάνει σχέση με το κακό.

Επικρατεί η άποψη από πολλούς που ασχολούνται με τη μαγεία πως υπάρχουν καλοί μάγοι που στις διάφορες επικλήσεις τους χρησιμοποιούν σταυρό και εικόνες. Αυτό είναι λάθος, γιατί και εδώ είναι στη μέση ο διάβολος.

Οί Πατέρες όμως της εκκλησίας μας υποστηρίζουν ξεκάθαρα ότι η μεγαλύτερη επιτυχία του διαβόλου είναι να πείσει τον άνθρωπο ότι δεν υπάρχει ή ότι δεν κρύβεται πίσω από κάποιες καταστάσεις. Ο διάβολος έχει πείρα χιλιάδων χρόνων και ξέρει να κάνει πολύ καλά τη δουλειά του. Είναι αλήθεια ότι πολλά όργανα του διαβόλου χρησιμοποιούν μέχρι και προσευχές όπως Το Πάτερ ημών, το Θεοτόκε Παρθένε, κλπ. Πολύ λίγοι όμως είναι που γνωρίζουν πως οι φορείς αυτοί των κακών δυνάμεων, παράλληλα με τις προσευχές κάνουν και διάφορες άλλες χειρονομίες, για να βεβηλώσουν και να σταματήσουν την δύναμη της προσευχής και να ενεργήσει εύκολα ο διάβολος. Έτσι η προσευχή γίνεται φαινομενικά για να παραπλανηθεί ο υποβαλλόμενος ότι αυτό γίνεται εκ Θεού. Το πιο κάτω παράδειγμα από το βιβλίο του γέροντος Παϊσίου μιλά από μόνο του.

Μου είπαν για μια γυναίκα ότι θεραπεύει αρρώστους, χρησιμοποιώντας διάφορα άγιωτικά Όταν άκουσα τί κάνει, έμεινα κατάπληκτος από την τέχνη του διαβόλου. Κρατάει έναν σταυρό και ψάλλει διάφορα τροπάρια. Ψάλλει π.χ. το Θεοτόκε Παρθένε. Δεν παρατηρούν όμως οι χριστιανοί ότι την ώρα που τελειώνει την ευχή της φτύνει στο σταυρό, βλαστημάει δηλαδή τον Χριστό, γι αυτό τη βοηθάει μετά ο διάβολος.

Προσοχή λοιπόν ιδιαίτερα με τὰ διάφορα φυλακτὰ τὰ ὁποῖα ἐξωτερικὰ μπορεῖ ἀκόμα νὰ ἔχουν καὶ σταυρό, τὸ περιεχόμενο εἶναι πού ἔχει σημασία. Τὰ δαιμονικὰ φυλακτὰ πολλές φορές περιέχουν τρίχες, ξυλάκια νύχια κλπ. πού μόνο με ἀγιασμό μποροῦν νὰ χάσουν τὴν ἀρνητικὴ τους δύναμη.

Πῶς ὅμως θεραπεύει τὴν ἀρρώστια ὁ διάβολος;

Εἶναι γεγονός πῶς ὁ διάβολος μπορεῖ νὰ ἀπομακρύνει μιὰ ἀρρώστια ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Πῶς ὅμως; Ἄν ἡ ἀρρώστια αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ δαιμονικὴ ἐπίδραση, τότε ναὶ ὁ διάβολος μπορεῖ νὰ τὴν ἀπομακρύνει. Τὸ φρικτὸ ὅμως ποῖο εἶναι; Ἡ δαιμονικὴ αὐτὴ ἐπίδραση τῆς ἀρρώστιας μπορεῖ νὰ φεύγει ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο ἄτομο, μπορεῖ ὅμως νὰ βρεῖ καταφύγιο κάπου ἄλλοῦ, ἴσως σὲ κάποιο ἄλλο συγγενῆ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ εἶναι λογικὸ ἂν ἀναρωτηθοῦμε λίγο, εἶναι ποτὲ δυνατὸν ὁ διάβολος νὰ θέλει τὸ καλὸ τοῦ ἀνθρώπου;

Τί συμφέρον ἔχουν οἱ μάγοι νὰ συνεργάζονται με τὰ δαιμόνια;

Στὴν ἀρχὴ οἱ μάγοι κάνουν συμβόλαιο με τοὺς δαίμονες, γιὰ νὰ τοὺς βοηθοῦν, καὶ οἱ δαίμονες ὑποτάσσονται γιὰ μερικὰ χρόνια στὶς διαταγές τους. Τὸ διάστημα αὐτὸ οἱ μάγοι παραφουσκώνουν με ἐγωισμό καθότι με τὴ συνεργασία τῶν δαιμόνων ἐξουσιάζουν τοὺς ἀνθρώπους, πού δὲν ἔχουν σχέση με τὴν ἐκκλησία καὶ κάνουν διάφορες ἐπιδείξεις κυρίως γιὰ οἰκονομικὸ ὄφελος.

Ἄς μὴν νομίζουμε ὅμως ὅτι οἱ μάγοι καλοπερνοῦν γιὰ πάντα καὶ ὅτι οἱ δαίμονες τοὺς κάνουν πάντα τὸ χατίρι. Ὁ διάβολος εἶναι ἀχάριστος καὶ ὡς λέων ὠρυόμενος δὲν ἱκανοποιεῖται με τίποτα. Τὸ ὅτι οἱ μάγοι ἀρνήθηκαν μιὰ φορὰ τὸν Χριστὸ γι αὐτοὺς δὲν εἶναι ἀρκετό. Ὅταν οἱ μάγοι δὲν καταφέρνουν ἢ δὲν θέλουν νὰ κάνουν αὐτὸ πού τοὺς ζητοῦν οἱ δαίμονες τότε οἱ μάγοι ἔχουν νὰ τραβήξουν τὰ πάνδεινα. Οὐσιαστικὰ ὁ μάγος εἶναι ὑποδουλωμένος στὸν διάβολο.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀντίδραση ἑνὸς μάγου πού δὲν κατάφερε νὰ κτυπήσει τὸν γέροντα Παῖσιο. Ἀναφέρει ὁ γέροντας Παῖσιος στὸ βιβλίο του: "Μὲ φύλαξε ὁ Θεὸς καὶ δὲν μοῦ ἔκανε κακό. Τὸν ἄφησα καὶ μπῆκα στὸ κελί μου. Ὑστερα ἀπὸ λίγη ὥρα τὸν εἶδα νὰ ἔρχεται ἀπὸ πέρα, γεμάτος ἀγκάθια. Ὁ Σατᾶν με τιμώρησέ μου εἶπε, γιατί δὲν σὲ νίκησα, καὶ με ἔσυρε μέσα στὰ ἀγκάθια".

Ποιοὶ ὅμως εἶναι αὐτοὶ πού προσβάλλονται ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς μαγείας;

Ὅταν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βοστρινὸς ρώτησε ἕνα δαιμόνιο τί εἶναι αὐτὸ πού φοβᾶται πιὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, τὸ δαιμόνιο ἀπάντησε:

Αὐτὸ ποὺ φορᾶτε (σταυρός), αὐτὸ ποὺ λούζεστε μιὰ φορὰ (βάπτισμα), μὰ πάνω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ποὺ τρῶτε στὴν ἐκκλησία!! (Θ. Κοινωνία)

Ἀξίζει νὰ προσέξουμε ὅτι ὁ διάβολος δὲν τολμᾷ οὔτε νὰ προφέρει τὰ ὀνόματά τῶν πιὸ πάνω ὄπλων τῆς ἐκκλησίας. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὰ πιὸ πάνω ἢ μυστηριακὴ ζωὴ καὶ ἡ συχνὴ Θ. Κοινωνία ἀπομακρύνουν τὰ πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ ἀπὸ τὸν ἀγωνιζόμενο πιστό.

Νὰ τονίσουμε στὰ παιδιά πὼς πρέπει νὰ φορᾶνε τὸν σταυρὸ τους συνειδητά, ὄχι σὰν κόσμημα ἀλλὰ ὡς σύμβολο καὶ πηγὴ δύναμης. Νὰ τονίσουμε ἐπίσης τὴ δύναμη τοῦ ἁγιασμοῦ ποὺ κατακαίει τὸν διάβολο καθὼς καὶ τό ὅτι δὲν ὑπάρχει καλὴ μαγεία (λευκὴ) ἀφοῦ ὅπως ἔχουμε διαπιστώσει, πίσω ἀπὸ τὴν «καλή» βρίσκεται καὶ πάλι ὁ σατανὰς καμουφλαρισμένος καὶ ἕτοιμος νὰ προκαλέσει τὸ κακό σ'αὐτὸν ποὺ ἀσχολεῖται μ'αὐτήν.

Ένα γενναίο Χριστιανόπουλο

Είσαγωγή στο μάθημα:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ το Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Ἡ ἱστορία αὐτὴ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Ἱστορία:

Ἀπὸ τὰ πρῶτα κιόλας χρόνια, μετὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ἡ χριστιανικὴ πίστη διαδόθηκε καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμα τὴν πρωτεύουσα τῆς πανίσχυρης ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, τὴ Ρώμη. Οἱ χριστιανοὶ γίνονταν ὄλο καὶ πιὸ πολλοί. Ἀκόμα καὶ μερικὰ πρόσωπα τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς εἶχαν γίνει μυστικὰ χριστιανοί.

Οἱ Ρωμαῖοι ὅμως Ἀυτοκράτορες δὲν δέχθηκαν μὲ καλὸ μάτι τὴ νέα θρησκεία. Γι' αὐτὸ, ὅπως ξέρετε, κήρυξαν φοβεροὺς διωγμοὺς ἐναντίον τῶν χριστιανῶν. Ἔτσι, οἱ χριστιανοὶ δὲν μποροῦσαν νὰ συγκεντρωθοῦν ἐλεύθερα κάπου, γιὰ νὰ προσευχηθοῦν καὶ νὰ ἀκούσουν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. Ὅπου τοὺς εὔρισκαν οἱ εἰδωλολάτρες τοὺς ἐπιαναν, τοὺς ἐριχναν σὲ φυλακές, τοὺς καταδίκαζαν σὲ ἀτιμωτικὸ καὶ βασανιστικὸ θάνατο, τοὺς πετοῦσαν στὰ θηρία, στὴ θάλασσα, τοὺς ἔκαιγαν, τοὺς ἔψηναν κλπ... Οἱ ἄγνοοι ὅμως αὐτοὶ χριστιανοὶ εἶχαν μεγάλη ἐπιθυμία νὰ ἐπικοινωνοῦν μεταξὺ τους καὶ νὰ τελοῦν τὸ ἱερὸ μυστήριό τῆς Θείας Κοινωνίας, ποῦ ὅμως; Σὲ ποῖο μέρος καὶ τόπο; Χρειάζονταν ἀκόμα ἓναν τόπο, γιὰ νὰ ἐνταφιάζουν τοὺς «Μάρτυρες», τοὺς χριστιανοὺς ποὺ πέθαιναν ἀπὸ τὰ διάφορα βασανιστήρια, γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ λύση δὲν ἄργησε νὰ βρεθεῖ. Τὸ χῶμα τῆς Ρώμης ἦταν μαλακό. Ἄρχισαν λοιπὸν νὰ σκάβουν καὶ νὰ φτιάχνουν ὑπόγειες στοές, ὅπως στὰ ὄρυχεῖα. Στενοὶ διάδρομοι ὀδηγοῦσαν σὲ μεγαλύτερες αἴθουσες. Στὶς δυὸ πλευρὲς τῶν διαδρόμων ἄνοιγαν τάφους, ὅπου ἐνταφίαζαν τοὺς μάρτυρες. Στὶς μεγάλες αἴθουσες μαζεύονταν κρυφὰ οἱ χριστιανοί, ὅπου ἄκουγαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ καὶ τελοῦσαν τὴ Θεία Εὐχαριστία. Ἐκεῖ, μυστικὰ καὶ ἀθόρυβα, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς κοινωνοῦσαν τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ὑπόγειοι αὐτοὶ «ναοί» τῶν χριστιανῶν ὀνομάσθηκαν «Κατακόμβες» Σῶζονται ἀκόμα καὶ σήμερα στὴ Ρώμη, στὸ νησί τῆς

Μήλου κ.ά. Οί «Κατακόμβες» τῆς Ρώμης προχωροῦν μέχρι καὶ πέντε ὁρόφους, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς.

Μέσα σὲ μιὰ τέτοια «Κατακόμβη» τῆς Ρώμης εἶχε κάποτε τελειώσει ἡ Θεία Λειτουργία. Χρειαζόταν τώρα νὰ βρεθεῖ κάποιος, γιὰ νὰ μεταφέρει τὰ Τίμια Δῶρα στοὺς φυλακισμένους καὶ μελλοθάνατους χριστιανούς.

Τότε παρουσιάσθηκε μπροστὰ στὸν ἱερέα ἓνα μικρὸ ἀλλὰ εὐγενικὸ παιδί. Τὸν ἔλεγαν Ταρσίζιο. Ὁ μικρὸς χριστιανὸς παρακάλεσε τὸν ἱερέα ν' ἀναθέσει σ' αὐτὸν τὴν ἱερὴ ἐκείνη ἀποστολή.

Ὁ ἱερέας, συγκινημένος δέχθηκε. Ὑπῆρχε περίπτωση νὰ μὴν ὑποψιαστοῦν τὸ μικρὸ παιδί. Ὁ Ταρσίζιος παρέλαβε τὰ Τίμια Δῶρα, τὰ ἔκρυψε στὸν κόρφο του καὶ ξεκίνησε γιὰ τὴ φυλακή.

Στὸν δρόμο ὅμως, παρὰ τὶς προφυλάξεις του, ἔπεσε πάνω σὲ γνωστὰ παιδιὰ.

Ταρσίζιε, τοῦ φώναξαν, ποῦ πᾶς; Ἐλα νὰ παίξουμε.

Ὁ Ταρσίζιος ἀποτραβήχτηκε καὶ προσπάθησε νὰ συνεχίσει τὸν δρόμο του.

Εἶμαι βιαστικός, εἶπε. Δὲν μπορῶ τώρα. ἄλλη φορὰ. Τὰ ἄλλα ὅμως παιδιὰ δὲν τὸν ἄφηναν. Κάποιος μάλιστα πρόσεξε ὅτι ὁ φίλος τους κάτι κρατοῦσε κάτω ἀπὸ τὸ ροῦχο του... Εἶναι χριστιανός, φώναξε κάποιος ἄλλος. Σίγουρα, κάτι τὸ ἱερὸ θὰ κρύβει πάνω στὸ στήθος του.

Αὐτὸ ἦταν. Ὁρμησαν τότε ὅλα τὰ παιδιὰ μαζί κι ἄρχισαν νὰ χτυποῦν τὸ μικρὸ Ταρσίζιο. Τὸ αἷμα ἔτρεχε, τότε τὰ παιδιὰ φοβήθηκαν κι ἓνα-ἓνα παραμέρισαν κι ἔφυγαν.

Ἐκείνη τὴ στιγμή περνοῦσε ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἓνας γενναῖος χριστιανός, ὁ Κοδράτος. Πλησίασε πῆρε τὸ τραυματισμένο καὶ ματωμένο παιδί στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ κοίταξε προσεκτικά. Ἀμέσως κατάλαβε ὅτι ἦταν ὁ Ταρσίζιος.

Τὸ μετέφερε γρήγορα σ' ἓνα κοντινὸ χριστιανικὸ σπίτι. Ἐκεῖ περιποιήθηκαν τὸ τραυματισμένο παιδί καὶ τοῦ ἔδεσαν τὶς πληγές. Ὅταν πῆγαν νὰ τοῦ καθαρίσουν τὶς πληγές πού εἶχε στὸ στήθος του, εἶδαν μ' ἔκπληξη, ὅτι τὸ χέρι τοῦ μικροῦ παιδιοῦ κρατοῦσε ἀκόμα σφιχτὰ τὰ Τίμια Δῶρα. Τότε ὅλοι κατάλαβαν τὴν ἀποστολὴ τοῦ μικροῦ χριστιανοῦ, πού με τὴν ἡρωισμό εἶχε ἀναλάβει. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο ὁ μικρὸς χριστιανὸς Ταρσίζιος ὑπέκυψε στὰ τραύματά του. Τὸ μαρτυρικὸ παιδικὸ σῶμα τὸ μετέφεραν τὴ νύχτα καὶ τὸ ἔθαψαν σ' ἓνα τάφο τῆς «Κατακόμβης». Ἐκεῖ περιμένει τὴν Ἀνάστασι ὁ ἀδελφός σας Ταρσίζιος.

Ἡ ἀγάπη

(Κορ. Α' 13.1-10)

Εἰσαγωγή στοῦ μαθήματος:

- Προσευχή: Πάτερ ἡμῶν... , ἡ Βασιλεῦ Οὐράνιε..., ἡ Χριστέ το Φῶς τὸ ἀληθινό...
- Σήμερα θὰ ἀναφερθοῦμε στὴν ἀγάπη τὴν ὁποία μᾶς προβάλλει ὁ Απόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος στὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του.
- Τὸ μάθημα αὐτὸ προσφέρεται γιὰ ἀνάγνωση στὰ παιδιά. Ὅπου ὑπάρχει ἀρχαῖο κείμενο νὰ γίνεῖ με ἀπλὰ λόγια ἀπὸ τὸν κατηχητὴ /τρια.

Παρουσίαση τοῦ θέματος

Κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων πῆγε στὴν πόλη γιὰ νὰ πουλήσει τὰ ἐργόχειρά του. Καὶ βρῆκε ἓνα λεπρὸ ξαπλωμένο στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου. Καὶ τοῦ λειο ὁ λεπρός:

- Βάλε με ἐκεῖ ποὺ θὰ πουλᾶς τὰ πράγματά σου. Ἔτσι κι ἔκανε. Καὶ ὅταν πούλησε ἓνα ἐργόχειρο, τὸν ρώτησε ὁ ἄρρωστος:

- Πόσο τὸ πούλησες αὐτό;
- Τόσο, ἀποκρίθηκε ὁ γέροντας.
- Ἀγόρασέ μου μιὰ πίτα, εἶπε ἐκεῖνος.

Καὶ τοῦ ἀγόρασε.

Ὅταν πούλησε κι ἄλλο ἐργόχειρο, τὸν ρώτησε:

- Καὶ τοῦτο. Πόσο;
- Τόσο. ἀποκρίθηκε.

Ἀγόρασέ μου τὸ τάδε πρᾶγμα, εἶπε πάλι ὁ ἄρρωστος.

Καὶ τοῦ τὸ ἀγόρασε.

Ἀφοῦ λοιπὸν πούλησε ὅλα τὰ ἐργόχειρα καὶ ἔκανε (γιὰ ὅλα) τὸ ἴδιο. Θέλησε νὰ φύγει.

- Φεύγεις; τοῦ λειο ὁ λεπρός.
- Ναί. εἶπε ὁ γέροντας.
- Κάνε ἀγάπη καὶ πῆγαινε με πάλι ἐκεῖ ποὺ με βρῆκες.

Τὸν σήκωσε καὶ τὸν ἔφερε στὸν τόπο ποὺ ἦταν πρῶτα. Τότε λέει στὸν γέροντα:

- Εὐλογημένος εἶσαι Ἀγάθων ἀπὸ τὸν Κύριον στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ!
- Ὁ γέροντας σήκωσε τὰ μάτια του, μὰ δὲν εἶδε κανένα. Γιατί ἦταν ἄγγελος Κυρίου ποὺ ἦρθε γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσει.

Ἦταν ἓνας Αἰγύπτιος ποὺ λεγόταν Σεραπίων καὶ ἐπονομαζόταν «σινδόνιος», γιατί δὲν εἶχε φορέσει ποτὲ τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα σεντόνι. Αὐτὸς ἄσκησε στὸ ἔπακρο κάθε ἀρετὴ καὶ ξεπέρασε σχεδὸν ὅλους στὴν ἀκνημοσύνη ἐξαιτίας τῆς ὁποίας δὲν μπόρεσε νὰ ἡσυχάσει σὲ κελί, γιὰ νὰ μὴν ἔχει περισπασμοὺς ἢ κάτι δικό του. Περνοῦσε τὴ ζωὴ του περιπλανώμενος καὶ ἐξασφαλίζοντας τὴν καθημερινὴ του τροφή ἀπὸ τὸν ὅποιονδήποτε χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ ἔχει τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σεντόνι ποὺ φοροῦσε.

Ὁ Σεραπίων, μέσω ενός γνωστοῦ του ἀσκητῆ πουλήθηκε (δοῦλος) σὲ κάποια πόλη, σ' ἓναν εἰδωλόατρον ἠθοποιό, γιὰ εἴκοσι νομίσματα. Πῆρε τὰ νομίσματα ἀπὸ τὸν ἀσκητῆ καὶ τὰ φύλαξε. Ὑπηρετοῦσε λοιπὸν τὸν ἠθοποιό καὶ τὴ γυναῖκα του καὶ τὴν οἰκογένειά τους μὲ μεγάλη ἐπιμέλεια καὶ δεξιότητα, χωρὶς νὰ δοκιμάζει τίποτε ἄλλο πέρα ἀπὸ τὸ ψωμὶ καὶ νερὸ καὶ χωρὶς νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ νοῦ του πολλὰς φορὲς καὶ ἀπὸ τὸ στόμα του, τὴν ἐνασχόληση μὲ τὰ θεῖα λόγια.

Ἄφοῦ ἔμεινε μαζί τους πολὺ καιρὸ, ὅταν ἦρθε ἡ κατάλληλη ὥρα, τοὺς μίλησε γιὰ τὸν χριστιανισμό.

Ἔφερε ἔτσι σὲ κατάνυξη πρῶτα τὸν ἠθοποιό, ἔπειτα τὴ γυναῖκα του καὶ τέλος ὁλόκληρη τὴν οἰκογένειά του. Βαπτίστηκαν, καὶ ἀπὸ τότε ἄφησαν τὸ θέατρο καὶ ἀκολούθησαν τὴ θεάρεστη ζωὴ. Ἐπειδὴ μάλιστα εἶχαν σὲ μεγάλη εὐλάβεια τὸν ἄνθρωπο τοῦ λενε:

- Ἔλα, ἀδελφέ, νὰ σ' ἐλευθερώσουμε, ἐπειδὴ ἐσύ μᾶς ἐλευθέρωσες ἀπὸ αἰσχροὴ δουλεία.

Τότε τοὺς λει:

- Ἐπειδὴ μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ μου καὶ τὴ δική σας συνέργεια ἔσωσα τὶς ψυχές σας, θὰ σᾶς ἀποκαλύψω πᾶ τὸ μυστικό: Ἐγὼ ἤμουν ἐλεύθερος ἀσκητής, Αἰγύπτιος στὴν καταγωγή. Καὶ ἐπειδὴ σᾶς λυπήθηκα ποὺ ζούσατε μέσα σὲ τόση πλάνη, πουλήθηκα (δοῦλος), γιὰ νὰ ἐλευθερωθεῖτε ἐσεῖς ἀπὸ ἁμαρτίες μεγάλες καὶ νὰ σωθεῖτε. Μιὰ καὶ ἔκανε λοιπὸν ὁ Θεὸς αὐτὸ ποὺ ἤθελα, ἃς φύγω γιὰ νὰ βοηθήσω καὶ ἄλλους.

Καὶ μ' αὐτὰ τὰ λόγια, τοὺς δίνει πίσω τὰ χρήματα (ποὺ εἶχαν πληρώσει γιὰ νὰ τὸν ἀγοράσουν). Ἐκεῖνοι ὅμως δὲν ἤθελαν νὰ τὰ πάρουν.

- Δώσ' τα στοὺς φτωχοὺς, τοῦ ἔλεγαν, ἐπειδὴ γιὰ μᾶς ἔγιναν ἀρραβώνας σωτηρίας.

- Ἔσεῖς νὰ τὰ δώσετε, τοὺς εἶπε ἐκεῖνος, ἀφοῦ δικά σας εἶναι. Ἐγὼ δὲν χαρίζω στοὺς φτωχοὺς ξένα χρήματα.

Πῆραν ἐκεῖνοι τὰ χρήματα μὰ τὸν παρακαλοῦσαν νὰ μείνει μαζί τους.

- Ἀπὸ δῶ καὶ ἐμπρὸς θὰ σ' ἔχουμε σὰν πατέρα καὶ κυβερνήτη τῶν ψυχῶν μας, τὸν βεβαίωσαν.

Καθὼς ὅμως δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν πείσουν, μολονότι πολὺ τὸν ἰκέτησαν, τοῦ ζήτησαν νὰ τοὺς ἐπισκέπτεται τουλάχιστον μιὰ φορὰ τὸν χρόνον. Τὸ δέχθηκε ὁ μακάριος καὶ ἔφυγε ἀπὸ κεῖ γιὰ τὴ Σπάρτη, ὅπου ἔμαθε πὼς ἓνας ἄρχοντας τῆς πόλης, ἐνάρετος κατὰ τὰ ἄλλα καὶ εὐλαβής. ἦταν αἰρετικός, μανιχαῖος, μαζί μὲ ὅλη του τὴν οἰκογένεια. Πουλήθηκε πάλι σ' αὐτὸν μέσω ἑνὸς ἄλλου, καὶ σὲ δυὸ χρόνια τὸν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὴν αἴρεση μαζί μὲ ὅλους τοὺς οἰκείους του ὀδηγώντας τους στὴν Ἐκκλησία.

Ὑστερα τοὺς ἄφησε καὶ αὐτοὺς καὶ γύριζε τὴν οἰκουμένη, εὐεργετώντας τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως μποροῦσε.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Β'

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Άβατον: Ίερός τόπος, στὸν ὁποῖο δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἰσέλθει. Άβατο Μοναστήρι εἶναι ἡ Μονὴ στὴν ὁποία ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος γυναικῶν καὶ ἀντιθέτως, γιὰ γυναικεῖες Μονές, στὶς ὁποῖες ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος ἀνδρῶν. Άβατο Ἁγίου Ὁρους. Άβατο σὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἶναι καὶ τὸ Ἅγιο Βῆμα τῶν Ἱερῶν Ναῶν στὸ ὁποῖο πρέπει νὰ εἰσέρχονται ΜΟΝΟ ὅσοι ἔχουν εἰδικὴ ἄδεια, γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὸν Λειτουργὸ Ἱερέα.

Άββᾶς: Τίτλος, πὸ ἀρχικὰ χρησιμοποιοῦνταν στὴν Αἴγυπτο καὶ στὴ Συρία, γι' αὐτοὺς πὸ ἐκτελοῦσαν χρέη πνευματικοῦ ὁδηγοῦ, ὅταν ὁ ἀναχωρητισμὸς ἄρχισε νὰ μεταμορφώνεται σὲ κοινόβια. Ἀναγνωριζόταν ἡ ἀγιότητα καὶ ἡ πείρα τους, εἴτε μὲ ἐκλογή, εἴτε μὲ φυσικὴ ἀναγνώριση τῆς ἀρετῆς τους, λόγω τῆς μακροχρόνιας καὶ εὐλογημένης ἀσκήσεώς τους. Ἀργότερα ὁ ὅρος ἀντικαταστάθηκε στὴν πρώτη περίπτωση (ἐκλογή) ἀπὸ τὴ λέξη ἡγούμενος. Ἀνάλογη τῆς λέξεως Ἀββᾶς ὑπῆρξε ἀργότερα στὴ Ρωσία ὁ ὅρος Στᾶρετς.

Άγιο Βῆμα: Τὸ ἐσώτατο καὶ ἄδυτο τμῆμα τοῦ ναοῦ, ὅπου βρίσκεται ἡ Ἁγία Τράπεζα.

Άρχονταρῆκι: Δωμάτιο μοναστηριοῦ, τὸ ὁποῖο προορίζεται γιὰ τὴν ὑποδοχὴ καὶ τὴν περιποίηση τῶν ἐπισκεπτῶν. Ἡ ὀνομασία του στηρίζεται στὴν πεποίθηση, ὅτι ὁ κάθε ἐπισκέπτης τοῦ μοναστηριοῦ εἶναι (καὶ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζεται ὡς) ἄρχοντας.

Άσκητής: Μπορεῖ νὰ θεωρεῖται συχνὰ καὶ ὡς συνώνυμη τῆς λέξης ἐρημίτης, ἀφοῦ καὶ οἱ δυὸ ὑποδηλώνουν αὐτὸν πὸ ζεῖ μακριὰ ἀπὸ τὴν ὀργανωμένη κοινωνία, ἀκόμη καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν ὀργανωμένη κοινότητα ἑνὸς μοναστηριοῦ. Ὁ μοναχὸς ζεῖ μαζὶ μὲ ἄλλους μοναχοὺς, ἀκολουθώντας καὶ τοὺς κανόνες πὸ διέπουν τὴ λειτουργία τοῦ μοναστηριοῦ, ἐνῶ ὁ ἐρημίτης ἀσκητῆς εἶναι ὀλομόναχος, σὲ χῶρο ἀπρόσιτο ἀπὸ τὸ πλῆθος, ἢ μὲ τὴ συντροφία ἑνὸς ἢ δυὸ μαθητῶν, ἐφόσον ἡ ἀσκηση στὴν ὁποία ὑποβάλλει τὸν ἑαυτὸ του περιλαμβάνει τὴν ἐκούσια στέρηση ὄλων τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ταλαιπωρία τοῦ σώματός του, προκειμένου νὰ ἀποκτήσει τὴν εὐνοια τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ σώσει ἔτσι τὴν ψυχὴ του.

Άσκητισμὸς: Μπορεῖ νὰ ὀνομαστεῖ κάθε μορφή θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτοπειθαρχίας, αὐτοσυγκράτησης καὶ αὐτοθυσίας, δηλαδὴ ἑνας τρόπος διαβίωσης πὸ καθορίζεται ἀπὸ τὴ φιλοδοξία γιὰ πνευματικὴ τελειοποίηση. "Ἐνας τρόπος ζωῆς, πάντως, πὸ συχνὰ ὀδήγησε σὲ

ὑπερβολές καὶ σὲ ἀκρότητες ποὺ δὲν ἀπαντῶνται σήμερα τουλάχιστον στὸν Χριστιανικὸ κόσμο.

Ἀλληλούϊα: Ἑβραϊκὴ λέξη ποὺ σημαίνει "Αἰνεῖτε τὸν Θεόν". Μπήκε στὴ χριστιανικὴ λατρεία μαζί μὲ τοὺς ψαλμοὺς ἀπὸ τὴν ἰουδαϊκὴ λατρευτικὴ πράξη. π.χ. στὸν Ἑξάψαλμο, στὴ Θ' Ὡρα, στὶς στάσεις τοῦ Ψαλτηρίου κ.λπ. καὶ ἰδιαίτερα στὶς ἀκολουθίες τῆς Μέγ. Τεσσαρακοστῆς.

Ἄμαρτία: Ἡ διακοπὴ τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό, ποὺ γίνεται μὲ λόγια, μὲ ἔργα ἢ μὲ τὴ διάνοια. Εἶναι ἡ ἀνυπακοὴ τοῦ πλάσματος πρὸς τὸν Πλάστη.

Ἀμὴν: Ἑβραϊκὴ λέξη ποὺ ἔμεινε ἀμετάφραστη καὶ σημαίνει: ναί, βέβαια, μακάρι, σίγουρα, εἴθε νὰ γίνει, γένοιτο. Ὅταν κανεὶς λέει Ἀμὴν, διακηρύσσει ὅτι θεωρεῖ ἀληθινὸ αὐτὸ ποὺ μόλις εἰπώθηκε, ἔτσι ὥστε νὰ ἐπιβεβαιώνει μιὰ πρόταση, ἢ νὰ μετέχει, μὲ αὐτὴ τὴ λέξη, σὲ μιὰ προσευχή.

Ἀνάγνωσμα: Περικοπὴ ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπὸ τὶς Ἐπιστολές (ἢ Πράξεις) καὶ τὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο ποὺ διαβάζεται στὶς Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴ Θεία Λειτουργία.

Ἀναγνώστης: Κατώτερος Κληρικὸς, καθιερωμένος στὸ λειτούργημα αὐτὸ μὲ χειροθεσίαν Ἐπισκόπου. Εἶναι ἐπιφορτισμένος μὲ τὴν ἀνάγνωσι τῶν διαφόρων ἀναγνωσμάτων (ἐμμελῶς) τῆς Λατρείας μας.

Ἀνακομιδὴ: Ἡ μεταφορὰ τῶν λειψάνων ἑνὸς Ἁγίου στὸν τόπο ἢ στὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου.

Ἀνάστασι νεκρῶν: Εἶναι κατ' ἐξοχὴν χριστιανικὴ διδασκαλία καὶ δόγμα τῆς πίστεώς μας. Τὴν ἐκήρυξε ὁ Χριστὸς καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσε μὲ τὴ δικὴ Του Ἀνάστασι. Θὰ πραγματοποιηθεῖ κατὰ τὴ β' Παρουσία τοῦ Κυρίου. Τότε οἱ νεκροὶ θ' ἀναστηθοῦν γιὰ ν' ἀκολουθήσει ἡ τελικὴ κρίσι. Ὅσοι ἐκεῖνη τὴν περίοδο θὰ ζοῦν, «ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ» θ' ἀποκτήσουν καὶ αὐτοὶ τὰ νέα ἀναστημένα σώματα, τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι τὰ ἴδια, μὲ αὐτοσυνειδησία ταυτόχρονα ὁμως θὰ εἶναι καὶ ἐντελῶς καινούργια (ὅπως τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του), φωτεινὰ καὶ λαμπρά. Ὁ ἄνθρωπος τότε θὰ γίνῃ ἰσάγγελος, ἐφ' ὅσον στὴν τελικὴ κρίσι συγκαταριθμηθεῖ μετὰ τῶν δικαίων, ὁπότε θὰ τοῦ χαριστεῖ ἡ αἰώνιος ζωή.

Ἄντερί: Ἐνδυμα τῶν Κληρικῶν καὶ Μοναχῶν, τὸ ὁποῖο καλύπτει τὸ σῶμα τους πρὶν ἀπὸ τὸ ράσο. Λέγεται καὶ ζωστικό.

Ἀντίδωρο: Μικρὸ τεμάχιο ἀπὸ τὸ πρόσφορο ποὺ ἀγιάστηκε στὴν Προσκομιδὴ, ἢ κατ' οἰκονομία μπροστὰ στὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν ψαλμωδία τοῦ «Ἄξιον ἐστί...» τῆς Θείας Λειτουργίας· προσφέρεται ἀντὶ τοῦ Δώρου. Παλαιότερα προσφερόταν μόνο σὲ ὄσους δὲν κοινωνοῦσαν. Τὸ τρῶμε νηστικοί. Ὅσοι κοινωνοῦν τὸ λαμβάνουν μόνοι τους καὶ τὸ τρῶνε ἀμέσως γιὰ νὰ κατέβουν μέσα τους μαζί μὲ αὐτὸ καὶ τυχὸν ἐναπομείναντες στὸ στόμα τους Μαργαρίτες.

Ἀπάθεια: Εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσι τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἔλξη τῶν παθῶν, ἢ ἀποδέσμευσι ἀπὸ τὴν ἄμαρτία. Εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο ποὺ

ἀγωνίζεται φιλοπόνως με νηστεία, προσευχή, ἀγρυπνία, σιωπή και ιδιαίτερος με τὴν ταπεινοφροσύνη.

Ἀποστολικοί Πατέρες: Λέγονται οἱ Ἐπίσκοποι και οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς τοῦ Α' και Β' μ.Χ. αἰώνα. Τρεῖς εἶναι οἱ κυρίως Ἀποστολικοί Πατέρες διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων: Ὁ Κλήμης ἐπίσκοπος Ρώμης (†101), ὁ Πολύκαρπος ἐπίσκοπος Σμύρνης († 156) και ὁ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας († 113). Ἄλλοι Ἀποστολικοί Πατέρες εἶναι ὁ Παπίας, ὁ Βαρνάβας, ὁ Ἐρμᾶς και ὁ Φιλόθεος Βρυένιος. Οἱ περισσότεροι ὑπῆρξαν συγγραφεῖς «λόγω περιστάσεων».

Ἄρτοκλασία: Ἀγιαστικὴ πράξη και τελετὴ εὐλογίας τῶν βασικῶν προϊόντων τῆς γῆς (σίτου, οἴνου και ἐλαίου) σ' ἀνάμνηση τῆς εὐλογίας τῶν πέντε ἄρτων ἀπὸ τὸν Χριστὸ (Μάτ. 18,19-20). Οἱ πιστοὶ προσφέρουν τὰ δῶρα τους στὸν Χριστὸ και ἡ Ἐκκλησία Του τὰ εὐλογεῖ και εὐχεται γιὰ τὴν πλούσια καρποφορία τους στοὺς ἐορτάζοντες και σ' ὅλο τὸν κόσμον ἀπὸ τὸν Θεὸ πού «εὐλογεῖ, ἀγιάζει και τρέφει τὰ σύμπαντα». Στὸν Ἑσπερινὸ τελεῖται πρὶν ἀπὸ τὰ Ἀπόστιχα και στὸν Ὅρθρον μετὰ τὴ Δοξολογία.

Βασιλική: Ἐκκλησιαστικὸς ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς. Κύριο χαρακτηριστικὸ του τὸ παραλληλόγραμμο σχῆμα και ὁ χωρισμὸς τοῦ ναοῦ σὲ κλίτη με πεσσούς ἢ κίονες.

Βασκανία: Τὸ μάτιασμα τοῦ ὀλιγόπιστου ἀπὸ ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν με λόγια, με ἔργα ἢ με τὴ σκέψη τοὺς συνανθρώπους τους, ἐπικαλούμενοι ἀντίθεες-σατανικὲς δυνάμεις. Ἡ Ἐκκλησία παραδέχεται τὴ δυνατότητα αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων νὰ βασκάνουν συνανθρώπους τους, ἔχει εἰδικὴ εὐχὴ τὴν ὁποία διαβάζουν οἱ Ἱερεῖς (δὲν εἶναι καλὸ νὰ διαβάζεται ἀπὸ λαϊκοὺς) και τονίζει ὅτι ὅσοι μετέχουν στὴ μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας (Ἐξομολόγηση-Θεῖα Κοινωνία) δὲν προσβάλλονται, διότι εἶναι δυνατοί· τοὺς προστατεύει ὁ παντοδύναμος Θεὸς (μόνο οἱ ἀδύνατοι ὀργανισμοὶ προσβάλλονται σὲ περίπτωση ἐπιδημίας π.χ. γρίπης).

Βεελζεβούλ: Εἶναι ὁ σατανᾶς, ὁ διάβολος.

Βημόθυρα: Οἱ δυὸ σκαλιστὲς και πολλὲς φορὲς εἰκονογραφημένες πόρτες τῆς Ωραίας Πύλης.

Γιαχβέ: Ἑβραϊκὴ ὀνομασία τοῦ Θεοῦ τὴν ὁποία ἔδωσε στὸν ἑαυτὸ Του ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς (Ἐξ. γ',13-15· λδ',6 ἐξ.). Τὴν ἀποκάλυψε στὸν Μωϋσῆ μέσα στὴν ἔρημο και στὴν ὀδύνη τῆς ἐξορίας.

Δαίμονες: Ἦσαν κάποτε τὸ δέκατο τάγμα τῶν Ἀγγέλων. Ἐξ αἰτίας τοῦ ἀρχηγοῦ τους Ἐωσφόρου (=ὁ φέρων τὴν ἔω, τὴν αὐγή) ἐξέπεσαν τῆς ιδιότητάς τους και κατέστησαν πονηρὰ πνεύματα, λόγω ἀλαζονείας και ἑωσφορικῆς ὑπερηφανείας.

Δέκα ἐντολές: Εἶναι ὁ πρῶτος γραπτὸς νόμος τοῦ Θεοῦ πού δόθηκε στὸν Μωϋσῆ, στὸ Ὅρος Σινᾶ, τρεῖς μῆνες μετὰ τὴν ἔξοδο τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Λεπτομέρειες ὑπάρχουν στὰ ιθ' και κ' κεφάλαια τῆς Ἐξόδου.

Δεσποτικές έορτές: Οι έορτές που είναι αφιερωμένες στο πρόσωπο του Δεσπότη Χριστού.

Διωγμοί: Οί διώξεις, τὰ μαρτύρια καὶ οἱ θάνατοι τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ εἰδωλολάτρης ἢ ἄλλοθρήσκους Βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες. Τὸ μυστήριον τοῦ διωγμοῦ διακρίνεται ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ πόνου. Ὁ πόνος ἀποτελεῖ πρόβλημα πού κτυπάει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀκόμη καὶ τοὺς δίκαιους. Ὁ διωγμὸς χτυπάει τοὺς δίκαιους, ἐπειδὴ εἶναι δίκαιοι.

Διακόνημα: Ὑπεύθυνη ἐργασία, τὴν ὁποία ἀναθέτει ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς σὲ μοναχό.

Δωδεκάορτο: Οἱ δώδεκα Δεσποτικές έορτές που ἀναφέρονται στὰ σπουδαιότερα γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου.

Ἐγκλείστρα: Στενὸ σπήλαιον, στὸ ὁποῖο διέμεναν ἐπὶ μεγάλο διάστημα οἱ μοναχοὶ πού ἤθελαν νὰ ἀσκητεύσουν μὲ ἀπόλυτη ἡσυχία, χωρὶς καμιὰ ἀπολύτως ἐπαφή μὲ τὸν ὑπόλοιπο κόσμον.

Εἰλητάριον: Χειρόγραφο ἐπιμήκου μορφῆς, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ φύλλα παπύρου ἢ περγαμηνῆς κολλημένα τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ τυλιγμένα γύρω ἀπὸ τὸν κοντὸ (=κυλινδρικό ξύλον).

Ἑορτολόγιον: Ὁ ἐτήσιος κύκλος τῶν χριστιανικῶν έορτῶν πού ἀρχίζει τὴν 1ῃ Σεπτεμβρίου. Περιλαμβάνει τὶς κινητὲς καὶ ἀκίνητες έορτές.

Εὐλογία: Ἡ ἐκφραση εὐχῆς ἢ καλοῦ λόγου (εὖ + λόγος) σ' ἀντίθεση πρὸς τὸν κακὸν λόγο, τὴν κατάρα.

Θεομητορική έορτή: Οἱ έορτές που εἶναι αφιερωμένες στο πρόσωπο τῆς Θεομήτορος, τῆς Παναγίας: Γενέσιον, Εἰσόδια, Εὐαγγελισμὸς, Ὑπαπαντή, Σύλληψη Ἁγίας Ἄννης, Κοίμησις.

Ἱεροπραξία: Εἶναι κάθε ἁγιαστικὴ πράξις (τελετὴ ἢ εὐχή) τοῦ Κληρικοῦ πού γίνεται κατὰ τὴν ἄσκηση τοῦ ἔργου τῆς Λατρείας ἢ βάσει τοῦ Εὐχολογίου.

Ἰδιόρρυθμον σύστημα ἀσκήσεως: Σύστημα λειτουργίας μοναστηριοῦ, τὸ ὁποῖο ἐπιτρέπει στοὺς μοναχοὺς νὰ ἔχουν ἀτομικὸ τρόπο ζωῆς, προσωπικὴ περιουσία, νὰ μὴν παρακάθονται στὴν κοινὴ τράπεζα πλὴν τῆς Κυριακῆς κ.λ.π.

Ἰστορῶ: Ζωγραφίζω, συνήθως μὲ παραστάσεις προερχόμενες ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν καὶ παράδοση, ἢ διακοσμῶ μὲ παραστάσεις ἀπὸ τὸ φυτικὸν καὶ τὸ ζωικὸν βασίλειον.

Καθολικό: Ὁ κεντρικὸς ναὸς τοῦ μοναστηριοῦ. Ἡ ὀνομασία προέρχεται ἀπὸ τὸ ὅτι, κατὰ τὶς περιόδους ἐφαρμογῆς τοῦ ἰδιόρρυθμου συστήματος ἀσκήσεως, οἱ μοναχοὶ συγκεντρώνονταν ὅλοι μαζὶ μόνον καθὲν Κυριακὴν στὸν ναὸν αὐτό, προκειμένου νὰ συμμετάσχουν στὴ Θεῖαν Λειτουργίαν καὶ στὴν μετάληψιν τῶν Τιμίων Δώρων.

Κοινοβιακὸν σύστημα ἀσκήσεως: Σύστημα μοναχισμοῦ, στὸ ὁποῖο οἱ μοναχοὶ συγκεντρώνονται κάτω ἀπὸ τὴν ἴδιαν στέγην καὶ ἔχουν κοινὴν ἐνδυμασίαν, κοινὴν διατροφήν, κοινὸν πρόγραμμα προσευχῆς καὶ λατρευτικῆς πράξεως.

Κοινόβιο: Μοναστήρι, στο οποίο εφαρμόζεται το κοινοβιακό σύστημα άσκήσεως.

Κώδικας: Συλλογή ή σύνολο σελίδων από πάπυρο, περγαμνή ή χαρτί, οι οποίες είναι συγκροτημένες σε σῶμα και συρραμμένες σε σχῆμα βιβλίου.

Καθαγίαση: Η μεταβολή σε αγιασμένο κάποιου αντικειμένου. Ειδικότερα Καθαγίαση λέγεται ή μεταβολή τῶν τιμίων Δώρων σε Σῶμα και Αἷμα τοῦ Χριστοῦ κατά τήν τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Καθαίρεση: Η μεγαλύτερη ποινή πού επιβάλλεται στους κληρικούς τῶν τριῶν βαθμῶν. Ὁ τιμωρούμενος ἐπανέρχεται στήν τάξη ἀπό τήν ὁποία προῆλθε (λαϊκός ή μοναχός).

Κάρα: Τά ὄστα τῆς κεφαλῆς ἑνὸς Αγίου.

Καρκινική ἐπιγραφή: Η ἐπιγραφή πού διαβάζεται και ἀπό τις δυὸ πλευρές ὁμοια, π.χ. ΝΙΨΟΝΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗΜΟΝΑΝΟΨΙΝ.

Κατάκριση: Τὸ νὰ κατηγορεῖ κανεὶς τὸν συγκεκριμένο ἄνθρωπο λέγοντας ὅτι αὐτὸς εἶναι π.χ. ψεύστης ή πόρνος κ.λπ.

Καταλαλιά: Τὸ νὰ διαδίδει κανεὶς μὲ λόγια τις ἁμαρτίες και τὰ σφάλματα τοῦ πλησίον του και νὰ λέει ὅτι ὁ τάδε εἶπε π.χ. ψέματα, πόρνευσε κ.λπ.

Κατάλυση: Κατάργηση τῆς νηστείας σύμφωνα μὲ τὸ τυπικὸ τῆς Ἐκκλησίας. Κατάλυση οἴνου και ἐλαίου, κατάλυση ἰχθύος, κατάλυση εἰς πάντα. Στὸ διάστημα αὐτὸ τρώγεται ὅ,τι καθορίζεται ἀπὸ τὰ σχετικά βιβλία. Ὅταν ὁ Διάκονος ή ὁ Λειτουργὸς Ἱερέας στήν Ἁγία Πρόθεση τρώει τὰ ὑπόλοιπα τοῦ Αγίου Σώματος και Αἵματος τοῦ Κυρίου πού ἀπέμειναν στὸ Ἅγιο Ποτήριο μετὰ τῆ Μετάληψη τῶν πιστῶν, λέμε ὅτι κάνει κατάλυση ή καταλύει (στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ καταλύων τὸ Ἅγιο Ποτήριο δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὀμιλεῖ).

Κατζίο: Ἰδιόμορφο θυμιατήριο χειρὸς χωρὶς ἀλυσίδες. Μ'αὐτὸ θυμιατίζουν τὸ Ἱερό, τις Εἰκόνες και τοὺς πιστοὺς στις ἀκολουθίες συνήθως τῶν Μεγάλων Ὁρῶν και τῆ Μ. Τεσσαρακοστή.

Κληρὸς: Τὸ σῶμα τῶν Κληρικῶν τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Διακρίνεται σε Ἀνώτερο Κληρὸ: Διάκονος, Πρεσβύτερος, Ἐπίσκοπος και σε Κατώτερο Κληρὸ. Ὑποδιάκονος, Πρωτοψάλτης, Ἱεροψάλτης, Λαμπαδάριος (ἀριστερὸς ψάλτης), Ἀναγνώστης, Νεωκόρος κ.λπ.

Κόγχη: Τὸ ἡμικύκλιο πού σχηματίζεται στὸ Ἅγιο Βῆμα πίσω ἀπὸ τήν Ἁγία Τράπεζα.

Κοιμητήριο: Τὸ νεκροταφεῖο. Ἐπειδὴ κατὰ τῆ Β' Παρουσία τοῦ Κυρίου ὄλοι οἱ νεκροὶ θὰ ἀναστηθοῦν, ὁ θάνατος θεωρεῖται ὕπνος και ἐπομένως ὁ χῶρος ὅπου ἐνταφιάζονται οἱ Χριστιανοὶ ὀνομάζεται Κοιμητήριο

Κοινωνικό: Ὁ ὕμνος πού ψάλλεται, ὅταν κοινωνοῦν οἱ πιστοί.

Κόλαση: Η λόγῳ ἐγῳϊσμοῦ μὴ ἀνταπόκριση τῆς ἀνθρώπινης ἀγάπης στή Θεία ἀγάπη. Σημαίνει και τιμωρία μὲ τήν ἔννοια τῆς αὐτοτιμωρίας. Συνοδεύεται ἀπὸ πόνο και μοναξιά, σ'ἀντίθεση μὲ τὸν Παράδεισο, πού σημαίνει κοινωνία-ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεὸ και τοὺς ἀνθρώπους.

Κόλλυβα: Βυζαντινή όνομασία του βρασμένου σιταριού, που περιέχει και ξηρούς καρπούς. Η προσφορά κολλύβων συνδέεται με την αρχαία συνήθεια των Απαρχών και γίνεται στη μνήμη έορταζομένων Αγίων, όποτε εύλογοούνται από τον Λειτουργό με μια ώραιότατη εύχη (μνημονεύονται και οί προσφέροντες αυτά και εκείνοι για τους όποιους προσφέρθηκαν) και στη μνήμη των κεκοιμημένων μας, όχι μόνο στα Ψυχοσάββατα, αλλά και σ' άλλες τακτικότερες ήμέρες ύπέρ των ψυχών των συγγενών μας.

Το σιτάρι συμβολίζει την Ανάσταση των νεκρών. Όπως δηλαδή συμβαίνει με το σιτάρι που θάπτεται στη γη και την Άνοιξη φυτρώνει, έτσι θα γίνει και με τους κεκοιμημένους.

Κολλυβάδες: Το κίνημα των Μοναχών του Αγίου Όρους που υπερασπίστηκε την παράδοση της Έκκλησίας μας όσον αφορά στην τέλεση των μνημοσύνων (Κολλύβων) κατά την ήμέρα του Σαββάτου και όχι της Κυριακής.

Κουρά: Η είσοδος ενός Λαϊκού (άνδρα ή γυναίκας) στην τάξη των Μοναχών γίνεται με «κουρά», δηλαδή με τελεία αποκοπή των μαλλιών, σε ένδειξη τελείας άφοσιώσεως στον Θεό. Σήμερα συμβολικά κόβονται σταυροειδώς λίγα μαλλιά, από τέσσερα σημεία της κεφαλής του. Στην αρχή, μετά από καθορισμένη δοκιμασία γίνεται ρασοφορία (διαβάζονται δυο μόνο εύχες και ό εισερχόμενος Μοναχός ένδύεται τον χιτώνα και τον μοναχικό σκούφο) και μετά από όρισμένα ευδόκιμα χρόνια γίνεται ή κουρά ή ή άκολουθία του Μεγάλου Σχήματος.

Κωλύματα Ίεροσύνης: Στο μυστήριο της Ίεροσύνης δέ χωρεϊ οικονομία. Ο ύποψήφιος Ίερεύς πρέπει: α. Νά είναι Χριστιανός Ορθόδοξος. β. Νά έχει νόμιμη ήλικία (25Δ, 30Π, 35Ε). γ. Νά διακρίνεται για την ορθόδοξη πίστη του. δ. Νά είναι άρτιμελής και να μην πάσχει ψυχικώς. ε. Νά μην έχει προγαμιαίες σχέσεις και έντός του γάμου να μην έχει παρά φύση (σχέσεις). Άλλα κωλύματα Ίεροσύνης είναι: Η άποστασία από την πίστη, ή αίρεση, ό φόνος, ό ευνουχισμός, ή πορνεία ή μοιχεία, ή άρπαγή γυναικός, ή άθεμιτογαμία, ή διγαμία, ή φαρμακεία, ή μαντεία, ή γοητεία, ή ψευδομαρτυρία, ή τυμβωρυχία, ή ιεροσυλία.

Μάκτρον: Το κόκκινο ύφασμα που μās βοηθάει να μεταλαμβάνουμε χωρίς τον κίνδυνο να πέσει κάτω (από κάποια άπροσεξία) ή Θεία Κοινωνία. Εάν πιάνουμε σωστά το Μ. (με τα δυο χέρια και κάτω από το πηγούνι μας) οί Μαργαρίτες (στην περίπτωση της άπροσεξίας) θα πέσουν πάνω σ' αυτό και όχι στο δάπεδο.

Μαργαρίτης: Ελάχιστο τεμάχιο-ψίχουλο από τον Άμνό, το Σωμα του Κυρίου, το όποιο μπορεί να άποσπαστεί και να παραμείνει στο στόμα μας μετά τη Θεία Μετάληψη, είτε στο Άντιμύνησιο μετά τη συστολή, είτε και στο Μάκτρο μετά τη Θεία Μετάληψη ή την κατάλυση. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή άπό όλους μήπως παραπέσει όπουδήποτε κάποιος Μ. από άπροσεξία.

Μαρτύριο: Παλαιὰ ἔτσι λεγόταν ὁ τάφος κάποιου Μάρτυρος, ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος θανάτου τοῦ Μάρτυρος: ἀκρωτηριασμός, ἀλυσόδεμα, ἀπαγχονισμός, ἀποκεφαλισμός, βρασμός σὲ καζάνι μὲ πίσσα ἢ ἀσβέστη, ἐξάρθρωση σκελῶν, καλάμια στὰ νύχια, κατασπάρραξη ἀπὸ ἄγρια θηρία, κάψιμο μὲ πυρακτωμένα σίδερα, κρέμασμα μὲ σχοινιά, λιθοβολισμός, μαστίγωση, ξυλοδαρμός μὲ ρόπαλα, ξύσιμο σαρκῶν μὲ ξυστήρες, περιλούσιμο μὲ καυτὸ λάδι ἢ μολύβι, πνιγμός μέσα σὲ σάκκο μὲ φίδια, πυρπόληση, πείνα, δίψα, σούβλισμα, σταύρωση, τηγανισμός, τύφλωση, φυλάκιση κ.ἄ. Μαρτύριο σημαίνει καὶ μαρτυρία ἢ ὁμολογία.

Μεγαλυνάρια: Ἀρχίζουν συνήθως μὲ τὴ λέξη «μεγάλυνον». Μ'αὐτὰ προτρέπονται οἱ πιστοὶ νὰ ἀνυμνήσουν τὸν Κύριο ἢ τὴν Παναγία ἀπὸ καρδίας ἢ νὰ ἐγκωμιάσουν τὸν Ἅγιο.

Μελισμός: Ἡ τομὴ τοῦ Ἁγίου Ἄρτου σὲ τέσσερα τεμάχια πρὶν ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία (μετὰ τὸ «Τὰ Ἅγια τοῖς ἀγίοις»).

Μερίδες: Μικρὰ τεμάχια ἢ ψίχουλα ποὺ κόβονται ἀπὸ τὴν προσφορὰ στὴν Προσκομιδὴ πρὸς τιμὴ τῆς Παναγίας, τῶν Ἁγίων, τῶν ζώντων καὶ τῶν κεκοιμημένων.

Μετακομιδὴ: Ἡ μεταφορὰ Ἁγίων Λειψάνων μετὰ τὴν Ἀνακομιδὴ τους σὲ νέα θέση (καταλληλότερη ἢ ἀσφαλείας).

Μετάσταση Θεοτόκου: Ἡ μεταφορὰ τῆς Παναγίας ἀπὸ τὸν τάφο στὸν οὐρανό, στὴν οὐράνια Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ποὺ σημαίνει Ἀνάσταση καὶ Ἀνάληψή της.

Μετόχι: Ἀγρόκτημα ποὺ ἀνήκει σὲ Μοναστήρι, βρίσκεται ὅμως ἔξω ἀπὸ τὴν περιοχὴ του καὶ καλλιεργεῖται εἴτε ἀπὸ ἀποσπασμένους μοναχοὺς εἴτε ἀπὸ ἀπλοὺς καλλιεργητές.

Μύρον: Τὸ ἁγιασμένο ἔλαιο μὲ τὰ 40 μυρωδικὰ ποὺ καθαγιάζεται τὴ Μ.Πέμπτη στὸν Πατριαρχικὸ ναὸ μὲ εἰδικὴ τελετὴ καὶ διανέμεται σὲ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Μ'αὐτὸ γίνεται ἡ χρῆση τοῦ νεοβαπτισμένου κατὰ τὴν τέλεση τοῦ Μυστηρίου τοῦ Χρίσματος. Τὸ μείγμα συμβολίζει τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Νάμα: Τὸ εἰδικὰ κατασκευασμένο κρασί ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Νάρθηκας: Τὸ πρόσθιο τμήμα τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖο βρίσκεται διαμετρικὰ ἀντίθετα ὡς πρὸς τὸ ἅγιο βῆμα, πρὶν ἀπὸ τὸν κυρίως ναό. Ἔχει συνήθως τὴ μορφή στοᾶς καὶ καλύπτει ὁλόκληρο τὸ πλάτος τοῦ ναοῦ. Συνδέεται μὲ τὸν ναὸ μὲ τρεῖς μεγάλες πύλες.

Ὁγδοῦ Ἡμέρα: Ἡ ἄχρονη περίοδος ποὺ θ'ἀρχίσει μὲ τὴ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, δηλ. ἡ Αἰωνιότητα. Αὐτὴ θὰ εἶναι καὶ ἡ ὁλοκλήρωση τοῦ δημιουργικοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ (7 δημιουργικὲς μέρες + 1 = 8). Τὸ ἑπταδικὸ σύστημα τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν ἔσπασε μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἔγινε τὴν πρώτη ἡμέρα μετὰ τὸ Σάββατο (7+1=8), δηλ. τὴν

Κυριακή, πού θεωρεῖται 8ῃ Ἡμέρα. Μ'αὐτὸ τὸν τρόπο περάσαμε στὴν ἡμέρα τῆς αἰωνιότητος, ἢ ὅποια θὰ γίνεῖ πραγματικότητα μὲ τὴν κοινὴ Ἀνάσταση. Κάθε Κυριακὴ στὴ Θεία Λειτουργία συμμετέχουμε στὴν «Εὐλογημένη Βασιλεία» τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ προαπολαμβάνουμε τὴ ζωὴ καὶ τὴ χαρὰ τῆς ἔνδοξης Αἰωνιότητος, τῆς πραγματικῆς Ο.Η.

Οἰκονομία: Ἡ μικρὴ παρέκκλιση ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη ἐφαρμογὴ ἑνὸς ἱεροῦ Κανόνα (καὶ ὄχι ἡ κατάργησή του), πού γίνεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Διοίκηση ἢ τὸν Πνευματικὸ, γιὰ τὴν ψυχικὴ ὠφέλεια καὶ βοήθεια τοῦ συνόλου τοῦ Πληρώματος ἢ ἑνὸς μέλους τῆς Ἐκκλησίας. Θεία Οἰκονομία, ὀνομάζεται τὸ σύνολο τῶν γεγονότων καὶ πράξεων μὲ τίς ὁποῖες ὁ Θεὸς ἐνήργησε τὴν ἀπολύτρωση καὶ τὴ σωτηρία μας: Ἐνανθρώπησι τοῦ Θεοῦ Λόγου, ζωὴ, διδασκαλία, Πάθος, Σταύρωση, Ἀνάσταση, Ἀνάληψη, Πεντηκοστή.

Οἶκος: Τροπᾶριο ἑνὸς Κοντακίου, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ προοίμιον. Συνήθως εἶναι 24 Οἶκοι (Ἀκάθιστος Ὑμνος).

Ὅνειρα: Ἡ ἀρχαιότητα καὶ ἡ σύγχρονη ἐπιστῆμη ἀποδίδουν μεγάλη σπουδαιότητα στὰ ὄνειρα. Ἡ πρώτη, γιὰ τὴν βλέπει σὰν ἕνα τρόπο ἐπικοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν ὑπερφυσικὸ κόσμον, ἐνῶ ἡ δευτέρη σὰν μιὰ ἐκδήλωση τοῦ βάθους τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ δὺ ἀυτὲς προοπτικὲς δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστες ὅταν ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ πάνω στὸν ἄνθρωπον, ἐνεργεῖ στὰ βάθη τῆς ψυχῆς του. Ἡ Π.Δ. μνημονεύει στὸν Ἰσραὴλ ἀποκαλύψεις καὶ νυκτερινὰς ὄπτασις τοῦ Θεοῦ, πού γίνονται μὲ ὄνειρα: σὲ Πατριάρχες, Βασιλεῖς, Προφῆτες, σὲ ἰδιῶτες (Ἰὼβ δ', 12-21 καὶ Σείρ. μ' 7), ἀλλὰ καὶ σὲ ἔθνικους (Γέν. μ' καὶ μ'). Ἡ προφητικὴ ὅμως σκέψη διακρίνει τὰ ὄνειρα σὲ ἀληθινὰ καὶ ψεύτικα καὶ τὰ θεωρεῖ δευτερεύουσα μορφή ἀποκαλύψεως (οἱ Πατριάρχες εἶχαν ὄνειρα, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε τότε προφητικὸς λόγος).

Ὅρος: Δογματικὴ ἀπόφασις μιᾶς Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Οὐρανός: Ἄν ὁ οὐρανὸς σημαίνει τὴν περιοχὴ τῶν ἀστρονόμων καὶ τῶν ἀστροναυτῶν καὶ συγχρόνως τὴ διαμονή, ὅπου ὁ Θεὸς συγκεντρώνει τοὺς ἐκλεκτοὺς Του, αὐτὸ δὲν εἶναι σύγχυσις, ἀλλὰ ἀπήχησις μιᾶς ἀνθρώπινης ἐμπειρίας, παγκόσμιας καὶ ἀναγκαίας: ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτεται στὸν ἄνθρωπον διαμέσου ὁλόκληρης τῆς δημιουργίας Του.

Ὅφθίκιον: Τὸ ἀξίωμα, ὁ τίτλος, τὸ διακριτικὸ γνῶρισμα πού φέρουν ὀρισμένοι Κληρικοὶ γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τους δράσιν ἢ διάκρισιν π.χ. Ἀρχιμανδρίτης, Πρωτοπρεσβύτερος, Πνευματικὸς κ.λπ.

Παννυχίδα: Ακολουθία που διαρκεί ολόκληρη τη νύκτα την παραμονή μεγάλης έορτής, σε περιπτώσεις θεομηνίας μεγάλων απειλουμένων κινδύνων-συμφορών κ.λπ. ή όλονυκτία, ή άγρυπνία.

Παράδοση Ίερά: Η διδασκαλία του Χριστού και των Αποστόλων που παραδόθηκε στην Έκκλησία, είτε «από στόμα σε στόμα», είτε με τα Ίερά Ευαγγέλια, τα συγγράμματα των Πατέρων και τις αποφάσεις των Οικ. Συνόδων. Είναι το σύνολο των αληθειών της χριστιανικής πίστεως, μέρος των οποίων έχει καταγραφεί στην Άγία Γραφή. Η Ίερά Π. αποτελεί τη βασική πηγή της χριστιανικής πίστεως. (Πριν γραφούν τα Ευαγγέλια και οι Έπιστολές των Αποστόλων δεν υπήρχε Άγία Γραφή-Καινή Διαθήκη· υπήρχε όμως Έκκλησία και λειτουργούσε και ενεργούσε βάσει της Ίεράς Παραδόσεως).

Παρρησία: Στην αρχική της έννοια σημαίνει το θάρρος της παραστάσεως και της εκφράσεως γνώμης. Ο Αδάμ στον Παράδεισο έβλεπε «έν παρρησία το του Θεού πρόσωπον» (Γρηγόριος Νύσης). Μετά την πτώση ή άμαρτία έγινε τείχος και χώρισε τον άνθρωπο από τον Θεό και τον υποδούλωσε στον φόβο, στην ένοχή, στην ανασφάλεια και στην πονηρία και ή παρρησία έγινε έλευθεροστομία. Γι' αυτό στη Θεία Λειτουργία Τον παρακαλούμε να μās αξιώσει κάποτε, να μπορέσουμε και πάλι «μετά παρρησίας... τολμᾶν επικαλεῖσθαι Σε τον έπουράνιον Θεόν...». Σωστή παρρησία έχουν οι Άγιοι με την όποία μεσιτεύουν στον Θεό για μās, ενώ ό πιστός Χριστιανός συμπεριφέρεται «χωρίς υπερηφάνεια και παρρησία, χωρίς περιέργειες και φιλονικίες» (Άββᾶς Δωρόθεος).

Πατριαρχική Μονή: Μονή που ανήκει διοικητικά στο Πατριαρχείο, στο όποιο και λογοδοτεί.

Πειρασμός-Δοκιμασία: Η ενέργεια του πειράζειν ή δοκιμάζειν κάποιον. Ο Π.-Δ. έχει τη σημασία της δοκιμασίας [ό Θεός δοκιμάζει τον άνθρωπο, για να γνωρίσει τα βάθη της καρδιάς του (Δτ. η', 2) και για να του δώσει ζωή (Ίακ. α', 12) αλλά και της παρακινήσεως για διάπραξη της άμαρτίας (Ίακ. α', 14)]. Σάν δοκιμασία προέρχεται από τον Θεό και έχει παιδαγωγικό σκοπό και χαρακτήρα. Σάν παρακίνηση προέρχεται (α) από τον διάβολο, (β) από πρόσωπα ή πράγματα που περιβάλλουν τον άνθρωπο και (γ) από τον έαυτό μας, κάθε φορά που ενεργούμε άμαρτωλά, έγωϊστικά ή υπερήφανα, κάθε φορά που δεν υποχωρούμε από την άποψη μας ή δε ζητούμε συγγνώμη. Οι Δ. στη ζωή μας είναι αναπόφευκτες. Συντελούν στο πέρασμα από τη δοσμένη από τον Θεό έλευθερία, στη βιωμένη έλευθερία. Προσαρμόζουν τον άνθρωπο στο μυστήριο του Θεού, στο πέρασμα: από τον έγωισμό στην άγάπη. Γι' αυτό καταλήγουν να έχουν (πρέπει να έχουν) πασχάλιο χαρακτήρα.

Πρεσβεΐα (τὰ): Ἡ ἱεραρχικὴ σειρὰ τῶν Κληρικῶν ἢ τῶν Ἐκκλησιῶν. Σὰν βάση γιὰ τὰ Π. τῶν Κληρικῶν λαμβάνεται ὁ χρόνος τῆς χειροτονίας τους. Προηγούνται μεταξὺ ὁμοίων βαθμῶν οἱ παλαιότερα χειροτονηθέντες. (Πρεσβεΐα χειροτονίας). Στὶς Ἐκκλησίες τα Π. καθορίστηκαν μὲ ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων (Πρεσβεΐα τιμῆς). Πρεσβεΐα Ἁγίων εἶναι τὸ προνόμιο ποὺ ἔχουν οἱ Ἅγιοι νὰ μεσιτεύουν γιὰ τοὺς ζῶντες στὸν Θεό. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει στὸν Πάπα καὶ Πατριάρχη Ρώμης πρεσβεΐα τιμῆς καὶ ὄχι πρεσβεΐα ἐξουσίας (τὸ λεγόμενο Πρωτεῖο)· πρῶτος μεταξὺ ἴσων. Τὰ πρεσβεΐα τῶν «πρεσβυγενῶν» (=ἀρχαίων) Πατριαρχείων εἶναι: Ρώμης, Κων/πόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων.

Πρόνοια Θεΐα: Ἐνέργεια τῆς Τριαδικῆς Θεότητος, ποὺ ἀναφέρεται στὴ φροντίδα καὶ ἐπιμέλεια τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ διακυβέρνηση καὶ συντήρηση τῆς Δημιουργίας Του καί, εἰδικότερα, γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς ποὺ φροντίζει τόσο γιὰ τὰ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, πολὺ περισσότερο φροντίζει γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ εἶναι ἀσύγκριτα ἀνώτερος αὐτῶν. Δὲν πρέπει συνεπῶς νὰ ἀνησυχεῖ ὁ πιστὸς ἄνθρωπος γιὰ τὸ μέλλον του καὶ γιὰ τὸ μέλλον τῆς οἰκογένειάς του, διότι ὁ Θεὸς μὲ τὴν πανσοφία καὶ παντοδυναμία Του θὰ ἐξασφαλίσει τὸ μέλλον του πολὺ καλύτερα ἀπὸ αὐτόν. Ἀρκεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ὑπακούει στὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ: ν'ἀγωνίζεται πρῶτα γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ δικαιοσύνη Του· τότε ὅλα τὰ ἄλλα θὰ τακτοποιοῦνται! Δὲν μπορεῖ ἐπομένως νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὀλιγόπιστος ἢ ἀπαισιόδοξος, ὅταν ἔχει ἐμπιστοσύνη στὴ Θεΐα Πρόνοια.

Πρωτευαγγέλιο: Ἡ πρώτη καλὴ καὶ χαρμόσυνη εἶδηση γιὰ τὴ γέννηση τοῦ Σωτήρα τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴ γυναίκα (τὴν Παρθένο Μαρία) μετὰ τὸ ἁμάρτημα τῆς Εὐας καὶ τὴν πτώση τῶν Πρωτοπλάστων, θεωρεῖται τὸ χωρίο Γέν. γ' 15: «Ἐχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου (τοῦ ὄφεως) καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτός σου τηρήσει τὴν κεφαλὴν καὶ σύ τηρήσεις αὐτοῦ τὴν πτέρναν». Ἔτσι προαναγγέλθηκε ἡ ἔλευση τοῦ Θεανθρώπου στὴ γῆ καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο εὐαγγέλιο!

Ριπίδιον: Εἰδικὸ ἀντικείμενο (σὰν «βεντάλια») ποὺ χρησιμοποιοῦσαν παλαιότερα οἱ Διάκονοι γιὰ νὰ διώχνουν τυχὸν ἔντομα ποὺ πετοῦσαν ἐπάνω ἀπὸ τὸ Ἅγιο Ποτήριο, τὴν ὥρα τῆς Ἁγίας Ἀναφορᾶς. Σήμερα, σὲ ἀνάμνηση τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ὁ Λειτουργὸς κινεῖ τὸν «Ἀέρα» πάνω ἀπὸ τὰ Τίμια Δῶρα, τὴν ὥρα ποὺ ἀκούγεται ἡ ἐκφώνηση «Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου...».

Σάββατο: Λέξη ἑβραϊκὴ ποὺ σημαίνει ἀργία γιὰ θρησκευτικὸ σκοπὸ ἀλλὰ καὶ ἀνάπαυση. Μετὰ τὶς ἑξι ἡμέρες τῆς Δημιουργίας ὁ Θεὸς ἀναπαύθηκε

τὴν ἑβδομη ἡμέρα, τὸ Σάββατο. Ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς τὸ Σάββατο ἀναπαύθηκε μετὰ τὴ Σταύρωσή Του καὶ ἐκήρυξε στοὺς μέχρι τότε κεκοιμημένους στὸν Ἄδη. Γι'αὐτὸ κάθε Σάββατο ἡ Ἐκκλησία θυμᾶται τοὺς ἀναπαυμένους, τοὺς κοιμηθέντας καὶ τελεῖ τὰ μνημόσυνά τους.

Σαρανταλείτουργο: Ἡ τέλεση σαράντα Θ. Λειτουργιῶν ἐπὶ 40 συνεχεῖς ἡμέρες ὑπὲρ ὑγείας καὶ ἀναπαύσεως ζώντων καὶ τεθνεώτων.

Σαραντισμός: Ἡ μικρὴ ἀκολουθία ποὺ τελεῖται στὸν Νάρθηκα τοῦ Ναοῦ καὶ τελειώνει στὸν κυρίως Ναό, ὅταν μία μητέρα φέρει τὸ βρέφος τῆς μετὰ τὴ συμπλήρωση τῶν σαράντα ἡμερῶν ἀπὸ τὴ γέννησή του. Ἡ Ἐκκλησία εὐλογεῖ τὸ βρέφος στὸν πρῶτο αὐτὸ ἐκκλησιασμό του καὶ δέεται γιὰ τὸν καθαρισμό τῆς μητέρας, ὥστε νὰ ἀξιωθεῖ καὶ τῶν Ἁγίων Μυστηρίων. Εὐχὲς ὑπάρχουν καὶ μπορεῖ νὰ διαβάζονται στὶς Κλινικὲς καὶ γιὰ τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς γέννησης τοῦ παιδιοῦ καὶ γιὰ τὴ συμπλήρωση τῶν ὀκτώ ἡμερῶν. Εὐχὴ ὑπάρχει καὶ γι'αὐτὲς ποὺ ἀποβάλλουν.

Σιγίλλιο: Ἡ μολύβδινη σφραγίδα (βούλα) τοῦ Πατριαρχείου, καθὼς καὶ κάθε ἔγγραφο ποὺ φέρει τὴ σφραγίδα αὐτή. Κατὰ κύριο λόγο ὁμως, χρησιμοποιεῖται γιὰ τὶς πατριαρχικὲς καὶ συνοδικὲς ἐπιστολὲς ποὺ ἀναφέρονται σὲ διάφορες ἐκκλησιαστικὲς ὑποθέσεις.

Σταυροπήγιο: Μοναστήρι, στὰ θεμέλια τοῦ ὁποίου ἔχει τοποθετηθεῖ σταυρὸς ποὺ ἔχει σταλεῖ ἀπὸ τὸν Πατριάρχη. Τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἀνῆκαν στὴν ἄμεση δικαιοδοσία καὶ ἐποπτεύονταν ἄμεσα ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο. Στὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας ἡ σταυροπηγιακὴ ιδιότητα ἀποδιδόταν καὶ δι' ἐγγράφου, χωρὶς νὰ "πήγνυται σταυρὸς", ὅπως στὴ βυζαντινὴ περίοδο.

Συναξάριο: Σύντομη ἢ ἐκτενέστερη ἀφήγηση μὲ ἀντικείμενο τὰ μαρτύρια καὶ τοὺς μάρτυρες τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ γενικότερα βίους ἁγίων, ὁσίων, ἱεραρχῶν, ἱστορικὲς ἀφηγήσεις γιὰ θρησκευτικὲς ἐορτὲς κ.λ.π., ποὺ περιλαμβάνεται στὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας.

Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου: Ὁ φορητὸς Ναὸς τῶν Ἑβραίων 4x4x12 μέτρων ποὺ τὸν χρησιμοποίησαν στὴν ἔρημο καὶ μέχρι τὴν οἰκοδόμηση τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντα. Τὰ 2/3 ἦταν τὰ Ἅγια, ὅπου λειτουργοῦσαν οἱ Ἱερεῖς καὶ τὸ 1/3 τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὅπου ὑπῆρχε ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης (οἱ δυὸ πλάκες τοῦ Νόμου)· σ'αὐτὰ μόνο ὁ Ἀρχιερεὺς ἔμπαινε μιὰ φορὰ τὸν χρόνον.

Σκήνωμα: Τὸ ἱερὸ λείψανο κάποιου Ἁγίου.

Σύνοδος: Συνάθροιση πολλῶν Ἐπισκόπων γιὰ τὴν ἐπίλυση τοπικῶν ἢ γενικῶν προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας.

Σύνοδος ἐνδημοῦσα: Οἱ ἐνδημοῦντες (οἱ παραμένοντες στήν πρωτεύουσα) Ἐπίσκοποι πού καλοῦνται ἐκτάκτως ἀπό τόν Οἰκ. Πατριάρχη γιά νά ἐπιλύσουν ἀναφυόμενα τρέχοντα προβλήματα.

Σύνοδος Οἰκουμενική: Ἡ σύνοδος πού ἐκαλεῖτο ἀπό τόν Αὐτοκράτορα ἢ Πατριάρχη τοῦ Βυζαντίου, γιά νά ἐπιληφθεῖ δογματικῶν ἢ ἠθικῶν θεμάτων. Οἱ ἀποφάσεις της (=Ὅροι) εἶναι ὑποχρεωτικές γιά ὀλόκληρη τήν χριστιανική Ἐκκλησία, καθ' ὅσον ἡ Οἰκ. Σ. εἶναι τὸ ἀνώτατο διοικητικό ὄργανο τῆς Ἐκκλησίας. Μέχρι τὸ 787 συνήλθαν ἑπτὰ Οἰκ. Σ. Ἦδη προετοιμάζεται νά συνέλθει ἡ μέλλουσα πανορθόδοξος Οἰκουμενική Σύνοδος γιά ἀντιμετώπιση τῶν πολλαπλῶν ἀναφυνέντων προβλημάτων.

Σύνοδος τοπική: Αποτελεῖτο ἀπό Ἐπισκόπους πού ρύθμιζαν τοπικά τὰ ἀναφυόμενα προβλήματα διοικητικοῦ χαρακτήρα.

Σχίσμα: Ὁ ἀποχωρισμὸς μιᾶς ομάδας πιστῶν ἀπὸ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ σύμπτυξη ἴδιας θρησκευτικῆς κοινότητος γιά λόγους διαφωνίας σὲ δογματικά ἢ διοικητικά θέματα. Πολλὲς φορές τὸ Σ. καταλήγει σὲ αἵρεση. Τὰ μεγαλύτερα Σ. ἦταν: τοῦ Ἁγίου Φωτίου (867), τοῦ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου τὸ Μέγα Σ. (1054), τοῦ Προτεσταντισμοῦ (1517) καὶ ἡ ἀπόσχιση τῶν ἀντιχαλκηδονείων.

Τέμπλο: Τὸ εἰκονοστάσιο τοῦ ὀρθόδοξου ναοῦ, τὸ ὁποῖο βρίσκεται μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ τοῦ κυριῶς ναοῦ. Συνήθως εἶναι ξυλόγλυπτο ἢ μαρμάρينو.

Τροῦλλος: Ὁ ἡμισφαιρικός θόλος πού στεγάζει τὸ κεντρικὸ τμήμα τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ.

Τιτουλάριος: Ὁ Ἐπίσκοπος χωρὶς ποιμνιο πού ἐκτελεῖ ἀρχιερατικά καθήκοντα.

Τυπολάτρη: Ὁ ἄνθρωπος πού εἶναι προσηλωμένος στοὺς τύπους τῆς λατρείας καὶ ἀδιαφορεῖ γιά τὴν οὐσία της. Προσκολλᾶται στοὺς τύπους σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε νά μοιάζει μὲ θρησκόληπτο ἢ εἰδωλόλατρη.

Φήμη (τοῦ Ἐπισκόπου): Ἡ Διοικητικὴ καὶ Λειτουργικὴ εὐθύνη τοῦ Μητροπολίτη μιᾶς ἐπαρχίας, ἢ ὁποία ψάλλεται κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας τρεῖς φορές καὶ δείχνει τὴ λειτουργικὴ του ἀναγνώριση ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς ἐπαρχίας του.

Φώτισμα: Τὸ βάπτισμα.

Φωτισμός: Ἡ εἴσοδος τῶν ἀτόμων στὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἐπακόλουθο τοῦ βαπτίσματος. Ὁ ἄνθρωπος πού φωτίζεται ἀντιλαμβάνεται καλύτερα καὶ ὀρθότερα. Γι' αὐτὸ ὁ λαὸς παλαιότερα ἔλεγε γιά κάθε μορφωμένο: αὐτὸς φωτίστηκε! Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀείμνηστος

Ίουστίνος Πόποβιτς τόνιζε ὅτι, τότε θὰ ἔχουμε σωστή καθοδήγηση ἀπὸ τοὺς πάσης φύσεως ἡγέτες, ὅταν θὰ εἶναι φωτισμένοι ἡγέτες!

Χάρις: Ἡ εὐνοια καὶ ἡ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ποὺ προσφέρεται στὸν ἄνθρωπο ἐλεύθερα, ἀλλὰ ὄχι καὶ ὑποχρεωτικά. Σημαίνει ἐπίσης καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς εὐνοίας ποὺ δείχνει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν ἄνθρωπο, στὰ πλαίσια τοῦ ἔργου γιὰ τὴ σωτηρία του. Ἡ θεία Χ., ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴ σταυρική θυσία τοῦ Χριστοῦ, προσφέρεται σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ πιστεύουν στὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ προσπαθοῦν νὰ τηροῦν τὸν νόμο Του. Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι συνισταμένη τῆς θείας Χ. καὶ τῆς συνεργείας τοῦ ἀνθρώπου.

Χειρόγραφο: Κάθε βιβλίο ποὺ εἶναι γραμμένο μὲ τὸ χέρι. Μπορεῖ νὰ ἔχει τὴ μορφή εἰληταρίου, κώδικα. Στὴν ἔννοια δὲ συμπεριλαμβάνονται τὰ μεμονωμένα ἔγγραφα (ἐπιστολὲς κ.λ.π.).

Χρυσόβουλλο: Ἐπίσημο βυζαντινὸ αὐτοκρατορικὸ διάταγμα, τὸ ὁποῖο ἔφερε τὴ χρυσή σφραγίδα τοῦ αὐτοκράτορα, ὡς πιστοποιητικὸ τῆς γνησιότητάς του.

Χωρεπίσκοπος: Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς χώρας ἢ τῶν χωριῶν ἢ τοῦ τμήματος μιᾶς Ἐπισκοπῆς. Ὁ ἀρχαιότατος αὐτὸς τίτλος ἐπιβιώνει στὸ βοηθὸ Ἐπίσκοπο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου: «Χωρεπίσκοπος Σαλαμίνας». Ἀντικατάσταση τοῦ τίτλου σήμερα ἔχει γίνει μὲ τοὺς τιτουλάριους ἀρχιερεῖς ποὺ εἶναι βοηθοὶ τῶν Μητροπολιτῶν.

Ψευδεπίγραφα: Κείμενα στὰ ὁποῖα ὁ συντάκτης τοὺς ὑπέγραψε μὲ ψευδὲς ὄνομα.

Ψυχή: Τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δυὸ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀνθρώπου (τὸ ἄλλο εἶναι τὸ θνητὸ σῶμα), ποὺ χαρακτηρίζει κυρίως τὸν ἄνθρωπο καὶ ποὺ δόθηκε ἀποκλειστικὰ σ' αὐτὸν ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ Δημιουργό του κατὰ τὴ στιγμή τῆς συλλήψεώς του. Ἡ Ψυχή μετὰ τὸν θάνατο τοῦ σώματος δὲν πεθαίνει, συνεχίζει νὰ ζεῖ στὴν ἄλλη ζωὴ μέχρι τὴν κοινὴ Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, ὅποτε θὰ ἔνωθεῖ μὲ τὸ ἀναστημένο σῶμα.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Έδω μπορεί ό κάθε κατηγητής κάθε βαθμίδας νά γράψει τά δικά του μαθήματα πού έχει προγραμματίσει νά κάνει από τήν άρχή τής Κατηγητικής χρονιάς.

Κύκλος Α' (Κατώτερο)

(Θά γίνουν περίπου 25 – 27 μαθήματα)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____
19. _____
20. _____
21. _____
22. _____
23. _____
24. _____
25. _____
26. _____

Κύκλος Β' (Μέσο)

(Θά γίνουν περίπου 25 – 27 μαθήματα)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____
19. _____
20. _____
21. _____
22. _____
23. _____
24. _____
25. _____
26. _____
27. _____

Κύκλος Γ' (Ανώτερο)

(Θά γίνουν περίπου 25 – 27 μαθήματα)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____
19. _____
20. _____
21. _____
22. _____
23. _____
24. _____
25. _____
26. _____
27. _____

ΤΟ « ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ »
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΚΥΚΛΟΥΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΞΕΩΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΕΤΟΙΜΑΣΕ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ
Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ – ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΠΠΑΗΣ
ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 2007
ΤΙΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΑΝΕΛΑΒΕ
Η ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ Β.Δ.Α.

Ἔργα Τοῦ ἰδίου

1. Οἱ Σπουδαιότερες Θρησκευτικές Ἐορτές τ. Α', 1990.
2. Οἱ Ἅγιοι τῆς Κύπρου τ. Α', 1992.
3. Ἡ δίκη τοῦ Ἰησοῦ, 1993.
4. Τά Μοναστήρια τῆς Κύπρου, Α' ἔκδ. 1994.
5. Ὁ Ὅσιος Βαρνάβας ὁ ἐν Βάση, 1994.
6. Ἡ Λυτρωτική Πορεία τοῦ Ἰησοῦ, 1995.
7. Βίος - Ακολουθία - Παρακλητικός Κανόνας Ἁγίας Μαρίνας, 1995.
8. Ἱστορικό Ἁγίας Ζώνης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, 1995.
9. Ἡ Νηστεία τῆς Ἐκκλησίας μας, 1995.
10. Οἱ Ἄγγελοι (Πνευματικός κόσμος), 1995.
11. Θρησκευτικές Ἐορτές τ. Β', 1996.
12. Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, 1996.
13. Οἱ ἐν Κύπρῳ διαλάμπαντες Ἅγιοι, 1996.
14. Δεσποτικές καί Θεομητορικές ἑορτές, 1997.
15. Τά Μοναστήρια τῆς Κύπρου, Β' ἔκδ. 1998.
16. Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, 1999.
17. Ναοί καί Μοναστήρια τῆς Λεμεσοῦ, 1999.
18. Οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, 2000.
19. Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Ἑβδομάδα, 2000.
20. Ἡ ἡσυχαστική κίνηση στήν Κύπρῳ κατά τό ΙΔ' αἰῶνα, 2002.
21. Οἱ Ἅγιοι τῆς Βάσας, Ὅσιος Βαρνάβας καί Ἅγιος Τίμωνας, 2002.
22. Οἱ ἐν Λεμεσῷ διαλάμπαντες Ἅγιοι, 2002.
23. Ἐνορία Ἀποστόλου Ἀνδρέα καί Τιμίου Προδρόμου Μέσα Γειτονιάς, 2002.
24. Οἱ Ἅγιοι Νεομάρτυρες τῆς Κύπρου, 2002.
25. Ὁ Ἅγιος Μάμας καί ἡ Ἐνορία του στό Τραχώνι, 2002.
26. Ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος καί ἡ Ἐνορία του στή Λεμεσό, 2002.
27. Ὁ Ἅγιος Μνάσωνας καί ὁ Ναός του στήν Τριμίκλινη, 2002.
28. Οἱ Ἅγιοι Τιμόθεος καί Μαύρα καί τό ἱστορικό τοῦ Ναοῦ τους στό χωριό Κοιλάνι, 2003.
29. Θρησκευτικά μνημεῖα στό χωριό Ἅγιος Ἀμβρόσιος Λεμεσοῦ, 2003.
30. Ὁ Ναός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος στό χωριό Σωτήρα τῆς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ, 2003.
31. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων καί ἡ Ἐνορία του στή Λεμεσό, 2003.
32. Ὁ Ἅγιος Ἐπίκτητος καί ὁ Ναός του στό χωριό Μονή τῆς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ, 2003.
33. Ἱστορικό καί παρουσίαση τοῦ Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Βάσας Κοιλανίου, 2003.
34. Ὁ Ἅγιος Στυλιανός καί ἡ ἔνορία του στή Λινόπετρα Λεμεσοῦ, 2003.
35. Ὁ Στάρετς Λεωνίδα τῆς Ὀπτινα, 2003.
36. Α' Σειρά Κατηχητικῶν Βοηθημάτων Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ, 2003.
37. Β' Σειρά Κατηχητικῶν Βοηθημάτων Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ, 2004.
38. Ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ Ἱερομάρτυρας καί Ἰσαπόστολος, 2004.
39. Γ' Σειρά Κατηχητικῶν Βοηθημάτων Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ, 2005.
40. Ἡ Ἁγία Μεγαλομάρτυς Βάσσα ἡ Ἐδεσσαία καί τὰ τέκνα αὐτῆς, 2005.
41. Δ' Σειρά Κατηχητικῶν Βοηθημάτων Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ, 2006.
42. Ὀδοιπορικό στὰ Μοναστήρια τῆς Λεμεσοῦ, 2006
43. Ε' Σειρά Κατηχητικῶν Βοηθημάτων Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ, 2007.

* * * * *